
HIC LABOR HOC OPUS EST

BENEDICTI HAEFTENI

SCHOLA CORDIS,

SIVE

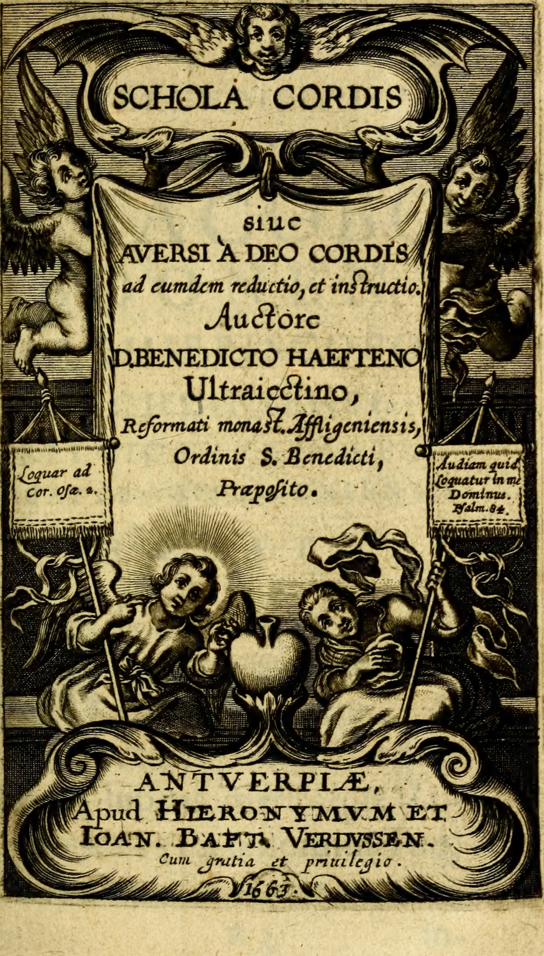
AVERSI A DEO CORDIS,

AD EVMDEM

REDVCTIO

ET

INSTRVCTIO.

SCHOLA CORDIS
siue
AVERSI A DEO CORDIS
ad eumdem reductio, et instructio.
Auctore
D. BENEDICTO HAEFTENO
Ultraiectino,
Reformati monast. Affligeniensis,
Ordinis S. Benedicti,
Præposito.
Loquar ad Cor. Osæ. 2.
Audiam quid Loquatur in me Dominus. Psalm. 84.
ANTVERPIÆ,
Apud HIERONYMVM ET
IOAN. BAPT. VERDVSSEN.
Cum gratia et priuilegio.
1663.

ILLVSTRISSIMO
ET
REVERENDISSIMO
DOMINO
D. IACOBO BOONEN,
ARCHIEPISCOPO
MECHLINIENSI,
BELGICÆ PRIMATI,
ABBATIÆ AFFLIGENIENSIS
PRÆLATO.

SCHOLAM hanc CORDIS, quam tumultuario opere, & velut aliud agens ſcripſi; lubens meritoque ILLVSTRISSIMO nomini Tuo, PRÆSVL AMPLISSIME,

inſcripſi. Debebam ſanè, neque vna ex cauſa; ſed inter varias, illæ mihi principes, quæ ipſum Cor ſpectant. Quid enim in arcano ſermone Cor, niſi Templum Dei viui, ſed à Pontifice dedicādum: Altare diuini amoris igne iugiter ardens, ſed à Sacrorum Antiſtite conſecrandum: debitum ſummo Numini ſacrificium, ſed à Sacerdote offerendum? Tu verò, Illvstrissime & Reverendissime Domine, Princeps Paſtorum, & Animarum noſtrarum Epiſcope, hiërarchicas has functiones Cordi meo, ſi dignaberis, impendes. Neque eſt cur addubitem. Reſtauraſti iam pridem egregio, regióque animo, magniſque

nisque impendiis AFFLIGENIENSE Templum; ipsum, Arasque in eo plures dedicasti; solemne Sacrificium, gratulantibus nobis, non semel in eo obtulisti: quidni confidam eadem Libello huic meo abs Tuâ benignitate exhibenda?

DIVINA lege ita olim sancitum fuit: Tolles de cunctis frugibus tuis primitias, & pones in cartallo, pergesque ad locum, quem Dominus Deus tuus elegerit, vt ibi inuocetur nomen eius: accedesque ad Sacerdotem, qui fuerit in diebus illis: suscipiensque cartallum de manu tua, ponet ante Altare Domini; & dimittes eas in cōspectu Dei tui. Præceptum hoc, quâ

Deuter. 26.2.

licet, adimplere CORDI mihi est. Primum quod in homine naſcitur, primum quod ab homine poſcitur, COR eſt: primus renouati AFFLIGENII Tui fructus, hæc SCHOLA CORDIS. Has igitur primitias, Volumine hoc, velut vimineo incluſas calatho, iuxta præceptum Domini, ad Te, ILLVSTRISSIME & REVERENDISSIME PRÆSVL, adfero; vt eas ante Altare Dei ſiſtas, eidemque pro me offeras. Caniſtri vilitatem, & malè textam orationis ſtructuram ipſe ego non parùm erubeſco; ſed fiduciam ſuggerit COR non malum. Illam ſi deſpicias, hoc quæſo reſpice; quod viliſsimis etiam rebus pretium con-

conciliat. Euangelica illa vidua æra minuta duo in gazophylacium misit; at æterno Christi elogio tenue hoc munus commendatum fuit. Non in victimis (ait Seneca) licet opimę sint, auróque præfulgeãt, Deorum honos est; sed piâ ac rectâ volũtate venerãtium. Artaxerxi obequitãti Paganus, nescio quis, è præterfluente Cyro flumine cauis manibus lymphã obtulit. Donum hoc, exiguum licet, aureâ phialâ exceptum, & in pretiosissimis habitum fuit. Galliarum Regem Ludouicum Vndecimũ Conon agricola prægrandiore donauit rapâ: munus fuit & hoc longè gratissimum, auróque repensum. Quis verò vndis, aut

Luc.21. 2.

Sen.lib.1 de benef. cap.6.

Aelian. lib.1.variar.hist. cap.32.

rapis hoc pretium posuit, nisi
Cor rectum? Et hoc ipso dum-
taxat Illvstrissimæ Gra-
tiæ Tuæ fœtum meum proba-
ri desidero.

Lavdvm Tuarum præeo-
nia vt hîc prætermittam, facilè
permittes; qui honorifica hæc
flabella, cum S. Martyre Ignatio
flagella arbitraris. Nec Solem
ego totâ Belgicâ prudentiæ, pie-
tatis, misericordiæ, magnanimi-
tatis, aliarumq́ue virtutũ radiis
longè lateque coruscantem, ac-
censâ faculâ illustrare conabor.
Manet cælo reposita, quæ celari
pro Tuâ modestiâ desideras, in-
numera amplissimaq́ue merita.
Numerabit illa, remunerabit-
q́ue Cordivm inspector Deus.
No-

Nos interim in laude quoque Tua gloriamur; & quidquid alij meritiſsimæ cõmendationis in Te conferunt, noſtrum id arbitramur; quia tãti Parentis, Filij. Sed iniquus beneficiorum Tuorum æſtimator iure habear, ſi vnum illud ſilentio inuoluero, cuius vel ſola recordatio nobis eſt gratiſsima. Prudenti nempe gubernatione, & induſtriâ Tuâ, CORDATISSIME PRÆSVL, id effeciſti; vt non muros tantùm, ſed & mores noſtros erigeres; & potiorem CORDIVM, quàm corporum curam Te habere demonſtrares. Te enim cum primis Auctore, Te Directore (ad quod aquidè hactenus aſpirabamus) primæua illa Benedictinæ Regulæ

ob-

obſeruantia AFFLIGENIO Tuo
reſtituta fuit: quo nomine priſ-
cam loci famam, & nos ad pie-
tatẽ pariter excitaſti. Immò bis
Tuos feciſti. Patrem enim iam
antè exhibueras, nũc etiam Ma-
trem; cùm Filiolos Tuos iterùm
parturis, donec formetur Chri-
ſtus in eis.

Galat. 4. 19.

MACTE hac laude ANTI-
STES MAXIME! & porrò et-
iam perge Spiritum illum reſuſ-
citare, cui B. BENEDICTVS
ſeruiuit. Id, inquam, conſilio
& precum Tuarum, quo vales
auxilio effice, vt per IESVM
CHRISTVM, quem ſimilem nobi
foris agnouimus, intùs, & in
CORDE reformari mereamur
Eumdem ego ſubmiſiſsimè ro
gc

o, ILLVSTRISSIMAM &
EVERENDISSIMAM TVAM
RATIAM efficacissimâ suâ
ratiâ ita prosequatur, nulla vt
i, siue in spiritualibus, siue in
emporalibus desit benedictio;
in extremo illo Iudicij die,
um grege sibi credito audire
aleat, VENITE BENEDICTI.

Quod CORDE, Animoque
oueo,

Illustrissimæ & Reuerend. D.T.

Humilis Filius, & Seruus
in Domino,

BENEDICTVS HAEFTENVS.

REGI SÆCVLORVM
IMMORTALI,
ET
INVISIBILI,

CORDIVM
SCRVTATORI,
ET
AMATORI,
DEO CORDIS MEI,
COR MEVM,
Et hæc quæ de eo, & cum eo meditatus ſum,

Dico, Conſecroque.

QVI enim COR, *niſi ei qu*[i] *finxit ſingillatim* CORDA *hominum? qui ea creauit, re*[-]*demit, expurgauit? cui alteri* COR, *quàm ei, qui tam ſeriò ait: Præbe fil*[i] *mi* COR *tuum mihi? Hæc autem qu*[æ] *de* CORDE *congeßi noua & veter*[a] *cui*

Pſal.32. 15.

Prouerb. 23.26.

inam offeram, nisi ei qui nouit abs- Psal.43.
ndita Cordis: *& in cuius conspectu* 22.
editatio Cordis *mei semper?* Tibi Psal.18.
itur, ô Deus Cordis *mei, & pars* 15.
ea Deus in æternum, Tibi, *dixit* Psal.72.
or *meum, exquisiuit te facies mea,* 26.
ciem tuam Domine requiram. Ne Psal.26.
ertas faciem Tuam *à seruo tuo; sed* 8.
ut respicere dignatus es ad Abel pue- Genes.4.
m tuum, & munera eius: ita, quæso, 13.
spice in me, & suscipe debitum Tibi
ibutum Cordis *mei & hoc, quod*
m eo Diuinæ Maiestati Tuæ *dedico*
ousculum. Vtrumque, fateor, admo-
m exile, nec dignum cui apponas
or Tuum. *Illud enim vitiis, eheu!*
àm plurimis coinquinatum; istud
nplici sermone nimis incultum. Sed
o, Deus meus, quòd probes Corda, 1. Paral.
simplicitatem diligas; vnde & ego 29.17.
simplicitate Cordis *mei hæc*

qua-

qualiacumque lubens meritoque offero.

Votum mihi fuit, peccatores (quorum primus ego sum) reuocare ad Cor *suum; & ad* Te *Deum* Cordis *sui. Verùm, inanis est sermo meus, nisi Tu Deus, ei tribuas virtutẽ, quæ* Corda *penetret. Frustrà hæc legẽtur, nisi Tu, qui solus habes claues* Cordis, *illud aperire digneris. Quare rogo* Te, *ô Dilecte votorũ meorum, voto huic benignus aspira; vt dum verba auribus percipiũtur, Tu intùs ad* Cor *loquaris, illudque immutes, & conuertas ad Te Creatorẽ & Redemptorem suum. Complaceant, oro, dulcissimo* Cordi *tuo, eloquia oris mei, & meditatio* Cordis *mei, diligere Te satagenis. Quæcumque verò in hisce Libris dixi de Tuo, agnoscas Tu, agnoscant & tui: si quæ de meo, ignoscas Tu, ignoscant & tui; quibus, vi minus valui, prodesse saltem volui.*

Psal. 18. 15.

Aug. 15. de Trin. in calce.

IN

IN
SCHOLAM
CORDIS

Reuerendi in Christo Patris ac Domini D. BENEDICTI HAEFTENI,

Monasterij AFFLIGENIENSIS Præpositi dignissimi.

COR *Animæ sedes, rapidi* COR *furnus amoris,*
Vnde tot enatæ, tela timenda, faces;
Quàm vario, incōstans COR, *sæpè ardore calescis;*
Rarò Christe tuo, Cypria sæpè tuo:
Non sic excussas, venti ludibria, naues
Hippotadæ, quasso, ventilat ira, salo.
Aestuat, & propriis COR *mobile fluctuat auris;*
Nec potis adductâ sistere vota manu:
Nunc placet oppanso malè splendida gloria fuco,
Spiculaq́ obtruso calcare subdit honos:
Nunc iuuat horrifico taratantia claßica bombo,
Martiaq́ egregio sub Duce signa sequi.
Nunc magis aurato cistas cumulare metallo,
Et grauidâ extremos findere puppe sinus:

** Nec

Nec ſatis eſt; proprio ſidunt hæc pondere vota;
Grandior exciſo germine turba ſubit.
Ancipiti trahitur ſtudia in contraria mente;
Vt pila ab aduerſa pulſa, repulſa manu:
O COR, *cæleſtis*, COR, *floſcule, lectule Sponſi,*
O COR, *ô Animæ pars quotacumque meæ!*
Quid te errabundum diſcrimina mille viarum
Ad portum impediunt ſiſtere vota tuum!
E cælo es: cælum votorum meta tuorum;
Quid cælo natum, turpiter hæret humo?
In cælo tuus eſt theſaurus; ſcandite vota;
Scande COR, *in cælo vitaq; ſpeſq; tua eſt.*
Mitte graues curas, diuiſa retia mentis;
Multiplicis valeat vana libido ſpei.
Diſce vno cæli, meliori ardore calere;
Diſce vno vnius igne flagrare Dei:
Exige diſtractum, diuini ad CORDIS *amuſsim,*
Illud habet formæ multa imitanda tuæ. (bit
Ne dubites, hăc volue SCHOLAM, *Liber iſte doce-*
Prototypo; inconſtans te, ſtabilire Cruce.

AD

AVCTOREM

SYNCHARMA.

INtima nosse sui CORDIS penetralia, & eius
Imposito motus flectere nosse iugo :
Nosse errabundum rectam ad rationis amussim,
Atque ad prototypon COR reuocare suum,
Sanctorum est diuina scientia, tutior omni
Siue tuâ Plato, siue Licurge tuâ.
Hanc BENEDICTE docet CORDIS SCHOLA, vitaq; vestra:
Perge, manet tantum dogma perenne lythrũ.

Applaudebat

F. BENEDICTVS RVTEAV,
Monasterij S. Dionysij Religiosus Benedictinus.

ORDO.

ET

INDEX

LIBRORVM, CLASSIVM,

ET

LECTIONVM.

LIBER PRIMVS.

Præuia ad Doctrinam Cordis Introductio.

Lect. X

LIBER SECVNDVS.

Auersi Cordis ad Deum Conuersio, & Directio.

PRIMA CLASSIS.

SECVNDA CLASSIS.

TERTIA CLASSIS.

LIBER TERTIVS.

Dei erga Cor humanum beneficia.

QVARTA CLASSIS.

Lect.VIII.

QVINTA CLASSIS.

LIBER QVARTVS.

Exercitatio Cordis in Christi Passione.

PRÆFATIO.

SEXTA CLASSIS.

SEPTIMA CLASSIS.

AV-

AVCTORVM

Qui in his Libris citantur

SYLLABVS.

E

ELias Cretensis.
Ephrem.
Epictetus.
Eusebius Emissenus.
Euthymius.

F

FErdinandus Salazar.
Festus.
Franciscus Petrarcha.
Franciscus Ribera.
Fridericus Fornerus.

G

GAbriel Inchino.
Gaspar Sanchez.
Georgius Venetus.
Gertrudis Abbatissa.
Gilbertus Abbas.
Gregorius Magnus.
Gregorius Nazianzenus.
Gregorius Nissenus.
Gregorius Turonensis.
Guarricus Abbas.
Guilielmus Abbas.

H

HEctor Pintus.
Hieremias Drexelius.
Hilarius.
Honorius Augustodunensis.

Hora-

P

Q

R

S

Salonius.
Sebaſtianus Barradius.
Sedulius.
Seneca Philoſophus.
Seneca Tragicus.
Septuaginta Interpretes.
Sozomenus. Strabo.

T

Tertullianus.
Theodoretus.
Theophraſtus.
Theopylactus. Thereſia,
Titus Boſtrenſis.
Titus Liuius.
Thomas Aquinas.
Thomas Bozius.
Thomas Cantipratanus.
Thomas à Kempis.
Thomas Stapletonus.

V

Valerius Maximus.
Varro.
Vatablus.
Venantius Fortunatus.
Virgilius. Vitæ Patrum.

X

Xantes Pagninus.

FINIS,

CENSVRA.

HÆc Schola Cordis, *quam, inspiran-te* Cordivm *Scrutatore, instruxit* Reverendvs *ac* Ervditissimvs D. Benedictvs Haeftenvs, Affligenii Præpositvs, *vbique publicanda videtur; vt ad eam confluant omnes pusilli & magni: illi, vt elementa exordij Sermonum Dei addiscant; hi, vt sapientiam, non illam huius sæculi, quæ inflat & destruitur; sed supereminentem illam quam loquebatur Apostolus inter perfectos, quâ illustratur oculus, quo solo videri potest Deus deorum in Sion. Felices proinde censeo eos, qui terunt limen* Scholæ *huius, & qui vigilant ad fores eius quotidie, & obseruant ad postes ostij eius; vt hauriant scientiam & salutem à Domino. Ita censeo, Bruxellis,*

Henricus Calenus, S. Theol. Licentiatus, Archipresbyter Bruxellensis, Librorum Censor.

SCHOLÆ CORDIS LIBER PRIMUS.

Præuia ad Doctrinam Cordis introductio.

LECTIO PRIMA.

Argumentum huius Scholæ.

CORDI tuo, Lector Cordate, Gymnasium Cordis aperimus; in quo de Corde tuo, ad Cor tuum loquimur. Quidquid enim hoc qualicumque Opusculo pertractatur, eò potissimùm spectat, vt quale Cor hominis esse, quomodo ad Deum dirigi, illi aptari, eidemque vniri debeat, edoceamus. Multi enim multa sciunt, & seipsos nesciunt: Corpus curant, & Cor negligunt. Et tamen nihil tam nobis Cordi esse debet,

Prouerb. 4.23. quàm ipſum COR noſtrum, à quo vita procedit. Caloris ac ſpirituum vitalium, ſine quibus nec motus, nec ſenſuum functio obiri poteſt, officina & ſcaturigo eſt COR. Quare Heraclitus, vt aſſerit Ariſtoteles, *Lib. de anima cap. 2.* ſentiebat animam eſſe calidam exhalationem ſemper è CORDE fluentem. Quam ſententiam etiam ſacra Scriptura expreſſit, cùm ait: *Sapient. 2.2.* Sermo ſcintilla ad commouendum COR noſtrũ, quâ extinctâ cinis erit Corpus noſtrum, & Spiritus diffundetur tamquam mollis aër. Quod ita exponit Ianſſenius: Vita noſtra nihil aliud eſt, quàm ignicu lus viuax in Corde noſtro, quod cùm mouetur, à ſe emittit iaculaturque ſcintillas, (verba ſcilicet quæ loquimur) & fumum nempe ſpirationem: non ſecus atque igni motus eadem euomit. Proinde quemadmodum ignis, cùm ſcintillæ deficiunt, redigitur in cineres: ita vbi deſinit in nobis ſermo, & CORDIS motus; Corpus etiam noſtrum in cinerem abit. Totius igitur Corporis conſeruatio à CORDE pendet. Sed & in Anima eodem modo agitur: habet enim ipſa ſpirituale quoddam COR, à quo ipſius vita, non minùs quàm Corporis à CORDE materiali procedit. Nam *Chriſt. à Caſtro in Sap.* Spiritus Sanctus diuini caloris officinam in CORDE noſtro conſtituit; vnde ai-

Apo

Apoſtolus : Charitas Dei diffuſa eſt in CORDIBVS noſtris per Spiritum Sanctum, qui datus eſt nobis. Ex hoc autem fonte in omnes humanas actiones deriuatur calor ſpiritualis ; qui tamquam ſcintilla quædam emicat in verbis , in factis, in cogitationibus. Extinctâ verò charitatis ſcintillâ. Anima prorſus friget, & omnes actiones viuaci calore deſtituuntur ; itaque Anima ipſa, læſo eius CORDE , vitâ gratiæ priuatur. Quare quod in cæleſtibus illis orbibus eſt primum mobile ; quod in vniuerſo hoc, Sol ; quod in plantis , radix ; quod in circulo, centrum ; quod in Paradiſo fuit fons ille qui irrigabat vniuerſam faciem terræ; hoc in homine eſt COR , à quo omnis lux, omnis calor , omnis motus , omniumque operationum principium in reliqua membra deriuatur. Ex quibus liquidò iam apparere poteſt , quàm neceſſaria ſit huius Scholæ Doctrina ; quæ omnia illa tradit , & explicat ; quibus CORDIS vita conſeruari , & cuſtodiri queat. Hinc quale vniuſcuiuſque COR eſt , talis & ipſe eſt. Superbus, COR habet elatum; Humilis, depreſſum ; Durus , lapideum ; Compatiens, emollitum ; Benignus , manſuetum. Qui fraudes doloſque meditatur, duplici CORDE eſt : Sincerus & verax , ſimplici. Ambitioſi

Rom. 5. 5.

Geneſ. 2. 10.

tiosi COR vanum est; Voluptuarij graue: denique in brutum homo migrat, si ei COR bruti inseratur; Pecus in hominem transit, si ei COR humanum addatur. Optimo id exemplo sacra confirmat Scriptura: Nabuchodonosorem regem voluit Deus fieri bestiam, & inter illas velut vnam ex illis agere, ideòque iussit: COR eius ab humano commutetur, & COR feræ detur ei. Sed voluit bonus Deus vt hæc bestia denuò in hominem mutaretur: factum est, & super pedes suos quasi homo stetit, & COR hominis datum est ei. Ecce mutato CORDE, mutatus & homo est. Magna igitur solicitudo CORDI nostro adhibenda est, ne in belluinum fortè degeneret; quotidieque hæc Schola frequentanda, quæ CORDIS directionem docet

Dan.6. 13.

CORDI, quod à cura sic dictum Isidorus tradit, diligentissima adhibenda est cura, si totos nos saluos velimus. Fuit id Romanis, & Ægyptijs in primis CORDI apud hos enim bulla è collo in pectus dependere solebat, quo significabant; verba quæ ore proferebant, CORDI responder[e] oportere. Apud Romanos, vt Pierius e[x] Macrobio refert, bulla CORDIS effigiem habebat, eratque pueritiæ ornamentum quo indicabatur ingenuis pueris, se tu[m] demùn

Isidorus lib.11. Ety.c.1.

Pierius Hierogli. lib.41.

Macrob. lib.Saturn.6.

demùm homines futuros cogitarent, ſi CORDE præſtarent. Quòd ſi Gentiles hæ nationes tantam CORDIS curam habendam putauerint, vt eam externo ſymbolo ab ipſa infantia pueris commendare voluerint; quid non deceat Chriſtianos, qui certiſſimâ fide credunt Chriſtum Dominum eâ gratiâ de cælis in terram deſcendiſſe, hominem aſſumpſiſſe, vt ijs CORDIS Scholam aperiret, in qua ab eo diſcerent mites eſſe, & humiles CORDE? *Matth. 11.29.* Quinimmò ideò Sanguinem ſuum fudiſſe, vt illo CORDA noſtra lauaret, atque emundaret? Ideò, vt cum S. Iob loquar, viri CORDATI audite me; & nolite abijcere Doctrinam Scholæ huius: ſed diligenter auſcultantes, ponite eam in CORDIBVS veſtris. *Iob. 34. 10.*

LECTIO II.

Inſtituti noſtri ratio.

CVM ad cuiuſcumque tractationis materiam ritè intelligendam, nō parùm conducat totius Operis formam, & ſtructuram agnoſcere; opportunum fuerit in huius Libri fronte non-

nihil de eius ſyntaxi, methodo, ac ſcopo præfari: ne quid Lectorem remorari poſſit.

ET primus quidem hic Cardiogogiæ noſtræ Liber, apparatum quemdam ad reliquos, & Prolegomena exhibet; quibus de ipſo CORDE, eiuſque, vt vocant, PRINCIPALI, de Scholæ CORDIS Magiſtro, Diſcipulis, excellentiâ, amplitudine, prærogatiuis, ſimilibuſque tractatur. Sequentibus deinde tribus Libris Doctrinam eam quæ ad CORDIS directionem pertinet, expendimus: in qua explicanda primùm varias, quæ de humano CORDE in Sacris litteris habentur ſententias, in certas Claſſes ac titulos Ordine quodam digeſſimus: ſingula deinde lemmata copioſiùs expendentes, SS. in primis Patrum, aliorumque cuiuſcumque ordinis Scriptorum verbis illuſtramus. Cùm enim vix quidquam dici poſſit, quin dictum iam illud ſit priùs; placuit ipſos Auctores ſuis verbis loquentes potiùs audire, quàm rudi noſtro ſtylo eorũ conceptus Lectoribus repræſentare. Habent enim SS. Patres, vetereſque Scriptores plurimum roboris, auctoritatis, atque elegantiæ, quibus animus hominis efficaciſſimè conuincitur.

SECVNDO, tametſi ea quæ ad ſingulos titulos attulimus, per modum conſiderationum

tionum ferè tradiderimus; placuit tamen Lectionum potiùs, quàm Meditationum nomine insignire: cùm quòd Scholæ nomine id magis congruere videretur: tum vt varij Auctores, (qui passim in hoc Opusculo citantur, interque illos subinde etiam Poëtæ, Ethnicique Scriptores) meliùs suâ phrasi loquerentur: quod Meditationum forma non ita commodè forsitan admisisset.

LECTIONIBVS porrò singulis Distichon vnum præfiximus: vt ita rei summam breuissimè, & non sine aliquâ voluptate exhiberemus. Ipse enim carminum flexus & numerus, vt animum allicit, sic memoriæ firmiùs hæret, variàque iucunditate mentem permulcens, facit ne penè vmquam ea, quæ rectè percepit, obliuiscatur. Quare non malè quidam censuerunt, Poësin adolescentis animi nutricem & alumnam vocandam. Cùm verò ea sit inter Poësin & Picturam societas, vt quod illa verbis, tropis, alijsque dictionum luminibus præstat; hæc coloribus, lineamentis, atque vmbris repræsentare conetur: vtraque item, quidquid in quouis genere præstantissimum reperit, id è multis in vnum, quod sibi proposuerit, transferat; vt non tam à Personis, aut à natura discere, quàm potiùs his leges præscribere videatur:

Anton. Possevin. biblioth. select. lib. 17.

Non leue operæ pretium me facturum arbitratus sum, si geminas has sorores in hoc Opusculo vtcumque coniungerem: & quæ breuibus istis Distichis comprehenduntur eadē etiam Iconibus expressa oculis obiicerem. Vt ita vtilitati sancta quædam ac salutaris voluptas, quæ ex Imaginum aspectu capi posset, sociaretur. Habent siquidem pictæ Imagines, præter delectationem quam adferunt, quamdam energiam ad hominum CORDA suauiter permouenda. Verissimum enim est quod Venusinus vates olim cecinit:

Horat. *Segniùs irritant animos demissa per aurem,*
Quàm quæ sunt oculis subiecta fidelibus, & quæ
Ipse sibi tradet spectator.

August. Ep. 119. Cui quidem consentiens Hipponensis Præsul, ait: quòd ipse animi motus, quàm diu rebus adhuc terrenis implicatur, pigriùs inflammatur; si verò feratur ad similitudines corporales, & inde ad spiritualia, quæ illis similitudinibus figurantur ipso quasi transitu vegetatur; & tamquam in facula ignis agitatus accenditur, & ardentiore dilectione rapitur ad requiem & quietem. Hæc Augustinus.

VT igitur compendio dicam, Scopus mihi in hoc Opere non alius fuit; quàm Imaginibus, oculos; versibus, aures; ipsius

denique

denique Lectionibus, animum & COR oblectare, instruere, & permouere. Id verò assecutusne sim, aliorum esto iudicium. Equidem affirmare non verebor, me afflictâ ferè valetudine hoc, quidquid est Libri, vni Confratrum meorum properè admodum, ideoque (vt ingenuè agnosco) minùs prosperè, dictasse; & iam exaratum vix ipse mihi satisfacere potuisse: vt proinde leuiùs omninò laturus sim, si aliorum exactissimo iudicio non vsquequaque probetur, Stylo enim hîc vsus sum planè vulgari ac obuio, & verè cum S. Prospero dicere mihi licebit: De accuratione dictionis elaboratæ non satago; nec mihi pudori est, si disputatio mea, quæ fortè probatur in rebus, aliquos inanium verborum sectatores horrore incomptæ Orationis offendat. Nam si Demosthenes clarissimus Oratorum, negauit in eo positas esse fortunas Græciæ hoc an illo verbo vsus esset: quantò magis nos verba negligere debemus, qui sermonis vtilitatem potissimùm spectamus? Neque admodum erubesco, quòd ex varijs Auctorum, quos adfero, verbis, polymita existat Orationis nostræ vestis: qui præsens Opus (vt de suo aiebat Macrobius) non eloquentiæ ostentationem; sed noscendorum & agen-

S. Prosp.

Macrob. lib. 1. Saturn. c. 5.

agendorum congeriem pollicetur. Et boni
conſulat Lector oportet, ſi præcepta mo-
rum, modò meis non obſcurè, modò ipſi
antiquorum & recentium verbis recogno-
ſcat, prout quæque ſe vel enarranda, vel re-
ferenda ſuggeſſerint.

LECTIO III.

Quid CORDIS *nomine ſignificetur.*

QVANDOQVIDEM continuu
nobis de CORDE futurus ſi
ſermo, rationi omninò con
ſentaneum videtur, vt varias
quas in ſacra Scriptura habe
ſignificationes, hîc aperiamus.

PRIMO autem ſignificat notiſſimam il
lam in animalibus partem, quæ in medi
iuxta pulmones ſita eſt, vt per ipſum vi
toti corpori vndique ſubminiſtretur: & v
ſpiritus vitalis, velut à centro, ad membro
rum circumferentiam deferatur. Eſt autem
COR membrorum omnium nobiliſſimum
primum quod Natura format; præcipuu
inter viſcera, & vitæ ipſius ſedes; arteriaru
& caloris natiui, quo animal regitur, qua
fons quidam & domicilium.

SECV

SECVNDO, desumptâ hinc similitudine, Cor medium locum significat; sic COR Maris, est profunditas illius: & COR terræ, centrum. Ita Ionas ad Dominum clamat: Et proiecisti me in profundum in CORDE Maris. Et Christus Dominus: Sicut fuit Ionas in ventre Ceti; sic erit Filius hominis in CORDE terræ tribus diebus, & tribus noctibus. Vbi COR terræ pro limbo Patrum accipitur, in quem Christus post mortem descendit. Is autem est circa infernum & circa centrum mundi, de quo D. Hieronymus ait: Sicut COR est in medio animalis; ita infernus in medio terræ esse perhibetur.

Ion.2.4. *Matth. 12.40.* *Hieron.*

TERTIO, significat COR omnia interiora Corporis, id est viscera; vt Psalmo 21. Factum est COR meum tamquam cera liquescens in medio ventris mei. Et: Gladius eorum intret in CORDA ipsorum. Et Oseæ 13. vbi nos legimus, dirumpam interiora iecoris eorum; in Hebræo est, interiora CORDIS eorum.

Psal.21. 15. *Psal. 36. 15.* *Osea 13. 8.*

QVARTO, COR ipsam Animam significat, vnde Psalmista ait: COR meum, & caro mea exultauerunt in Deum viuum; id est, Anima & Corpus gaudio gestierunt in Deo suo. Sic etiam accipitur illud Ieremiæ: Laua à malitia COR tuum.

Ps.83.3. *Ier.4.14*

QVINTO, mentem quoque significa
Osea 7. 10. vt apud Propnetam: Et factus est Ephre
quasi columba seducta nō habens COR; i
est, factus est demens, stolidus & amens. I
Ier. 5. 21 alius Propheta: Audi popule stulte, q
non habes COR. Sic etiam intelligitur
3. Reg. 3. 9. lud in Oratione Salomonis: Dabis erg
seruo tuo COR docile, vt populum tuu
iudicare possit. Similiter illud Saluato
Matt. 5. 8. intelligi potest: Beati mundo CORD
quoniam ipsi Deum videbunt. Atque illu
Ps. 23. 4. Psalmistæ: Innocens manibus, & munc
CORDE. Et à CORDE pro mente di
sunt vecordes, socordes, & excordes. I
Cicero 1. Tusc. contrà, CORDATI, vt Auctor est Cic
ro. Et Nasica ille Sapiens dictus est CO
Hiron. CVLVM. Et S. Hieronymus in Matth. scr
bens nomen Lebbæi, quod à CORDE d
ducitur, CORCVLVM interpretatur.

SEXTO, accipitur aliquando, pro iud
cio & intellectu; vt apud eumdem Psalm
Ps. 39. 13 graphum: COR meum dereliquit me. I
Rō. 1. 21. apud D. Paulum: Obscuratum est in
Ephes. 1. 18. piens COR eorum. Iterumque: Deus d
vobis illuminatos oculos CORDIS vest
vt sciatis quæ sit spes vocationis vestr
Cui affinis est significatio ea, quâ C
sententiam significat. COR enim conue
Ps. 104. 25. dicitur, cùm sententia mutatur: Conuert
C

OR eorum, vt odirent populum eius. Et Regum 18. Et tu conuertisti COR eorum iterùm. Vnde de non mutaturo sententiam dicitur: Confirmatum est COR eius, non commouebitur. Ponere autem COR in aliqua re, vel, ponere aliquid in CORDE, aut super COR, idem est quòd diligenter meditari, considerare, & recogitare. Isaiæ 47. Non posuisti hæc super COR tuum, nec recordata es nouissimi tui. Et Ezechielis 40. Fili hominis vide oculis tuis, & auribus tuis audi, & pone COR tuum in omnia quæ ostendam tibi. Et Aggæi 1. Ponite CORDA vestra super vias vestras.

3. Reg. 18. 37. *Ps. 111. 8.* *Isa. 47. 7* *Ezech. 40. 4.* *Aggæi. 1. 5.*

SEPTIMO, COR pro voluntate sæpissimè ponitur, vnde dicimus desideria CORDIS; atque ita accipitur cùm Dauid ait: Paratum COR meum Deus. Et cùm de Dauide Dominus ait: Inueni Dauid filium Iesse, virum secundùm COR meum. Et Samuel: Quæsiuit Dominus virum iuxta COR suum. Ita intelligendum est præceptum Domini: Diliges Dominum Deum tuum ex toto CORDE tuo. Atque ita intelligendus est Christus, cùm dixit: Quòd omne extrinsecus introiens in hominem, non possit eum coinquinare: quia non intrat in COR eius. Nihil enim hominem

Ps. 56. 8. *Act. 13. 22.* *1. Reg. 13. 14.* *Matth. 22. 37.*

minem coram Deo abominabilem & coinquinatum facit, nisi peccatum. Peccatum autem nisi sit voluntarium, peccati rationem non habet. Sic quoque accipitur illud Ecclesiastici: COR ingrediens duas vias, non habebit successus; hoc est voluntas propensa ad vitia, eaque amplectens, virtutem fingens, & scelera honestatis specie tegens, ambulans coram Deo per viam flagitiorum, & coram hominibus per viam virtutum, infelicem habebit successum. Externi quoque Scriptores in eadem significatione COR accipiunt cùm aiunt aliquid alicui CORDI esse, vt Virgilius:

Eccli. 3. 28.

cui carmina semper
Et cytharæ CORDI, *numerisq; intendere neruos.*

9. Æneid.

ATQVE hæ sunt potissimæ CORDIS significationes in sensu literali: Mysticas enim hîc præterimus, quas magnâ copiâ haurire licet ex Silua Allegoriarum nostri Hieronymi Laureti.

LECTIO IV.

Quid sit PRINCIPALE CORDIS.

NON infrequens apud SS. Patres loquendi forma est, vt principem animæ partem, PRINCIPALE CORDIS ppellent: quod Platonici τὸ Ἡγεμονικὸν ominare soliti sunt; de quo Cicero it: Principatum autem dico, quod Græi Ἡγεμονικὸν vocant: quo nihil quoquo 1 genere nec potest, nec debet esse præantius. Tertullianus verò idem definiens it: esse summum in Anima gradum, vitaem & sapientialem. Idipsum verò S. Hieonymus contra Iouinianum scribens, RINCIPALE CORDIS vocat: Fratruelis, nquit, meus, mihi, & ego illi, in medio berum meorum commorabitur; in PRINIPALI CORDIS, vbi sermo Dei habet ospitium. Et ante eum Origenes ex eiusem Sancti Hieronymi interpretatione: Quis, inquit, ita beatus, vt habeat hospiem in PRINCIPALI CORDIS, in meio vberum, in pectore suo sermonem Dei. Didymus verò in Libris de Spiritu Sancto

Cicero lib.2.de Nat. Deor.

Lib.1. cap.17.

Homil.2. in Cant.

Lib.3.

Sancto eâdem voce vtitur, quam etiam *Adytum* CORDIS appellat: Respondendum, inquit, ad id quod scriptum est: Quare impleuit Satanas COR tuum? quòd Satanas mentem alicuius, & PRINCIPALE CORDIS impleat, non ingrediens in eum, & in sensum eius; atque vt ita dicam, *Adytum* CORDIS introiens; (siquidem hæc potestas solius est Trinitatis) sed quasi callidus quidam, & nequam, ac fallax fraudulentusque deceptor, in eos animam humanam malitiæ affectus trahit per cogitationes & incentiua vitiorum, quibus ipse plenus est. Ita Didymus. Quem imitatus videtur Sanctus Bernardus, qui PRINCIPALE *Pectoris*, & *Adytum Pectoris* interpretatur id, quod Sponsa dicit: Inter vbera mea commorabitur. Cassianus quoque ita loquitur, cùm Domini verba, quibus Diabolo præcepit, vt animam Sancti Iob custodiret, ita explicat: Tantummodo eum amentem non facias, debilitato animæ domicilio, & intellectu inuaso, aut rationis organo, per quam eum tibi resistere necesse est, suciato: neque obruas intellectum ac sapientiam resistentis, PRINCIPALE scilicet CORDIS eius tuo pondere præfocans. Quid autem sit CORDIS PRINCIPALE explicat Origenes: Potest inquit

Homil. 43. in Cant.

Collat. 7. cap. 12.

ıquit, intra se agere pars illa, quæ in eo
ł pretiosissima omnium, quod quidam
RINCIPALE CORDIS appellant, alij ra-
onalem sensum, aut intellectualem sub-
antiam, vel quomodocumque appellari
otest in nobis, portio nostri illa, per
uam capaces esse possimus Dei. Et S. Au-
ustinus ait: PRINCIPALE nostrum, nem-
e partem Animæ rationalem, Spiritum
ici. Mens igitur ac Spiritus, PRINCIPA-
E CORDIS appellatur. Verùm vlteriùs
uæritur, quo in loco sedem habeat? Phi-
osophi enim hîc in varias & monstrosas
piniones abierunt, quas recenset & explo-
it Tertullianus: qui & Ἡγεμονικὸν esse,
certo in Corpus recessu ei locum conse-
atum, ex compluribus Scripturis probat.
i enim, ait, scrutatorem & Dispectorem
ORDIS Deum legimus: si etiam Prophe-
s eius occultà CORDIS traducendo pro-
ıtur: si Deus ipse recogitatus CORDIS in
pulo præuenit. Quid cogitatis in COR-
IBVS vestris nequam! Si & Dauid:
OR mundum conde in me Deus. Et
aulus: CORDE, ait, credi in iustitiam.
t Ioannes: CORDE, ait, suo vnumquem-
ıe reprehendi. Si postremò, qui viderit
minam ad concupiscendum, iam adul-
rauit in CORDE: Simul vtrumque dilu-

Hom. 9. in Exod.
Lib. de fide & symb. c. 10.
Lib. de anima cap. 15.
Sap. 1. 6.
Prou. 23.
Ps. 138.
Mat. 9. 4
Ps. 50. 12
Rō. 10. 10
1. Ioā. 3. 20.
Matt. 5. 28.

cet, & esse PRINCIPALE in Anima, quod intentio diuina conueniat, id est vim sapientialem atque vitalem: quod enim sapit, viuidum est; & in eo thesauro Corporis haberi, ad quem Deus respicit. Eadem docet de resurrectione Carnis: cui etiam consentiunt, vt Pamelius annotauit, Philo Iudæus, Opusculo, de eo quòd deterius potiori insidietur. B. Hieronymus, libro secundo super Matthæum, capite decimo quarto. Theodoretus, sermone tertio de Prouidentia. Gregorius Nyssenus, Oratione prima de Resurrectione Christi. Solus Lactantius dubiũ relinquit, an in CORDE an verò in cerebro sit sedes mẽtis. Et in posteriùs hoc magis inclinat. Verùm Sanctus Hieronymus eum refutat; ad Fabiolam enim scribens, ait: Quæritur vbi sit Animæ PRINCIPALE? Plato in cerebro: Christus monstrat in CORDE: Beati mundo CORDE, quoniam ipsi Deum videbunt. Et, de CORDE procedunt cogitationes malæ. Hinc quoque Sanctus Ambrosius ait: COR tuum cogitationum tuarum est scaturigo. In eadem sententia est Aristoteles libro de sensu & sensibili, vt annotauit quoque Alardus Gazæus; & Lucretius, qui libro tertio ita cecinit.

Li. de resurrect. Carn. c. 15.

Lib. de opif. Dei cap. 16.

Mat. 5. 8

Serm. 11 in Psal. 118.

Alard. ad col. 7. Cas. c. 12

Consilium, quod nos animum, mentemq; vocamus;
Idq; situm media regione in pectoris hæret.

ATQVE hæc quidem eâ gratiâ à nobis llata sunt, vt humani CORDIS dignitaem, & singularem eam, quâ aliis membris ræcellit, eminentiam ostenderemus. Nam tsi Anima sit tota in toto corpore, & tota n singulis eius partibus; in CORDE tamen, elut in Arce quadam, & regali Solio, rincipem locum sibi consecratum habet. Nihil proinde mirum est, si cogitare, reniniſci, velle, desiderare, aliaque similia, uæ superiore capite attulimus, ipsi CORi tribuantur: licet enim Anima per suas otentias istos actus eliciat; tamen, quia in CORDE præcipuè resîdet, ideò CORDI ectè asscribuntur. Ex quo capite & COR ostrum, & Doctrinam illam, quâ illud d omnem perfectionem instruitur, magi facere, atque æstimare debemus.

LECTIO V.

Scholæ CORDIS *Encyclopædia.*

DIGNITAS huius Scholæ ex eo capite cum primis elucet, quòd non angustis vnius scientiæ limitibus eius Doctrina comprehendatur, sed latissimè per omnes ferè artes euagetur. Non enim triuialis hæc Schola, sed amplissima quædam Academia censenda est: in qua Encycliâ Doctrinarum omnium disciplinâ COR instruitur. Apparere id facilè poterit ex singulis propemodum Lectionibus: verùm vt tã Lectori voluptatem, quàm Scholæ nostræ commendationem adferamus, non inutile fuerit, Encyclopædiam hanc breuiter explicare.

ORDIOR à GRAMMATICA, quæ tres huius nominis, COR, literas ex spiritualium quorumdam Doctorum sensu ita explicat, vt sit; Custodia omnium rerum: vel, vt alijs placet; Cubiculum Omnipotentis Regis.

Lib. 11. *Ety. c.* 1. ETYMOLOGIA verò CORDIS, ex Isidori mente, deducitur à cura, quòd omni curâ custodiendum sit, in eo omnis sollicitud

tudo & scientiæ causa maneat. Hîc porro docetur anima declinare COR vanum, graue, insatiabile, durum. Comparare verò COR contritum & humiliatum, COR mundum & rectum, in quo Deus velut in tabula legem suam scribat. Traditur hîc etiam COR nomen esse simplex, non compositum; quia diuidi omninò nequit: vult enim Deus totum COR sibi dari.

OPTIMA verò CORDIS SYNTAXIS est, si construatur cum his verbis; dare, sacrificare, custodire, vigilare, vnire, & à solo nomine & numine Dei regatur.

QVOD POESIN spectat, non malè obseruatum, COR ideò ancipitem esse syllabam, & modò produci, modò corripi posse, vt denotaretur COR nostrum ad prospera & aduersa indifferens esse debere, aptumque vt quouis loco à Deo collocetur. Siue enim illud in camino tribulationis, malleo aduersitatis, velut laminam quamdam, crebris ictibus longiùs producat, cum Dauide respondere debet: Paratum COR meum Deus: siue illud corripiat & reprehendat; itidem respondere debet: Paratum COR meum.

Ps. 56.8.

QVID verò de RHETORICA & DIALECTICA dicemus, cùm Cardiogogus noster non in persuasibilibus humanæ sapientiæ

1. Cor. 2.4.

pientiæ verbis, sed intùs in CORDE sin strepitu verborum multò copiosiùs dica quouis Demosthene aut Cicerone? mult efficaciùs COR conuincat, quàm acutissi mi Philosophi suis syllogismis & argumen tis? Nam vt rectè dixit Gregorius: Mu tum est omne os quod loquitur, si Deus in teriùs in CORDE non clamet: qui etiam aspirat verba, quæ audiuntur.

Greg. li. 11. Mor. cap. 5.

IAM verò vt ad MATHEMATICA disciplinas descendamus, ARITHMETI CA docet Deum, sicuti vnus est: ita vnic columbæ suæ vnum COR desiderare. Di splicent enim ei qui in CORDE & COR DE loquuntur: qui duplices sunt anim & multicordes. Diligit verò simplicitaten & vnitatem CORDIS. Rectè ait August nus: Sicut omnia ab vno in multa proce serunt: sic cuncta quæ ad illud vnum red re conantur, necesse est exuere multitud nem: feliciter ergo Anima non diligit, de nec ad vnum & summum bonum per am ris desiderium se conuertat. Hanc port CORDIS monadem adeò Deus amat, cùm in amante & amato duo sint CORD velit ea in vnum coïre, & colliquescer Ternarius verò numerus in literis huius vo cabuli COR apparens, eiusdem perfecti nem designat. Perfectissimus enim num

Ps. 11. 3.

August.

roru

orum ternarius censetur; quia in se vnitatem & numerum complectitur: cui & hoc contigit, vt inter duo summa, medium quo vinciretur acciperet. In numero enim ternario est principium, medium, & finis: vnde tria sunt omnia. Quamobrem Aristoteles affirmauit: nihil perfectum esse nisi Trinitatem. Quia igitur

Macrob. 1. de sõ. Scip. Georg. vẽ. cãt. 1. to. 3. c. 2. Arist. lib. 1. de cæl. & mundo c. 1.

Numero Deus impare gaudet;

Cor humanum, ternis atque imparibus descriptum literis, illi in primis charum est.

In eâdem ferè consideratione hæret Geometria; quæ Pyramidis formam sua figura Cor referre, ac triangulare esse expendit, atque hinc concludit, non nisi trigono illud impleri posse. Tantam enim nobis Deus Optimus Maximus contulit Cordis latitudinem, vt toto mundo repleri nequeat. Sola enim est sanctissima Trinitas, quæ adæquatè totam Cordis amplitudinem suâ maiestate occupet. Omitto alios considerare inueniri in voce Cor

Dimidium sphera, spheram, cum principe Roma.

Astrologia verò ad sidera Cor uehens, illud sursum tendere, in cælum scandere, & in Deo quiescere facit. Scalam

verò,& aſcenſiones, quibus gradatim tar
ſublime nititur in CORDE diſponit; quin
immò quod in cælo eſt Sol, hoc in Cor
pore humano eſt COR, ſcilicet fons luci
& vitæ. Vnde Stoïci mundum arbitrante
eſſe animal magnum, ſenſu & ratione præ
ditum, Solem propriè COR mundi eſſ
cenſebant. Hinc Plutarchus ait: Stellæ ſun
oculi lucentes in facie vniuerſi; Sol vi præ
ditus CORDIS, vt hoc ſanguinem & Spi
ritum, ſic Sol diffundit ex ſe vegetanten
calorem & lucem. Terrâ & Mari Mundu
quaſi ventre & veſicâ vtitur. Luna, inte
Solem & terram, vt inter COR & ven-
trem, velut iecur, aut aliud molle viſcu
eſt. Habet quoque COR magnam cun
ipſo cælo ſimilitudinem: vt enim cæ-
lum numquam quieſcit; ita continuò Cor
mouetur: & ſicuti ceſſante motu cælorum
motus generationis & corruptionis, atque
etiam alterationis omninò ceſſaret; ita
quoque ſi CORDIS motus intermitteretur,
vita animalis deficeret. Eadem quoque eſt
ratio de interiori CORDE Animæ, ſiue vo-
luntate; quæ itidem quietis eſt expers, &
ſuo imperio omnes alias potentias mouet:
atque ita primo mobili aptè comparari po-
teſt. Quemadmodum enim illud ſuo mo-
tu omnes inferiores orbes rapit: ita COR
&

Tract. de facie in orb. Lun.

S. Anton. 1. par. Sũ. theolog. tit. 4. c. 13.

voluntas, omnibus alijs facultatibus imperant, easque suo nutu mouent.

QVAM suauis verò est ac sonora CORDIS MVSICA! quæ concordi harmoniâ dulcissimè sonat in auribus diuinæ maiestatis. Mutæ enim sunt omnes MVSICORVM voces, nisi Spiritu CORDIS animentur. Nam vt quidam dixit:

Non vox, sed votum; non MVSICA *chordula, sed* COR;
Non clamor, sed amor psallit in aure Dei.

HINC spiritualis Phonascus nos admonet: Impleamini Spiritu Sancto, loquentes vobismetipsis in Psalmis, & Hymnis, & canticis spiritualibus; cantantes & psallentes in CORDIBVS vestris Domino. Fecit id sanctissima Virgo Cæcilia, quæ cantantibus Organis soli Deo decantabat: Fiat COR meum & Corpus meum immaculatum. Canticum hoc nouum (vt ait Parisiensis Cancellarius) rationabiliter appellatur Canticordum, id est, Canticum CORDIS, vel CORDIVM. Suum quippe subiectum, suum instrumentum, sua chorda, quæ dicitur à CORDE, suus auditus, sua vox, suum os, sua modulatio est introrsus, vel in CORDE mentis, vel in mente CORDIS. Has verò CORDIS modulationes, etiam tacente voce, solus Deus audit & intelligit;

Ephes. 5. 19.

Breuiar. Rom.

Ioã Gerso. 3. par. tract. 2. de Cant.

vnde Moysi nulla verba proferenti, dixit
Exod. 14 Cur clamas ad me. Clamabat enim COR
15. DE, qui tacebat ore. Hunc verò cla
morem, & incensum CORDIS deside
rium percipiebat Dominus, de quo Psal
Ps. 10. mista canit: Desiderium pauperum exau
17. diuit Dominus; præparationem CORDI
eorum audiuit auris tua. Quis melior
quæso, concentus auribus percipi possit
quàm si COR & voluntas nostra velu
Bassus quidam, æquabili tenore respon
deat Superiori; CORDI, scilicet & volun
Hieron. tati Dei? Scribit Cardanus: si duæ testu
Card. dines æquali sono temperentur, alteriqu
lib.8.de earum stramen imponatur, eumdem ea
subtilit. prorsus sonum, sine vllo attactu, editu
ram, quæ in altera manu pulsata resonat
Quid quæso hoc est aliud, quàm dulcissi
na illa symphonia diuini & humani COR
DIS? Hoc enim si cum illo per omnia con
sentiat, qualemcumque sonum diuin
voluntatis audierit, eumdem statim re
præsentabit, & æquali prorsus voce re
spondebit. Nouerat hanc Musicam Iu
1.Mach. das Machabæus, qui dicebat: Sicut fue
3.60. rit voluntas in cælo, sic fiat. Nouera
Iob 1.21 & Sanctus Iob, qui ærumnis planè obs
tus, lætus decantabat: Dominus dedi
Dominus abstulit; sicut Domino pla
cui

uit, ita factum est: sit nomen Domini
enedictum.

LECTIO VI.

De alijs scientijs quæ in hac Schola explicantur.

PRÆTER septem illas, quas vocant Artes liberales, quas in hac Schola explicari iam vidimus, superiores etiam scientias, Ethiam, Physicam, Medicinam, Iurisprudenam, Theologiam, & quasdam etiam Meıanicas Artes suo ambitu eadem Schola omplectitur. Quod breuiter Lectione hâc eclarabimus.

ET quidem Moralem PHILOSOPHIAM îc tradi, nihil opus est demonstrare: ùm omnia penè, quæ hoc Opusculo exlicantur. Ethicen sapiant, & ad mores omponendos referantur.

QVAM multa verò ex MEDICINA peta de CORDIS situ naturali, figurâ, & olore, de præcordijs, alijsque hîc inseıntur; Quid quòd ea quæ de carnali CORDE Hippocrates, Galenus, & post eos ota Medicorum Schola tradunt, illa ipsa
in

in voluntatem nostram (quæ Animæ Co
est) aptissimè conuenire demonstrentu
Sicut enim COR est officina Spirituu
quos toti Corpori subministrat, per eosq
est principium & causa omnis motus, &
ctionis animalis; ita voluntas est offici
virtutis & vitij, meriti & demeriti, omn
que actionis bonæ vel malæ.

Cornel. in c. 36. Ezech.

TRADVNT Physici quatuor partes e
vitales, quibus maximè vita constat,
conseruatur; COR, Cerebrum, Hepar, Pu
monem. COR enim calorem & Spirit
Corpori subministrat; Hepar sanguine
quo Corpus nutritur; Cerebrum Spirit
animales, quibus sensatio, intellectio, & m
tio localis conficitur; Pulmo quasi folli
CORDI dat refrigerium. Ita vita spirita
constat rectâ voluntate, quasi CORDE; pr
dentiâ, quasi cerebro; iustitiâ, quasi Hep
te, sanguinis decorisque effectore; cont
nentiâ, quasi pulmone, affectus moderan
& refrigerante.

NE quid verò spiritualis MEDICIN
desit; COR graue hîc alleuiatur, duru
emollitur, superbum & vanum deprimitu
& compungitur; denique à malis hum
ribus COR expurgandum & euacuandu
docetur, cùm velut aqua iubetur effunc
Si quæ verò tubera, distorsiones, aut vlc

Thren. 2. 19.

CORDI fortè adnata fuerint, circum-
lendum COR præcipitur, vt sanies
uat. Quid verò pijssimus Animarum
strarum Medicus CORDI non facit, vt
us valetudinem aut tueatur bonam, aut
rigat malam? In sacro enim sudore suo,
roto balneum; in Sanguine pretiosis-
io, sordido CORDI lauacrum præpara-
. Vino etiam torculari Crucis è sacro
ere eius expresso, COR hominis lætifi-
: quin & in eodem lateris thalamo, mol-
mum CORDIS lectulum strauit. Ipse si-
dem MEDICVS est sanans omnem lan- *Matt. 4. 23.*
orem & omnem iniquitatem; qui & ad
: se missum testatur, vt mederetur con- *Isa. 61. 1*
is CORDE. Atque hæc de MEDICINÆ
ntia.

IAM verò si IVRISPRVDENTIAM, &
um cognitionem adire iuuat; inuenie-
s in hac Schola exactam tradi iustitiæ
nam, quæ est vnicuique ius suum tri-
re. Proinde COR nostrum non mun-
non carni, non diabolo; sed vni Deo,
solo iure debetur, totum ita dari man-
ur, nulla vt pars, quantumcumque par-
alteri cedat. COR verò sic Deo dona-
, æquissimâ lance expenditur, an statu-
à legibus diuinis pondus habeat. Quid
ò de ipsis legibus dicemus, quas æter-

nus

2. Cor. 3. 3. nus Legislator digito suo in tabulis COR DIS carnalibus inscribit?

DE sacra verò THEOLOGIA superua caneum foret, probare illam hoc quoqu Opusculo includi, cùm potissimus eiu scopus sit auersum à Deo COR ad eum re ducere, iuxta diuinum eius COR, nostrun rectum facere, diuinæ illud maiestati i sacrificium offerre, illi COR vnire, vt i eo tandem felicissimè quiescat. Diuinu verò amor, Scholæ huius Gymnasiarch COR illuminat, accendit, sursumqu subleuat, vt diuinas affectiones recipe possit; quæ omnia ad Theologiam Myst cam spectant. Lubens autem pertransec plurima sacræ Scripturæ loca & Theolo giæ arcana hoc Libello recludi.

NEQVE verò aliæ Mechanicæ Art ab hoc Athenæo prorsus exulant. Ag enim hic cœlestis Doctor Vegetium Chr stianum, atque ad spiritualem militia COR instruit; siue dum illud instar Fort litij, & Castri cuiusdam munitissimi, en diuini amoris tuetur, & velut excubias a te illud agit; siue dum scuto laboris sui, Thren. 3. 63. vniuersa Passionis suæ panoplia COR pro tegit aduersus ignita iacula inimici. Hab & Vitruuius hîc suas partes; vt, tamqua optimus Architectus, CORDIS domic

liu

um construat, quod spatiosissimum fiat
piritus Sancti habitaculum; in quo, vt
ernardus dixit, spatia & deambulatoria
istinguat, ad opus diuinæ maiestatis.
Quin & scalas, & ascensiones in CORDE
isponit, quibus ad cœlum Deumque ip-
m conscendat. Sed & columna Christi
bantem CORDIS domum, dum opus est,
pportunè fulsit, totum denique ædifi-
um, titulo Crucis inscriptum, Deo de-
icat, consecratque. Si pictura animum
electat, ipsum COR hîc pro tabula est, aut
otiùs pro telâ, in qua acu coronæ spineæ
ilecti facies depingitur.

Bernard. serm. 27 in Cant.

Ps. 83. 6.

DENIQVE nec de re rusticâ, atque
griculturâ diuinus amor Animam in-
ruere neglexit. Vis spiritualem videre
arronem? attende Scholæ huius Magi-
rum velut hortulanum quemdam, nunc
atro Crucis terram CORDIS proscinde-
, mox semina verbi Dei in COR iacere,
einde COR irrigare, ac flores colligere.
liàs Crucis arborem CORDI inserit, mu-
um torculari Crucis exprimit, quod
ORDIS vase recipiatur. Totum denique
ORDIS hortulum spineæ coronæ sepe
rcumdat, atque munit. Ex quibus omni-
us liquidò patet, amplissimè sese Aca-
emiæ CORDIS disciplinas extendere, &

omnium

omnium Artium Encyclopædiam in h[...]
Gymnasio aliquousque edoceri.

LECTIO VII.

De Magistro & Discipulis Scholæ CORDIS.

Ambros. lib. 2. de Virgin.

CVM, iuxta Sancti Ambro[...] assertionem, primus disce[...] di ardor nobilitas sit Mag[...] stri; dignissimum omni[...] est, vt præcellentiam Mag[...] stri huius Scholæ accuratiùs expendam[...] Non est autem alius CORDIS Magist[...] quàm ille ipse, qui finxit singillatim CO[R-] DA hominum; qui scrutatur CORDA [...] renes, omnesque Discipulos suos vult e[...] eruditos CORDE in sapientia. Fingit eni[...] Deus CORDA hominum, non tantùm [...] cundùm substantiam; sed etiam secu[n-] dùm pietatis affectum. Sicut enim De[us] COR mundum creat in homine innou[a-] tione iustitiæ, sic COR innouatum fin[git] confirmatione Doctrinæ, idque singill[a-] tim; quia alteri datur Spiritus sapienti[æ,] alteri scientiæ, alteri fidei. Quamuis aut[em] omni tempore diuina bonitas homin[um] CORDA salutari instruxerit Doctrinâ, [...]

Ps. 32. 15
Ps. 89. 12.

Ianson. in prim. expos. Ps. 32.

tam

tamen luculentiùs per Vnigenitum Dei Filium Iesum Christum in Nouo præstitit Testamento; ita enim olim de eo promiserat Pater: Et feriam vobiscum pactum sempiternum, misericordias Dauid fideles. Ecce testem populis dedi eum, Ducem ac Præceptorem gentibus. Quàm sedulò autem hoc Doctoris munus Messias noster obiturus esset, idem Propheta alibi docet, dicens: Erunt oculi tui videntes Præceptorem tuum, & aures tuæ audient vocem post tergum monentis: hæc est via, ambulate in ea. Quis enim non miretur hanc diligentiam? non enim expectat vt Discipuli ad Scholam veniant; sed proteruos & fugitiuos ponè subsequitur, & blandissimè reuocat à via perditionis. Propheticas autem has promissiones in Nouo Testamento adimpletas esse, Apostolus testis est, qui ait: Multifariàm multisque modis olim Deus loquens Patribus in Prophetis, nouissimè diebus istis locutus est nobis in Filio, quem constituit heredem vniuersorum, per quem fecit & sæcula. Quid nobilius hoc Doctore? quem cælestis Pater in monte Thabor ad Magisterium promouit, & hoc ei testimonium dedit: Hic est Filius meus dilectus, in quo mihi benè complacui, ipsum

Isa.55.3

Idē 30. 21.

Heb.1.1.

Mat.13. 17.

 sum

Baruch. 3.37. ſum audite? Hic, vt Baruch teſtatur, adinuenit omnem viam diſciplinæ, & tradidit illam Iacob puero ſuo, & Iſraël dilecto ſuo. Hic ille eſt Magiſter, in quo re- *Col. 2.3.* conditi ſunt omnes theſauri ſapientiæ & ſcientiæ Dei. Hic eſt, qui docuit ſapientiam *1. Cor. 2. 8.* quamdam cæleſtem, quam nemo Principum huius ſæculi cognouit, quam prædeſtinauit Deus ante ſæcula in gloriam no- *1. Cor. 1. 31.* ſtram. Quis igitur non glorietur in Domino, ſe talem nactum eſſe Magiſtrum? Non *Pſ. 147. 20.* enim fecit Deus taliter omni nationi, & iudicia ſua non manifeſtauit eis. Quis hîc *Deut. 4. 7.* non vſurpet illud: Non eſt alia natio tam grandis, quæ habeat Deos appropinquantes ſibi, ſicut Deus noſter adeſt cunctis obſecrationibus noſtris? Quæ eſt enim alia gens ſic inclyta, vt habeat ceremonias, iuſtaque iudicia, & vniuerſam legem? Me- *Ioel. 2. 23.* ritò igitur hortatur Propheta: Filiæ Sion exultate in Domino Deo veſtro, qui dedit vobis Doctorem iuſtitiæ. Felices prorſus *Pſal. 93. 12.* Diſcipuli tali Doctore ac Magiſtro! Beatus homo, quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eum! Ex quibus iam facilè videre eſt, quo honore hic Magiſter proſequendus, quâ auiditate audiendus, quanto ſtudio & animi propenſione illi in omnibus obediendum ſit

quantam

quantam deinde diligentiam Diſcipulos adhibere par ſit, vt omnes huius Magiſtri Lectiones, quas non verbis modò, ſed & opere docuit, ediſcant, & factis ſeſe didiciſſe oſtendant. Hoc enim eſt quod benigniſſimus Magiſter voluit, cùm dixit: Diſcite à me quia mitis ſum, & humilis CORDE. Itemque: Si ego laui pedes veſtros, Dominus & Magiſter, & vos debetis alter alterius lauare pedes. Exemplum enim dedi vobis, vt quemadmodum ego feci vobis, ita & vos faciatis.

Matth. 11.29. *Ioan.* 13. 14.

IAM verò quinam ſint huius Scholæ Diſcipuli, non admodum difficile explicatu eſt: omnes enim qui COR habent, & quibus ſanitas CORDIS CORDI eſt, ad hanc Scholam pertinent, quibus Magiſter noſter illud Iob dicere poteſt: Viri CORDATI audite me.

Iob. 34. 10.

SED nec illi omninò excluſi ſunt qui indigent CORDE, æterna enim Sapientia volens omnes Doctrinæ ſuæ participes facere, mittit præcones ſuos ad mœnia ciuitatis, qui clament: Si quis eſt paruulus, veniat ad me. Et inſipientibus locuta eſt: Venite, comedite panem meum, & bibite vinum quod miſcui vobis. Relinquite infantiam, & viuite; & ambulate per vias prudentiæ. Omnis igitur ætas, omnis ſexus ad

Prouerb. 9.4.

hanc Scholam inuitatur & admittitur; Iuuenes,& virgines,ſenes cum iunioribus, ſimul in vnum diues & pauper in hoc Gymnaſio reſident: ſoli illi ab huius Doctrinæ participatione ſecernuntur, qui rebelles lumini, nec poſt terga monentem præceptorem audire dignantur, ſed ſponte in deuia & præcipitia ruunt.

Pſ. 148. 12.
Pſ. 48. 3.
Iſa. 30. 21.

LECTIO VIII.

Quàm ſuauiter ad Scholam CORDIS *Magiſter inuitet.*

DVLCISSIMVS Gymnaſiarcha noſter non ſatis habet publicè ludum aperire, omnes paſſim admittere, illiſque abſque argento & auro, aut vllo pretio Doctrinam ſuam communicare; ſed tenerrimè etiam omnes Diſcipulos (quos Filiorum loco habere non dedignatur) ad diſcendum inuitat & allicit; idque voce tam ſuaui, & flexanimâ, vt non niſi à duro & lapideo CORDE reſpui poſſit. Molliti ſiquidem ſunt ſermones eius ſuper oleum; & ipſi ſunt iacula, quibus intima CORDIS penetrantur & com-

Pſal. 54. 22.

pun-

punguntur. Viuus est enim sermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, pertingens vsque ad intima compagum & medullarum, conuertens Animas, & intellectum dans paruulis. O quàm magna multitudo dulcedinis est in verbis diuini huius Magistri! lac & mel sub lingua eius, & labia illius lilia stillantia Myrrham primam, id est, electam, perfectissimam, insigni odore fragrantem. In lilijs, si colorem spectes, puritatem: si odorem, suauitatem: si aureas intùs virgulas, diuinitatem intellige. Perinde est igitur ac si dicat: Verba quæ Sponsus meus profert, omni candore ac puritate conspicua sunt, omnimodis odoribus, ac suauitatibus referta: denique talia, qualia esse decet quæ ab homine-Deo proferuntur; simul habentia candorem, & iucunditatem amœnissimam, à lilijs; simul salubritatem mirificam, & vim arcendæ corruptionis, à Myrrhâ. Sed quanta gratia diffusa sit in labijs Magistri nostri, quæ verborum ipsius energia, nullus meliùs explicare poterit, quàm qui expertus est. Dilecta Sponsa clamat: Anima mea liquefacta est, vt Dilectus locutus est. Duo Discipuli qui cum Magistro ibant in Emmaus, ignito eloquio accensi, interrogant: Nónne Cor

Hebr. 4. 12.
Ps. 118. 130.
Claud. Aquar. in Ps. 44.
Ps. 44. 3.
Cant. 5. 6.
Luc. 24. 32.

 nostrum

noſtrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis Scripturas? Et qui miſſi fuerant à Pontificibus & Phariſæis vt apprehenderent eum, cùm audiſſent eius ſermones, dixerunt: Hic eſt verè Propheta. Hic eſt Chriſtus. Numquam ſic locutus eſt homo, ſicut hic homo. Cùm autem in Synagoga doceret in Nazareth omnium oculi erant intendentes in eum. Et omnes teſtimonium illi dabant, & mirabantur in verbis gratiæ, quæ procedebant de ore ipſius. Et cùm in Capharnaum doceret Sabbatis, ſtupebant in Doctrina eius, quia in poteſtate erat ſermo ipſius. Meritò ergo Sanctus Petrus (cùm abeuntibus quibuſdam Diſcipulis interrogaſſet Chriſtus: Numquid & vos vultis abire?) reſpondit omnium nomine, Domine, ad quem ibimus? verba vitæ æternæ habes. Hunc igitur cæleſtem Magiſtrum, dulciſſimis atque efficaciſſimis verbis Diſcipulos ſuos ad hauriendam ſalutarem Doctrinam inuitantem & exhortantem, ſedulò audiamus: Venite, inquit, filij, audite me, timorem Domini docebo vos. Audite filij diſciplinam Patris, & attendite vt ſciatis prudentiam, donum bonum tribuam vobis, legem meam ne derelinquatis. Sed pulcherrimam prorſu

Ioan. 7. 40.

Luc. 4. 22.

Ibid. v. 32.

Ioan. 6. 68.

Pſal. 33. 12.

Prou. 4. 1

Con

Concionem, quam Magiſter noſter ſub nomine Sapientiæ ad Diſcipulos ſuos habuit, Salomon in Prouerbijs proponit: Numquid, ait, non Sapientia clamitat, & prudentia dat vocem ſuam? In ſummis excelſiſque verticibus ſupra viam, in medijs ſemitis ſtans, iuxta portas ciuitatis, in ipſis foribus loquitur, dicens: O viri, ad vos clamito, & vox mea ad filios hominum. Intelligite paruuli aſtutiam, & inſipientes animaduertite. Audite, quoniam de rebus magnis locutura ſum: & aperientur labia mea, vt recta prædicent. Veritatem meditabitur guttur meum, & labia mea deteſtabuntur impium. Iuſti ſunt omnes ſermones mei, non eſt in eis prauum quid, neque peruerſum, recti ſunt intelligentibus, & æqui inuenientibus ſcientiam. Accipite diſciplinam meam, & non pecuniam: Doctrinam magis, quàm aurum eligite. Melior eſt enim ſapientia cunctis pretioſiſſimis: & omne deſiderabile ei non poteſt comparari. Quibus verbis eximia Scholæ ſuæ emolumenta, vtilitateſque omninò maximas declarat, quod in ſuauiſſima illa concluſione, quâ, nonnullis interiectis, ſermonem concludit, magis etiam facit, dum ita perorat: Nunc ergo filij audite me: Beati qui cuſtodiunt vias meas. Audite

Prouerb. 8.1.

disciplinam, & estote sapientes, & nolite abijcere eam. Beatus homo qui audit me, & qui vigilat ad fores meas quotidie, & obseruat ad postes ostij mei. Qui me inuenerit, inueniet vitam, & hauriet salutem à Domino. Ne autem tantùm vtilem esse Sapientiæ Scholam, & derelinquentibus illam nullas manere pœnas, putaremus; subiungit damna & supplicia, quæ desertores Sapientiæ incurrunt: Qui autem in me peccauerit, ait, lædet animam suam. Omnes qui me oderunt, diligunt mortem. Hoc autem faciunt vecordes & negligentes Discipuli, qui salutem & vitam æternam despiciunt, de quibus Ecclesiast. ait: Quàm aspera est nimiùm Sapientia indoctis hominibus, & non permanebit in illa excors. Sed non feret id impunè, populus enim non intelligens vapulabit. Et, virga in dorso eius qui indiget CORDE. Audi igitur quisquis huius Scholæ Discipulus, quisquis CORDATVS es audi, & time hanc Domini comminationem: Erudire Ierusalem, ne fortè recedat Anima mea à te. Quid autem est Animam Præceptoris nostri recedere à Discipulo suo, nisi eum non ampliùs diligere? Vnde Scriptura dicit: Neminem diligit Deus, nisi eum qui cum Sapientia habitat. Vnde infelix & miser est,

Eccli.6.21. *Os.4.14* *Prouerb.10.13.* *Ier.6.8.* *Sap.7.28.*

eſt, quiſquis talis eſt, cuius etiam miſericors & miſerator Dominus non vult miſereri. Nam vt Iſaias ait: Non eſt populus ſapiens, propterea non miſerebitur eius qui fecit eum; & qui formauit eum, non parcet ei. Diligentes igitur Diſcipuli vigilate in Doctrina CORDIS; & apprehendite diſciplinam, ne quando iraſcatur Dominus, & pereatis de via iuſta.

Pſ. 110. 4.
Iſa. 27. 11.
Pſ. 2. 12.

LECTIO IX.

De modo docendi, quo Scholæ CORDIS *Magiſter vtitur.*

CELSITVDO & dignitas Magiſtri noſtri facilè arguit longè aliam eſſe ipſius docendi methodum, quàm ſapientium huius mundi: Filij enim Agar qui exquirunt prudentiam huius ſæculi, iuxta deſideria ſua coaceruant ſibi Magiſtros prurientes auribus, curioſitatis ſcilicet, & nouitatis auidi. His verò Magiſtri ex æquo reſpondentes, in perſuaſibilibus humanæ ſapientiæ verbis, in ornatu ſermonis, & dictionum phaleris, Auditorum pruritui ſatisfacere ſtudent. At verò Doctor noſter verba vitæ habens, intus

Baruch. 3. 23.
2. Tim. 4. 3.
1. Cor. 2. 4.
Ioan. 6. 69.

 ad

Osea.2. 14. ad COR loquitur, illudque virtute diuin verbi sui penetrat, immutat, & ad quodcũque voluerit inflectit. Omnia Ecclesiæ Ma- *August. Tract. 3. in Epist. Ioan.* gisteria, ait Augustinus, forinsecùs sonant. Cathedram habet in cælo, qui intùs docet in CORDE. Nisi hic Magister adsit CORDI audientis, otiosus est sermo cuiuscumque Doctoris. Nam, vt Gregorius ait, mu- *Lib. 11. Moral. in Iob c.5.* tum est os omne quod loquitur, si Deus interiùs in CORDE non clamet: qui etiam aspirat verba quæ audiuntur. Qualiacumque autem verba exteriùs proferantur, nihil omninò proderunt, nisi Dominus autem CORDIS adaperire dignetur. Quemadmodum autem qui equo aut curru vehitur, vsque ad limem domus tantùm peruenit, nec equo aut curru in conclaue ingredi potest, quod qui pedes incedit, & clauem domus habet, facillimè præstat: ita verbum vocale vsque ad aures, scriptum verò vsque ad oculos tantùm pertingit, quod autem Deus loquitur, in ipsum COR ingreditur, illudque ad omnem Dei voluntatem disponit, & inflectit; cuius virtutem Bernardus expertus, hæc ait *Serm. 74 in Cant.* Viuum & efficax est Dei verbum, moxque vt intùs venit, expergefecit dormitantem Animam, mouit, & molliuit, & vulnerauit COR meum, quoniam durum, lapideum

que erat,& malè ſanum; cœpit quoque e-
uellere,& deſtruere, ædificare,& plantare,
rigare arida, tenebroſa illuminare, clauſa
reſerare, frigida inflammare, nec non &
mittere praua in directa, & aſpera in vias *Iſ.40.4.*
planas, ita vt benediceret anima mea Do- *Pſ. 102.*
mino, & omnia quæ intra me ſunt nomini *1.*
ſancto eius. Hæc Bernardus.

SED lubet particulariùs expendere ſub-
limem illum, & internum docendi mo-
dum, quo cæleſtis Magiſter noſter vtitur,
quem non ab alterius, ſed ex ipſo ſacro
eius ore depromemus: ipſe enim de fideli
Anima ita apud Prophetam loquitur: Ecce *Oſea 2.*
ego lactabo eam, & ducam eam in ſolitu- *14.*
dinem: & LOQVAR AD COR eius. Ac
ſi dicat: ſuauiſſimo modo ſuadebo, & alli-
ciam Animam mihi deſponſatam, & du-
cam eam in ſolitudinem, vbi ſeparata ab
huius ſæculi tumultu, & hominum ac ne-
gotiorum turba, ſolum me audiet loquen-
tem: amat enim ſecretum & ſeceſſum di-
uinus Sponſus, nec in publico arcana ſua
communicat. Quare Sponſam ita melli-
fluus Doctor admonendam cenſuit: O ſan- *Bernard.*
cta Anima ſola eſto, vt ſoli omnium ſerues *Serm.40*
teipſam, quem ex omnibus elegiſti. Fuge *in Cant.*
publicum, fuge & ipſos domeſticos. An
neſcis te verecundum habere Sponſum, &
qui

qui nequaquam ſuam velit tibi indulge
præſentiam, præſentibus ceteris? Verùn
modum quo ad COR loquitur Sponſi
CORDIS, alibi magis explicat, cùm ait
Apoc. 3. 20. Ecce ego ſto ad oſtium, & pulſo: ſi qu
audierit vocem meam, & aperuerit mi
ianuam, intrabo ad illum, & cœnabo cu
illo, & ipſe mecum. Quanta verò ha
eſt benignitas & clementia, quòd ipſe Do
minus inueniens oſtia CORDIS noſtri clau
ſa, foris ſtet, & perſeueret pulſans, & exp
ctans donec aperiatur illi. Quis autem
hic pulſus ſit, ipſe Dominus aperit cùn
ait: Si quis audierit vocem meam, ſignifi
cans ſe internâ allocutione, & voce oſtiun
CORDIS pulſare. Quod explicatiùs etian
Sponſa declarauit, cùm pulſum hunc, &
Cant. 5. 2. vocem explicans, ita ait: Vox Dilecti me
pulſantis: Aperi mihi ſoror mea, amic
mea, columba mea, immaculata mea: qui
caput meum plenum eſt rore, & cincini
mei guttis noctium. Quaſi dixiſſet: dum
ego dormio, vigilante tamen CORDE, e
Dilectus meus pulſat ad oſtium, & clamat
Aperi mihi ſoror mea, rogans & exhortan
vt omnibus intermiſſis ianuam CORDIS il
li pandam.

HIC autem animaduertendum eſ
ſingula Sponſi verba totidem eſſe ratio
ne

es, quibus Animam vrget, vt portam
CORDIS aperire velit.

PRIMO ergo ait: Aperi mihi. Ac ſi di-
at: aperuiſti ianuam CORDIS tui diabolo,
ui tuum ſitiebat interitum, & æternam
ondemnationem: cur ergo non aperies
nihi Creatori, Redemptori ac Protectori
uo, qui tuam cupio ſalutem, & æternam
uæro ſaluationem? Aperuiſti tyranno &
dultero, aperi legitimo Domino & Spon-
o. Aperuiſti lupo, qui intrauit vt perderet
mactaret, aperi proprio Paſtori, qui in-
are cupit, vt te paſcat & tueatur.

Lud. de Ponte in Cant. li. 8. Exhortat. 8. §. 2.

SECVNDO, valdè intromitti poſtulat,
x eo quòd Sponſam quartò SVAM appel-
t, dicens: Soror mea, amica mea, colum-
a mea, immaculata mea. Quaſi ſic loquere-
ır: mille titulis MEA es, & non aliorum,
leoque aperire mihi meritò teneris: non
nim pulſo ad ianuam alienæ domus, ſed
ropriæ, quam ego creaui, feci, refeci, &
lurimùm exornaui.

TERTIO, ſingula hæc nomina apertio-
em vrgent. Aperire mihi debes, quia de
ncarnatione mihi Soror es; de Paſſione,
mica; de miſſione Spiritus Sancti, Co-
umba; de Sacramentorum perceptione,
mmaculata. Immò in ipſa iuſtificatione,
uæ per Baptiſmum & Pœnitentiam fit,
per

per gratiam, quâ diuinæ efficeris parti
ceps naturæ, Soror mea es: per charitatem
quâ mutua inter nos initur familiaritas
Amica: per infusionem Sancti Spiritu
qui requieuit super te, Columba: per ex
purgationem ab omni peccato, Immacu
lata.

QVARTO, clariores causas ipse Spon
sus adducit, dicens: Quia caput meum
plenum est rore, & cincinni capitis me
guttis noctium. Indicans se per multas no
ctis horas stetisse ad fores pulsando, adeo
vt ex morâ tam longâ caput repletum fue
rit rore, & cincinni guttis pluuiæ; cùm ta
men ad primum pulsum aperiendum fuis
set, si non quia frater & amicus eram; sal
tem propter improbitatem, quia diu per
seueraui pulsans, ita vt totus immadue
rim. O mira Dei benignitas! ô stupend
charitas! non suo, sed nostro commo
do ostium CORDIS pulsat, nec illius in
terest aperiamus, nec ne, sed nostra: &
tamen patiens & multæ misericordiæ Do
minus perstat ante ostium pulsans, & lon
ganimiter expectans donec tandem aperia
mus ei.

Psal. 85. 15.

QVINTO denique valdè hîc ponderan
dum est, quòd Sponsus hic insinuet, se nu
do capite ad ostium CORDIS stetisse, nul

ı hîc tegumenti mentio eſt, & ros ac gut-
æ in cincinnos decidiſſe dicuntur. So-
ent autem captiui nudato capite incedere.
Quid igitur eſt Sponſum ad fores Cor-
ıs venire nudato capite, & rore & gla-
ie pleno? niſi venire quaſi captiuum, non
b alio quàm ab amore ipſius, propter
uem immenſos pertulit labores. Ac ſi di-
at: En ad ianuas tuas ſto tamquam cap-
iuus, & ſeruus tuus, quia charitas mea er-
a te, me fecit tuum ſeruum, vt te à malis
miſerijs tuis liberarem. Sic enim ait per
ſaiam: Seruire me feciſti in peccatis tuis,
ræbuiſti mihi laborem in iniquitatibus
ıis: nam propter te formam ſerui accepi,
humiliaui me vſque ad mortem, mor-
em autem Crucis. Propter te caput meum
inis coronatum, plenum fuit ſanguineo
ore, & cincinni mei purpureis guttis
ei cruoris. Intuere igitur hoc caput mei
rgà te amoris ſummum ſignum, & aperi
ihi Cor tuum. O ſtupenda diuinæ cha-
tatis dignatio! ô incredibilis hominum
bduratio! qui tam amanti Sponſo aperi-
renuunt, vel pigreſcunt. Væ illis, & mil-
es væ, qui per mentis obſtinationem,
Cordis fores Deo fortiter occludunt, nec
us pulſationi & inſpirationi vllum dant
ocum.

Iſa. 43. 24.

Phil. 2. 8

LE-

LECTIO X.

De officio Discipuli CORDIS *Scholam frequentantis.*

VIDIMVS docendi modum à cælesti Magistro vsurpatum: superest iam indagemus, quâ ratione Discipulus hanc Lectionem excipere, eamque Magistro reddere debeat. Tria autem notare possumus, quæ ad hoc Discipuli officium spectant. Primum, vt loquentem Doctorem audiat. Secundum, vt surgat ad aperiendam CORDIS ianuam. Tertium, vt expectanti foris Magistro, fores pandat, eumque ad intima CORDIS penetralia intromittat. Exemplum autem tam boni Discipuli Sponsa in Cantico præbuit: illa enim diligentissimè attendit ad vocem Sponsi, vnde dicebat: Vox Dilecti mei pulsantis. Nisi enim attentis auribus auscultasset, sine dubio vocem Dilecti sui non agnouisset.

Cant. 5. 2.

DILIGENS quoque Præceptoris huius Auditor fuit Regius Vates, qui canebat: Audiam quid loquatur in me Dominus Deus. Hoc igitur primum munus est Discipul

Ps. 84. 9.

cipuli huius Scholæ, vt nimirùm se subducens à tumultuante vitæ huius inquietudine, sedeat solus, & tacens suscipiat venas diuini susurri. Non enim in turba audire loquentem Dominum poterit; ducit enim Animam ad solitudinem, vt ibi ad Cor illius loquatur. Hæc autem locutio ad Cor directa, primùm in aures incidit, ideòque illæ diuino verbo aperiendæ sunt. Auris enim bona torcular est, vinacea verborum retinens, & vinum spiritualis intelligentiæ ad cellarium Cordis transmittens. Quare ad Discipulum spectat, canalem auditus sui diuino eloquio excipiendo apponere, vt ita pretiosus liquor in Cordis vasculum influere possit.

Iob 4.12

Secvndo, auditâ primâ Præceptoris voce, quâ intromitti postulat, & veluti audientiam petit, statim exurgere debet, vt pulsanti aperiat. Hoc ab eadem Sullamitide discere poterit, quæ ait: Surrexi, vt aperirem Dilecto meo. Ignaui enim est vocem quidem pulsantis audire, sed dissimulare, alijs intendere aut stertere; nec vel semel se leuare, vt Dilecto aperiat. Excitata itaque Anima diuinâ voce alacriter surgat, &, præeuntis Sponsæ vestigia subsequens, tertium quoque officium diligenter impleat, Aperiat, inquam, Magi-

D stro:

Cant.5.6. ſtro: Peſſulum oſtij mei, ait Sponſa, aperui Dilecto meo. Quid autem hoc eſt, niſi omnia impedimenta, quæ obſtabant quò minùs Dilectus ingredi poſſet, pariter remoui, ita vt ne minimum peſſulum reliquerim, quod non abſtulerim? Plerumque enim accidit, vt in homine etiam pio aliqua paſſio, aut praua affectio prædominetur, quæ inſtar peſſuli obicem præſtet venienti Sponſo, quam proinde auferre neceſſe ſit. Benè ad hanc rem dixit Richardus de Sancto Victore: *Cap.35. in Cant.* Sera cùm parua ſit & anguſta, latitudinem tamen oſtij concludit; vt, niſi illâ reſeratâ, patere non poſſit: ita hæc minima peccata venialia niſi reſcindantur, non dignatur Dilectus ita venire ad Animam, vt perfectè ad eam intret, & perfectâ gratiâ eam repleat. Fuiſſe autem non magnum quid, ſed exiguum quod oſtium obſeratum retinebat; vel inde patet, quòd non dicat ſe vectem abſtuliſſe; ſed tantùm peſſulum. *Cap.5. Cant.* Peſſulum autem oſtio facimus, vt Magnus Gregorius dixit, cùm per voluptatem carnis aditum CORDIS contra Sponſum obſeramus. Peſſulum verò aperimus, cùm remotis voluptatibus fluxis COR noſtrum in amorem Christi, quod priùs durum fuerat ſoluimus, & Sponſo pulſanti ad oſtium introitum

ntroitum liberum facimus. Quanto autem
bore constiterit, ostium CORDIS rese-
are, & pessulum reducere, ipsa Sponsa sa-
s declarauit, cùm ait: Manus meæ stilla- *Cant. 5. 5.*
erunt Myrrham, & digiti mei pleni
Myrrhâ probatissimâ; quod Psello inter- *Psellus.*
rete ita sonat: Pessulis omnibus reductis,
ores aperui; id est, carnis meæ mem-
ris mortificatis, Animæ meæ sensus om-
es patefeci. Cui Nyssenus Gregorius *Homil. 12.*
onsonat, qui ita Sponsam loquentem fa-
it: Accepi vim resurrectionis ex eo, quòd
nembra mea terrena mortua reddiderim,
umque membrorum mortificationem
onte meâ instituerim: non ab alio Myr-
ha mihi in manus data, sed defluente illa,
erto meo arbitratu. Quid enim per ma-
us, nisi operationes? quid per Myrrham,
isi mortificatio carnis accipitur? Sponsa
itur, vt Ambrosius loquitur, surrexit ape- *Lib. de Isaac, cap. 6.*
re, & opera eius, & facta mortificata
nt mundo: talis enim debet esse Anima,
uæ verbum est receptura; vt moriatur
undo, & consepeliatur in Christo, sic
nim Christus inuenitur, & tale sibi quæ-
t hospitium.

SED notanda est hîc triplex Discipulo-
m differentia. Quidam enim stupidi &
ecordes, ne quidem auscultant vocem

Præceptoris, parùm curantes loquatur nec ne. Alij audiunt quidem vocem; ſed præ deſidiâ ad illam non ſurgunt. Tertij & audiunt, & ſurgunt; ſed peſſulum non reſerant, nec oſtium aperiunt.

QVEMADMODVM enim dum Citharœdi aliqui de nocte per plateas Citharam tangunt, quidam ſomno preſſi non audiunt; alij etſi audiant, non tamen è lecto ſe proripiunt; alij verò dulcedine cantus illecti, ad oſtium vel feneſtram accedunt, vt Muſicam Harmoniam audiant, ſed ſtatim lectum repetunt: ita quoque contingit quoſdam Dei vocem non audire; alios verò audire quidem, ſed negligere; alios deinde auditu diuini verbi plurimùm delectari, illique cum voluptate attendere; ſed illo nihil ampliùs commoueri, quàm ſi Muſicam quamdam Cantilenam audiuiſſent, de quibus Dominus conqueritur apud Ezechielem, cùm ait: Dicunt vnus ad alterum; venit, & audiamus quis ſit ſermo egrediens à Domino. Et veniunt ad te, quaſi ſi ingrediatur populus, & ſedent coram te populus meus, & audiunt ſermones tuos, & non faciunt eos, quia in Canticum oris ſui vertunt illos, & auaritiam ſuam ſequitur COR eorum. Et es eis quaſi Carmen Muſicum, quod ſuaui dulciquè ſono

Ezech. 33.30.

ſono canitur : & audiunt verba tua, & non faciunt ea.

QVARTVM Diſcipulorum genus, eſt eorum qui auditâ Præceptoris voce, ſtatim ſurgunt, peſſulum remouent, oſtium aperiunt, & Dei præcepta opere exequuntur. De his Bernardus ait : Veram ſcientiam ſoli Chriſti Diſcipuli, id eſt, mundi contemptores, Dei munere aſſequuntur. Nec enim hanc Lectio docet, ſed vnctio; non litera, ſed Spiritus; non eruditio, ſed exercitatio in mandatis Domini. Diſcendi igitur cupidus huius Scholæ Diſcipulus, nihil magis deſideret, quàm vt omnibus creaturis tacentibus, vnus Deus loquatur ſecum, ad quem ſe conuertat & dicat : Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus. Nec ad oſtium eum morari permittat, ſed cum Sponſa dicat : Apprehendam te, & ducam in domum matris meæ, ibi me docebis. Quænam autem hæc domus, niſi ipſum COR, quod diuinus Magiſter ingreſſus, Doctoralem ſibi Cathedram in eo conſtituit, & velut in ampliſſimo Gymnaſio ſedentem ad pedes ſuos, cum Magdalena, Sponſam erudit atque inſtruit. Propterea, vt Bernardus monet, quoties ſuggeſtionem boni ſenſeris in CORDE tuo, da honorem Deo; & age reuerentiam Spi-

Epiſt. 108.

1.*Reg.* 3.10.

*Cant.*8. 2.

*Luc.*10. 39.

*Serm.*1. *de Pentec.*

 ritui

ritui Sancto, cuius vox ſonat in auribus tuis.

LECTIO XI.

Monita quædam, Diſcipulo Scholæ CORDIS *tradita.*

VT maiore cum fructu in hoc Lycæo verſeris, & faciliori negotio omnem eius Doctrinam aſſequaris, Monita quædam ab ipſo Magiſtro tradita hîc inculcanda erunt: quæ non ad hanc modò, ſed ad quamcumque aliam Scientiam acquirendam, opportuniſſima inuenientur.

PRIMVM autem ſit magna diſcendi cupiditas, nam, vt in prouerbio eſt,

Si fueris cupidus diſcendi, plurima diſces.

Ioann. Nieſſ. in Alph. Chriſt. Hinc ingenioſè quidam ait: Qui diſcit DISCIPVLVS rectè appellatur, velut à quo DISCI-PLVS debeat. Hoc verò ſciendi deſiderium Cardiogogus noſter ita commendat: *Sap. 6. 12.* Concupiſcite ſermones meos, diligite illos, & habebitis diſciplinam. Clara eſt, & quæ numquam marceſcit Sapientia, & facilè videtur ab his qui diligunt eam, & inuenitur ab his qui quærunt illam.

Præ-

Præoccupat qui ſe concupiſcunt, vt his ſe prior oſtendat.

SECVNDVM Monitum ſit, vt qui in hac Schola proficere deſiderat, ab omni peccato abſtineat, & mandata Dei diligenter cuſtodiat. In maleuolam enim Animam non introibit Sapientia, nec habitabit in Corpore ſubdito peccatis. Audi verò Magiſtrum præceptum hoc inculcantem: Fili concupiſcens Sapientiam, conſerua iuſtitiam, & Deus præbebit illam tibi. Et cogitatum tuum habe in præceptis Dei, & in mandatis illius maximè aſſiduus eſto, & ipſe dabit tibi COR, & concupiſcentia Sapientiæ dabitur tibi.

Sap. 1. 4.

Eccli. 1. 33.

Eccli. 6. 37.

TERTIA Admonitio eſt, quam tradit Sanctus Iacobus his verbis: Si quis autem veſtrûm indiget Sapientia, poſtulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat: & dabitur ei. Meritò autem Orationis ſtudium commendat, quia, vt Salomon ait: Si ſapientiam inuocaueris, & inclinaueris COR tuum prudentiæ, intelliges timorem Dei, & Scientiam inuenies. Hinc de ſtudioſo & diligente Diſcipulo ſcriptum eſt: COR ſuum tradet ad vigilandum diluculo ad Dominum, qui fecit illum, & in conſpectu Altiſſimi deprecabitur. Aperiet os ſuum in Oratione, & pro

Iac. 1. 5.

Prouerb. 2. 3.

deliĉtis ſuis deprecabitur. Si enim Dominus magnus voluerit, Spiritu intelligentiæ replebit illum. Neque verò dubitandum eſt, an Deus ſcientiarum Dominus exaudire orantem velit, ipſe enim (vt iam audiuimus) dat omnibus affluenter. Et vel teſtis eſſe poteſt Salomon, qui ſcripſit: Optaui, & datus eſt mihi ſenſus: & inuocaui, & venit in me Spiritus Sapientiæ. Vis alterum? audi Siraidem: Cùm adhuc iunior eſſem, priuſquàm oberrarem, quæſiui Sapientiam palàm in Oratione mea. Ante Templum poſtulabam pro illa, & vſque in nouiſſimis inquiram eam. Et effloruit tamquam præcox vua. Lætatum eſt COR meum in ea.

1.Reg. 2.3. *Sap.7.7.* *Eccli.51. 18.*

Vis accedat QVARTVM Monitum, vt Orationi coniungat ſedulum laborem. Fili, inquit Eccleſiaſticus, à iuuentute tua excipe Doĉtrinam, & vſque ad canos inuenies Sapientiam. Quaſi qui arat & ſeminat, accede ad eam, & ſuſtine bonos fruĉtus illius. In opere enim ipſius exiguum laborabis, & citò edes de generationibus illius. Hæc aliaque Monita Spiritus Sanĉtus paſſim in Sacro textu tradit; quibus ego tria hæc adiunxero.

Eccl.6. 18.

PRIMVM, vt quicumque hæc legerit, Chriſtum Scholæ huius Magiſtrum intùs ad

ad COR loquentem audire ſibi perſuadeat: eius enim Doctrina hîc potiſſimùm traditur, licet Sanctorum Patrum, aliorumque Auctorum ſententijs paſſim illuſtretur.

SECVNDVM, vt ſedatè admodum legat, & inſtar mundi animalis lecta ruminet, eaque conſeruet, & conferat in CORDE ſuo.

TERTIVM, non in ſola Lectione aut Meditatione ſiſtat, ſed ad opus quoque ſe accingat, & factis, quam audiuit Lectionem, exprimere ſatagat. Præſtitit id Pariſienſis quidam Scholaſticus, qui Theologicas Scholas ingreſſus, cùm ex Matthæo legi audiſſet: Diliges Dominum Deum tuum ex toto CORDE tuo, ille cunctis admirantibus ſubitò ſurrexit, recedere volens. Cùm verò interrogaretur à Magiſtro, quid eſſet ſibi dictum vel factum, quare dimitteret Scholas ſuas? Ille reſpondit: Nihil; ſed antequam plus audiam iſtud, volo opere complere; & egreſſus, Religionem intrauit. Digniſſimum hoc Scholâ noſtrâ exemplum vehementer exopto vt quàmplurimi Diſcipuli imitentur. Quare mi Lector, vade, & tu fac ſimiliter.

Ioan. Iunior in ſcala cæli

Matth. 22.39.

Luc. 10. 39.

LECTIO XII.

Priuilegia Scholæ CORDIS.

SOLENT Academiæ, illáque loca in quibus generale viget ſtudium, plurimis Exemptionibus, Immunitatibus, & Priuilegijs condecorari: partim vt ad illa auidiu Diſcipuli confluant; partim vt maiori animi tranquillitate, & pace ſtudijs incumbant Nemini autem dubium erit, quin Schol hæc CORDIS, quæ diginitate ſuâ alias omne facilè ſuperat, ampliſſimis gaudeat Prerogatiuis: Sicut enim exaltantur cæli à terra, ſi Schola CORDIS, in qua ille Magiſter præſidet, cui omne COR patet, & omnis voluntas loquitur, exaltata eſt à Scholis filiorum hominum. Ex quo enim audita eſt in monte ſancto vox Patris æterni dicentis: Hic eſt Filiius meus Dilectus, in quo mihi benè complacui, ipſum audite; omnes Scholæ Philoſophorum definientium, diuidentium, & ſine fine diſputantium, loco ſuo ceciderunt: & nulla Ægyptiorum, Græcorum, vel Latinorum Academia caſtis CORDIBVS amicorum Dei laude digna

Iſa.55.9

Miſſal. Rom.

Matt.3.17.

gna visa est. Atheniensium & Romanorum affectata eloquentia perijt cum sonitu, & deputati sunt Sapiẽtes eorum cum descen-dentibus in infernum, quia dereliquerunt fontem Sapientiæ æternæ, & viam disciplinæ ignorauerunt, neque intellexerunt semitas eius. Non est audita in terra Chanaan, neque visa est in Theman. Filij quoque Agar, qui exquirunt prudentiam quæ de terra est, negotiatores Merrhæ & Theman, & fabulatores, & exquisitores prudentiæ & intelligentiæ, viam Sapientiæ nescierunt, neque commemorati sunt semitas eius. Solus Vnigenitus Dei Filius, Rex regum, & Dominus dominantium, qui propter nos homines in terris visus, & cum hominibus conuersatus est, hic adinuenit omnem viam disciplinæ, & tradidit illam Iacob puero suo, & Israël dilecto suo. Et quis dubitet, quin hic tantus Doctor eximia prorsus Priuilegia Academiæ suæ indulserit? In hac enim nobilissima Schola non soluuntur tributa grauia dolorum, & afflictionum, quæ nascuntur ex desiderijs auaritiæ, ambitionis, voluptatis, & innumerabilium cupiditatum, quas à CORDE Magister noster resecat, & exterminat. Profectò dum peccatores, quasi diaboli iumenta, portant pondera iniqui-

Baruch. 3.12.

tatum

tatum ſuarum; Auditores Scholæ Ieſu Chri-
ſti vinculis peccatorum abſoluti, gaude
libertate & immunitate filiorum Dei.

SED agedum Sacræ Scripturæ archi
diſcutiamus, vt inde Authentica Priuileg
Scholæ CORDIS depromere poſſimus. E
autem plurima inueniri queant, breuita
tamen ſtudentes, quatuor aut quinque, e
quę præcipua, enumerabimus.

PRIMVM igitur Priuilegium, ſit exim
prorſus huius Scholæ vtilitas, quæ tan
eſt, vt meritò propter eam omnia hui
mundi bona contemnantur. Hoc autem
Priuilegium ipſe Dominus, per manu
Iſaiæ Prophetæ, Diſcipulis ſuis largitus e
cùm ait: Hæc dicit Dominus Redempto
tuus Sanctus Iſraël: Ego Dominus Deu
tuus docens te vtilia, gubernans te in vi
qua ambulas. Hîc enim COR à Deo Opt
Max. inſtruitur in verâ pietate, quæ ad om
nia vtilis eſt, promiſſionē habens vitæ, qu
nunc eſt, & futuræ. Sobrietatem inſuper &
prudentiam docet, & iuſtitiam, & virtutē
quibus vtilius nihil eſt in vita hominibus
Nouerat Priuilegij huius dignitatem æſti
mare ille, qui de vera CORDIS prudenti
dicebat: Præpoſui illā regnis & ſedibus, &
diuitias nihil eſſe duxi in comparatione il
lius. Nec comparaui illi lapidē pretioſum
quoniam

Iſa. 48. 17.
1. *Timot.* 4. 8.
Sap. 8. 7.
Sap. 7. 8.

uoniam omne aurũ in cõparatione illius, ena eſt exigua & tamquam lutum æſtima-tur argentum in conſpectu illius. Super lutem & ſpeciem dilexi illam: venerunt item mihi omnia bona pariter cum illa,& numerabilis honeſtas per manus illius.

SECVNDVM Priuilegium, eſt multitu-o pacis, quæ in CORDIS Gymnaſio abun-it: cùm enim hîc tradatur modus COR m Deo & proximo vniendi; perfectiſſi-a hinc oritur concordia, ex qua ſequitur ax illa, quæ exuperat omnem ſenſum. In *Phil. 4. 7* cholis verò huius ſæculi plurimæ vigent iſcordiæ, & quamuis clament: Pax, pax; *Iſ. 57. 21* on eſt pax impijs, dicit Dominus. Turba- *Pſ. 75. 6.* enim ſunt omnes inſipientes CORDE; & *Pſ. 13. 3.* am pacis non cognouerunt. In hac verò chola pax Chriſti exultat in CORDIBVS *Col. 3. 15* iſcipulorum, in qua & vocati ſunt. Paci-cus enim Rex in CORDIBVS eorum, ve-t in Throno Salomonis, reſidens; efficit, *Luc. 11. 21.* t in pace ſint omnia quæ poſſident.

TERTIVM Priuilegium, titulo rectitu-inis CORDIS impetratum, eſt gaudium in *Rom. 14. 17.* piritu Sancto, & inenarrabilis lætitia, uam Præceptor noſter communicat ijs, ui recto ſunt CORDE. Priuilegij huius *Pſ. 35. 11* uthẽticas literas expediuit Regius Vates, alamus ſcribæ velociter ſcribentis, qui *Pſ. 44. 2.*

Ps.19.9. ſæpiùs huius prærogatiuæ meminit: Iuſti-
tiæ, inquit, Domini rectæ, lætificante
Ps.104.3 CORDA. Et: Lætetur COR quærentium
Ps.96.11 Dominum. Iterumque: Rectis CORDI
Ps.31.11 lætitia. Ac rurſus: Lætamini in Domino
& exultate iuſti, & gloriamini omnes rect
CORDE. Nullus enim facilè explicare po-
teſt, quanto gaudio Deus eos repleat, i
quorum CORDE intùs loquitur, docen
Ps.118. eos viam mandatorum ſuorum expeditiſſi-
32. mè currere, cùm gaudio CORDA eorum
dilatat. Hinc idem Dauid Domino dice-
Ps.118. bat: Teſtimonia tua exultatio CORDIS
111. mei ſunt. Quanta verò gaudij materia eſt,
quòd intùs in CORDE habeamus Magi-
ſtrum, qui iuſtitiæ viam demonſtret, qu
lumine vultus ſui COR irradiet, & in e
ſuauiſſimam legem ſuam ſcribat. Teſtatu
Ps.4.7. id idem Pſalmographus, dicens: Signa-
tum eſt ſuper nos lumen vultus tui Domi-
2.Reg. ne, dediſti lætitiam in CORDE meo. Ne
23.2.& deeſt Priuilegio huic debitum Sigillum
Act.4. Spiritus enim Sanctus per os Dauid lo-
25. cutus eſt, & ſermo eius per linguam ip-
ſius.

QVARTVM Priuilegium, eſt eximius
honor Diſcipulorum Scholæ huius, quem
conſequuntur ex eo quòd huic Magiſtro
ſubijciantur; ſub Chriſto enim iacere

(V

vt ait Sanctus Paulinus) supra mundum *Paulin.*
are est ; propter illum deijci , resurrectio *Epist.4.*
t:qui honori suo implicans suos , propè *ad Seue-*
mnia nobis nomin asua communicauit. *rum.*
Dedit enim potestatem Discipulis suis fi- *Ioã.1.12*
os Dei fieri ; illisque , ad quos sermo eius
ctus est, ait: Dij estis, & filij excelsi om- *Ps.81.6.*
es. Quantus porro & ille honor est , qui
undis CORDE defertur , cùm summi
egis amici constituuntur? Qui enim dili- *Prouerb.*
t CORDIS munditiam , vt Scriptura ait, *22.11.*
ropter gratiam labiorum suorum habebit
nicum Regem. Illum , inquam , Regem,
ui magnificatus est super omnes reges *3.Reg.10*
niuersæ terræ ; qui est Rex regum , & *23.*
Dominus dominantium , Rex magnus su- *Apoc.19.*
er omnes deos Quid quæso honorabi- *16.*
us Sapientia CORDIS , quæ infinitus the- *Ps.94.3*
urus est hominibus ? quo qui vsi sunt, *Sap.7.*
articipes facti sunt amicitiæ Dei , propter *14.*
isciplinæ dona commendati. Nimis pro- *Ps.138.*
ctò honorati sunt amici tui Deus , nimis *17.*
onfortatus est principatus eorum.

QVINTVM Priuilegium , ordine qui-
em hîc vltimum , sed excellentiâ sum-
num, est æterna beatitudo , Auditoribus
uius Scholæ promissa. Viuæ enim vocis
raculo ipse Gymnasiarcha ore suo sacro
c benedicto dixit : Beati mundo CORDE, *Mat.5.8*
quoniam

quoniam ipſi Deum videbunt. In Dei au
tem Opt. Max. viſione ſummum homini
bonum,ſumma creaturæ rationalis felicita
conſtituta eſt. Et quidem licet conſumma
ta beatitudo, Auditoribus Scholæ huius
non niſi poſt hanc vitam præmij loco tri
buatur, habent tamen etiam in hac vit
initia quædam, & prælibationes eius feli
citatis, quam firmiſſimâ ſpe expectant. V
enim omnis gloria filiæ Regis ab intus eſt
ita etiam regnum Dei intra nos eſt, & pre
tioſiſſimum hunc theſaurum portant Di
ſcipuli Chriſti in vaſis fragilibus Corpo
rum ſuorum. Qui enim mundo ſunt COR-
DE in hac vita ad eminentiſſimam purita-
tem CORDIS, paſſionibus non inquinati
adeò eleuantur, vt quodammodo finitim
eſſe videantur candori cæleſtis Ieruſalem.
Hi purgato oculo per donum intellectus, à
Spiritu Sancto infuſum, Deum in ſpeculo
& in ænigmate videre dicuntur. Et qui-
dem felicitas hæc inchoata Diſcipulorum
Chriſti multò maior eſt, quàm omnis bea-
tiudo, quam fingunt ſibi homines, qui ex-
tra CORDIS Scholam vagantur. Et tamen
hæc qualiſcumque beatitudinis inchoatio
perficietur à liberaliſſimo remuneratore
Deo cum tanta, & tam ineffabili affluentia
bonitatis, vt eam nec oculus viderit, nec
auris

Pſal. 44. 14.

1. Cor. 2. 9.

uris audierit, nec in COR hominis ascenderit; soli enim eam nouerunt, qui accipiunt.

LECTIO XIII.

Hypotyposis totius Opusculi.

VT porrò vno intuitu totius huius Opusculi Argumentum Lectori velut in Tabula repræsentemus, non incongruum fuerit, singularum Lectionum Synopsim quamdam exhibere; ex qua earumdem inter se series, & connexio spectari ad oculum possit. Id autem vt lectu iucundius sit, pulchrâ quâdam, atque admodum eleganti ex veteri Testamento allegoriâ obuelabimus. Quemadmodũ enim multa per vitrum, aut succina resplendent gratiùs, & plus caloris obtinet radius à speculo, aut ænea pelui reflexus: ita multò iucundiùs, ac vehementiùs animos nostros afficit veritas per allegoricos typos relucens. Figuram autem Libri nostri Argumentum vtcumque adumbrantem Spiritus sanctus in Deuteronomio expressisse videtur; cùm ritum, quo alienigena mulier bello capta ad Iudæi coniugium admitti

Hieron. Lauret. in adit. ad Syl. alleg.

Deut. 21 10. posset, ita describit: Si egressus fueris ad pugnam contra inimicos tuos, & tradiderit eos Dominus Deus tuus in manu tua, captiuosque duxeris, & videris in numero captiuorum mulierem pulchram, & adamaueris eam, voluerisque habere vxorem, introduces eam in domum tuam: quæ radet cæsariem, & circumcidet vngues, & deponet vestem, in qua capta est: sedensque in domo tua, flebit patrem & matrem suam vno mense. Et posteà intrabis ad eam, dormiesque cum illa, & erit vxor tua. In quibus verbis quintuplicem mulieris illius, (siue Animæ, quam illa designat) statum considerare licet. Primus est gentilitatis, quo à veri Dei cultu auersa, seruit dijs alienis. Secundus, quo à Iudæo capta, à gentilitate expiatur, & ad futuras nuptias præparatur. Tertius est desponsationis, quo Iudæo, futura vxor, despondetur. Quartus status est nuptialis, quo initum matrimonium consummatur. Quintus denique est vitæ coniugalis, perpetuam atque indiuiduam vsque ad mortem societatem retinentis.

SED primò omnium dispiciamus quisnam sit iste Iudæus, qui tanto huius mulieris amore incensus fuit, vt pro ea in prælium descendere non dertectauerit. Hic autem alius non est, quàm Christus Dominu

nus Saluator noster, de quo Mysticè olim Iacob prophetauit: Catulus Leonis Iuda, ad prædam fili mi ascendisti. Quem namque (vt Gregorius ait) iste Leonis catulus designat, nisi Redemptorem nostrum Iesum, de quo in Apocalypsi legimus: Quoniam vicit Leo de tribu Iuda? Hic igitur mundum ingressus, vt fortem armatum superaret, & vniuersa spolia eius diriperet; inter ceteros captiuos vidit mulierem pulchram, cuius amore captus, eam in vxorem accipere statuit. Quæ enim est hæc mulier pulchra, nisi quælibet Anima ad pulcherrimam Dei imaginem & similitudinem creata: habens cum eodem immortalitatem, & constituta super omnia opera manuum eius? minorata paulò minus ab Angelis, omnique decore ac varietate exornata. Sed pro dolor, hæc tam speciosa, & venusta Anima declinans COR suum in vanitates & insanias falsas, recessit à Deo salutari suo: *recessit à* CORDE *suo*, & peregrè profecta in regionem longinquam, adhæsit creaturis; & commixta inter gentes, didicit opera eorum, colens & adorans simulachra gentium, argentum & aurum opera manuum hominum. Quot enim sunt ea, quæ Anima inordinato amore prosequitur; tot sibi idola fabricat, qui-

Genes. 49. 9.

In Psal. 4. Pœnit.

Apo. 5. 5

Luc. 11. 22.

Ps. 8. 6.

Ps. 39. 5.

Lib. 2. Lectio 1.

Luc. 15. 13.

Ps. 105. 35.

Ps. 113. 4.

bus debitum ſummo Numini cultum ſceleratiſſimè impendit. Hinc Anima, quæ abijt *in vanitatem* CORDIS *ſui*, & nihil niſi honores conſectatur, Ioui, & Beelzebub (quod muſcæ idolum ſignificat) ſacrificium offert. Quæ verò affluentibus diuitijs *Auarum* COR apponit, Mammonæ, Aſtaroth, & Plutoni litat. Quid enim aliud eſt Auaritia, Apoſtolo teſte, quàm idolorum ſeruitus? Cuius verò COR *crapula & ebrietate aggrauatũ* eſt, is pro Deo Aſmodæum, Bacchum & Venerem deueneratur. Quinimmò huius Deus, venter eſt; Altare, menſa; Templum, culina; Sacerdos, coquus.

Lect.2. *Lect.4.* *Eph.5.5.* *Lect.3.* *Philip.3.19.*

QVID verò infelix, & præuaricatrix Anima ab hiſce dijs gentium expectat, niſi vt *inſatiabile* COR aliquo modo ſaturare queat? ſed nullâ aliâ omninò re infinita CORDIS capacitas expleri poteſt, niſi Deo ipſo infinito. Quocumque igitur ſe verterit, occupari poteſt; repleri non poteſt. Hinc miſerum COR in tot partes *diuiditur*, quot ſunt ea quæ colit, & quibus ſeruit: atque ita tam variè diuiſum interire neceſſe eſt. Quia cùm omnia ſalutis media ſpernat, ſenſim ſine ſenſu efficitur, & in *duriſſimum* lapidem obrigeſcit. Et hic eſt miſerandus ille ſtatus Animæ, dijs gentium ſeruientis. Videns verò miſerator & miſericors

Lect.7. *Lect.6.* *Lect.5.*

ricors Dominus decoram hanc filiam Sion, quam alligauerat ſatanas, & vinctam detinebat; miſericordiâ motus ſuper illâ, non dubitauit pro eâ bellum ſuſcipere, & in libertatem vindicatam ſibi in coniugem aſſumere. Antequam verò eam ad thalami cõſortium admittat, vult eam priùs à Gentilitatis erroribus expurgari: quod vt faciat, ſupradictam illam ex Deuteronomio legem exactè obſeruat. Primò enim, introducit eam in domum ſuam, dum eam monet, vt *ad* COR *reuertatur:* domus enim Dei COR noſtrum eſt. Secundò, vult vt radat cæſariem ſuam, id eſt (vt exponit noſter Berchorius) vt per pœnitentiam, & confeſſionem, omnem CORDIS immundam cogitationem auferat; ideoque iubetur Anima, velut aquam, *effundere* COR *ſuum* coram Domino: vt ita omnem peccatorum latentem fæcem in confeſſione Domino aperiat, ſimulque veræ pœnitentiæ teſtes lacrymas & preces effundat. Tertiò, præcipitur vt futura hæc Sponſa circumcidat vngues, id eſt, omnem ſuperbiam, & mortuam operationem reſecet, quamobrem exacta CORDIS *circumciſio* in hac Schola ei commendatur. Quartò, Gentilitatis veſtes, quibus induta erat, exuere debet: id eſt, omnem malam conuerſationem, & ſæculares mo-

Luc. 13. 16.

Lect. 8.

Berchor. li. 5. *Moral. c.* 8.

Lect. 9.

Lect. 10.

res deponere ; quod per veram CORDIS
Lect. 11. *contritionem*, & firmum non ampliùs peccandi propositum fieri docetur. Quintò, requiritur vt sedeat in domo Sponsi, deflens vno mense patrem & matrem suam; quod fit dum conscientiæ domum ingressa, per
Lect. 12. CORDIS *humiliationem* sedet, considerans, & deflens patrem & matrem; id est, mundum & carnem, & omnem quam exinde contraxit maculam & infectionem, dicens cum Propheta: Væ mihi mater
Ier. 15. 10. mea, quare genuisti me? Hisce porrò suspirijs & gemitibus, accedente diuini amoris radio,
Lect. 13. CORDIS durities sensim *emollitur*, ac tandem ab omni maculâ in Sanguine
Lect. 14. Agni *emundatur*.

His verò expiationis officijs expurgata Anima, digna redditur cælestis Sponsi connubio: quare ad tertium statum transiens, Christo iam desponsanda, ei COR
Lect. 15. *suum* & se totam offert, atque in suauissimi
Lect. 16. odoris *sacrificium* immolat. Sponsus au-
Ier. 17. 9 tem, qui scrutatur renes & CORDA, non sine multiplici examine hanc CORDIS oblationem admittit. Primò enim an iusti
Lect. 17. ponderis illud sit, ad libram & *bilances expendit*. Deinde, ne fortè reprobum sit, ve-
Lect. 18. lut aurum in fornace illud *probat*. Tertiò, ne qua in imo CORDIS iniquitas delite-

scat,

ſcat, profundum eius ſubmiſſa bolide curioſiſſimè *ſcrutatur*. Quartò, num prauâ intentione diſtortum fortè COR ſit, illud ad rectitudinem diuini ſui CORDIS, ceu infallibilem regulam, *collineat & exigit*.

Lect. 19.

Lect. 20.

POST hæc examina, & vitæ purgatiuæ exercitia, COR ſincerum & ſibi dignum Sponſus inueniens, Animam ſtatim ad ſublimiorem ſtatum euehit: in quo COR illuminatur, & in Spiritu proficere edocetur, Atque hic eſt ſtatus quem diximus deſponſationis, de quo per Prophetam Dominus promiſerat: Et ſponſabo te mihi in ſempiternum, & ſponſabo te mihi in iuſtitia, & iudicio, & in miſerationibus, & ſponſabo te mihi in fide. Vt igitur Sponſam hanc ſibi deſponſet, eique vicem reddat, quemadmodum illa in arrham deſponſationis COR ſuum ei obtulit, ita viciſſim diuinus hic Sponſus COR *nouum*, COR, inquam, ſuum Sponſæ ſuæ tradit. Neque verò munera, & paraphernalia bona in hac deſponſatione deſiderātur. Vt enim Aſſuerus mundum muliebrem, & omnem ornatum ſelectis virginibus, è quarum numero Sponſam ſibi aſſumeret, præbebat: ita quoque Rex regũ, & Dominus dominantium, ipſemet comit, & ornat Animam, quam matrimonio ſuo deſtinauerit. Quare nouum

Oſee 2. 19.

Lib. 3. *Lectio* 1.

Eſther 2. 9.

Lect.2. COR, quod Sponsæ suæ dedit, luce suâ *illuminat:* deinde legem suam, desiderabilem *Ps.18.11* super aurum & lapidem pretiosum, COR- *Lect.3.* DI *inscribit*. Ne verò sterilis maneat tam speciosa Sponsa, & optato fructu hoc ca- *Lect.4.* reat; benignissimus Sponsus *agrum* CORDIS *aratro proscindit*, diuini verbi *semine con-* *Lect.5. & 6.* *spargit*, gratiæ fluentis *irrigat*, &, exurgentibus ex hac cultura floribus, candidissima *Lect.7.* CORDIS *lilia colligit*. Ne quis autem eo inuito, hortum hunc subintret, & fructus di- *Lect.8. & 9.* ripiat; ipsemet peruigil excubitor *custodit illum:* & scuto laboris sui eumdem *prote-* *Lect.10.* *git*. Docet deinde COR *ad superna eleuare*, & ascensiones in eo disponere: illiusque spatia, ad vberiora charismatum dona re- *Lect.11.* cipienda, *dilatat*. Ornata monilibus his Sponsa, ingreditur nuptialem thalamum; & Dilecto votorum suorum copulatur, atque vnitur. Beatæ prorsus, ac ter beatæ nuptiæ! quibus Epithalamium canens Isaias *Isa.62.5* dicebat: Gaudebit Sponsus super Sponsam, & gaudebit super te Deus tuus, quia complacuit Domino in te, & terra tua inhabitabitur. Habitabit enim Iuuenis cum Virgine, & habitabunt in te filij tui. Qua- *Lect.12.* re, *dilatato iam* CORDIS *ædificio*, inhabitatorem ei mittit Spiritum sanctum: æternum scilicet amorem suum, vt eo Spon-

sum

ſum redamare diſcat; eumque, velut *ſignaculum* CORDI ſuo impreſſum, ſemper & vbique circumferat. Hinc porrò nouis amoris ſagittis COR vulneratur: nouo incendio magis ac magis *inflammatur*; adeò vt nec nocte, nec die quieſcere poſſit: ſed Corpore dormiēte, COR *vigilet*. Cùm verò ignis ſurſum ſemper tendat, accenſum charitatis ardoribus COR, *ſurſum euolat*, cælumque petit: vt cum Dilecto ſuo ſeſe *vniat*; & in eo tandem feliciſſimè *quieſcat*.

Lect. 13. *Lect.* 14. & 15. *Lect.* 16. *Lect.* 17. *Lect.* 18. *Lect.* 19.

ATQVE hæc ſunt diuini amoris exercitia, quibus COR in via vnitiua, velut thalamo Sponſi, vacat & ſuauiſſimè fruitur. Quia verò matrimonij vinculū, omnium rerum, tam proſperarum, quàm aduerſarum communio conſequitur: hinc in Quarto Libro inſtruitur COR, communicare Chriſti paſſionibus, & cum eo dulciſſimè conuerſari. Non enim habet amaritudinem conuerſatio illius. Inſtituit ergo fidelis Anima cum patiente Sponſo peregrinationem, admodum ſibi vtilem; eumque ſequens ad montem Myrrhæ, & ad collem Thuris, ingreditur hortum Gethſemani, ad Olìueti montem ſitum: vbi videns Dilectum ſuum in agonia prolixiùs orantem, & ſanguineo ſudore perfuſum, *balneum* CORDI *ſuo* inueniſſe ſibi gratulans, in

1. *Pet.* 4. 13. *Sap.* 8. 16 *Cāt.* 4. 6 *Luc.* 22. 43. *Lib.* 4. *Lectio* 1.

in eodem illud abluit. Conſpiciens verò Dilectum ſuum in exitu horti à truculentiſſimis Iudæis capi, ligari, atque huc illuc immaniſſimè raptari; orat ijſdem funibus amori ſuo conſtringi, & *vinculis charitatis* trahi poſt illum, in odorem vnguentorum ſuorum. Alligata verò illi, eumdem per compita,& plateas vſque ad prætorium Pilati animosè ſequitur. Vbi dum marmoreæ columnæ illum alligari vidit, eamdem, iam Sacri Corporis illius contactu conſecratam, *ſuſtentaculum & fulcrum labanti* CORDI *ſuo* ſupponit. Quid verò ex flagellis, & virgis, quibus ſupra dorſum mitiſſimi Agni fabricauerunt peccatores, generoſa Sponſa facit? His ipſis, ſeu ſtimulis quibuſdam, tardum COR *impellit*, atque ad Dei ſeruitutem vrget. Nec ſpineæ coronæ conſortium abhorret: illam enim, velut *ſepem*, CORDIS *ſui horto* circumdat, & circumplectit? vt à feris, & à furibus tutus eſſe queat. Comitata deinde Sponſum exeuntem ciuitatem, & baiulantem ſibi Crucem: cùm in via animaduertit Dilecti faciem, in oblato à Veronica ſudario, ad viuum expreſſam; quid non ingenioſus amor hîc audet? proponit enim velut prototypon ſibi, Veronicæ illud velum;& artificioſa acupicturâ *illud in* CORDE *ſuo exprimere*

Lect. 2.
Cāt. 1. 3
Lect. 3.
Pſ. 128. 3.
Lect. 4.
Lect. 5.
Ioan. 19 17.
Lect. 6.

mere conatur. Sitienti verò ante ipſam crucifixionem Dilecto, COR *ſuum, velut phialam* vino compunctionis plenam, offert. Dum verò Saluatoris manus, & pedes clauis perfodi cernit; optat & ipſa *clauo timoris Domini* COR ſuum configi. Immò & totum COR *in Cruce extendi*, & cum Chriſto crucifigi deſiderat. Quanta verò bona in Cruce Domini Ieſu Chriſti inuenit! in qua ſola gloriam ſuam, & honorem conſtituit. Hinc *arborem Crucis* CORDI *ſuo inſerit.* Hinc Titulo Chriſti capiti ſuperpoſito, COR ſuum, *in æternum habitaculum, crucifixo Ieſu dedicat.* Hinc *vulnerari Longini lanceâ*; defluente è Crucis torculari *muſto potari* auidiſſimè concupiſcit. Nec ſatis hoc; ſed vltrà aſcendens ad COR altum; ad exaltatum COR Dei ſui, in latere vulnerato *azylum* CORDIS *ſui* conſtituit. Ne verò Speculum tam ſpecioſæ deſit Sponſæ, è ſacratiſſimis *quinque vulneribus pulcherrimum ei Speculum proponitur.* Sed nec mortuum quidem, ac ſepultum deſerit: verùm eodem quo amor eius tumulatur monumento, & ipſa COR ſuum velut thalamo *includit:* expectans cum eo glorioſam Reſurrectionem.

Lect.7. *Lect.8.* *Lect.9.* *Lect.10.* *Lect.11.* *Lect.12. & 13.* *Lect.14.* *Lect.15.* *Lect.16.*

ATQVE hæc eſt totius Opuſculi noſtri Synopſis, & Anacephaleoſis.

LECTIO XIV.

Scholæ CORDIS *Compendium, eiuſq; in Claſſes Diſtributio.*

QVOD Mercatoribus in vſu eſſe videmus, vt venditarum atque emptarum rerum pretia ſingulatim annotata in rationum Libros referant; atque omnia tandem, ſubductis calculis, ad vnam quamdam ſummam, quæ omnes alias complectatur, reducant: id diligentiores quoque Diſcipulos in Scholis imitari conſpicimus. Quæ enim integris Libris, toto Anno à Magiſtris diffusè admodum tradi audierint, ea illi in breuiſſimum quoddam Compendium, ac Summarium redigere conſueuerunt: vt ita memoriæ labilitati aliquoùſque ſuccurrant; quæ plurium ac variarum rerum non adeò facilè reminiſci poteſt. Ne verò hæc induſtria Scholæ noſtræ deeſſet, viſum mihi fuit operæ pretium, totius noſtræ Cardiogogiæ quamdam Epitomen hîc Lectoribus exhibere; non tam noſtrâ inuentione, quàm duorum peritorum huius Scholæ Diſcipu-

lorum

orum ingenio compositam, atque elabo-
ratam. Primum igitur Compendium, pau-
cis verbis, nobis exhibet Angelicus Doctor
Thomas Aquinas, quem quotidie flexis ge-
nibus ita, inter cetera, Domino supplicasse
ccepimus.

DA *mihi, dulcißime* Iesu, COR *peruigil,
uod nulla abs te abducat curiosa cogitatio; da
mmobile, quod nulla deorsum trahat indigna
ffectio; da inuictum, quod nulla fatiget tribu-
atio; da liberum, quod nulla sibi vendicet vio-
nta delectatio; & da rectum, quod nulla seor-
um obliquet sinistra intentio.*

Ex quâ precandi formulâ id disci-
nus, sapientissimum hunc Doctorem to-
am CORDIS perfectionem in eo posuisse,
t illud cum Deo Creatore suo quàm inti-
nè esset vnitum. Omnium enim rerum
erfectio (vt idem docuit) in eo sita est, vt
io coniungantur principio. Quare, vt
CORDIS perfectionem assequeretur, ro-
andum sibi Omnipotentem Deum puta-
it, vt omnia illa auferret, quæ CORDIS
um Deo vnionem impedire possent: qua-
a in primis sunt, quinque illa ab eo recen-
ta; videlicet curiositas, peruersa affectio,
ibulatio, in creaturis delectatio, & sini-
ra intentio. Contra quæ COR peruigil,
mmobile, inuictum, liberum, & rectum
sibi

S. Thom. in princip. lib. aduers. impugn. relig.

ſibi dari poſtulat. COR enim hiſcè qualitatibus prædituM? non poteſt non eſſe cum Deo coniunctiſſimum. Quinimmò ſi rectè rem expendere voluerimus, quidquid de CORDIS bonitate, & perfectione dicere poſſumus; id totum COR *rectum* complectitur: & ideò fortè id vltimo loco Sanctus Thomas expetebat. Quare ſi vno verbo totam Scholæ noſtræ Doctrinam exprimere voluerimus; rectè dixerimus, eò omnia ſpectare, quæ hoc Opuſculo traduntur, vt COR hominis ſit rectum cum Deo ſuo: id eſt, vt humanum COR, diuino CORDI: humana voluntas, diuinæ voluntati per omnia, & in omnibus reſpondeat, atque conſentiat. Quod quidem fuſiùs explicabitur Lib. 2. Lect. 20. Hortor interim vniuerſos huius Scholæ Diſcipulos, vt ſuprà ſcriptam illam Sancti Thomæ precationem, pro CORDIS perfectione adipiſcenda, quotidie, atque etiam ſæpiùs, recitare non negligant.

ALTERVM ex Sancti Dominici Schola Compendium nobis offert pius, atque eruditus Pater Ludouicus Granatenſis: qui conſiderans ſummam Chriſtianæ perfectionis vno IVSTITIÆ nomine appellari; cuius proprium ſit, vnicuique dare quod ſuum eſt: Deo nimirum, Proximo, &

& ſibiipſi; ex eo conficit, hominem qui triplici huic debito ſatisfecerit, omnem iuſtitiam & perfectionem, quam profitetur, adimpleuiſſe. Quòd ſi, ait, pauciſſimis verbis, & breui collatione velis diſcere, quomodo id fieri poſſit, dicam: triplici hac obligatione reddet homo perfectiſſimè omne ſuum debitum; hoc eſt, ſi erga Deum habeat COR filij; erga proximum, COR matris; erga ſe verò, COR atque Spiritum iudicis. Sunt autem hæ tres Iuſtitiæ partes, in quibus Propheta docet omnia noſtra bona conſiſtere, cùm dicit: Indicabo tibi, ô homo, quid ſit bonum, & quid Dominus requirat à te: vtique facere iudicium, & diligere miſericordiam, & ſollicitum ambulare cum Deo tuo. Ex his enim tribus officiorum generibus, primum quidem ſpectat ad nos, nempe facere iudiciũ; ſecundum ad proximum; diligere miſericordiã; tertiũ verò ad Deum, quod ipſa Prophetæ verba declarant, cùm ait: Sollicitè ambulare cùm Deo tuo. Singula verò hęc ita explicat. Cùm ordinata in homine charitas à ſeipſo incipiat, primò omnium attendere oportet officium illud, quod ſibi ipſi homo debet: id eſt, facere iudicium, & COR Iudicis aſſumere. Boni autem Iudicis eſt, benè compoſitam & reformatam habere Prouinciam. Et quia in

Granat. lib. 2. Duc. peccat. c. 14

Mich. 6. 8.

in homine, tamquam in parua Republica, duæ partes principales reformandæ sunt; Corpus scilicet, cum omnibus membris, & sensibus suis; atque Anima, cum omnibus affectibus, & potentijs: necesse est vt illæ partes reformentur, & benè ordinentur secundùm regulam virtutis.

SECVNDO, debet homo proximo exhibere misericordiam, & COR matris erga eum gerere. Considera autem quomodo prudens, & pia mater amans filium, admonet eum, si quod immineat periculum, succurrit illi in necessitate, suffert eius delicta cum patientia, nunc castigans iustitiâ, nunc dissimulans, & tegens prudentiâ. Animaduerte quomodo eadem mater gaudet in bonis, & contristatur in malis sui filij: non aliter atque si propria illius essent; quanto cum zelo vtilitatem & honorem eius affectet; quàm piè, quamque diligenter Deo semper pro illo supplicet; denique quòd magis sollicita sit pro salute filij, quàm pro sua propria; & quòd in se crudelis sit, & seuera; vt clemens sit, & pia erga filium. Si eò itaque peruenire tibi liceat, vt tali CORDE diligas proximum, iam ad perfectionem charitatis peruenisti. Si, inquam, hæc sex officia charitatis proximo præstiteris: Amare, Consulere, Subuenire,

Idem. Granat. Cap. 16.

nire, Sufferre, Ignoſcere, Bonis exemplis docere; iam muneri tuo erga illum perfunctus es.

TERTIO, oportet hominem ſollicitum ambulare cum Deo ſuo, & COR filij erga illum gerere, eumq́ue illo CORDE diligere, quo filius ſolet patrem. Eſt enim vnum ex præcipuis Chriſti officijs, tale COR erga Deum homini immittere. Conſidera itaque nunc diligenter, quale ſit COR filij erga patrem ſuum: quo ſit in illum amore, quo timore, quâ reuerentiâ, quâ obedientiâ, quo zelo honoris illius, quomodo ſeruiat illi gratis, quantâ cum fiduciâ recurrat ad illum in omni ſuâ neceſſitate, quàm patienter ferat correptionem, & caſtigationem illius, cum reliquis omnibus. Tali quoque & tu eſto in Deum CORDE & animo; & abſolutè partem hanc Iuſtitiæ adimplebis. Ad parandum verò COR huiuſmodi, nouem mihi præcipuè virtutes videntur eſſe neceſſariæ, quarum prima & principalis eſt amor: ſecunda, timor & reuerentia: tertia, fiducia: quarta, zelus honoris Dei: quinta, pura intentio in exercitio diuini cultus: ſexta, Oratio & refugium ad Deum in omni periculo, & neceſſitate: ſeptima, gratiarum actio pro diuinis beneficijs: octaua, obedientia, &

Cap. 17.

conformitas noſtræ voluntatis, cùm voluntate Dei: nona, humilitas & patientia in omnibus flagellis, & tribulationibus, quæ nobis Deus immittit, quæ omnia pluribus idem Auctor perſequitur. Nobis verò ſuffecerit pro Epitome huius Libelli oſtendiſſe, oportere vnumquemque hominem habere

erga { SEMETIPSVM / PROXIMVM / DEVM } COR { IVDICIS. / MATRIS. / FILII. }

Sed nimis fortaſsè diù in primo limine hæſimus, & diſcendi auidos Diſcipulos in hoc veſtibulo remorati ſumus: quare poſtremò hoc tantùm adiungendum videtur.

Prouerb. 9.1. QVEMADMODVM domus illa, quam Salomon ſcribit Sapientiam ſibi ædificaſſe, in qua Auditoribus ſuis lautiſſimum exhiberet conuiuium, ſeptem erat ſubnixa columnis: ita tota hæc Schola, in qua æterna Sapientia ſpirituale epulum CORDATIS proponit Diſcipulis, ſeptẽ omninò conſtat CLASSIBVS; quarũ ſingulæ plures continent Lectiones, velut diuerſa fercula myſtici huius cõuiuij. Nam vt Sapientia non modò prudentes, & eruditos; ſed etiã rudes, & indoctos ad cœnã ſuam inuitabat, dicens: Si quis eſt paruulus, veniat ad me; & inſipientibus locuta eſt: Venite, comedite panẽ meum, & bibite vinum quod miſcui vobis: ita in ſequentibus

CLAS-

CLASSIBVS non Perfectorũ dumtaxat, sed & Incipientium, & Proficientium CORDA cibantur pane vitæ & intellectus. Quotquot enim triplicem illam vnius charitatis, siue perfectionis viam decurrunt; omnes ad hanc Scholam pertinent: omnes ad hanc mensam adhibentur. Prouidit siquidem sapientissimus Magister noster, vt singulis, pro diuersa conditione, & palato congruus esset cibus, & potus. PRIMA autem CLASSIS vecordes, vagosque habet Discipulos; qui necdum Scholam ingressi, necdum mensæ assidentes, ad vtramque adducendi sunt. In SECVNDA CLASSE viam ingredimur Purgatiuam, in qua Incipientibus subministramus panem subcinericium cognitionis propriæ, panem lacrymarum; & vinum compunctionis. His enim COR expurgatur, atque enutritur: quod in TERTIA CLASSE purum, atque emundatum Deo in sacrificium offertur: vbi mox exactissimum subit examen, & an tantâ maiestate dignum sit, diligenti indagine disquiritur. QVARTA CLASSIS Proficientium est, qui Illuminatiuam viam perambulant: his, ne in via deficiant, panis mundus, candidus, & azymus exhibetur: qui CORDIS eorum illuminationem, & profectum in Spiritu Mysticè designat. QVINTA CLASSIS, ad

 quam

quam Perfecti admittuntur, viæ Vnitiuæ habet exercitia: in quibus misericors Pater filijs suis panem Angelorum de cælo præstat; manna, inquam, absconditum, quod nemo nouit, nisi qui accipit. Hoc pane enutriti ad cælum subuolant, Deo vniri, & in eo quiescere cibum sibi gratissimum, & delectabilissimam refectionem reputant. In SEXTA & SEPTIMA CLASSE, quædam Dominicæ Passionis exercitia, tribus istis vijs communia, continentur: è quibus nemini non gustare licet. Christus enim passus, est frumentum electorum; cibus viatorum in hoc sæculo peregrinantium, donec ad cælestem patriam perueniant. In opipara hac Passionis mensa, modò geniti infantes lac inueniunt: in hac, Adolescentibus panis COR hominis confirmans exhibetur: in hac, cibus grandium, solidus cibus perfectorum copiosissimè ab illo subministratur, qui omnes inuitans dicebat: Venite ad me qui laboratis & onerati estis, & ego reficiam vos.

Apoc. 2. 17.
Zach. 9. 17.
1. Pet. 2. 2.
Ps. 103. 15.
Matth. 11. 28.

SED hæc satis. Ite nunc Lectores, & Condiscipuli mei: quisque vestras ingredimini CLASSES: & propositas à Magistro Lectiones ordine euoluite, & sedulò memoriæ mandate.

FINIS LIBRI PRIMI.

SCHO-

SCHOLÆ CORDIS LIBER SECVNDVS.

Auersi CORDIS *ad Deum Conuersio & Directio.*

PRIMA CLASSIS.

CORDIS Auersio.

DILECTAM *pacifico Salomoni Sponsam Agriculturæ operam dedisse, & custodiendis vineis propositã, ex sacro Epithalamio satis constat. Christus quoque Dominus, verus Salomon, qui Patrem suum Agricolã, se verò vitem nominat, non aliam sibi Sponsam quærit, quàm quæ vineæ præfecturam suscipere, & tueri poßit. Vineam autem hãc hominis esse Animam, Sancti Patres paßim affirmãt Viua primùm vitis (inquit Ambrosius) radix defigitur: Anima fidei radice plantatur, vitis maritatur arboribus: ita* Ambros.

 Corpus

Corpus Animæ, Anima Corpori coniugatur. Vitis dum ligatur, erigitur; & recisa non minuitur, sed augetur: ita sancta plebs dum ligatur, erigitur; dum humiliatur, attollitur; dum reciditur, coronatur. Vitis surculus veteri abscissus ab arbore, in alterius fœtu radicis inseritur: sic Animæ ligni noxialis cicatricibus enodatis, in nouo Crucis ligno, tamquam piæ parentis gremio, fouentur & conquiescunt. Nos verò vt huius Scholæ structuram per singulas Classes ostendamus, ea quæ Sponsa circa vineas in Cantico Canticorum egisse se narrat, Animæ, & CORDI *sic applicabimus, vt singulos* CORDIS *nostri status, ordine quodam, ijs designari demonstremus.*

PRIMVS *igitur* CORDIS *status is est, quo à Deo auersum, abijt post honores, voluptates, & vanitates suas: qui à Sponsa adumbratur, dum se ignorans abijt vaga post vestigia gregum, pascens hœdos suos; & cùm ad mentem reuersa conqueritur: Posuerunt me custodem in vineis, vineam meam nō custodiui. Quod Bernardus explicans, ait: Quanto tempore inculta iacuit & deserta, redacta in solitudinem? prorsus defecerat vinum ex ea, arefactis præ sterilitate fidei, virtutū palmitibus. Erat fides, sed mortua. Quomodo enim non mortua sine operibus? Quantum nobis, ô vinea mea, furtiuis surreptum est machinamentis, eo ipso tempore, quo vigilantiùs intendere cœpimus curæ & custodiæ nostri? Quot,*

Cāt. 1. 7.

Cāt. 1. 5.

Bernard. Serm. 30 in Cant.

&

& quales piorum botros operum aut præfocauit ira, aut tulit iactantia, aut fœdauit inanis gloria? Quanta ab illecebra gulæ, quanta ab acediæ Spiritu, quanta à pusillanimitate Spiritus, & tempestate sustinuimus? Hæc Bernardus. Atque hic est status vecordis Animæ, in frigidissima quasi hyeme constitutæ, quæ vineæ culturam prorsus negligit, ac deserit. Nempe imitatur primum parentem suum, qui nec ipse vineam suam custodiuit; sed permisit subrepere sibi vulpeculam dolosam, quæ vineam suam deflorauit. Primus enim ille homo cùm in honore esset, non intellexit: comparatus est iumentis insipientibus, & similis factus est illis. Talis quoque est illa Anima, quæ tota hac Classe vaga, sine CORDE *oberrat, & de vno, in aliud vitium sese imprudens præcipitat. Anima enim (vt Basilius obseruauit) quæ indulgenter ac remissè viuere sinitur, perinde atque vinea quæpiam neglecta, eluxuriat; & siluescit sarmentis, seq́ effundens circa incommoda, nec vllam adferentia frugem; natiuo succo exhauritur. Sed eam ita fugientem, & oberrantem ponè insequamur, & considerationis oculo diligenter obseruemus.*

Ps. 48. 13.

Basil. in cap. 5. Isaiæ.

LECTIO PRIMA.

EMBL. I.

CORDIS Fuga.

Columba ſeducta non habens COR.
Oſeæ 7.11.

Quam fugeret, fugitiua, tuum COR, *ſi* COR *haberes*
Non meminiſſe mei, non meminiſſe ſui?

SCHOLAM CORDIS ingredi cupiens, antequam in ipſa penetralia te inferas, hîc in limine nonnihil ſubſiſte: atque, vt ordine procedas, priuſquàm CORDIS tui qualitatem conſiderare incipias, diligenti indagine diſquire, an reuerà etiam COR habeas, & vbinam illud ſit? Etſi enim nemini dubium videatur, quin omnis homo viuens COR habeat, illudq́ue non alio loco ſit, quàm in quo eſt ipſum animal: ſpirituali tamen loquendi modo, multi admodum inueniuntur CORDE prorſus deſtituti. Neque verò id paradoxum videri debet, cùm Spiritus Sanctus in Sacra Scriptura auerſas à Deo mentes, ſine CORDE eſſe, aut CORDE indige-

CORDIS FVGA.

Columba seducta non habens COR. *Osea.7.11.*

Quam fugeret, fugitiua, tuum COR, *si* COR *haberes.*

Non meminisse mei, non meminisse sui?

indigere pronuntiet. Quid enim est aliud quod Sapiens dicit: Qui Adulter est, propter CORDIS inopiam, perdet Animam suam. Itemque illud: Qui despicit amicum suum, indigens CORDE est: nisi quòd Adulteri, & amicorum contemptores, amentes, cæci, ac sine CORDE stolidi sint? Hinc insanos, stupidos, stultos, & ignauos; excordes, & vecordes Latinè dicimus: quasi sine CORDE. COR enim Sapientiæ sedes est. Nam vt Salomon dixit: In CORDE prudentis latet Sapientia. Sed alijs quoque Scriptoribus eadem phrasis vsitata est. Sic Plautus dixit de muliere: Cui pectus sapiat, nam COR non potest, quia nullum habet. Et Tertullianus contra Marcionem scribens, ait: Eum nec COR, nec cerebrum habere. Et Ausonius, ludens in Rhetoricastrum quemdam quòd reminisco dixisset, ait:

Prouerb. 6.32. *Prouerb. 11.12.* *Tertull. l.4.c.10.*

Reminisco Rufus dixit in versu suo
COR *ergo versus, immò Rufus non habet.*

Auson. Epig.47.

Iterumque:

Qui reminisco putat se dicere posse Latinè
Hîc vbi COR *scriptum est, legeret* COR, *si*
COR *haberet.*

Epig.48.

CONSIDERA ergo PRIMO, Peccatorem qui seductionem CORDIS sui sequitur, verò non habere COR, quia illud tran-

 stulit

ſtulit in illam rem, quam inordinatè nimiùm concupiſcit, & amat. Sic Dauid dicebat: COR meum dereliquit me. Quod exponens S.Gregorius: COR noſtrum, ait, nos derelinquit, quando ſic à concupiſcentijs carnalibus vincimur, vt intentionem CORDIS in terrenis, & carnalibus, atque corporeis; & non in cæleſtibus, & ſpiritualibus ponimus. Superbus, COR ſuum in honoribus, & vana gloria ponit; & ideò cum ipſo non eſt. Vnde Ieremias increpans dicebat: Audi popule ſtulte, qui non habes COR. Luxurioſi, & Guloſi COR, totum immerſum eſt carnis voluptatibus, crapulæ, & ebrietati. Vnde Oſeas: Fornicatio, vinum, & ebrietas auferunt COR. Atque idem de alijs omnibus peccatis verè dici poteſt: Qui enim peccat, fornicatur à Domino, & recedit COR eius retrò, oblituſque Dei ſui, declinat ſemitas ſuas, à via mandatorum eius. Quanto igitur ſtudio vitandum eſt peccatum, quod COR, mentem, & Sapientiam aufert!

Pſ.39.13 *Greg.l.4 in 9.c.1. lib. Reg. tom.2.* *Ier.5.21* *Oſeæ.4.11.* *Pſ.43.19*

CONSIDERA SECVNDO, Peccatorem comparari Columbæ excordi, & ſeductæ; ita enim apud Prophetam legimus: Factus eſt Ephraim quaſi Columba ſeducta, non habens COR. Nihil dici potuit de

Oſeæ 7.11.

pecca-

peccatore elegantius : verè enim eſt quaſi columba ſeducta. Et cùm multa habeat Columba, quæ laudat Scriptura (vt quòd celerrimè volat, quòd felle & amaritudine caret, quòd limpidas aquas amat, quòd cadauerum paſtum refugit) hoc ſolum in eâ peccator imitatur, quòd facilè ſeducitur; quòd non habeat COR. Fallaci quadam boni ſpecie capitur, & breui caducaque voluptatulâ illectus, vltrò ſe in laqueos, & in ipſas crudeliſſimorum hoſtium manus conijcit. Spoliatur, laceratur, nec iraſcitur ſpoliantibus, aut lacerantibus: ſed libenter ad eaſdem ædes reuertitur, in quibus mala hæc pertulit, & grauiter vulneratus eſt. Non habet profectò COR, vtinam ſaperet, atque intelligeret, & nouiſſima prouideret! vitaret certè laqueos paratos; & caueret, intelligeret ſæpè ſe cecidiſſe, nec fortiorem eſſe nunc, quàm cùm caderet.

Ribera ibid.

Deuter. 32.29.

CONSIDERA TERTIO, Difficile admodum eſſe COR ita cuſtodire, vt à nobis non fugiat. Petulantium enim puerorum more ſemper ſe domo proripit, vt vanitatibus & luſibus ſuis indulgeat. Eſt veluti canis venaticus, pruriens pedibus ad venationem, & ad prædam ſuam omni momento exire gliſcens: quare

cùm

cùm à ſenſuum oblectamentis nonnihil moueri cœperit, ſtatim magno ardore in illa fertur; & ad ea, relicto Deo, cui adhærere deberet, exire feſtinat. Magna hæc eſt, prô dolor! CORDIS noſtri miſeria, quam agnouit, & deplorauit Sanctus Auguſtinus: Vix, inquit, ſtat COR ad Deum ſuum, & vult ſe tenere vt ſtet,& quodammodo fugit à ſe,nec inuenit cancellos, quibus ſe includat,aut obices quoſdam, quibus retineat auolationes ſuas, & vagos quoſdã motus. Diceret vnuſquiſque ſibi hoc contingere, & alteri non contingere; niſi inueniremus in Scripturis Dei Dauidem orantem quodam loco, & dicentem: Quoniam inueni,Domine,COR meum, vt orarem ad te. Inueniſſe ſe dixit COR ſuum,quaſi ſoleret ab eo fugere, & ille ſequi velut fugitiuum; & non poſſe comprehendere, & clamare ad Dominum: Quoniam COR meum dereliquit me. Similis eſt Bernardi querela: Nihil eſt, inquit, in me CORDE meo fugacius, quod quoties me deſerit, & per prauas cogitationes diffluit, toties Deum offendit: ſibi non concordat, à ſe diſſonat, à ſe reſilit, voluntates alternat, conſilia mutat, ædificat noua, deſtruit vetera, deſtructa reædificat, eadem iterùm, atque iterùm, alio & alio modo mutat, & ordinat;

Auguſt. in Pſal. 85.

2. Reg. 7. 27.

Pſ. 39. 13

Bernard. in Medit. cap. 9.

ordinat: quia vult, & non vult; & numquam in eodem ſtatu permanet. Et poſt pauca: COR meum dum futurum non curat gaudium, nec diuinum quærit auxilium, ab amore cæleſtium elongatur, & in amore terreſtrium occupatur. Cumque elabitur ab illis, & inuoluitur in iſtis, vanitas illud recipit, curioſitas deducit, cupiditas allicit, voluptas ſeducit, luxuria polluit, torquet inuidia, turbat iracundia, cruciat triſtitia: ſicque miſeris caſibus, ſubmergitur omnibus vitijs, quoniam vnum Deum (qui ei ſufficere poterat) dimiſit. Per multa diſpergitur, & huc illucque quærit vbi requieſcere poſſit, & nihil inuenit quod ei ſufficiat, donec ad ipſum redeat. Omni igitur cuſtodia cuſtodiendum eſt COR, ne à nobis recedat.

CONSIDERA QVARTO, Maximum omninò damnum eſſe, CORDE carere: quemadmodum enim ab ipſo vita procedit, & eo læſo vicina eſt mors Corporis; ita quoque in ſpiritualibus CORDIS inopia, vt dicebat Salomon, perdit Animam. Rem miram narrat Appianus Alexandrinus de duplici victimâ excorde. Iulius Cæſar die quo in curiâ occubuit, Senatum ingreſſurus de more fecit: apertâ victimâ COR defuit. Extiſpice neſcio quid vaticinante de

Prouerb. 6. 13.

Plin. lib. 11. nat. Hiſt. cap. 37.

de Imperatoris obitu; irrisit Iulius, & aliam admoueri iussit; sed & hæc CORDE caruit. Quamuis verò id Cicero eludat, victima sine CORDE certus mortis nuntius est: nam Etheluio quoque Pertinace, eo die quo occisus est, sacrificante, negatur in hostia COR repertum. Sed quid hoc in Arcano Sermone designet videamus. Totos nos quanti sumus, DEO Optimo Maximo in sacrificium, & hostiam viuentem offerre debemus: verùm si CORDE destituta sit victima, non tantùm Deo displicebit; sed & certissimum mortis Animæ nostræ indicium erit. Omnibus igitur modis prouidendum est, ne COR nostrum derelinquat nos, sed illud Deo in holocaustum offerre possimus: cui accepta non est oblatio, quæ CORDE caret; vt enim Sapiens ait: Qui vanus & excors est, patebit contemptui. Opprobrium siquidem sempiternum dabit ei Dominus, nec euadet pœnas vitæ futuræ. Virga enim in dorso eius qui indiget CORDE. Virga autem in dorso (Bedâ allegoricè interpretante) est vindicta in posterioribus, id est, in sequenti vita. Vtinam hæc recogitet Anima, & horrore pœnarum perterrita, diligentissimè in CORDIS sui custodiam incumbat!

Cicero li. 2. de Diuinat.

Prouerb. 12. 8.

Ps. 77. 66.

Prouerb. 10. 13.

LE-

CORDIS VANITAS.

Qui minoratur CORDE, cogitat inania. *Eccli. 16. 23.*

Ambitio follis, vento distendit honorum
COR vanum; hinc spirat nil, nisi grande NIHIL.

2 . *Pag. 95.*

LECTIO II.

CORDIS Vanitas.

EMBL. II.

Qui minoratur CORDE, *cogitat inania.*
Eccli. 16. 23.

Ambitio follis, vento diſtendit honorum
COR *vanum, hinc ſpirat nil, niſi grande* NIHIL.

SEQVERE etiam nunc Anima mea, vagi & aberrantis CORDIS tui veſtigia; & omnes auerſiones eius, quibus recedit à Deo Factore ſuo, attentè conſidera. Aliâ enim viâ CORDATVS, aliâ vanus & Excors incedit. Ille, quæ Dei ſunt cogitat: huius tota cogitatio CORDIS intenta eſt ad malum; quam differentiam vt ſignificaret Salomon, dixit: COR Sapientis in dexterâ eius, & COR ſtulti in ſiniſtrâ illius. Quod explanans B. Salonius: COR, ait, Sapientis in dexterâ eius, quia intentio & cogitatio viri Sapientis ad hoc tendit, & ad hoc laborat, vt ſemper bona operetur, quatenus in die Iudicij ad dexterã Domini, id eſt, ſortem iuſtorum ſtare mereatur; & cum ipſis in æterna beatitudine gloriari. COR verò ſtulti in ſiniſtrâ illius;

Eccleſ. 10. 2.

B. Salonius.

illius; quia & mala quæ cogitat, & malis operibus accumulat: in die Iudicij à ſiniſtris; id eſt, in ſorte reproborum ponetur, & cum eis in æternum punietur. Siniſtrorſum ergo abit COR ſtulti, & viam perditionis perambulat. Sed nunc vade, Anima mea, & conſidera itinera eius: non vt ea ſequaris; ſed vt præcipitia, & pericula animaduertens, diſcas ea declinare. Prima autem ſemita quam ingreditur, vanitatis eſt, in quâ honoris fumo, & magni nominis vmbrâ præſtrictos gerens oculos, gloriam dignitatis affectat, & primas ſalutationes in foro, primos recubitus in cœnis, primas in conuentibus concupiſcit Cathedras. Vanum omninò eſt COR, quod miſerrima ambitio, honorumque contentio occupauit: tumida omninò res eſt ambitus (inquit Seneca) vana, ventoſa, nullum habens terminum; tam ſollicita, ne quem ante ſe videat; quàm ne alium poſt ſe.

Seneca. Epiſt. 85.

AVDI Chryſoſtomum honorum vanitatem Graphicè depingentem: Nihil hominum gloriâ vilius. Nónne vides perſonas, quas in ſcena verſantes induuntur, quàm ſint pulchræ & ſplendidæ? potes mihi talem aſpectum in veritate monſtrare? Nequaquam. Numquid vmquam earum amore captus es? Non. Quare? Quia vacuæ

Chryſoſt. hom. 43. ad pop.

ſunt,& imitantur pulchritudinem; pulchræ tamen non ſunt. Similiter & gloria inanis eſt, & gloriam quidem imitatur, non tamen eſt gloria. Dic enim mihi quid habet boni à multis circumſpici? ſicut enim larua occultat veritatem hominis vſque ad veſperam, dimiſſo autem theatro, vnuſquiſque apparet quod eſt: ita ſi poſt multas tuas laudes auditas domum reuertare, & ſolus ſis, omnis gloria defluxerit. In forum proceſſiſti, præſentes in te conuertiſti? quid ampliùs? nihil,extinctum eſt,& euanuit tamquam fumus diffuſus. Quantæ ſunt hæc quæſo ſtoliditatis? quantæ dementiæ? ad vnum itaque ſpectemus, quomodo Deus nos laudet.Hæc Chryſoſtomus.

CONSIDERA quoque, comparari ſolere hanc gloriȩ cupiditatem Chamæleonti,qui, vt Plinius ait, maximum habet pulmonem, & nihil aliud intùs: ita quoque vani homines,præter oſtentationem, & ventoſam iactantiam, nihil prorſus habent. Vtque idem Chamæleon non alio paſcitur alimento,quàm aëris,ideoque ore eſt ſemper hiante: ſimiliter quibus COR vanum eſt, nihil captant præter popularem auram, & inanem laudem, quâ ſe ſuſtentant. Sanctus verò Anſelmus honoris cupidos, pueris papiliones inſequentibus, ſimiles facit. Illi enim dum

Plin. lib. 11. cap. 32.

Anſelm. lib. ſimilit. cap. 72.

dum hos inſequuntur, ſæpè pedes offendũt; cùm alicubi reſediſſe viderint, cautè incedentes, & manibus ad inuicem plaudentes, latenter eos comprehendere ſatagunt: ſed cùm iam apprehendere voluerint, papiliones ſubitò auolant: ſi quando verò eos apprehenderint, exultant de nihilo, quaſi magnum quid fuerint adepti. Ita quoque gloriæ ſtudioſi, ſæpiùs in grauia crimina incidunt, quibus Animam vehementer lædunt: aliquando verò cùm viderint eos ſibi paratos, latenter accedunt, vt eos valeant obtinere, quò dum appropiant vehementer gaudent & exultant: ſed cùm propiùs acceſſerint, eoſque ſe poſſe iam apprehendere putauerint, honores de manibus eorum ſe excutiunt, & aliqua de cauſa ad alios aliquos ſe transferunt. Quos, ſi quando adepti fuerint gratulantur, quaſi aliquem verum honorem fuerint aſſecuti; cùm ad veri honoris culmen peruenire non poſſint. Quid verò puerilius, aut vanius hoc ſtudio concipi poteſt? Quid autem eſt honor & gloria, niſi vapor quidam; &, vt ait Propheta, flos fœni, qui ſubitò exareſcit, & decidit? Totus enim, vt ait Auguſtinus, ſplendor generis humani, honores, poteſtates, diuitiæ, typhi, minæ, tumores, flos fœni eſt. Floret illa domus, & magna domus; floret illa familia, &

Iſaiæ 40.6.
Auguſt. in Pſal. 102.

quàm

quàm multis floret? aut quàm multis Annis viuunt? multi Anni tibi, breue tempus Deo, in comparatione longorum, & longè viuẽtium sæculorum, omnis flos cuiusque domus, sic est quomodo flos agri, vix est annua omnis pulchritudo Anni. Quidquid ibi viget, quidquid ibi candet, quidquid ibi pulchrum est, non perennat, immò per totum Annum duci non potest, ergo

Carpe nouos flores, dũ flos nouus, & noua pubes;
Et memor esto æuum sic properare tuum.

Quousque ergo filij hominum ambulatis in vanitate CORDIS vestri? vt quid diligitis vanitatem; & non quæritis veritatem? Quò enim tendunt cogitationes, quæ exeunt de CORDIBVS vestris, nisi ad vanitatem, & insanias falsas? nouit enim Dominus cogitationes hominũ, quoniam vanæ sunt. Et, qui minoratur CORDE, cogitat inania. CORDIS vestri paruitatem, vanitatis studium arguit, & vecordes vos esse indicat. Quis enim CORDATVS illa tamquam delectabilia, & vera bona consectetur, quæ non nisi vana sunt, & verum dolorem adferunt? tale autem est honoris & gloriæ studium. Vt enim qui tabaci vaporem bibit, quantumuis volupe id illi videatur, nil tamen nisi fumũ haurit, fædumque exhalat odorẽ. Quid verò inde consequitur, nisi dolor? quem

Psal. 4. 3
Ps. 39. 5.
Ps. 93. 11
Eccli. 16. 23.

ſtillantes ex oculis lacrymæ, capitis vertigo, anhela tuſſis ſatis ſuperque teſtantur? ita qui honores conſectantur, nihil ſolidi conſequuntur: ſed vt vanitatem auidè vorant, ita nil niſi vanitatis fumos emittunt, & magnum dedecus, pro quæſito decore, non rarò nanciſcuntur. Auertat Deus à CORDIBVS noſtris faſcinationem vanitatis huius, tribuens ei, vt non præualeat in vanitate ſua. Ego ſentio (inquiebat Auguſtinus) quàm multa figmenta pariat COR humanum: & quid eſt COR meum, niſi COR humanum? ſed hoc oro Deum CORDIS mei, vt nihil ex eis figmentis pro ſolido vero eructem.

Pſ. 51. 9. Auguſt. lib. 4. de Trinit. cap. 1.

CONSIDERA deinde COR noſtrum eſſe inſtar thuribuli, aut cuiuſdam foculi prunis referti, cui quidquid inieceris illud recipiet, & quemadmodum ſi thuribulo imponas aromaticos paſtillos, tota domus ſuaui replebitur odore & ſuffitu; ſin autem immiſeris ſulphur, tota horribili fætore contaminabitur. Ita prorſus CORDI noſtro accidit: ſi ſalutaribus illud occupetur Meditationibus; de Chriſti Paſſione, de diuinis beneficijs, memoriam abundantiæ ſuauitatis eructabit; ſin autem mundi vanitates, ſceptra, diademata, honores, dignitates, & his ſimilia CORDE verſaueris, nil niſi fætidus

Pſ. 143. 7.

tidus fumus ex illo egredietur. Non declines ergo, ô Anima mea, COR tuum in vanitates, & in res nihili; ſed ſolida bona, quibus Animus paſcitur, toto CORDE inquire. Non enim honores te facere poſſunt meliorem; ſed ſi ijs delecteris, peiorem procul dubio efficient: experto id crede Salomoni; qui poſt Regalis ſolij ſublimitatem, poſt diuitias longè maximas, honorem, & famam toto orbe vulgatiſſimam, omneſque voluptates, & delitias, quibus humanum COR perfrui poſſet, quaſi ex altiſſimâ cathedrâ quid de omnibus his ſentiret, ita proclamauit: Vanitas vanitatum, & omnia vanitas. Quid habet ampliùs homo de vniuerſo labore ſuo, quo laborat ſub Sole? Itemque: Si Annis multis vixerit homo, & in his omnibus lætatus fuerit, meminiſſe debet tenebroſi temporis, & dierum multorum: qui cùm venerint, vanitatis arguentur præterita. Quare per Ironiam tandem ita concludit: Lætare ergo Iuuenis in adoleſcentiâ tuâ, & in bono ſit COR tuum in diebus iuuentutis tuæ; & ambula in vijs CORDIS tui, & in intuitu oculorum tuorum: & ſcito quòd pro omnibus his adducet te Deus in iudicium. Adoleſcentia enim, & voluptas vana ſunt.

Eccleſ. 1. 1.

Idem. 11. 8.

LECTIO III.

EMBL. 3.

CORDIS Grauitas.

Filÿ hominum vſquequò graui CORDE?
Pſalm. 4. 3.

Crapula & ebrietas ſolidi duo pondera plumbi
Nata polo ſurſum tendere CORDA *vetant.*

CONSIDERA PRIMO, quòd Parens ille noſter, vnus & ſolus Deus, vt ait Lactantius, cùm fingeret hominem, id eſt animal intelligens, & rationis capax, eum ex humo ſubleuauit, & ad contemplationem ſui Artificis erexit: quod optimè ingenioſus Poëta ſignauit:

Lactant. lib. 2. c. 1

Pronaq; cùm ſpectant animalia cetera terram,
Os homini ſublime dedit, cælumq; videre
Iuſſit; & erectos ad ſidera tollere vultus.

Ouidius. Metamor.

Hinc vtique ἄνθρωπον Græci appellarunt, quòd ſurſum ſpectet. Spectare autem nos cælum Deus voluit, vtique non fruſtrà; nam & aues, & ex mutis penè omnia cælum vident: ſed nobis propriè datum eſt cælum rigidis, ac ſtantibus intueri, vt religionem

CORDIS AGGRAVATIO.

Filii hominum usquequô graui CORDE? *Psal. 4. 3.*

Crapula et ebrietas, solidi duo pondera plumbi,
Nata polo, sursum tendere, CORDA vetant.

3. *Pag. 102.*

gionem ibi quæramus, vt Deum, cuius ſedes illud eſt, quem oculis non poſſumus, Animo contemplemur. Vt verò hoc faciamus, Cor noſtrum ſurſum tendere debet. Ipſi enim ſibi renuntiant, ſeque hominum nomine abdicant, qui non ſurſum aſpiciunt, ſed deorſum. Humi enim miſeri volutantur, cùm deorſum quærunt, quod in ſublimi quærere deberent. Quid ergo rebus inferioribus ſubiacet humanum Cor? quid capiti ſuo terram homo ſuperponit? cælum potiùs intueatur, ad cuius ſpectaculum eum excitat ſummus Artifex verus Deus. Ille ſublimem vultum dedit, vt Cor quoque ad ſublimia conſcenderet. At miſer homo in terram ſuo vitio curuatur, pronuſque in humum ſuâ ſponte procumbit, altam mentem, & ad Patrem ſuum cum Corpore erectam ad inferiora deprimit, tamquam eum pœniteret non quadrupedem eſſe natum. Optimè proinde monet Boëtius:

Qui recto cælũ vultu petis, exeriſq; frontem,
In ſublime feras Animum quoque, ne grauata peſſum
Inferior ſidat mens, Corpore celſiùs leuato.

Boët de Conſolat. Metro 5.

Surſum igitur Cor, ſurſum Animus, ſurſum mens, totuſque homo tendat, vt Auctori ſuo coniungatur.

CONSIDERA SECVNDO, Vt COR sursum vergat, debere esse leue, & à prægrauante pondere iniquitatis liberum; leuia enim sursum, grauia deorsum feruntur. Quemadmodum igitur Podagrâ laborantem, vel aliter impeditos habentem pedes, nihil iuuat, si reliquum leue Corpus habeat: ita quoque nisi COR nostrum leue fuerit, ad cælum non conscendet. Quare summoperè vitanda est CORDIS grauedo: quod Regius Vates monuit, dicens:

Ps. 4.4.

Filij hominum vsquequò graui CORDE? Quinam autem dicuntur graui CORDE,

Zac. 5.7.

nisi illi qui talentum plumbeum iniquitatis in CORDE insidens gerunt, nec eo deposito iugum Christi suaue, & onus leue in

Matth. 11.29.

humeros accipiunt? Quid autem rectius peccato conuenit, quàm nomen ponderis, aut oneris; quo nimirùm ita prægrauatur

Exod. 7. 14.

peccator, vt in abyssum inferni submergatur, sicut plumbum in aquis vehementibus.

Heb. 12. 1.

Hinc Apostolus monet, deponere omne pondus, & circumstans nos peccatum. Et Pœnitens Dauid deplorat iniquitates suas

Ps. 27.5

supergressas caput suum, & sicut onus graue grauatas super se. Ideoque se eorum põdere

Ps. 37.7.

deorsum incuruatum: Miser, inquit, factus sum, & curuatus sum vsque in finem. Verè enim miser, & infelix est omnis peccator,

qui

qui eò vſque ſe inclinat, terræque affigit, vt ſe malignis Spiritibus pontem ſubſternat; & velut ab illis victus, eorum ſe pedibus calcari permittat. Hoc eſt quod Dominus apud Iſaiam dicit: Qui te humiliauerunt, dixerunt Animæ tuæ: Incuruare, vt tranſeamus: & poſuiſti vt terram Corpus tuum, & quaſi viam tranſeuntibus. In quæ verba Gregorius: Malignis Spiritibus in nobis locum damus, cùm terrena concupiſcimus, cùm ad temporalia appetenda curuamur. Pudeat ergo terrena concupiſcere, & dorſa mentium aſcendentibus aduerſarijs præbere. Quis non Perſianum illud exclamet:

Iſa. 51. 23.

Gregor. hom. 31. in Euāg.

O curuæ in terras Animæ, & cæleſtium inanes!

Vel potiùs Dauidicum Epiphonema decantet: Filij hominum vſquequò graui CORDE? vt quid diligitis vanitatem, & quæritis mendacium? Verè enim (vt Chryſoſtomus obſeruauit) optimè Dauid COR graue, malorum eſſe cauſam dixit, quod cùm Aurigæ locum teneat, non ſolùm equum non cohibeat, ſed etiam deorſum præcipitet. Et cùm oporteat carnem alatam efficere, cùm ægritudinum onere peſſumdatur. Quando ergo vel Auriga, vel Gubernator talis fuerit, quænam eſt ſpes ſalutis? Ne faciamus ergo COR graue, ne, quem-

Pſ. 4. 3.

Chryſoſt. in Pſ. 4.

 admodum

admodum nauigia, quæ nimium habent ſaburræ, demergatur.

CONSIDERA TERTIO, Chriſtum Dominum in Euangelio edocuiſſe, quænam illa ſint quæ maximè COR graue efficiant; cùm dixit: Attendite ne grauentur CORDA veſtra crapulâ, & ebrietate, & curis huius vitæ. Sicut enim nauis, ait Chryſoſtomus, aquis impleta vt exhauriri nequeat, ſtatim ſubmergitur: ita & homo cùm crapulæ & ebrietati ſeipſum exponit, in præceps vadit, & rationem ſuam ſubmergit. Idemque alibi: Quemadmodum ſeruus, quando ſupra vires quidquam impoſitum eſt, domino ſuo impudentiùs maledicit: ſic & venter nimiùm plenus mentem, & cogitationem plerumque corrumpit; hinc eſt quòd ſe cognoſcere minùs poteſt. Contrà verò, vt Auguſtinus dixit: Cùm Anima ab eſu, & potu fuerit liberata, tunc ſe meliùs cognoſcit. Sicut enim in Speculo ſordido non ſe talem homo aſpicit, qualis eſt; ita & eſcâ, & crapulâ ſi quis fuerit grauatus, alterum ſe ſentit, quàm eſt. Ita bonas omnes cogitationes, quas ieiunus & ſobrius Animus facilè concipit, conceptas retinet, retentas in opus educit; vna crapula obruit, ſuffocat, extinguit.

Luc. 21. 34.

Chryſoſt. homil. 9. in Geneſ.

Homil. 45. in Matth.

Auguſt. lib. qq. vet. & nou. teſt. q. 10.

extinguit. Quemadmodum enim fameli-ci Animus, ait Sanctus Maximus, panem imaginatur, & sitientis aquam: sic hominis crapulosi, & ventri seruientis Animus non nisi ciborum varias cupedias cogitat. Gnathonis Animus non nisi in patinis est, & culinæ vestibulum non egreditur. Eleganter Tertullianus de huiusmodi: Tota eorum charitas in cacabis feruet, tota fides in culinis calet, tota spes in ferculis iacet, quorum Deus venter est, pulmo Templum, aqualiculus Altare, Sacerdos coquus. Voluptuarios hos homines porcis Nyssenus comparauit: Nam vt porcorum oculi naturâ in terram conuersi, rerum cælestium aspectum non habent; sic Animus Corporis luxu perditus, cùm ad humilia, & ad ea quæ sunt pecudum inclinatus sit, non cælum ampliùs, neque reliquarum rerum conuenientiam & decorem cernere poterit. Adeò nimirùm obbrutescit, cui COR graue est, & terræ affixum; quòd iure merito COR luteum appellandum Chrysostomus censuit.

Maximi lib. 2. de Charit.

Tertull. li. contra Isychicos.

Phil. 3. 19.

Nyssen. lib. de Virginit. cap. 5.

CONSIDERA QVARTO, Ex crapula, & ebrietate, velut fœcundis parentibus, aliam nasci CORDIS grauitatem, quâ nimirùm per libidinem terræ affigitur, aut potiùs in profundo terræ sepelitur: ita vt

homo,

homo, quaſi CORDE priuatus eſſet, omni Sapientiâ & intellectu deſtituatur. Acciſſe id legimus prudentiſſimo Regum Salomoni, cui cùm ex voto Deus dediſſet COR ſapiens, & intelligens; in tantum, vt nullus ante eum ſimilis ei fuerit, nec poſt ſurrexerit: (vnde etiam dicitur, accepiſſe Sapientiam & prudentiam multam nimis, & latitudinem CORDIS quaſi arenam quæ eſt in littore maris) huius tamen tanti Regis deprauatum eſt COR per mulieres; adeò vt ſequeretur Deos alienos: Nec erat COR eius perfectum cum Domino Deo ſuo, ſicut COR Dauid patris eius. Ab illa igitur CORDIS celſitudine mortalium omnium prudentiſſimum luxuria detraxit; adeoque Excordem reddidit, vt Idololatra fana gentilibus dijs vxorum ſuarum exſtrueret. Cauſam autem huius reddit Bernardus: quòd carnalium hominum COR libidine prægrauatum in ventrem eorum defluxerit, & in brutum tranſierit, applicans enim eis illud Pſalmi, Factum eſt COR meum tamquam cera liqueſcens, in medio ventris mei, ſubdit: In anguſta quippe Corporis parte COR locatum eſt, vbi quaſi medium ſuperiorum ſenſuum arcem, & Corporis inferioris, ſicut populi humilioris, quaſi quamdam regeret & diſpen-

3.Reg.3.12. *3.Reg.4.29.* *3.Reg.11.29.* *Bern.l.de nat.& dignit.Amoris c.1* *Pſal.21.15.*

diſpenſaret Rempublicam, totamque circumquaque cogitatuum & actionum regionem; ſed ad concupiſcentiæ carnalis ignem degeneri quâdam mollitie liqueſcens, totum diffluxit in ventrem, & in medium ventris, videlicet non ſapiens niſi ea, quæ ventris ſunt, & de ventre in ventris inferiora omnia confundens, omnia degenerans, omnia adulterans, amoris naturalem affectum peruertens in brutum quemdam carnis appetitum; non ſolùm quæ non licet appetentem cum contumelijs Corporis, in paſſionibus ignominiæ: ſed adeò oblitum ſuæ antiquæ generoſitatis, vt qui creatus erat Deo ſoli, à corruptis, & corruptoribus ſuis æſtimetur eſſe potiùs luxuriæ naturale domicilium, & vitiorum omnium proſtibulum. Infelices qui tantum, naturâ reclamante, ſibi viluerunt, vt Animæ ſuæ locum, qui proprius Dei Creatoris erat, & nulli creaturæ communicabilis; ſedem ſatanæ, ſedem ſpurcitiarum, & omnis immunditiæ conſtituerent!

CONSIDERA QVINTO, Aduerſus hanc CORDIS noxiam grauitatem, optimum remedium eſſe, ſi illud à voluptatibus reuocemus, & inordinatis eius cupiditatibus fortiter reſiſtamus. In toto enim iſto Animi & Corporis noſtri commercio id accidit,

Iſidor. Clarius Orat. 69.

dit, (vt ſcripſit Clarius) quod in ſtateris; vt quod vni additur, alterius fiat detrimentum: vt quo magis Corpus alitur, hoc totum ad Animi infirmitatem redundet. Si cùm is qui foris noſter homo eſt, corrumpitur, is qui intùs eſt renouatur de die in diem, vt Apoſtolus ſcripſit. Detrahendum igitur Corpori eſt, vt qui intùs eſt CORDIS homo roboretur. COR noſtrum in mari huius ſæculi nauigat, mille periculis ac procellis expoſitum: quamobrem ſi nimiùm grauetur, exonerandum erit, vt portum cæleſtis patriæ feliciter attingat. Solent enim Nautæ tempeſtatis præſcij, naufragium timentes, quæcumque in naui ſunt fluctibus committere, ne cum naui ſubmergantur. Idipſum nobis faciendum eſt, imminet enim omnibus horis horrenda tempeſtas, Mors, inquam; & illam ſubſequens extremum Dei Iudicium, nemini non formidandum, de quo Iob dicebat: Semper quaſi tumentes ſuper me fluctus timui Deum. Quid igitur nobis faciendum? proijciendæ merces mundanarum voluptatum, & inanes ſollicitudines huius vitæ. Velut tempeſtate deprehenſi (ait Gregorius) pondus nauis abijcimus, quando ab oppreſſa mente deſideria terrena remouemus; fitque vt ſubleuata nauis

2.Cor.4. 16.

Iob 31. 23.

Greg. in citat. cap. Iob.

nauis enatet, quæ mergebatur onerata: quia nimirùm curæ, quæ in hac vita deprimunt, mentem trahunt in profundum. Opportunum ſanè foret, vt vnuſquiſque diſpiceret quotannis, immò ſingulis Menſibus, ac Hebdomadibus, quænam voluptates, curæ, ac ſollicitudines COR magis prægrauarent, eaſque ſi poſſet omninò præſcinderet; ſin minùs in parte minueret. Ita typicè legimus Abſalonem grauantem cæſariem capitis ſemel in Anno totondiſſe, & ponderaſſe pondere publico. Quid enim hoc in Arcano ſenſu ſignificat, niſi vt temporalium rerum voluptates, quæ COR noſtrum prægrauant, quantum licet abſcindamus, eaſque iam præteritas non noſtro affectu, non corrupto CORDIS iudicio, ſed publico Sanctorum, & ipſius Dei pondere appendamus; eaſque vt verè ſunt nihili, ac pili faciamus.

2. Reg. 14. 26.

LE-

LECTIO IV.

EMBL. 4.

CORDIS Auarities.

Diuitiæ si affluant, nolite COR *apponere.* Psalm. 61. 11.

COR *vbi sit quæris, vaga, & excors? scilicet hîc est,*
Est vbi quòd proprio, plus tibi, CORDE *placet*

CONSIDERA PRIMO, Inter ea impedimenta, quæ COR nostrum maximè à Deo auocant, & terræ affigunt, cum primis numerari diuitias; quarum vel amittendarum formido, vel acquirendarum aut retinendarum sollicitudo, ita totum hominis Animum occupat, vt nullum in eo diuinæ bonitati locum relinquat. Nemo enim alius, ait Seneca, est Deo dignus, quàm qui opes contempsit. Si vis vacare Animo, aut pauper sis oportet, aut pauperi similis. Vt adamas si iuxta magnetem ponatur, non patitur attrahi ferrum: aut si admotum magnes apprehenderit, adamas è diuerso rapit, atque aufert: ita pecuniæ studium dissidet cum Christiana pietate, & modis omnibus auocat, nec sinit adhærescere Christo. Vocatur ipse Christus, & verè etiam est Sol iustitiæ,

Seneca Epist. 18.
Idem Epist. 7.

CORDIS AVARITIA.

Diuitiæ ſi affluant, nolite COR apponere. *Pſal. 61. 11.*

COR vbi ſit, quęris vaga et excors? ſcilicet hîc eſt,
Eſt ubi, quod proprio plus tibi corde placet.

4.

iustitiæ, qui non nisi à mundo oculo videri potest, sicut scriptũ est: Beati mundo CORDE, quoniam ipsi Deum videbunt. At si diuitiarum pondera oculos nostros obstringant, radios diuini huius Solis, velut interiectum Corpus, impediunt, ne in Animum nostrum illabantur; non secus atque vmbra terræ Solem & Lunam intercurrens, atrâ caligine Lunam obumbrat, eiusque Eclipsim facit. Hinc qui diuitijs student, nõ tam diuitiarum domini, quàm veri serui sunt; non tam opes habent, quàm ab ijs habeantur. Multò crebriores inuenias, ait Petrarcha, quos propheticus sermo notat viros diuitiarum, quàm diuitias virorum: sic nimirùm cæca cupiditas, vilitasque Animi de dominis, seruos facit. Dormierunt somnum suum, ait Regius Vates, & nihil inuenerunt viri diuitiarum in manibus suis. Infelices prorsus sunt hi viri diuitiarum, vera potiùs ipsarum mancipia, Ditis, Plutonis, & Mammonæ seruituti addicti, qui cælestem hereditatem negligunt, diuersi ab Ethnico Poëta, qui dicebat:

Matth. 5. 8.

Francis. Petrarc. dial. 53.

Ps. 75. 6.

Et mihi res, non me rebus, submittere conor.

Horat. li. 1. Ep. 1.

Tolerabiliorem, ait Ambrosius, esse conditionem seruulorum: quia seruiunt hominibus, diuites Diti, & peccato, semper in vinculis & compedibus.

Ambr. de Nabut. cap. 6.

CONSIDERA SECVNDO, Non in facultatibus crimen hærere, nec malas esse diuitias: sed malam esse earum cupiditatem. Quare optimè admonet Psalmista dicens: Diuitiæ si affluant, nolite COR apponere. Iubet Basilius in homiliâ, cum admiratione hanc suspicere vocem, & animaduertere, quòd suos diuitiæ possessores torrente prę-rapido ocyùs prætercurrunt, & alios alio modo mutant in dominos: sicut ex alto ruens loco fluuius accedit subitò, mox recedit; magis possibile esse vt aquam manu comprehensam contineas, quàm vt diuitias durabiliter cõserues. Quemadmodum fieri nõ potest, ait Nazianzeni Scholiastes, Elias; vt qui aquam manu ceperit, eam constringendo retineat (per medios enim digitos elabetur) eodem modo fluxæ diuitiæ, si retinere tentes, effluent. Atque hæc est ratio cur diuitijs COR non sit apponendum, ne cùm fluxæ sint, simul COR effluat. Non vides, ait Augustinus, quia si ibi COR posueris, & tu flues? Sicut enim flumina currunt in mare: sic cupidi homines in amaritudinẽ huius sæculi prolabuntur. Quare optimè ait Apostolus: Eos, qui volunt diuites fieri, incidere in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia, & nociua, quæ mergunt homines in interitum, & perditio-

Psal. 61.
Id.
Elias in Orat. 43
Aug. in Psal. 61.
Idem in Psal. 88.
1. Timot. 6. 9.

ditionem. Quis igitur non vehementer timebit, ne COR diuitijs appositum, ab illis, velut à molari lapide, in profundum abyssi detrahatur, prorsusque submergatur? Expende verò quid phrasis illa velit, *apponere* COR; idem enim est, ac magni facere, & valdè curare, vt ex alijs Scripturæ locis satis constat. Ita namq; Iob Domino dicebat: Quid est homo, quia magnificas eum? aut quid apponis erga eum COR tuum? Ita Sapiens monebat: Appone COR ad Doctrinam meam. Et ipse de se Salomon ait: Apposui COR meũ vt scirem Sapiẽtiam. Contrà verò de obdurato Pharaone Moysis & Aaronis, aut potiùs ipsius Dei minas, plagasque contemnente dicitur: Auertitque se, & ingressus est domum suam, nec apposuit COR etiam hac vice. Quod idem est, ac si dixisset; non animaduertit, non curauit, sed prorsus contempsit. Diuitiæ igitur si habeantur, non ijs COR apponendum est; nec magni faciendæ, aut curandæ sunt. Vt enim Cicero ait: Nihil tam angusti, tamque parui Animi est, quàm amare diuitias: nihil honestius, magnificentiusque, quàm pecuniam contemnere.

Iob 7.17

Prouerb. 22.17.

*Eccles.*8. 16.

*Exod.*7. 23.

Cicero.

CONSIDERA TERTIO, Quam ob causam COR diuitijs non sit apponendũ. Hanc autem tradens Augustinus, ita ad Probam

August. Epist. 121 viduam ſcribit: Pertinet ad vidualem curam tuam, diuitiæ ſi affluant, ne apponas COR, ne in eis putreſcendo moriatur, quod ſurſum eſſe debet, vt viuat. Te in illorum numero deputa, de quibus ſcriptum eſt: Viuent CORDA eorũ in ſæculum ſæculi. Moritur ergo COR, quod diuitiis apponitur. Quomodo enim illud viueret à Corpore & anima tam longè ſeparatum? Non enim in Corpore eſſe putandum eſt, quod opibus nimiùm adhæret: Vbi enim eſt theſaurus tuus, ait Chriſtus, ibi COR tuum erit. Quod manifeſto exemplo S. Antonius de Padua comprobauit: Cùm enim in exequijs cuiuſdam vſurarij prædicta Chriſti verba pro Concione tractaret, inter cetera ait: Mortuus eſt hic diues, & ſepultus eſt in inferno; ite ad theſaurũ eius, & in illius medio inuenietis COR eius. Corpore iam humato, abierunt homines, parentes & amici, & COR adhuc calidum in medio nummorum eius inuenerunt. Affine huic eſt quod ex Auctore de dono timoris refert Gabriel Inchino de Auaro quodam, poſt plurimas diuitias coaceruatas, ſubitaneâ morte exincto: cuius Corpus cùm amici, vt quo genere mortis ſublatus eſſet intelligerent, diſſecari curauiſſent; COR eius minimè repererunt. Quamobrem attoniti, ac ſtupefacti, ad

Pſal. 21. 27.

Matth. 6. 21.

In Vita eius apud Surium. Tom. 3.

Luc. 16. 22.

Conc. de CORDIS *mũditia.*

ad ciſtam, in qua theſauri illius aſſeruabantur, cucurrerunt, eaque reſeratâ, COR illius ibidem inuenerunt; ſed inter vngues diaboli, qui in ſpecie draconis theſauris illis incumbens, articulis, & vnguibus ſuis miſerum COR Auari illius diſcerpebat, atque dilaniabat; his verbis eos alloquens: Amicus veſter propter aurum & argentum hoc COR ſuum mihi vendidit, atque idcircò iure optimo meum illud eſt; non ipſius, mihiq́ue inde licet facere quidquid mihi collibitũ fuerit. Permiſit Deus id ita fieri, vt omnibus ad oculum oſtenderet, veriſſimam eſſe ſententiam illam Euangelicam: Vbi eſt theſaurus tuus, ibi eſt COR tuum. *Matth. 6.21.*

CONSIDERA QVARTO, Alias rationes cur diuitijs COR apponi non debeat; quas Chriſtus Dominus indicauit, cùm eas ſpinis, verbum Dei ſuffocantibus, ſimiles eſſe dixit. *Luc. 8.6* Spina enim primò & dolorem creat, cùm infigitur, & cùm infixa manet, & cùm extrahitur: ſic diuitiæ magno labore acquiruntur, maiore timore conſeruantur, & maximo dolore amittuntur, iuxta illud *Ludolph. de vita Chriſt. part. 1. cap. 64.* B. Bernardi: Diuitiarum, inquit, amor longè ampliùs deſiderio torquet Animam, quàm refrigeret vſu; vtpote quarum acquiſitio quidẽ laboris, poſſeſſio verò timoris, amiſſio plena doloris inuenitur. *Bernard. Serm. de conuerſ. ad Cler. cap. 12.* Secun-

 dò,

dò, vt colligi ſpinæ non poſſunt, quin manum lædant: ſic comparari diuitiæ vix poſſunt, quin Anima lædatur. Tertiò, quemadmodum ſpinæ non niſi in extremitate pungunt, cùm reliquum Corpus planum, & tractabile ſit: ita diuitiæ nunc quidem videntur dulces; ſed in morte horribiliter pungunt, vt ſanguinem CORDIS eliciant. Nemo moriens tãtò dolore afficitur, quanto Auarus. Vnde Sapiens: O Mors, quàm amara eſt memoria tua homini habenti pacem in ſubſtantia ſua! Quartò, qui ſpinas laxâ, & apertâ manu tenet, illarum non pungitur aculeis: ſin verò manum contrahat, quò magis contrahit, eò magis ſauciatur. Sic diuitiæ, ſi expanſâ & liberali manu ferantur, noxiæ non ſunt, ſed cauſa meriti: ſi verò arctiùs eas comprimis, ſi auidè conſtringis, & tenes, ſi difficulter eas à te, perinde ac ſi viſcera tua eſſent, auelli ſinas, iam Animum tuum mortiferis aculeis cruentant. Diſce ergo illis COR non apponere; ſed potiùs cum Sanctis illas contemnere, & nudum Chriſtum nudus ſequi: aut ſaltem, à nimio diuitiarum amore expeditus, ſignata ab eo veſtigia vel à longe ſubſequere.

Eccli. 41. 1.

LE-

CORDIS DVRITIES.

COR ſuum poſuerunt ut adamantem, ne audirent legem. *Zach. 7. 12.*

Nec te verba mouent, nec verbera, nec mea dona,
Ferrea prędurі COR *adamantis habens.*

5. *Pag. 119.*

LECTIO V.

EMBL. 5.

CORDIS Durities.

COR *ſuum poſuerunt vt adamantem, ne audirent legem.* Zachar. 7. 12.

Nec te verba mouent, nec verbera, nec mea dona,
Ferrea, prædurì COR *adamantis habes.*

CONSIDERA PRIMO, Nihil eſſe quod COR ita à Deo auertat, illiuſque conuerſionem impediat, quàm ipſius CORDIS duritiem: hæc ipſi Deo pertinaciter reſiſtit, omniaque media ſalutis reſpuit. Hanc Iudæis Sanctus Stephanus ita exprobrauit, dicens: Durâ ceruice, & in circumciſi CORDE, & auribus; vos ſemper Spiritui Sancto reſiſtitis! Sed quid eſt COR durum? COR durum, inquit Origenes, in Scripturis dici videtur, cùm mens humana, velut cera frigore iniquitatis obſtricta, ſignaculum Imaginis Diuinæ non recipit. Cui conſonat Philo, dicens: Anima, ceræ more; (vt priſcus quidam ait) ſi

Actor. 7. 51.

Orig. l. 1 in Epiſt. ad Rom. Tom 3.

Philo li. Quis de-

uinar. rerũ heres? ſi dura ſit, formas reſpuit, nec ſibi ſinit imprimi: ſin autem ſit obſequens, aut mediocriter facilis, profundè ſigilla recipit. Itaque durum COR omnes Dei impreſſiones, inſpirationes, admonitiones reijcit, quibus COR molle acquieſcit. Quare optimè dixit Bernardus: Nemo duri CORDIS ſalutem vmquam eſt adeptus: niſi quem fortè miſerans Deus abſtulit ab eo (iuxta Prophetam) COR lapideum, & dedit illi COR carneum. Pergit verò ipſe CORDIS duritiem Graphicè deſcribere: Quid igitur, inquit, COR durum? ipſum eſt quod nec compunctione ſcinditur, nec pietate mollitur, nec mouetur precibus; minis non cedit, flagellis duratur. Ingratum eſt ad beneficia, ad conſilia infidum, ad iudicia ſæuum, inuerecundum ad turpia, impauidum ad pericula, inhumanum ad humana, temerarium ad diuina, præteritorum obliuiſcens, præſentium negligens, futura non prouidens. Ipſum eſt cui præteritorum, præter ſolas iniurias, nihil omninò non præterit, præſentium nihil non perit, futurorum nulla, niſi fortè ad vlciſcendum, proſpectio, ſeu præparatio eſt: & vt in breui cuncta horribilis mali mala complectar, ipſum eſt quod nec Deum timet, nec hominem reueretur.

Bern. lib. 1. Cõſid. cap. 2.

Ezech. 36. 26.

CON-

CONSIDERA SECVNDO, Eam esse CORDIS humani duritiem, vt rigidissimis omninò rebus, & quæ vix arte domari possunt, comparetur. Sanctus Gregorius ait: Ære, ac lapidibus insensibilium hominum CORDA signantur; qui sæpè & supernos ictus accipiunt, & tamen nullâ disciplinæ percussione mollescunt. Sed & ipsa sacra Scriptura easdem adfert comparationes, durum COR vocans lapideum; homines verò hoc CORDE præditos, Deus vocat populum duræ ceru cis, filios durâ facie, & indomabili CORDE. Sic Isaias ait: Scio quia durus es tu, & neruus ferreus ceruix tua, & frons tua ærea. Nec dissimiliter Ieremias ait: Indurauerunt facies suas supra petram, & noluerunt reuerti. Quorsum autem dicit supra petram? nisi vt designet maiorem esse CORDIS duritiem quàm lapidis, ferri, & æris. Constat sanè metalla, etiam durissima, igne liquefieri, & à fabro edomari. At filij hominum indomabili sunt CORDE, quod nec igne diuini amoris liquescit, nec ictibus diuinarum comminationum emollitur. Malleus conterit petras, & gutta excauat lapidem. In Christi Passione petræ quoque scissæ sunt, & monumenta aperta; sola autem hominum CORDA, pro quibus

Greg. li. 7. Mo. cap. 9.

Ezech. 36. 26.

Exod. 32. 9.

Isaia 48. 4.

Ierem. 5. 3.

Ierem. 23. 29.

Iob 14. 19.

Matth. 27. 51.

quibus solis Deus patiebatur, nullo pietatis sensu permouentur, aut ad pœnitentiam scinduntur. Vnde hæc dura, & obdurata CORDA adamanti à Propheta comparantur: Noluerunt attendere, & auerterunt scapulam recedentes, & aures suas aggrauauerunt ne audirent, & COR suum posuerunt vt adamantem, ne audirent legem. In rerum vniuersitate nihil adamante durius esse multi scribunt; idque nomine suo Græco præfert, Ἀδάμας enim idem quod indomabilis dicitur, de quo tamen, vt Rupertus ait, illud mirandum, quòd cùm tantæ sit duritiæ, solo perfusus sanguine hirci, statim dissoluitur. Verùm superat adamantem durities CORDIS humani, illud enim nec sanguine hirci mollescit & sedatur, nec Sanguine illius Agni immaculati, qui se pro nobis in Crucis ara hostiam constituit, & Sanguinem profudit, vt Animos nostros perturbationum callo efferatos mitigaret, viamque muniret ad vitam immortalem consequendam. Hoc intuens D. Bernardus exclamat: O duri & indurati filij Adam, quos non emollit tanta vis amoris? Miratur & nostro tempore hanc CORDIS duritiem Bernardus alter, eamque his versibus perstringit:

Zachar. 7.11.

Rupert. in Zachar.

Cau-

Caucasea rupes dura, sunt robora dura,
Duraq; tardipedum cornua torua boum;
Dura silex, vitreumq; gelu, dens durus aratri,
Duraq; de parijs marmora scissa iugis;
Duraq; quæ Siculis restant incudibus æra,
Ignibus ingenium vix domitura suum;
Et lassi quondam Brontes, Steropesque fatentur
Durius æterno nil adamante dari.
Dura hæc; sed qui oculis siccis te, Christe tuetur
Pandentem teneras ad duo ligna manus;
Et tua purpureo rorantia membra cruore,
Diaq; vulnifico tempora cincta rubo,
Qui videt hæc lentus, celeri neque carpitur igne,
Nec se Magdaleas eliquat in lacrymas,
Robore, rupibus, & silice hic, cornuq;, geluq;,
Ferro, adamante, ære, & marmore durior est.

Bernard. Bauhusius lib. 1 Epigram

CONSIDERA TERTIO, Multiplicia mala, & maxima damna quæ CORDIS durities adfert. Primò enim deseruntur à Deo, qui durum COR habent; vnde Apostolus ait: Tradidit eos Deus in desideria CORDIS eorum, in immunditiam. Et ipse Deus per Psalmistam: Non audiuit populus meus vocem meam, & Israël nō intendit mihi. Dimisi eos secundum desideria CORDIS eorum, ibunt in adinuentionibus suis. Hi sunt qui transierunt in affectum CORDIS. Quidquid enim CORDE affectarunt, & concupierunt, hoc assecuti sunt, omnia-

Rom. 1. 24.

Psal. 80. 12.

Psal. 72. 7.

omniaque eis ex voto successerunt. Secundò, tales, vt ait Sapiens, lætantur cùm malè fecerint,& exultant in rebus pessimis, quorum viæ sunt peruersæ, & infames gressus eorum. Et iterùm: Quasi per risum stultus operatur scelus. Tertiò, quod ex hoc sequitur, fiunt impudentes ad peccandum, vnde Ezechiel ait: Omnis domus Israël attritâ fronte est, & duro CORDE. Frontem, inquit Gregorius, CORDIS in impudentiam, atterit culpa frequens, vt quò crebriùs committitur, eò de illa committentis Animus minùs verecundetur. Atque ideò ad tantam CORDIS duritiam quandoque peccator peruenit, vt iam in correptione sensibilis non sit, quia qui vsu peccandi induruit, nullo modo corripientis verbum, id est, manum palpantis sentit; sicut Iudææ crebriùs delinquenti dicitur: Frons meretricis facta est tibi, noluisti erubescere. Hinc Quartò ad omnes Dei monitiones, & increpationes, aures, oculos, & COR clausum habent: Incrassatum est, inquit Christus, COR populi huius, & auribus grauiter audierunt, & oculos suos clauserunt, ne quando videant oculis, & auribus audiant, & CORDE intelligant, & conuertantur, & sanem eos. Hinc sensum

Prouerb. 2.14.

Prouerb. 10.23.

Ezech. 3.7.

Greg. homil. 10. in Ezech

Ierem. 3.3.

Matth. 13.15.

ſim demerguntur in profundum, vt non tantùm contemnant remedia ſalutis, ſed omninò inſenſibiles fiant, vt medijs etiam periculis indormiant. Audi Scripturam: Eris ſicut dormiens in medio Mari & quaſi ſopitus Gubernator amiſſo clauo, & dices: Verberauerunt me, ſed non dolui: traxerunt me, & ego non ſenſi. Quid verò malorum hanc iliadem conſequitur, niſi quòd, Quintò, fiant omninò incorrigibiles; vnde de ijs ait Sapiens: Conſidera opera Dei, quòd nemo poſſit corrigere quem ille deſpexerit. Et Sapientiæ: Nequam eſt natio eorum, & naturalis malitia ipſorum, & non poterat mutari cogitatio eorum in perpetuum. Malum porrò hoc excipit malorum omnium maximum, finalis nempe impœnitentia, & vindicis Dei ira. Benignitas Dei (inquit Apoſtolus) ad pœnitentiam te adducit, ſecundùm autem duritiam tuam & impœnitens COR theſaurizas iram in die iræ. Quàm meritò ergo dicit Scriptura: COR durum malè habebit in nouiſſimo. Etenim ſicut Ægyptij, cùm ſuo Pharaone obdurati, dum abeuntes Iſraëlitas perſequuntur, fluctibus Maris rubri inuoluti deſcenderunt in profundum quaſi lapis: ita dura, & obdu-

Prouerb. 23.34.

Eccleſ.7. 14.

Sap.12. 10.

Rom.2. 4.

Ecc.3.27

Exod. 15.5.

obdurata CORDA, inſtar molaris lapidis, magno impetu ruunt in barathrum abyſſi infernalis.

CONSIDERA QVARTO, Quantopere timere debeas, ne ſenſim ſenſu ſpirituali priueris, patiariſque te paulatim trahi, & duci ad COR durum. Nec pergas quærere, ait Bernardus, quid illud ſit, ſi non expauiſti, tuum hoc eſt. Solum eſt COR durum, quod ſemetipſum non exhorret; quia nec ſentit. Expaueſce ergo, Anima fidelis, & audi Pſalmiſtam præclarè adhortantem: Hodie ſi vocem Domini audieritis, nolite obdurare CORDA veſtra. Audi & diuinum Paulum: Adhortamini voſmetipſos per ſingulos dies, donec hodie cognominatur; vt non obduretur quis ex vobis fallaciâ peccati. Caue peccatorum fallaciam, quæ in duri CORDIS ſcopulum, velut Syrenes fallaces, pertrahit. Dum enim peccato non reſiſtitur, ad aliud mox prolabitur; atque ita in conſuetudinem peccandi, & quamdam velut neceſſitatem homo adducitur. Vulneri vetuſto, ait Bernardus, & neglecto callus obducitur; & eò inſanabile, quò inſenſibile fit. Enimuerò niſi peccatrix Anima citò de remedio conſolationem recipiat, de aſſiduitate contrahit ſtuporem

Bernard. lib.1. de Conſider. cap.2.

Pſal. 94. 8.

Hebr. 3. 13.

Bernard. lib. 1. de Conſid. cap. 11.

rem ; ita nimirùm in CORDIS duritiam
itur, & ex illa, in auersionem. Quod
à CORDE nostro Deus CORDIS nostri
uertat.

LE-

LECTIO VI.

EMBL. 6.

CORDIS Diuiſio.

Diuiſum eſt COR *eorum, nunc interibunt.* Oſeæ. 10. 2.

Me tibi cùm totum dederim, vaniſſima, CORDIS
Cur mihi Virgo tui pars aliquanta datur?

CONSIDERA PRIMO, Benigniſſimum Deum humani CORDIS tam eſſe amantem, vt ſolus ſibi illud expoſcat: adeò verò zelotypus eſt, nullum vt omninò in eius cõſortium admittat. Hinc eſt quòd ſemper totum COR ſibi exhiberi poſtulet, vult enim nos toto CORDE ad ſe conuerti. Ita enim per Ioëlem dicit: Conuertimini ad me in toto CORDE veſtro. Vult quæri toto CORDE; ita enim Moyſes edixit: Cùm quæſieris Dominum Deum tuum, inuenies eum: ſi tamen toto CORDE quæſieris. Et ipſe Dominus: Quæretis me, & inuenietis cùm quæſieritis me, in toto CORDE veſtro. Vult ſeruiri ſibi toto CORDE Qui

Ioël. 2. 12.
Deuter. 4. 29.
Ierem. 29. 13.

CORDIS DIVISIO.

Diuiſum eſt COR eorum, nunc interibunt. *Oſeæ. 10. 2.*

Me tibi cum totum dederim, vaniſsima, CORDIS,
Cur mihi, virgo, tui pars aliquanta datur.

6.

Quid enim petit Dominus Deus tuus, ô Israël, à te, nisi vt timeas Dominum Deum tuum, ac seruias ei in toto CORDE tuo? Amari vult toto CORDE; scriptum est enim: Diliges Dominum Deum tuum, ex toto CORDE tuo, & ex tota Anima tua, & in tota mente tua. Laudantur quoque qui ambulant coram Deo toto CORDE suo. Et qui toto CORDE sequuntur Deum. Et qui custodiunt præcepta & testimonia, & iustificationes Dei in toto CORDE suo. Et qui orant Deum toto CORDE suo. Monemur quoque habere fiduciam in Domino ex toto CORDE nostro. Nullam igitur partem CORDIS abesse vult, qui toties totum COR postulat. Meritò proinde minatur Augustinus: Væ duplici CORDE! de suo partem faciunt Deo, & partem faciunt diabolo. Iratus Deus, quia sit ibi pars diabolo, discedit, & totum diabolus possidet. Quare mirandum minimè est si dixerit Propheta: Diuisum est COR eorum, nunc interibunt. Quis enim viuat CORDE, vel Corpore diuiso? Iure proinde reprobi erant, & à populo Dei segregati Samaritani, eò quòd & Dominum colebant, & pariter dijs Assyriorum seruiebant. Iure quoque Deus per Prophetam maledicit eis, qui iurant in Domino,

Deuter. 10.12. *Matth.* 22.36. 3.*Reg.* 8.23. 2.*Paralip.* 34.31 *Iudith* 4.17. *Prouerb.* 3.5. *August. super Ioannem.* *Osea* 10.2. 4.*Reg.* 17.8. *Sophon.* 1.5.

& iurant in Melchon, Idolo ſic dicto. Quàm grauiter verò Elias increpat: Vt quid claudicatis in duas partes? ſi Dominus eſt Deus, ſequimini illum; ſi autem Baal, ſequimini illum. Sic etiam Samuel monebat: Si in toto CORDE veſtro reuertimini ad Dominum, auferte deos alienos. Quinam autem ſunt dij alieni, niſi ea quæ homines relicto Deo diligunt, ac colunt? atque hinc exiſtit CORDIS diuiſio, cùm fieri non poſſit vt Deum eodem CORDE diligamus, quo diligimus mundum, & Deo contraria. Hinc Apoſtolus dicebat: Qui cum vxore eſt, ſollicitus eſt quæ ſunt mundi, quomodo placeat vxori, & diuiſus eſt. Quomodo verè diuiſus? in multas nimirùm curas diſtractus, vt vni Domino vacare non poſſit; ſed partem Deus, partem, & potiorem vxor, & filij ſibi vendicent. Ita quoque in alijs quæ amamus accidit: COR enim hominis, vt Hugo ait, quod priùs diuino amori fixum, ſtabile perſtitit, & vnum amando vnum permanſit, poſtquam per deſideria terrena defluere cœpit, quaſi in tot diuiſum eſt, quot ea ſunt, quæ concupiſcit.

3.Reg. 18.21. 1.Reg. 7.3. 1.Cor.7. 33. Hugo.

CONSIDERA SECVNDO, Plurimis typicis figuris Deum nos inſtruxiſſe, vt illi totum COR offeramus. Non potuit ſtare Idolum

1.Reg.5. 2.

Idolum Dagon in eodem Altari cum Arca Dei. Coangustatum est stratum, ita vt alter decidat, & pallium breue vtrumque operire non potest. Quæ enim hæc Arca? quis hic lectulus duos non admittens, nisi COR nostrum, geminos non capiens amores. Noluit Dominus agrum vnum semine conseri diuerso: noluit arari in boue, & asino iugo iugatis vno: noluit vestes lanâ linoque mixtim contexi, vel Iudæos ijs indui. Quæ omnia nihil aliud significant, quàm diuersos affectus, sibique dissimiles in eodem CORDE existere non posse. Et quod Christus dixit: Neminem posse duobus Dominis simul seruire: aut enim vnum odio habebit, & alterum diliget; aut vnum sustinebit, & alterum contemnet. Prorsus enim ita est, non potest homo duos fines contrarios simul intendere; non potest ad oppositos terminos currere, & qui duos sectatur lepores, neutrum capit. Sapienter Sanctus Anselmus. Sic est de CORDE hominis & amore Dei, quomodo de vase & oleo. Nam sicut vas, quantò magis habet aquam, aut alium similem liquorem, tantò minùs capit oleum: ita COR in quantum occupatur alio

Isaiæ 28.20. Leuit. 19.9. Deuter. 22.10. Matth. 6.24. Anselm. Epist. 2. ad Hugon.

amore, excludit diuinum. Alia similitudine id exponit Nazianzenus:

Carm. 2.

Namque duplex veluti cernens caput, oraq; bina,
Aut etiam geminas spectans in codice chartas,
Non totam verè poterit comprẽdere formam,
Id licet obnixè studeat, sed parte retentâ,
Effugiet sparsum, & tenuẽ pars altera visum:
Sic Christo & mundo quisquis partitur amorem,
Huius amor planè leuis est & frigidus: At qui
Totam Animi flammã penitus defixit in vno,
Ille procul dubio constans, & certus Amator.

CONSIDERA TERTIO, Eos qui partim mundo, partim Deo COR suum tradunt, facillimè à diabolo superari. Similes enim sunt degeneri cuidam Aquilarum generi, quod in aqua venatur: vnum enim pedem clausum, more anseris, habet, quo natat; alterum aduncum & acutum, quo, more ceterarum Aquilarum, prædam rapit. Tales sunt, qui volunt duobus Dominis seruire; Deo, appetendo cælestia; & diabolo, amando terrena. Habent semper cum pede aquilino, pedem anserinum, cum affectu spirituali affectum terrenum. Ad vtramque ripam volunt pascere, & hîc cum delitiosis natare in fluxis fortunæ bonis; & sursum cum viris spiritualibus euolare, vt prædam

Pet. Berchor. reductor. moral. lib. 7. cap. 2.

cæleſtem rapiant. Sed iſti degeneres ſunt, & à coruo, qui diabolum notare poteſt, facilè ſuperantur. His accedat quòd qui Deo & mundo frui concupiſcunt, omni prorſus voluptate (quam tamen tantopere ambiunt) deſtituantur. Mundi enim gaudijs ſe totos tradere reformidant; à ſpiritualibus verò excluduntur, quia COR mundanâ fæce infectum, diuini fauoris incapax eſt: itaque miſeri penduli hærent; nec Deo, nec mundo coniuncti. Appoſitiſſimè proinde Virginem Nazianzenus hortatur, vt ſe totam Chriſto tradat, nullâ parte mundo relictâ:

Sed te, ait, *iunge Deo, procul hoſtem pelle malignum,*
Chriſti tota manens; teneræ nec ſubdita carni.
Nec velut in lepidæ fieri ſolet orbe choreæ,
Hunc dextrâ, hunc læuâ teneas, quantumq́ propinqua
Tantum etiam à Chriſto ſis omnipotente remota,
Et ſimul addicas Animum carniq́, Deoq́.

Nazian. carm. 3. in præcept. ad Virg.

CONSIDERA QVARTO, Quàm meritò Animarum noſtrarum Sponſus totum COR noſtrum deſideret: cùm ille prior ſeipſum vltrò nobis totum impenderit. Nam, vt canit Eccleſia:

Breuiar. Roman.

Se naſcens dedit ſocium,
Conueſcens in edulium,
Se moriens in pretium;
Se regnans dat in præmium.

Andreas Capella. Medit. 3. in Dom. 12. poſt Pent.

Quidquid de noſtro aſſumpſit, totum nobis contulit ad ſalutem. Expende verò eum qui præcipit ſe amari ex toto CORDE, priũs lanceâ latus ſuum tranſuerberari voluiſſe, vt eo patefacto COR ſuum nobis donaret. Eum qui iubet ſe amari ex tota Anima, primò Animam ſuam pretioſiſſimam, mœrore & triſtitiâ confici, & ad mortem vſque, noſtri causâ, coanguſtari voluiſſe. Eum qui mandat ſe ex omnibus viribus amari, noſtri amoris gratiâ, omnes vires ſuas in Cruce conſumpſiſſe; vſque adeò, vt ijs contritis, & exhauſtis, in manus Patris Spiritum exhalauerit. Quin igitur totum COR tradimus Deo, qui ſe totum nobis, & pro nobis obtulit? Poterat ſanè clementiſſimus Redemptor noſter Ieſus, vel vnicâ Sanguinis ſui guttulâ, immò ſolo CORDIS gemitu, millenos, ſi fuiſſent, Mundos redimere: ſed propter nimiam charitatem quâ dilexit nos, voluit totum Sanguinem ſuum, orbe toto pretioſiorem, pro nobis effundere. Vt quid igitur auari, & parci erimus erga tam liberalem Amatorem, vt ei non niſi

Epheſ. 2. 4.

nisi modicam particulam CORDIS nostri largiamur? Quænam hæc ingratitudinis & illiberalitatis species est, vt tantâ dilectione præuenti, tam exiguâ parte respondeamus? immò ne respondeamus quidem, si adulterinis amoribus COR nostrum quoque pateat. Minùs enim te, Domine, amat; qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat. Ille quippe singularis amor est, qui soli, non adiungit alterum. Sufficis, ô Anima, Deo; sufficiat & tibi Deus, vt nullum præter eum Amatorem admittas; nulli partem CORDIS tribuas, sed totum da illi, qui se totum tibi dedit. Reuoca omnem CORDIS tui affectum ab vniuersis rebus creatis, eumque in vnum coge, & vni Dilecto tuo totum impende, qui se tibi totum impendit.

August. cap 19. soliloq.

Nam veluti latomi solertes, quiq; fabrilem
In lignis artem exercent; cùm linea recta
Quæritur, exactâq; operâ captatur amussis,
Ex oculis vnum claudunt, & lumine toto
In socium fuso, visus acieq; coactâ
Recta, sequente, tenent, duro, vestigia ferro.
Sic collectus amor, propiùs coniungit amantûm

Nazian. de Laud. Virgin.

Pectora casta Deo; cupientem qui cupit, atque
Cernentem cernit, fitq; obuius aduenienti,
Quem quò quis plusquam cupit, hoc magè cernit eumdem,
Quòque magis cernit, tantò magis expetit illum
Cernere: sicq; bonus semper conuoluitur Orbis.

CORDIS INSATIABILITAS.

Inſatiabilis oculus Cupidi. *Eccli. 14. 9.*

Non triquetrum toto COR eſt ſatiabile mundo,
Solum, quę fecit, COR replet vna trias.

7. *Pag. 137.*

LECTIO VII.

EMBL. 7.

CORDIS Insatiabilitas.

Insatiabilis oculus Cupidi.
Eccli. 14. 9.

Non triquetrum, toto, COR *est satiabile, mundo:*
Solùm quæ fecit, COR *replet vna Trias.*

CONSIDERA, Eam esse CORDIS tui capacitatem, vt nulla creatura quantumuis magna illud replere, ac satiare queat. Vnde quidam Philosophus interrogatus, quid minimum esset simul & maximum; cùm vnus dixisset esse oculum, eò quòd membrorum sit minimum, & tamen totum mundum, qui maximus est, visu comprehendat. Respondit non esse oculum, sed COR: quia COR non solum mundum, sed & ea quæ supra mundum sunt, adeoque res infinitas mente, amore, & affectu complectitur; nec vllâ re, nisi Deo repleri, & satiari potest. Qui pecuniam diligit (inquit Bernardus) non satiatur:

Cornel. in proëm. in 12. minor. Proph.

Bernard. lib. de

Conuer. ad Cler. cap.22. ſatiatur: qui luxuriam diligit, non ſatiatur: qui gloriam quærit, non ſatiatur: denique qui mundum amat, numquam ſatiatur. Sic fatui filij Adam porcorum vorando ſiliquas, non eſurientes Animas, ſed eſuriem ipſam paſcitis Animarum. Sola nimirùm hoc edulio inædia veſtra nutritur, ſola fames alitur cibo innaturali. Non priùs ſatiabuntur CORDA hominum auro, quàm aurâ Corpora ſatientur, tantum enim

Creſcit amor nummi, quantum ipſa pecunia creſcit.

atque vt canit Seneca:

Seneca in Herc. Oeteo.

Cupit hic gazis implere famem,
Nec tamen omnis plaga gemmiferi
Sufficit Iſtri; nec tota ſitim
Lydia vincit, nec quæ Zephyro
Subdita tellus, ſtupet aurato
Fulmine clarum radiare Tagum:
Nec ſi totus ſeruiat Hebrus,
Ruraq́; diues cingat Hydaſpes,
Intraq́; ſuos currere fines
Spectet toto flumine Gangem,
Auidis, Auidis natura parum eſt.

Chryſoſt. hom.28. in Matt. Hinc optimè Auarorum cupiditatem cum febricitantium ſiti Chryſoſtomus componit: Quemadmodum, inquit, qui acutæ bilis ardore febricitant, non ſolùm ex-

extinguunt ardorem potu, verumetiam accendunt; ſic qui Auaritiâ laborant, cùm huic cupiditati, omni bili acerbiori, pecuniam offerunt, maiori ſeipſos flammâ incendunt. Hinc inſatiabile COR Auari, numquam dicit, Sufficit; nec libidinoſus ſatiatur voluptate;

Claud.

Nam ſibi cuncta petens, numquam ſaturanda Cupido,
Quæ velut immanes reſerat dum bellua rictus,
Expleri, paſciq́ nequit.

Quis verò honorum titulis expleri CORDIS cupiditatem credat? cùm de his dicat Seneca: Numquam improbæ ſpei, quod datur ſatis eſt: omnia meruiſſe ſe exiſtimat, nec ſatis pretio æſtimatum putat. Maiora enim cupimus, quò maiora venerint, intentioque concitatior eſt: ambitio enim, ſiue cupiditas, vt flammæ infinita vis, acrior eſt, quò ex maiori incendio emicuit. Verè ſic eſt: nullo termino clauditur dignitatum ambitus, quantumuis enim Deus

Seneca in lib. de Beneſ.

Præclaris Auidos ornet honoribus,
Nil iam parta videntur,
Sed quæſita vorans ſæua rapacitas
Alios pandit hiatus.

Boëtius lib. 2. Metro 2.

Nil

Nil ergo in hoc toto terrarum orbe inueniri protest, quod CORDI nostro sufficiat. Quid enim sunt omnia quæ mundus continet? Audi Sapientem quemdam:

Lips. in Epitaph.

Humana cuncta fumus, vmbra, vanitas,
Et scenæ imago (& verbo vt absoluam)
NIHIL.

Bern. super Euang.

Ecce nos reliquimus.

August. Soliloq. cap. 13.

Quomodo autem Nihilum hoc immensum CORDIS nostri sinum replere posset? Nimirùm ad imaginem Dei facta Anima (inquit Bernardus) ceteris omnibus occupari potest, repleri non potest. De se id Augustino loquenti credere possumus: Ego, ait, aliud, & aliud sequebar, & à nullo implebar: dum non in me inueniebam te, incommutabile, & singulare indiuisum, vnum bonum, quod consecutus non egeo; quod consecutus, non doleo; quod possidens, satiatur totum desiderium meum.

CONSIDERA SECVNDO, Ipsam CORDIS humani figuram insinuare eiusdem immensam capacitatem: habet enim formam Pyramidis, quæ, vti sensu clarum est, perfectum efficit triangulum. Nulla autem alia figura triangularem replere potest, nisi ipsa quoque triangularis fuerit. Mundus autem, Cælum, Astra, Elementa, rotundæ, siue sphericæ sunt figuræ: non

non igitur quodlibet horum COR trigonum adimplere poteſt. Semper enim in tribus angulis vacuitas apparebit: atque hinc conficitur, totum ne quidem mundum humani CORDIS cupiditatem poſſe ſatiare. Declarauit id inexplebilis illa Alexandri Magni cupiditas, qui Anaxarcho comiti ſuo, ex auctoritate Democriti Præceptoris innumeros mundos eſſe referenti; heu me (inquit) miſerum, quòd nec vno quidem adhuc ſum potitus! Auguſta homini (inquit Valerius Maximus) poſſeſſio gloriæ fuit, quæ deorum omnium domicilio ſufficit. Hinc Curtius ſcribit quemdam Alexandro dixiſſe: Si dij habitum Corporis auiditati Animi tui parem eſſe voluiſſent, Orbis te non caperet. Alterâ enim manu Orientem, alterâ contingeres Occidentem. Quare de eo etiam Iuuenalis cecinit:

Valerius Max. lib. 8. c. 15.

Vnus Pellæo Iuueni non ſufficit Orbis,
Æſtuat infelix anguſto limite mundi,
Vt Gyare clauſus ſcopulis, paruaq; Seripho.

Iuuenal. Satyr. 10

Anguſtior quoq; deſiderio illius fuit mundus vniuerſus; de quo Petronius cecinit:

Orbem iam totum Victor Romanus habebat,
Quà mare, quà terræ, quà ſydus currit vtrumque,
Nec ſatiatus erat.

Petron. arbiter in Satyr.

Admi-

Admirare ergo, & obſtupeſce hanc tantam CORDIS tui immenſitatem. O cuſtos CORDIS (ait Bernardus) quàm modicum, & cupidum COR habes; paruum eſt, & magna capit! Vix ad vnius milui refectionem ſufficere poſſet, & totus mundus ei non ſufficit. Solo CORDE per totum mundum vago motu diſcurris, ſine pedibus curris, ſine manibus operaris, alas non habes, & volare non ceſſas. Diuitias quotidie congregas, & ſatiari non potes. Idemque alio loco ait: Humanum COR per multa diſpergitur, & huc illucque quærit vbi requieſcere poſſit, & nihil inuenit, quod ei ſufficiat, donec ad ipſum redeat. A cogitatione in cogitationem ducitur, & per varias occupationes, & affectiones variatur; vt ſaltem varietate ipſarum rerum impleatur, quarum qualitate ſatiari non poteſt. Sic labitur CORDIS miſeria, ſubtractâ diuinâ gratiâ. Contemne ergo, Anima mea, hæc omnia, quæ COR tuum implere non poſſunt. Contemne hæc viſibilia; quia non ſatiatur oculus viſu. Contemne narratu iucunda, & curioſis grata mentibus; quia auris auditu non impletur. Contemne omnia, quæ etiam poſſeſſa vacuam, & inquie-

Bernard. de interiori domo cap. 63.

In Medit. cap. 9.

Eccleſ. 1. 8.

inquietam te relinquunt. Ad quodcumque me conuertero (ait Augustinus) vilescit mihi adeptum, quamuis acciderit desideratum. Quando satiabitur desiderium meum in bonis? non satiabor de mortalibus, non satiabor de temporalibus; aliquid æternum donet, aliquid æternum concedat. Bonum tuum quære, ô Anima mea, nemo bonus nisi vnus Deus; summum bonum, hoc est tuum bonum. Erige spem tuam ad bonum bonorum omnium, ad eum qui satiat in bonis desiderium tuum.

August. in Psal. 102.

CONSIDERA TERTIO, Solam Sanctissimam Trinitatem triangulare COR replere, & inhabitare. Anima mea quam creasti, Domine (ait iterùm Augustinus) ita facta est capax maiestatis tuæ, quòd à te solo, & à nullo alio possit impleri; quando autem te habet, plenum est desiderium eius: & iam nihil aliud quod desideretur exteriùs, restat. Dum autem aliquid exteriùs desiderat, manifestum est, quòd te non habet interiùs; quo habito, nihil est quod vltrà desideret: cùm enim sis summum, & omne bonum, non habet quod desideret ampliùs, sed possidet te omne bonum. Deus Pater enim memoriam, Filius intel-

Soliloq. cap. 30.

intellectum, Spiritus Sanctus voluntatem perfectè replet: & ideò homo dicitur ad imaginem, & similitudinem Dei factus; vt summum bonum intelligeret, intelligendo amaret, amando possideret, possidenda frueretur. Deus quoque in nulla alia creatura quieuisse dicitur, quàm in homine. Creauit enim lucem, creauit firmamentum, creauit cælum, creauit terram, creauit Solem, Lunam, stellas, creauit volucres, pisces, bestias terræ; in nullo autem horum quieuisse refertur. Postquam autem creauit hominem ad imaginem suam, statim dicitur: Requieuit ab vniuerso opere quod patrarat; designans nimirùm se hominis COR elegisse in habitationem, & locum quietis suæ. Beata Anima (inquit Bernardus) apud quam Deus requiem inuenit, & in cuius tabernaculo requiescit! Beata, quæ dicere potest: Et qui creauit me, requieuit in tabernaculo meo: negare siquidem requiem cæli ei non poterit. Ita quoque Sanctus Paulus testatur, habitare Christum per fidem in CORDIBVS nostris. Quia Christus in fide, fides in mente, mens in CORDE est. Hic verò dulcissimus CORDIS nostri inquilinus, omnem eius cupiditatem ita explet; vt alteri cuicumque rei nullum omninò locum relin-

Genes. 1. 26. — *Ibid.* — *Gē. 2. 2.* — *Bernard. in Medit. cap. 1.* — *Eccli. 24 12.* — *Ephes. 3. 17.*

relinquat. Vis igitur, ô Anima mea, Deum
ntra CORDIS sinum tuum possidere, ille
priùs COR tuum possideat, & inhabitet.
Rectissimè enim monuit Sanctus Prosper:
Quem possidendi delectat ambitio, Deum
qui possidet omnia quæ creauit, expeditâ
mente possideat; & in eo habebit quæcum-
que habere sanctè desiderat. Sed quoniam
nemo possidet Deum, nisi qui possidetur à
Deo; sit ipse primitùs Dei possessio, & effi-
cietur ei Deus possessor, & portio. Et quid
potest eo esse felicius, cui efficitur suus
Conditor census, & hereditas eius digna-
tur esse ipsa Diuinitas?

Prosper de vita Cōtempl.

SECVNDA CLASSIS.

CORDIS Reuersio, & Expurgatio.

IN *alterâ hac Classe, præuaricatrix Anima ad* COR *reuersa, primam illam triplicis viæ semitam, quæ Incipientium propria est, & ab officio Purgatiua vocatur, Deo duce ingreditur. Quæ enim hîc traduntur Lectiones, eò ferè spectant, vt* COR *coram Deo effusum à vitijs, & concupiscentijs circumcidatur; & per pœnitentiam conteratur, ac humilietur. Vt quod anteà durum, & omni sorde inquinatum fuit, iam prorsus emolliatur, atque emundetur. Statum hunc cælestis Sponsus expreßit, cùm vineæ custodem Sponsam ita allocutus est: Iam hyems transiit, imber abijt & receßit, tempus putationis aduenit. Ac si dicat, Bernardo interprete: Tempus faciendi, ô Sponsa, quia hyems transiit, quando operari nemo poterat. Imber quoque, qui inundatione factâ operiebat terram, culturas impediebat, & vel sata necabat, vel serere vetabat, is inquam imber excurrit, abiit, & receßit*

Cant. 2. 12.

Bernard. Serm. 53 in Cant.

receßit. Nunc vernalis adeſt temperies, nunc operandi commoditas, nunc frugum, ac fructuum vicinitas. Deinde ſubdit, vbi, & quid primùm operari oporteat. Tempus, inquiens, putationis aduenit. Ad vineas ergo excolendas ducitur, quæ vt poſſent vberioribus fructibus reſpondere Colonis, ante omnia neceſſe eſt, ſarmenta ſterilia projci, ſuccidi noxia, putari ſuperflua. Quid autem hoc eſt; niſi, vt Honorius Auguſtodunenſis dixit: Quotidie reſecare ſuperfluam foliorum, hoc eſt, cogitationum & verborum luxuriam. Infructuoſi, ait Philo Carpathius, præſcidendi ſunt rami, tollenda ſunt omnia ſcelera, & Animæ ab omni peccatorum labe purgandæ ijs omnibus, quæ filij Dei, Sponſæ Chriſti eſſe volunt. Vitis quippe quæ ritè putatur (ait Theophraſtus) meliùs germen, & fructum adfert, viuereq; diutiùs poteſt. Hinc etiam cæleſtis Agricola ſpiritualis vineæ palmites non ferentes fructum purgat, vt fructum plus adferant. Ad hanc vineæ CORDIS *noſtri putationem, & purgationem omnis ea* Doctrina *pertinet, quæ Lectionibus huius Claßis proponitur.*

Honor. apud Belrio.
Philo Carpathius.
Lib. 3. de cauſis plant. cap. 19.
Ioannis 15. 2.

LECTIO VIII.

EMBL. 8.

CORDIS Reuerſio.

Redite præuaricatores ad COR.
Iſaiæ 46.8.

Quin mihi iam toties reuocata reuerteris ad COR?
Nolle redire, merum velle perire puta.

VAGATVM, & oberratum iam ſatis, tempus tandem receptui canere. Proſecuta es hactenus, ô fidelis Anima, veſtigia CORDIS tui, ad omnia deſiderabilia ſua prono impetu proruentis. Vidiſti, inquam, vecordis Animæ inſanam ſtultitiam, cùm non tãtùm à Deo ſalutari ſuo longè receſſit, ſed etiam à ſeipſo; hoc eſt, à CORDE ſuo. Mali enim, vt inquiebat Romanus Sapiẽs, vbique ſunt, præterquam ſecum. Secum ſanè non erat Auguſtinus antequam ad Deum conuerteretur, qui ſic eidem conqueritur: Et vbi ego eram, quando te quærebam. Et tu eras ante me, ego autem & à me diſceſſeram, nec me inueniebam, quantò minùs te. Sed audi tandem,

Seneca.

Auguſt. lib. 5. cõfeſſ. c. 2.

CORDIS REVERSIO.

Redite præuaricatores ad COR *Isaiæ 46. 8*

Quin mihi iam toties reuocata reuerteris ad COR?

Nolle redire, merum velle perire, puta.

8. *Pag. 148.*

dem, & exaudi Sponſum tuum per Prophetam monentem: Redite præuaricatores ad COR. Reuertere, ô præuaricatrix Anima, ad COR tuum, nec te itineris pœniteat, etiamſi tibi grandis reſtet via. Quot enim paſſibus à CORDE tuo receſſiſti, totidem quoque ad illud redire debes. Si proinde poſt Idola ſenſuum tuorum COR abijt in regionem loginquam, magna tibi emetienda ſunt ſpatia, vt ad illud reuertaris. Si cum filijs Iſraël CORDE reuerſus es in Ægyptum, inde quoque tibi illud repetendum eſt, ne fortè vicinum tibi arbitreris. Quid vicinius nobis eſt (ait Magnus Gregorius) CORDE noſtro? Quid vicinius nobis eſt eâ re, quæ intra nos eſt? & tamen cùm per prauas cogitationes ſpargitur, à nobis COR longiùs euagatur. Longè ergo Propheta præuaricatorem mittit, cùm eum ad COR ſuum redire compellit; quia quò ſe exteriùs fudit, eò ad ſe vnde poſſit redire, vix inuenit. Miſerere ergo Animæ tuæ placens Deo, & congrega COR tuum in ſanctitate.

Iſaiæ 46.8.

Luc. 15. 13.

Actor. 7. 15.

Gregor. 26. *Moral. cap.* 23.

Eccl. 30. 24.

CONSIDERA deinde, quid ſit reuerti ad COR, ſiue ad ſeipſum? Id verò optimè intelliges, ſi noueris quid ſit exire à ſe, & recedere à CORDE. Vtrumque

Gregor. lib.2. Dial. cap.3. porrò pulchrè explicatur à Sancto Gregorio: Duobus modis, inquit, extra nos ducimur; quia aut per cogitationis lapſum ſub noſmetipſos recidimus; aut per contemplationis gratiam ſuper noſmetipſos leuamur. Vtriuſque verò exemplum aſſignans, ait: Ille (prodigus) qui porcos pauit, vagatione mentis & immunditiæ ſub ſemetipſum cecidit, qui tamen cùm poſtmodum cœpit cogitare bona quæ perdidit, ſcriptum de illo eſt: In ſe reuerſus, *Luc. 15. 15.* dixit: Quanti Mercenarij in domo patris mei abundant panibus. Poſterioris verò modi exemplum ponit Sanctum Petrum, *Act.12. 11.* qui de carcere ab Angelo eductus, dicitur ad ſe poſteà reuerſus; quia eius mentem in extaſin Angelus rapuit, itáque extra ſe quidem, ſed ſuper ſemetipſum fuit. Vterque ergo ad ſe redijt, quando & ille ab errore operis ſe collegit ad COR, & iſte à contemplationis culmine ad hoc redijt, quod in intellectu communi vt priùs fuit. Hîc autem de priori CORDIS à nobis digreſſione agimus, quam idem Gregorius ita delineat: *Ibidem.* Quoties per cogitationis motum, nimiùm extra nos ducimur, & nos ſumus, & nobiſcum non ſumus: quia noſmetipſos minimè videntes, per alia vagamur. Hinc iam facilè apparet quid

ſit

ſit reuerti ad COR, vel ſemetipſum. Quod Richardus de Sancto Victore explicans, ait: Ab egreſſu, quaſi ad conuerſationis noſtræ habitaculum reuertimur, quando poſt mundana negotia, ad circumſpectionem morum noſtrorum mentis noſtræ oculos reducimus, & intima noſtra diſcutientes, quales ipſi ſimus ſtudioſâ retractatione perſcrutamur. Vis iam redire ad COR (ait recentior Doctor) cognoſce teipſum: cogita, & tecum ipſe reuolue, & interroga hæc omnia teipſum: Ego vbi ſum? quomodo viuo? quid ago? quid ſpero? quid deſidero? quid erit ſi ſic moriar? quò ibo? & quas tandem pœnas meorum ſcelerum perſoluam? Ecce hæ ſunt ſemitæ quæ ad amuſſim COR te adducent. His enim conſiderationibus Timor Domini in mente generatur: Qui autem timet Dominum, conuertetur ad COR ſuum.

Lib. 5. Contẽpl. cap. 8.

Hector Pintus in cap. 46. Iſaiæ.

Eccli. 21. 7.

CONSIDERA TERTIO, Viuam Idæam, & exemplar, cùm abitus à CORDE; tum ad illud reditus, à Chriſto Domino tibi proponi in parabolâ filij prodigi. Hic enim accepto patrimonio peregrè profectus in regionem longinquam, ibi diſſipauit ſubſtantiam ſuam viuendo luxurioſè. Et vrgente fame adhæſit vni ciuium regio-

Luc. 15. 13.

nis illius, qui misit illum in villam suam. Hic prodigi à CORDE suo abitus: hæc à seipso peregrinatio, quam peccator imitatur. Primò enim à Deo Patre suo recedens, abit in regionem longinquam. Regio hæc longinqua, ait Augustinus, obliuio Dei est. Quantò enim quisque plus in prauo opere delinquit, inquit Beda, tantò à Dei gratia longiùs recedit, adeoque etiam à seipso. Quid verò longinquius, interrogat Ambrosius, quàm à se recedere, nec regionibus, sed moribus separari, studijs discretum esse, non terris, & quasi interfuso luxuriæ sæcularis æstu, diuortia habere Sanctorum? Etenim qui se à Christo separat, exul est patriæ, ciuis est mundi. In hac verò ciuitate quid agit? dissipat substantiam suam viuendo luxuriosè. Nam quando egreditur homo à Deo, vt Theophylactus interpretatur, & se à timore Dei elongat, omnia diuina dona expendit. Propinqui enim Deo existentes, nihil tale, quod interitu sit dignum, facimus, iuxta id quod dicitur: Prouidebam Dominum in conspectu meo semper, quoniam à dextris est mihi ne commouear. Illo autem longè à nobis absente, efficimur Apostatæ; facientes, & ferentes pessima quæque, iuxta illud: Ecce qui elongant se à te peribunt.

Aug. l. 2. q. Euang. q. 33.
Beda in Luc. c. 15
Ambros. lib. 7. in cap. 15. Luc.
Theophylact.
Psal. 15. 8.
Psal. 72. 27.

At

At non hîc ſtat miſeria Peccatoris; adhæret enim vni ciuium, paſcitque porcos. In terrâ enim obliuionis, & regione vmbræ mortis cacodæmoni peccator ſeruit, qui illum porcorum miniſterio mancipat. Vnde Titus Boſtrorum Epiſcopus: In turpitudinis, inquit, cœno, vltrò citròque aliquantiſper volutans, meritò inter porcos cenſetur. Tandem in eiuſmodi vitæ obſcœnitate diu multumque perſtans, alijs quoque perditionis forma efficitur; laſciuiæ, luxuriæque dogmatis certâ quadam ratione illos paſcens, & nutriens. Vel porci ſunt ipſi dæmones, qui Corporum vitijs ſaginantur & ſordibus, vt loquitur Chryſologus. Et Hieronymus: Dæmonum cibus eſt ebrietas, luxuria, fornicatio, & vniuerſa vitia. Augetur porrò deinceps miſeria, quòd cùm fame propè pereat, cupiatque implere ventrem ſuum porcorum ſiliquis, nemo tamen eas illi det. Cupit quidem Peccator vitiorum delectatione repleri; ſed inſatiabilis eſt peccandi libido. Huiuſmodi enim dæmones, inquit Euthymius, neminem ſinunt ſatiari voluptatibus, ne citiùs à peccato quieſcat. Semper enim excitant appetitum: atque hæc eſt Prodigi, & Peccatoris à Deo Auerſio.

Pſal. 87. 7. 13. *Titus.* *Chryſol. Serm. 5.* *Hieron. Epiſt. ad Damaſ.* *Euthymius.*

IAM verò eiuſdem conuerſionem, & reditum ad Patrem CONSIDERA. In ſe autem reuerſus dixit: Quanti mercenarij in domo patris mei abundant panibus? Ego autem hîc fame pereo. Benè in ſe reuertitur, ait Mediolanenſis Præſul, qui à ſe receſſit. Etenim qui ad Dominum regreditur, ſe ſibi reddit; & qui recedit à Chriſto, ſe ſibi abdicat. Attende verò duabus potiſſimùm rationibus eum ad reditum impelli. Prima eſt conſideratio priſtinæ felicitatis, & abundantiæ, quam habuit apud patrem; in cuius domo etiam Mercenarij abundant panibus; hoc eſt, vbi illi qui retributionis & mercedis intuitu Deo ſeruiunt, plurimis affluunt ſpiritualibus beneficijs. Altera ratio eſt, expenſio egeſtatis & famis, quæ ad necem vſque eum opprimebat; dedit hæc vexatio intellectum vt ad COR ſuum rediret, & ad patrem properaret, vnde ait: Surgam, & ibo ad patrem meum. Surrexit, iuit, peccatum agnouit, veniam petijt, & conſecutus eſt. Quòd ſi & tu Anima mea, per huius veſtigia longè à CORDE tuo receſſeris, & in peccatorum voraginem incideris, noli in regione longinquâ diutiùs permanere; ſecuta es errantem ſequere pœnitentem; ſecuta es abeuntem, ſequere reuertentem. Conſiderauit ille patriæ felici

Luc. 15. 15.

Ambroſ. lib. 7. in cap. 15. Luc.

felicitatem, seruitutis miseriam, & his se stimulis ad redeundum incitauit. Vade iam, & tu fac similiter. *Luc. 10. 37.*

CONSIDERA vlteriùs, tam benignam super aliquos esse Dei misericordiam, vt eos quasi inuitos, & vocanti Deo repugnantes, ad COR tamen efficacissimâ suâ gratiâ redire compellat. Quemadmodum enim cùm Loth eiusque liberi ab Angelis admoniti de Sodomâ exire dissimularent, apprehenderunt Angeli manus eorum, eduxeruntque de ciuitate: ita quoque cùm aliqui rebelles sunt lumini, & ad omnes Dei voces obsurdescunt, Deus eos quasi manu apprehendens, potentissimo gratiæ auxilio tandem reducit ad COR. Euenit id Sancto Augustino, qui cùm Dei inspirationi quasi colluctans per multas ambages, & anfractus, tandem ad COR reuersus est. Sed ipsum certamen hoc explicantem audiamus: Tu autem Domine, inter verba eius (Potitiani) retorquebas me ad meipsum, auferens me à dorso meo, vbi me posueram, dum nollem me attendere; & constituebas me ante faciem meam, vt viderem quàm turpis essem, & quàm distortus, & sordidus, & maculosus, & vlcerosus. Vt videbam, & horrebam; & quò à me fugerem, non erat. Et si conabar à me auertere

Gen. 19. 16.

Iob 24. 13.

August. lib. 8. Confess. cap. 7.

auertere aſpectum, narrabat ille, quod narrabat. Et tu me rurſus opponebas mihi, & impingebas me in oculos meos, vt inuenirem iniquitatem meam; ſed diſſimulabam, & conueniebam, & obliuiſcebar. Quæ non in me dixi? quibus ſententiarum verberibus non flagellaui Animam meam, vt ſequeretur me conantem poſt te ire; & renitebatur? Recuſabat, & ſe non excuſabat. Conſumpta erant, & conuicta argumenta omnia. Hæc Auguſtinus. Vtinam, benigniſſime Deus, ita quoque reducas me ad COR meum, & ad te meam rebellem compellas voluntatem. Vehementer enim reformido, ne ſerò forſitan, vel in die obitus mei, vel in extremo illo Iudicio arguas me, & ſtatuas me contra faciem meam. Quid enim tum faciam, cùm tempus faciendi elapſum fuerit? quomodo reuertar ad COR, cùm æquiſſimo tribunali tuo COR ſiſtetur, & nullum reuertendi ſupererit tempus? Seriùs de reuerſione cogitat, qui vitæ periodum abſoluit, & æternitatis terminum iam attigit. Intelligite hæc qui obliuiſcimini Deum, ne quando rapiat, & non ſit qui eripiat.

Pſal. 49. 29.

Ibid.

CONSIDERA denique, fructum reuerſionis ad COR: præterquam enim quòd eodem

eodem motu quo ad COR homo redit, etiam ad Deum reuertatur (quod ſine dubio maximi omninò emolumenti eſt) hoc inſuper homo conſequitur, vt veram & ſtabilem pacem, atque Animi tranquillitatem nanciſcatur. Teſtatur id Regius Vates, cùm ait: Dominus Deus loquetur pacem in plebem ſuam, & ſuper ſanctos ſuos, & in eos qui conuertuntur ad COR. Pacem vtique quam mundus dare non poteſt: pacem, quæ exuperat omnem ſenſum, quæ cuſtodit COR & intelligentiam noſtram: quam Deus CORDIS noſtri, Princeps pacis tribuit diligentibus ſe. Quiſquis enim frequenter, & feruenter per accuratum conſcientiæ examen ad COR ſuum reuertitur, magnâ in interiori homine pace perfruetur. Experti id ſunt Sanctorum plurimi, atque in primis Beatiſſimus Pater noſter Benedictus; de quo Sanctus Gregorius ſcribens, eum diſſolutorum Fratrum, qui oblato veneno eum interimere ſtuduerant, fugiſſe conſortium, ita ait: Tunc ad locum dilectæ ſolitudinis rediit; & ſolus in ſuperni Spectatoris oculis habitauit SECVM. Exponens verò quid ſit ſecum habitare, ait: Si ſanctus vir contra ſe vnanimiter conſpirantes, ſuæque conuerſationi longè diſſimiles, coactos diu

Pſ. 84. 9.

Ioannis 14. 27.

Philipp. 4. 7.

Greg. li. 2. dial. cap. 3.

ſub

ſub ſe tenere voluiſſet, fortaſsè ſui vigoris vſum, & modum tranquillitatis abſcinderet, atque à contemplationis lumine ſuæ mentis oculum declinaſſet. Dumque quotidie illorum correptione fatigatus minùs curaret ſua, & ſe forſitan relinqueret, & illos non inueniret. Hunc ergo venerabilem virum SECVM habitaſſe dixerim, quia in ſua ſemper cuſtodia circumſpectus, ante oculos Conditoris ſe ſemper adſpiciens, ſe ſemper examinans, extra ſe mentis ſuæ oculum non diuulgauit. Imitare Anima mea exemplum hoc, & ad COR tuum reuerſa,

Tecum habita ſemper, nec te quæſiueris extra.

CORDIS EFFVSIO.

Effunde, ſicut aquam COR tuum ante conſpectum Domini. *Thren. 2. 19.*

Vota quid occluſo, quid vulnera pectore celas,
Ante Deum fuſę COR natet, inſtar aquę.

9. *Pag. 159.*

LECTIO IX.

CORDIS Effusio.

EMBL. 9.

Effunde, sicut aquam, COR tuum ante conspectum Domini. Thren. 2. 19.

Vota quid occluso quid vulnera pectore celas?
Ante Deum fusæ, COR natet, instar aquæ.

POSTQVAM Anima fugitiua ad COR suum reuersa est, id inprimis agere debet, vt COR suum etiam repugnans & inuitum ad Dominum adducat, & in illius sistat præsentia, immò illud velut è Corpore suo effundat. Et hoc est quod monebat Psalmographus, dicens: Effundite coram illo CORDA vestra. Et Threnodus Propheta: Effunde, sicut aquam, COR tuum ante conspectum Domini. Nolite, inquit Augustinus, CORDA vestra retinere intra CORDA vestra: effundite coram illo CORDA vestra, non perit quod effunditis, ille enim susceptor meus; si suscipit: quid times effundere? iacta in Domino curam tuam, & spera in eum. Pluribus autem modis phrasis illa, Effun-

Ps. 61. 9. *Thren. 2. 19.* *Psal. 54. 23.*

Effunde COR tuum, exponitur, omnesque ad nostrum institutum faciunt. Primò enim intelligitur COR euacuandum esse peccatis & vitijs: vnde Chaldæus Paraphrastes vertit citatum ex Threnis locum: Effunde sicut aquam peruersitatem CORDIS tui; illudque ad pœnitentiam reducito. Et quod lib. 1. Regum cap. 7. dicitur: Conuenerunt (filij Israël) in Maspha, hauseruntque aquam, & effuderunt in conspectu Domini, & ieiunauerunt in die illa, atque dixerunt ibi, Peccauimus Domino. Idem exponit: Et effuderunt COR eorum in pœnitentia, tamquam aqua coram Domino. Eodem modo S. Ambrosius ait: Euacuari COR omni labe malitiæ debet, vt capax fiat gratiæ spiritalis, ideoque Apostolus ait: Renouamini Spiritu mentis vestræ. Cùm enim effunditur vetus malitia, noua sumitur gratia, quâ vnusquisque renouatur. Ita Medici non priùs salutaria pharmaca exhibent, quàm vomitu materiam peccantem euacuauerint. Vas graueolente odore imbutum, odorati vnguenti influxum non recipiet, nisi diligenter priùs eleuatur: nec COR nostrum diuinæ gratiæ capax erit, nisi pestilens vitiorum odor ex eo effundatur. Si igitur, ô Anima, bono impleri desideras, effunde malum:

1. Reg. 7. 3.

Ambr. in Ps. 141.

Ephes. 4. 23.

malum: melle te Deus implere vult, absynthium euome. Vinum in lagenam CORDIS infundere paratus eſt, ſi acetum effuderis. Expende verò moneri vt COR effundatur ſicut aqua, non autē ſicut oleum, cuius pars aliqua ſemper vaſi adhæret: aqua verò ita tota effunditur, vt nihil in vaſe remaneat. Ita omnia peccata è COR DE prorſus effundenda ſunt, vt nec remaneat (inquit Hugo Cardinalis) in ſignis exterioribus color, nec in verbis odor, nec ſapor in affectu. Debet porrò hæc CORDIS effuſio fieri non coram hominibus, vt ab illis videamur; nec alio quoquam ſiniſtro reſpectu, ſed ante conſpectum Domini, cui nimirùm peccauimus. Effundebat ita COR ſuum Pœnitens Dauid, cùm Domino diceret; Delictum meum cognitum tibi feci, & iniuſtitiam meam non abſcondi. Dixi, confitebor aduerſum me iniuſtitiam meam Domino, & tu remiſiſti impietatem peccati mei. Tu igitur Anima, quæ ſecuta es Dauidem errantem, ſequere etiam hoc modo pœnitentem.

Hugo in cap. 2. Thren.

Pſ. 31. 6.

CONSIDERA SECVNDO, Ex modò dictâ CORDIS effuſione, aliam quoque ſubſequi, quam Prophetæ verbis deſignari Rabanus, Rupertus, & Paſchaſius intellexerunt, qui ait: Ille ergo effundit ſicut aquam COR ſuum ante conſpectum Domini, qui ex

intimo affectu CORDIS producit lacrymas compunctionis, quia sacrificium Deo Spiritus contribulatus: COR contritum & humiliatum Deus non spernit. Huc facit expositio Gasparis Sanchez, quæ talis est: Ne cesses à lacrymis & precibus, donec exhaustis alijs lacrymarum fontibus, COR ipsum extabescat, & per stillantes oculos liquefactum emanet. Exemplum nobis huius effusionis peccatrix illa Mulier exhibuit, quæ in domo Pharisæi, Domini, ad prandium sedentis, pedes copiosissimis lacrymis rigabat: quas non solùm ex compuncti CORDIS dolore emisit, sed inter ipsas quoque eliquatum COR suum, velut aquam, ante conspectum Domini effudit. Ignis enim diuini amoris, quo intùs ardebat, COR eius adeò liquefecerat, vt illud in beatos Domini pedes effundere posset, vnde de ea scriptum est: Dimissa sunt ei peccata multa, quoniam dilexit multùm. Sic quoque Anna illa Phenennæ æmula, cùm esset amaro Animo, & largiter flens oraret, multiplicaretque preces coram Domino, cùm eam Eli temulentam æstimaret, respondit: Nequaquam Domine mi, sed effudi Animam meam in conspectu Domini. Imitare par hoc mulierum pœnitens Anima, & CORDI

Psal.50. 19.

Luc.7. 38.

Luc.7. 48.

1.Reg. 1.15.

ORDIS fonte deduc riuos aquarum, & acrymarum flumina, vt inter illa fluat, & iatet COR tuum ante Dominum: COR- ›IS enim lacrymæ omnes maculas delent. ordentem Animæ veſtem lacrymæ la- ant, & dant illis remiſſionis candorem, it Auguſtinus. Et Caſſiodorus: Fletus ompunctionis eſt cibus Animarum, ſola- um peccatorum, lauacrumque culparum. icut enim poſt vehementes imbres, mun- us aër & purus efficitur: ita & poſt lacry- iarum pluuias, ſerenitas mentis ſequitur, ꝫque tranquillitas. Quid verò lacrymæ in)ratione valeant, optimè explicauit Cli- iachus: Mœſtitia, inquit, & gemitus ad)ominum clamant, timoris autem lacry- æ legatione funguntur. Porro illæ quas ncta charitas fundit, ſuſceptas atque sauditas eſſe preces noſtras indicant no- s.

Aug. li. de ſal. docum.

Caſsiod. in Pſ.41

Climach. grad.7.

CONSIDERA TERTIO, CORDIS effu- onem maximè fieri in Oratione, quæ per nc effuſionem deſignatur; vnde Dauid cebat: Effundite coram illo CORDA ve- a, & dicite: Deus adiutor noſter in ernum. Similique loquendi formulâ di- nur, effundere preces, vel Orationem. c populus in libro Iudith ſcribitur com- uni lamentatione & fletu, vnanimes pre-

Pſ.71.9.

Iudith.6 14.

ces ſuas Domino effudiſſe. Et titulus Pſalmi centeſimi primi inſcribitur: Oratio pauperis, cùm anxius fuerit, & in conſpectu Domini effuderit precem ſuam. Sic ipſe Dauid dicebat: Effundo in conſpectu eius Orationem meam, & tribulationem meam ante ipſum pronuntio. Effundere ergo COR in Oratione, eſt velut aperto vaſe omnes CORDIS affectus, omnes dolores, omnia ſenſa Animi, omnia vota & deſideria coram Deo exponere, & in eius ſinum ac prouidentiam transfundere, vt ipſe ijs ſuccurrat, & prouideat. Illuſtriſſimum porrò huius rei exemplum Chriſtus Dominus exhibuit, qui inſtante Paſſione ſuâ orauit ad Patrem in horto, & tribulationem CORDIS ante ipſum pronuntiabat. Et factus in agoniâ prolixiùs orabat: & factus eſt ſudor eius ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram, ita vt ſimul preces funderet, & ſanguinem. Obſerua verò quintuplicem affectum verbo iſto, *Effunde* COR *tuum*, inſinuari, qui omnes à pœnitentibus in Oratione vſurpari poſſunt. Primus eſt ingentis doloris; ſic enim valde afflicti, per lacrymas, gemitus, & quærimonias, ſolent ſuos dolores effundere in aures Amicorum, & audientium. Secundus humilitatis quòd

Pſ.141. 3.

Luc. 22. 43

Cornel. in cap. 2. Thren.

quòd COR ſuum, inſtar aquæ in terram, coram Deo quaſi profundat. Tertius ſinceritatis, quòd omnes affectus coram Deo effundat; nil celet, nil reſeruet. Quartus reſignationis, quòd omnia ſua in Dei prouidentiam profundat & reſignet. Quintus ſpei & fiduciæ, quòd omnes ſuos affectus, & vota à ſe quaſi alienando, & abijciendo, vni Deo credat & committat. Diſce affectus hos inter orandum excitare. Conuertere, Anima fidelis, ad Dominum Deum tuum, & per quinque hos canales effunde velut aquam COR tuum ante conſpectum Domini Dei tui.

Oſeæ 14. 2.
Thren. 2. 19.

LECTIO X.

EMBL. 10.

CORDIS Circumcisio.

Circumcidite præputium CORDIS *vestri.*
Deuter. 10. 16.

Crux capulum, chalybem cultro dat lancea, claui
Ferrum, hoc COR *circumcide, Deoq́ sacra.*

CONSIDERA PRIMO, Præceptum olim datum esse selectæ à Deo genti Iudæorum de circumcidendâ carne suâ: cùm vt à reliquis populis secernerentur; tum vt dolorosum pariter ac verecundum peccati Originalis cauterium in suo Corpore circumferrent. Christus verò Mediator noster, qui non venit legem soluere, sed adimplere, non secus ac alios ritus & instituta legalia, etiam hoc mandatum seruare voluit: & qui peccatum non fecerat, debitum violentum vulnus pro peccatoribus ipsis sponte assumpsit: in quo summum erga nos amorem ostendit, cùm non tantùm propter nos homines, & propter nostram salutem minoratus est paulò minùs ab Angelis humanam naturam induens; sed multùm etiam

Gen. 17. 10. *Iosue* 5. 2. *Luc.* 2. 22. 1. *Pet.* 2. 22. *Heb.* 29.

CORDIS CIRCVMCISIO.

Circumcidite præputium CORDIS uestri. *Deuteron. 10. 16.*

Crux capulum, chalybem cultro dat lancea, claui
Ferrum, hoc COR circum-cide deoqꝫ sacra.

10. *Pag. 166.*

etiam minoratus sit ab alijs, cùm non solùm formam hominis, vt ait Bernardus, sed formam habet peccatoris, & infigitur quasi quodam cauterio latronis. Quid est enim circumcisio, nisi superfluitatis, & peccati indicium? Hanc autem non pro se, sed pro nobis membris suis suscipere dignatus est; pro quo infinitas ei gratias agere debemus. Verùm in hac carnali circumcisione, id nobis Christianis agendum incumbit, quod mysticè in Deuteronomio præceptum est: Si ambulans per viam, in arbore, vel in terra, nidum auis inueneris, & matrem pullis vel ouis desuper incubantem, non tenebis eam cum filijs, sed abire patieris, captos tenens filios, vt benè sit tibi. Quid autem est matrem dimittere, & pullos retinere, nisi quòd dimittenda sit litteralis obseruantia quasi mater, & spirituales sensus quasi filij retinendi, vt Angelicus Doctor exposuit. Inuenimus modò in procerâ sacræ Scripturæ arbore circumcisionis nidum, matrem, hoc est, carnalem mortiferamque circumcisionis obseruantiam dimittamus; pullos verò, hoc est, spiritales sensus, spiritalemque circumcisionem retineamus. Hæc autem spiritalis, Christianorum circumcisio est, Iudæorum illa carnalis erat.

Bernard. Serm. 3. de Circumcis.

Deuter. 22.6.

S. Thom. 1.2.q. 102.art. 6.ad 8.

CONSIDERA igitur SECVNDO, Corporali circumcisione Christum Dominum spiritualem, & interiorem CORDIS circumcisionem nos docuisse: quemadmodum enim mortuus est propter delicta nostra, & resurrexit propter iustificationem nostram; ita quoque asseuerare licet, circumcisus est propter circumcisionem nostram. Ideò, inquit Eusebius Emyssenus, circumcisus est Christus, vt eius nobis significationem commendaret, vt sicut occultum illud membrum per carnis circumcisionem pelliculâ exspoliatur, sic COR nostrum illicitis desiderijs intus exspolietur. Hinc toties nobis spiritualis CORDIS circumcisio in sacra Scriptura commendatur; de qua S. Paulus ait: Circumcisio CORDIS in Spiritu non littera, cuius laus non ex hominibus, sed ex Deo est. Et Moyses: Circumcidite præputium CORDIS vestri. Et: Circumcidet Dominus Deus tuus COR tuum, & COR seminis tui, vt diligas Dominum Deum tuum in toto CORDE tuo. Et Ieremias ait: Circumcidimini Domino, & auferte præputia CORDIVM vestrorum viri Iuda. Contrà verò CORDE incircumcisi in Scriptura reprobantur; conqueritur enim Dominus apud Prophetam: Omnis domus Israël incircumcisi sunt CORDE. Et

Rom. 4. 25.

Eusebius homil. in Oct. Natiuit.

Rom. 2. 29.

Deuter. 10. 16.

Ibidem. 30. 6.

Ierem. 4. 4.

Ierem. 9. 26.

Et apud Ezechielem; ad exaſperantem domum Iſraël dici iubet: Sufficiant vobis omnia ſcelera veſtra domus Iſraël, eò quòd inducitis filios alienos incircumciſos CORDE. Sanctus quoque Stephanus Iudæis exprobrans, dicebat: Dura ceruice, & incircumciſis CORDIBVS, vos ſemper Spiritui Sancto reſiſtitis. Neceſſaria proinde eſt hæc CORDIS circumciſio; illa verò Corporis in Chriſto mortua, ac mortifera facta eſt. Et ſicuti de hac Sanctus Paulus dixit: Si circumcidamini, Chriſtus vobis nihil proderit. Ita de illâ meritò dicemus: Niſi circumcidamini, Chriſtus vobis nihil proderit. Quis igitur non libenter admittat, immò etiam ſummis votis exoptet, hanc ſpiritualem circumciſionem, ſine qua à Chriſti conſortio alieni ſumus?

Ezechiel 44.6. *Act. 7. 51.* *Gal. 5. 2.*

CONSIDERA TERTIO, Non vnum aliquod membrum, ſed totum hominem ſpiritualiter circumcidi debere: Oculos oportet circumcidere, manus, pedes, linguam, memoriam, intellectum, voluntatem. Ab oculis vani, fallaces, turpeſque aſpectus; à manibus tactus; à pedibus itinera; à lingua iuramenta, mendacia, detrectationes, obſcœna verba: denique à memoria, intellectu, & voluntate quidquid Deo diſplicet reſecandum eſt. Etſi autem omnem

Cyprian. de rat.

omnem tam membrorum, quàm affectiõnum petulantiam, vt Cyprianus ait, gladio Spiritus resecari immutabili decreto Deus mandauerit, tota tamen illa perficitur circumcisio, si solum COR circumcidatur. Vt enim excisâ Arboris radice, omnes rami facillimè exarescunt; ita circumciso CORDE, omnes Animi affectiones, quæ ab eo, ceu rami, pullulant, facilè amputabuntur. Quare videndum est, quid sit CORDIS circumcisio. COR, ait Sanctus Hieronymus, circumcidimus cultello Dei, & aufertur de CORDE nostro præputium, quando turpes cogitationes nequaquam exeunt de CORDE nostro, nec de nobis dicitur: Impinguatum est COR populi huius, & auribus suis grauiter audierunt. Vanæ igitur cogitationes, inutiles sollicitudines, & quidquid mentem inquinare potest, à CORDE abscindendum est. Non admodum dissimiliter hanc CORDIS circumcisionem Bernardus exposuit: Quis in vobis est, cuius voluntas circa vnum aliquid solet obstinatior inueniri? scindat COR suum gladio Spiritus, quod est verbum Dei: scindat illud, & in multas minutias festinet dispartiri, alioquin non est conuerti ad Dominum in toto CORDE, nisi scisso CORDE. Potest tamen & aliter hæc

Circũc. tom. 3.

Hier. in Ezech. cap. 44.

Matth. 13.15.

Bernard. Serm. 2. in Quadrag.

hæc ſciſſio CORDIS intelligi, vt ſi quidem prauum fuerit, ſcindatur ad confeſſionem; ſi durum, ad compaſſionem. Quid ni ſcindatur COR, vt viſceribus effluat pietatis? Quid ni ſcindatur vlcus, vt ſanies effluat? Quo verò cultro? non alio quàm petrino, vt illa olim à Ioſue peracta fuit circumciſio; petra autem erat Chriſtus, ait Paulus. Chriſti ergo circumciſi exemplum, petrinus eſt culter, quo ſuauiſſimè Chriſtianus COR ſuum circumcidit. Quiſquis enim Verbum caro factum cogitauerit octauo die pro peccatoribus circumciſum, & primitias ſanguinis ſui pro ipſis Deo Patri obtuliſſe, non difficulter à CORDE reſcindet omnes noxias voluptates. Pudeat enim Chriſtianum ſub capite circumciſo COR gerere incircumciſum. Cùm autem ferreo cultro Iudæos in circumciſione vſos fuiſſe ſcribat S. Iuſtinus Martyr, etiam hunc nobis ex Chriſti Paſſione contemperauit Cardinalis Vitriacus: Chriſtus, ait, in Cruce poſitus in quinque locis vulneratus fuit, nos autem pro ipſo ſpiritualiter circumcidamur cultello, cuius manubrium ſit de ligno Crucis, ferrum de clauis eius, chalybs de lancea, quâ apertum eſt latus eius; vt omnem peccati ſanguinem ab Anima noſtra abſtrahamus. Pugione enim Crucis debemus ſenſualitatem

Ioſue 5.2

1.Cor. 10.4.

Iuſtin. in dial. contra Tryp.

Vitriac. Serm. 3. de Circumciſ.

sualitatem nostram transfigere, vt crucifigamur cum vitiis & concupiscentiis. Verè namque circumcidimur, cùm omnem à nobis superfluitatem pro virili nostra resecamus.

Galat.5. 24.

CONSIDERA QVARTO, Spiritualis circumcisionis vtilitates, & expende quæso quid vineæ contingat, si non putetur? quid febre laboranti ardentissimâ, si vena non scindatur? quid capillos numquam tondenti? vngues numquam resecanti? id spiritualiter homini illi, qui vitia cupiditatesque minimè rescindit, reperies euenire. In atriis templi virgulta nata viderunt prisci illi viri, sicut in saltu, vel in montibus. Eodem pacto in ipsis Corporis nostri membris, animæque facultatibus spinas, vepres, vitiorumque dumeta nata cernes, si circumcisionis falce non rescindantur. Etenim in obscuras rediguntur siluas, & aspera nemora, in quibus leones, lupi, tygrides, id est, varia peccatorum monstra, odia, periuria, libido, auaritia, ambitio, aliæque huiusmodi feræ pascuntur. Si capillos Absalon circumcidisset, ex illis quasi ex fune suspensus non periisset. Capillorum incircumcisio Absaloni interitum attulit, cogitationum, ac cupiditatum incircumcisio nobis perniciem parit. Lapides nisi rescindantur, ædi-

Barrad. tom.1. lib.10. cap.6.

1. Mach. 4.38.

2 Reg. 18.9.

ædificijs terrenis non ſunt apti : homines verò niſi ſpiritualiter circumcidantur, ædificijs cæleſtibus non ſunt accommodati. Non reſciſſa, nec dolata ligna, ignis ſunt pabulum : circumciſione ſpiritali minimè circumciſi homines, tartareæ flammæ ſunt eſca, quæ perpetuo editur, numquam abſumitur. Eia igitur, Anima, ſi æternos ignes euadere deſideras, circumciſionem hanc CORDIS non detrectes; quàm amas interiorem CORDIS ſanitatem, tam eius quoque circumciſionem dilige; vis in cæleſtis ædificij lapidibus connumerari, malleum, ſectiones, & tunſiones ne refugias. Arripe potiùs cultrum, & amputa opprobrium Ægypti : poſtquam enim Hebræi circumciſi eſſent, dixit Dominus ad Ioſue : Hodie abſtuli opprobrium Ægypti à vobis. Quænam hæc Ægyptus? niſi mundus. Quodnam verò opprobrium Ægypti? niſi ea quæ in mundo ſunt, Concupiſcentia carnis, concupiſcentia oculorum, & ſuperbia vitæ, quæ non eſt ex patre. Ab his verò circumcidat te verbum Dei, ait Ambroſius, & gladius oris eius; & ſic Ægypti carebis opprobrio.

Ioſue 5. 9.

1. *Ioan.* 2. 16.

Ambr. in Pſ. 118. *Serm.* 5.

LE-

LECTIO XI.

EMBL. 11.

CORDIS Contritio.

COR *contritum, & humiliatum Deus non despicies.* Psalm. 50. 19.

In partes quàm mille velim cõtundere COR *hoc,*
Quod fuit Auctori, sponte rebelle, suo.

CONSIDERA PRIMO, Cùm hactenus vagum & fugitiuum à Deo COR, mundi ac carnis semitas sectatum fuerit, illud simul in durissimum saxum & lapidem abiisse, cui meritò improperari posset Virgilianum illud:

Virgil. 4. Æneid.

Duris genuit te cautibus horrens
Caucasus

Ad omnia enim Dei monita, minas, & supplicia, durum COR obstinatissimè resistit, iisque non plus permouetur,

Idem 6. Æneid.

Quàm si dura silex, aut stet Marpesia cautes:

Hoc autem COR vt Deo suo cedat, vt illi offeratur, tandemque vniatur, conteri debet, ac in multas partes comminui. Quomodo verò perficitur ista duri CORDIS contritio, & comminutio? Cùm pœnitens peccator recogitat omnes

Isaiæ 38. 15.

Annos

CORDIS CONTRITIO.

COR contritum et humiliatum, Deus non despicies. *Psal. 50. 19.*

In partes quam mille velim contundere COR *hoc,*
Quod fuit auctori sponte rebelle suo.

ii.

Pag. 174.

Annos ſuos in amaritudine Animæ ſuæ, & peccata omnia & ſingula, quæcumque opere, verbo, vel ſolâ CORDIS cogitatione commiſit ita deteſtatur, vt, ſi fieri poſſet, omninò in nihilum ea redacturus eſſet. Mortarium igitur, in quo contundi & cōteri COR debet, eſt conſcientia peccatoris; piſtillus verò, dolor de peccatis aſſumptus; quatenus illa Deo ſummam iniuriam irrogarunt. Hæc autem minutatim conteri & confringi neceſſe eſt; vt ſatanas ea denuò ſe compacturum deſperet; nam dum in duritie veteri ſunt ſolida, periculum inſtat, ne rurſus coaleſcant: Quod confractum eſt, ait Propheta, nequaquam ſarcietur; quod contritum eſt, nequaquam reſurget. Scindite igitur, ô Peccatores, CORDA veſtra; contritio criminum fiat in tot, ac tam minutas particulas & fragmina, nullum vt ſatanas idoneum reperiat, vel ad exiguam guttulam noxiæ voluptatis; aut ad exiguam ſcintillulam noxiarum cupiditatum retinendam. Eueniat illi quod Propheta exoptat: Et comminuetur ſicut lagena figuli conteritur contritione perualidâ, & non inuenietur de fragmentis eius teſta, in qua portetur igniculus de incendio; aut hauriatur parum aquæ de foueâ. Nullum igitur peccatum, quantumuis

Fornerus in Pſ. 50.

Ioël. 2. 13.

Iſaia 30. 14.

tumuis paruum, prætermittere debemus, ad quod se CORDIS nostri contritio, & intimus Animi dolor non extendat.

CONSIDERA SECVNDÒ, Quò solidior est lapis, eò difficilior est ad frangendum, adeoque malleo maiore contundi debet. Quò duriora sunt aromatum grana, eò fortiori pistillo comminui, & conteri oportet. Cùm verò humanum COR peccandi consuetudine instar durissimi saxi, ac rupis cuiusdam obriguerit, magno procul dubio opus erit pistillo, vt illud in minutissimas partes conteratur. Non sufficit, inquit Eusebius Emyssenus, summis labijs dicere; Peccaui, parce, remitte. Et Saul dicebat: Peccaui; sed non obtinuit illam veniam, quam Dauid vnâ pœnitentiæ voce promeruit. Et hoc quare? quia confessionem illam nuda magis verba, quàm gemitus exprimebant; quia non compensabat magnitudinem criminis lenta humiliatio supplicantis. Non leui agendum est contritione, vt delicta illa redimantur, quibus mors æterna debetur; nec transitoriâ opus est satisfactione, pro malis illis, propter quæ paratus est ignis æternus. Si volumus intelligere quàm graues apud se faciat Iudex noster hominum culpas, respiciamus ad pœnas. Similiter

Eusebius homil. 7. ad Monach.

liter alij Patres loquuntur. Audi Cyprianum: Quàm magna deliquimus, tam granditer defleamus. Alto vulneri diligens & longa medicina non desit; pœnitentia crimine minor non sit. Putásne tu Dominum citò posse placari, quem verbis perfidis abnuisti? cui patrimonium præponere maluisti? cuius Templum sacrilegâ contagione violasti? Putas facilè misereri tui, quem tuum non esse dixisti? Consonam eidem Ambrosius pœnitendi formam præscribit: Audiant qui agunt pœnitentiam, quomodo agere debeant, quo studio, quo affectu, quâ mentis intentione, quâ intimorum concussione viscerum, quâ CORDIS conuersione. Vide, inquit, Domine, quia tribulor, venter meus turbatus est à fletu meo, conuersum est COR meum in me. Cognouisti intentionem Animi, fidem mentis cognosce, & habitum Corporis. Sederunt, inquit, in terrra, tacuerunt seniores filiæ Sion, & imposuerunt terram super caput suum, præcinxerunt se cilicio virgines Ierusalem, defecerunt in lacrymis, oculi mei caligauerunt. Sic fleuit & Niniue populus, & denuntiatum excidium ciuitatis euasit.

Cyprian. Serm. de lapsis.

Lib. 2. de pœniten. cap. 8.

Thren. 2. 10.

Ioan. 3. 5.

CONSIDERA TERTIO, Tunſionem pectoris, quam pœnitentes ſacræ Scripturæ exemplis inſtructi vſurpant, deſignare hanc CORDIS contritionem. Pectus enim tundimus tamquam COR, peccati ſedem diuerberantes: Ex CORDE enim exeunt cogitationes malæ. Quare Auguſtinus obtritionem CORDIS, ait eſſe tunſionem pectoris, eamque frequentari ſolitam ad verba illa Orationis Dominicæ: Dimitte nobis debita noſtra, alibi teſtatur. Et Sanctus Cyprianus ſcribit, Publicanum pectus tundendo, peccata ipſa pulſaſſe intus incluſa. Sanctus Hieronymus tradit, Hilarionem pectus pugnis percuſſiſſe, quaſi cogitationes cæde manus poſſet excludere. Sed paulò fuſiùs Sanctus Auguſtinus piam hanc cæremoniam explicat: Tundere pectus, inquit, eſt arguere & caſtigare quod latet in pectore, & euidenti pulſu occultum caſtigare peccatum. Publicanus percuſſit pectus ſuum, quòd plagis ipſe eſſet dignus ob peccata. Percutitur etiam pectus, & in eo COR; vt excitetur quod dormierat; dormit enim in peccati COR & conſcientia, neque peccatis videt turpitudinem, neque ſuppliciorum æternitatem. Tunſionibus excitatur, vt aperiat oculos, hoſtes quibus circum-

Matth. 15. 19.
Aug. in Pſal. 31. *enar.* 2.
Idem lib. 50. *hom.*
Cypr. in Orat. Dom.
Hieron. in vita S. Hilar.
Auguſt. Serm. 8. *de verbis Domini.*
Luc. 18. 13.

circumſeptus eſt cernat, & ſummum periculum toto conatu effugiat. Diſce igitur, cùm pium hunc ritum in Oratione adhibes, toties eidem hoſce affectus, & interiorem contritionis actum adiungere; vt non tam ſimulachrum quoddam contritionis, quàm ipſammet ſubſtantiam & Animam Deo exhibeas.

CONSIDERA QVARTO, Fructum Contritionis CORDIS illum eſſe, quòd COR illud Deo maximè placeat; ſicuti Dauid ait: COR contritum & humiliatum Deus non deſpiciet. Quomodo autem deſpiceret ille, qui ſanat contritos CORDE, & alligat contritiones eorum? Quomodo deſpiceret, qui habitat cum contrito & humili Spiritu, vt viuificet Spiritum humilium, & viuificet COR contritorum? Quomodo deſpiciat, qui non reſpicit niſi ad pauperculum, & contritum Spiritu, & trementem ſermones ſuos? Reſpexit ita contritum COR Petri flentis amarè, immò ipſo ſuo intuitu, & pietatis reſpectu vehementem illum dolorem in eius CORDE excitauit. Reſpexit, contritionem peccatricis Magdalenæ, & ſuperbo Phariſæo oſtendit, dicens: Vides hanc Mulierem? vidéſne lacrymas? vides dolorem? vides amorem, quo COR

Pſ. 50. 19. *Pſ. 146. 3.* *Iſaiæ 57. 15.* *Idem 66. 2.* *Luc. 7. 38.*

eius conteritur, & quaſi eliquatur? Reſpexit & Publicanum pectus ſuum tundentem, & dicentem: Deus propitius eſto mihi peccatori. Reſpexit hos, alioſque contritos pœnitentes ille, qui à regalibus ſedibus venit, vt medeatur contritis CORDE, & prædicet captiuis indulgentiam, & clauſis apertionem. Auguſtinus porrò ſcribit etiam impij Regis Achab pœnitentiam Domino placuiſſe: Achab ſacrificium contriti & humiliati CORDIS Deo offerre non diſtulit. Non deſpexit illud Deus, ſed maximè reſpexit, & Heliæ oſtendit, dicens: Nónne vidiſti humiliatum Achab coram me? Quia igitur humiliatus eſt mei causâ, non inducam malum in diebus eius. Exclamat hîc Hieronymus: O felix pœnitentia, quæ ad ſe Dei traxit oculos! quæ furentem ſententiam Dei confeſſo errore mutauit. Vlteriùs verò S. Gregorius hinc colligit, multò gratiorē Deo eſſe contritionem CORDIS in homine prædeſtinato, ſi ei reprobandi Achab non diſplicuerit pœnitentia. Penſandum eſt, ait, quomodo & in electis ſuis mœror amaritudinis placeat, qui amittere timent Dominum, ſi ſic ei placuit & reprobi Achabi pænitentia, qui timebat perdere præſens ſæculum. Aut quomodo ei grata non ſit ſpontanea affli-

Luc. 18. 13. *Sap. 18. 13.* *Iſa. 61. 1* *Auguſt. Serm. 58 de tempore.* *3. Reg. 21. 29.* *Hier. in Epitaph. Fabiolæ.* *Gregor. hom. in Ezech.*

ctio pro culpis, in eis, qui placent; si hæc
ad tempus placuit, & in eis, qui displice-
bant.

CONSIDERA QVINTO, Quemadmo-
dum putrefacta lintea, & nullis vsibus
apta, humanâ arte ita conteruntur, vt ipsâ
contusione in candidissimam, maximeque
perpolitam chartam conuertantur: ita
quoque impurum COR, ad omnia pieta-
tis officia inutile, ad diuinæ gratiæ in-
fluxum clausum (vtpote quæ non intrat in
CORDE subdito peccatis) si per pœniten-
tiam, & Animi dolorem conteratur, pror-
sus candidum efficietur, adeoque politum,
vt in eo ipse Deus legem suam inscribat.
Si fuerint peccata vestra vt coccinum, ait
Isaias, quasi nix dealbabuntur; & si fuerint
rubra quasi vermiculus, velut lana alba
erunt. Quis igitur hanc virtutem non toto
CORDE amplectatur, quæ adeò nobis ne-
cessaria est, vt sine ea ab æternâ salute exci-
damus? Nihil enim coinquinatum intra-
bit in cælestem illam ciuitatem Ierusalem.
Omnia verò inquinamenta CORDIS ab-
stergit & aufert contritio. Nisi pœniten-
tiam habueritis, omnes similiter peribi-
tis, ait ipsa Veritas. O pœnitentia, excla-
mat Chrysostomus, quæ peccatum mise-
rante Deo remittis, & Paradisum reseras;

Petr. de valderama 1. p. exerc. pro fer. 6. post Dom. 2. Quadr.

Sap. 1. 4

Isaiæ 1. 18.

Apoc. 21 27.

Luc. 13. 3.

Chrysost. Serm. de pœniten.

quæ contritum ſanas hominem, & triſtem exhilaras, vitam de interitu reuocas, ſtatum reſtauras, honorem renouas, fiduciam das, reformas vires, gratiamque abundantiorem refundis. Itaque quàm chara eſt vnicuique CORDIS ſanitas, Animæ ſalus, æterna beatitudo; tam ei diſplicere non debet ſalutaris pœnitentia, & vera CORDIS contritio. Pigeat ſanè peccare, ait B. Pacianus, ſed pænitere non pigeat: pudeat periclitari, ſed non pudeat liberari. Quis naufrago tabulam ne euadat eripiet? quis ſanandis vulneribus inuidebit? Incumbe ergo exercitio Contritionis pœnitens Anima, incumbe CORDIS dolori, incumbe pœnitẽtiæ; vt eius ſalutari medicamento bonæ valetudini reſtituaris.

B. Pacianus Epi. 1 ad Sympronian.

CORDIS HVMILIATIO.

Deprime COR tuum et ſuſtine. *Eccli. 2. 2.*

COR, nimis, heu, ſeſe, gaudens ſublimibus, effert;
Ni ſuper impoſitum, deprimat illud, onus.

12. *Pag. 183.*

LECTIO XII.

CORDIS Humiliatio.

EMBL. 12.

Deprime COR *tuum,& ſuſtine.* Eccli. 2. 2.

COR nimis, heu! ſeſe, gaudens ſublimibus, effert;
Ni ſuper impoſitum deprimat illud onus.

GERMANÆ inter ſe Sorores ſunt, Contritio & Humilitas: ideóque in ſacra Scriptur ſæpè coniunguntur; vt apud Iſaiam: Qui habitat cum contrito & humili Spiritu; vt viuificet Spiritum humilium, & viuificet COR contritorum. Nec Rex Dauid ſocias has virtutes ab inuicem ſeparauit, ſed maximo vinculo connexas oſtendit, cùm ait: COR contritum & humiliatum Deus non deſpicies. Vel enim ad contritionem humilitas requiritur, vel ſine illa contritio Deo non placet.

Iſaiæ 57. 15.

Pſal. 50. 19.

CONSIDERA ergo PRIMO, COR noſtrum naturaliter ſurſum tendere, & exaltationis eſſe auidiſſimum. Cupidi ſiquidem ſumus, ait Bernardus, aſcenſionis; exaltationem concupiſcimus omnes. Nobiles enim creaturæ ſumus, & magni cuiuſdam Animi, ideo-

Bernard. Serm. 3. *de aſcenſ. Domini.*

ideoque altitudinem naturali appetimus desiderio. Sed væ nobis, si voluerimus eum sequi, qui ait: Sedebo in monte testamenti, in lateribus Aquilonis. Heu in lateribus Aquilonis! frigidus est mons ille, non te sequimur. Illud enim, ascendere, superbire est, & COR exaltare, atque eleuare. Sic libro secundo Paralipomenon scribitur de Oziâ cùm roboratus esset: Eleuatum est COR eius in interitum suum. Et Alexandri Magni, Nabuchodonozoris, & Ptolomæi Philopatris, qui superbissimi fuerunt, COR dicitur exaltatum & eleuatum. Ascendere nobis sic non expedit, & ascendendi tamen tenemur concupiscentiâ. Quis docebit nos ascensum salubrem? quis, nisi de quo legimus: Quoniam qui descendit, ipse est & qui ascendit? ab ipso demonstranda nobis erat ascensionis via, ne ductoris, immò seductoris iniqui aut vestigium, aut consilium sequeremur. Christus qui descendit, ipse est & qui ascendit, immò in hoc ipso quod descenderit, ascendit. Suo ergo nos exemplo docuit, descensum scalam esse ad ascendendum.

Isa. 14. 13. — *2. Paral. 26. 16.* — *Ephes. 4. 9.*

CONSIDERA igitur SECVNDO. Quàm meritò diuinus Præceptor noster dixerit: Discite à me, quia mitis sum, & humilis CORDE, & inuenietis requiem Animabus vestris.

Matth. 11. 29.

vestris. Ad quæ verba admirabundus exclamat Augustinus: Huccine redacti sunt omnes thesauri sapientiæ, & scientiæ absconditi in te, vt hoc pro magno discamus à te, quàm mitis es & humilis CORDE? Itáne magnum est esse paruum, vt nisi à te, qui tam magnus es fieret, disci omninò non posset? ita planè. Non enim aliter inuenitur requies Animæ, nisi inquieto tumore digesto, quo magna sibi erat, quando tibi sana non erat. Quid sit autem humilitas CORDIS, exponit Bernardus, geminam distinguens humilitatem: alteram cognitionis, alteram affectionis, quæ hîc dicitur CORDIS. Priore, inquit, cognoscimus, quòd nihil simus, & hanc discimus à nobisipsis, & ab infirmitate propriâ. Posteriore calcamus gloriam mundi, & hanc ab illo discimus, qui exinaniuit semetipsum, formam serui accipiens; qui etiam quæsitus in regnum fugit, quæsitus ad tanta probra, & ignominiosum supplicium Crucis, spontè obtulit semetipsum. Priorem autem cognitionis non discimus à Christo. Non enim quomodo ego vel tu, ait idem, inuenimus nos in veritate dignos dedecore & contemptu, dignos omni extremitate & inferioritate, dignos etiam suppliciis, dignos plagis, non inquam, ita & ille: quæ

August. lib. de sancta Virgin. cap. 35.

Bernard. Serm. de Aduent.

Phil. 2. 7

Ioan. 6. 15.

tamen omnia expertus est, quia voluit tamquam humilis CORDE. Humilis videlicet illâ humilitate, quam CORDIS suasit affectio, non quam extorsit discussio veritatis. Tantò autem diligentiùs imitanda est hæc CORDIS humilitas, quantò illustriori exemplo nobis commendatur: præsertim verò quòd ipsa veritas contemptu & dedecore nos dignissimos faciat.

CONSIDERA TERTIO, Cùm non vtcumque Christus dixerit, qui humiliatus fuerit, exaltabitur; sed qui se humiliat, exaltabitur: necesse est, vt ipse te humilies, COR tuum deprimas, & humiliationem non exhorrescas. Humiliatio siquidem, Bernardo teste, via est ad humilitatem, sicut patientia ad pacem, sicut lectio ad scientiam. Onera igitur & pondera humiliationis CORDI superponenda sunt, vt posteà subleuetur. Est enim COR nostrum palmæ non dissimile, cuius radix quantò plus opprimitur, tantò altius consurgit. Hinc inter Sponsæ laudes refertur: Statura tua assimilata est palmæ. Et Dauid ait: Iustus vt palma florebit. Licet enim iustus hîc conteratur & humilietur; copiosiores tamen, vel propter hoc ipsum fructus proferet. Terram igitur, vnde sumpti sumus, consideremus, & velut pondus graue

Luc. 14. 11.

Bernard. Epist. 84

Cāt. 7. 7.

Psal. 91. 13.

CORDI noſtro imponamus; ne vanè ſeſe eleuet. Peccata noſtra, quæ ſicut onus graue grauata ſunt ſuper nos, ad COR reuocemus; vt eius elationem comprimant. Sicut apis, inquit Ambroſius, cùm aëris motus ſuſpectos habet, lapillis ſæpè ſublatis, per inania ſe librat nubilia, ne leue alarum remigium præcipitent flabra ventorum: ſic ſi quis à vanæ gloriæ vento ſibi timet, ne eius impulſu in tranſuerſum rapiatur; ſuarum culparum & imperfectionum conſideratione aſſumptâ, mentis ſuæ cogitationes libret, vt quantum vana laus attollere potuit, tantum alia deprimat. Sanctus verò Chryſoſtomus ait: Si vel vnius diei peccata in memoriam reuoces, faciet illa recordatio, vt facilè criſtas demittas. Qui cymbam contis per fluuium ducunt, currunt per eam à prora ad puppim deorſum, vt aſcendat ſurſum; reuertuntur, vt vltrò progrediantur: ſic ſi aſcendere voluerimus ſurſum, deſcendamus deorſum per CORDIS ſubmiſſionem, & humilem ſui exiſtimationem. Regrediamur retrò per noſtræ fragilitatis conſiderationem, vt in ſublime progrediamur. Humiliemur ergo ſub potenti manu Dei, vt nos exaltet in tempore viſitationis. Quemadmodum enim in aqua fit vt tantò altius aſcendat, quantò

Pſ. 37. 5.

Ambr. li. 2. de Virgin.

Chryſoſt. hom. 20. in Matt.

Beyerlinck in feriâ 2. Paſchæ.

1. Pet. 5. 6.

quantò illam quiſquam ad ima deduxerit: ſic quò Animus humilior, eò altiùs atque ſublimiùs eleuabitur.

CONSIDERA QVARTO, Hanc CORDIS humiliationem ac depreſſionem tantam eſſe debere, vt illius etiam ſigna in exteriori conuerſatione appareant. Vnde Sanctus Pater noſter Benedictus, erigens Religioſis Diſcipulis ſuis cæleſtem quamdam ſcalam ad cœlum, duodecim humilitatis gradibus diſtinctam; vltimo loco hunc gradum poſuit: Si non ſolùm CORDE Monachus, ſed etiam Corpore humilitatem videntibus ſe ſemper indicet, id eſt, in opere, in Oratorio, in Monaſterio, in horto, in via, in agro, vel vbicumque ſedens, ambulans, vel ſtans, inclinato ſit ſemper capite, defixis in terram aſpectibus, reum ſe omni horâ de peccatis ſuis exiſtimans, iam ſe tremendo Iudicio Dei præſentari exiſtimet: dicens ſibi in CORDE ſemper illud, quod Publicanus ille Euangelicus, fixis in terram oculis dixit: Domine, non ſum dignus, ego peccator, leuare oculos meos ad cælum. Et iterùm cum Propheta: Incuruatus & humiliatus ſum vſquequaque. Ita enim coniungenda eſt humilitati CORDIS humilitas Corporis, quæ externo illo ritu deſignatur. Sic Achab humiliatus ambulauit

S. Benedict. cap. 7. Reg.

Luc. 18. 13.

3. Reg. 21. 27.

bulauit demiſſo capite. Sic Eſdras pro populo orans, dicebat: Deus meus confundor, & erubeſco leuare faciem meam ad te; quoniam iniquitates noſtræ multiplicatæ ſunt ſuper caput noſtrum. Et Manaſſes Rex: Non ſum dignus intueri, & aſpicere altitudinem cæli præ multitudine iniquitatum mearum. Iunge igitur, ô Anima, vtramque hanc humilitatem; vt humilitatis Magiſtro non diſpliceas. Formam tibi in hoc præbuit Hebręus Rex, qui Deo ſupplicans, dicebat: Domine, non eſt exaltatum Cor meum, neque elati ſunt oculi mei. Neque ambulaui in magnis, neque in mirabilibus ſuper me. Sed quid? ſi non humiliter ſentiebam, ſed exaltaui Animam meam: ſicut ablactatus eſt ſuper matre ſua: ita retributio in Anima mea. Id eſt, ſicut Infans recens ablactatus manet in ſinu, vel ſuper genua matris ſuæ, mœſtus & plorans, quia priuatus eſt dulcedine lactis, quæ pro illo tēpore ſummæ delitiæ ipſius erant; ſic Anima mea priuetur dulcedine conſolationis diuinæ, quæ meæ potiſſimæ ac penè ſolæ delitiæ ſunt.

1. Eſdra 6.6. *Orat. Manaſſ.* *Pſ. 130. 1.* *Bellarm. in illum Pſal.*

CONSIDERA QVINTO, Potiſſimos humilitatis fructus eſſe, primò, quòd Deus humilium preces exaudiat: Reſpexit, inquit Dauid, in Orationem humilium,

Pſ. 101. 18.

&

& non ſpreuit precem eorum. Et Eccleſiaſticus: Oratio humiliantis ſe penetrabit nubes. Secundò, humilibus Deus in hac vita gratiam, in altera gloriam confert. Vnde S. Iacobus ait: Deus ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam. De gloriâ verò Pſalmographus canit: Tu populum humilem ſaluum facies, & oculos ſuperborum humiliabis. Et Sanctus Iob: Qui humiliatus fuerit, erit in gloriâ; & qui inclinauerit oculos, ipſe ſaluabitur. Tertiò, præcipuus, & qui ex prioribus conſurgit fructus eſt; quòd per CORDIS humilitatem homo Deo appropinquet, & ipſe Deus propior ei fiat. Quod pulchrè declarat Auguſtinus: Quiſquis itaque pœnitentiæ recuſat humilitatem, Deo propinquare non cogitat. Aliud eſt enim leuare ſe ad Deum: aliud eſt leuare ſe contra Deum. Qui ante illum ſe proiicit, ab illo erigitur. Qui aduerſus illum ſe erigit, ab illo proiicitur. Certè altus eſt Deus, non eum attingit elatus. Omnia ſublimia vt contingamus, attollimus nos: & ſi attingere non poſſumus, machinamenta aliqua, vel ſcalas quærimus; vt ſublimitati ſublimia contingamus. Contrà, Deus & altus eſt, & ab humilibus contingitur. Scriptum enim eſt: Propè eſt Dominus his

Eccli. 35. 21.
Luc. 4. 7.
Pſal. 17. 28.
Iob 22. 29.
Auguſt. hom. 50. inter Quinquag. Idem in Pſal. 74.

his qui obtriuerunt COR. Tritura CORDIS, pietas, humilitas. Qui ſe conterit, iraſcitur ſibi: ſe habeat iratum, vt illum habeat propitium: ſe habeat Iudicem, vt illum habeat defenſorem. Humilia ergo valdè Spiritum tuum. Deprime COR tuum, & ſuſtine; vt Deo coniungaris, & creſcat in nouiſſimo vita tua.

Eccli. 7. 19.
Ibid. 2. 2

LECTIO XIII.

EMBL. 13.

CORDIS Emollitio.

Deus molliuit COR *meum.*
Iob. 23. 16.

COR, *marmor glaciale, Deus, ceu cera liquescet,*
Vrere cùm tuus, hoc, cœperit ignis-amor.

CONSIDERA PRIMO, Eam esse diuinæ bonitatis clementiam, vt etiam obstinatissima CORDA nitatur emollire. Hinc Sanctus Iob dicebat: Deus molliuit COR meum. Et Nahum Propheta: Dominus patiens & magnus fortitudine: indignatio eius effusa est vt ignis, & petræ dissolutæ sunt ab eo. Quod Hieronymus interpretatur: Indignatio Dei, quæ diu sustentat peccantes, aliquando non tota quidem prorumpit in pœnam; sed stillat in modum ignis, ad dissoluendam duritiam CORDIVM, quæ per petram signatur. Quis verò explicet quot modis diuina illa bonitas CORDIS nostri duritiam edomare, & expugnare

Iob 23. 16.
Nahum 1.6.

CORDIS EMOLLITIO.

Deus molliuit COR meum. *Iob. 23. 16.*

COR, marmor glaciale, Deus, ceu cera, liquescet,
Vrere cum tuus hoc cœperit ignis amor.

13.

re studeat? Quemadmodum namque qui aliquid molle facere vult, priùs impressum manibus huc illuc versat; si adhuc resistit, adhibet vnctionem, post vnctionem verò in aquam coniicit, posteà in ignem, deinde ad incudem ducit; quòd si nec hoc modo mollire potest, tamquam omninò inutile abiicit. Sic Deus erga humana se gerit CORDA. Primò enim illa quasi manibus suis contrectans, benignâ Passionis suæ, grãdiumque beneficiorum memoriâ mulcet. Gratulatur sibi de hoc Augustinus, cùm Deo ita loquitur: Deinde paulatim, tu Domine, manu mitissimâ & misericordissimâ pertractans composuisti COR meum. Secundò, illa inungit diuinis auxiliis, & inspirationibus; quibus faciliùs peccati rigorem deponat. Tertiò, bonorum temporalium aquis inundat, vt gratias Auctori agendo, in memoriam veniant delicti sui. Quartò, ignibus tribulationum, & infirmitatum vexat. Denique ictibus mortis temporalis committit, vt vel saltem tunc resipiscant, & conuertantur. At verò si nihil istorum potest deperditam reuocare voluntatem, nulla mora est, quin huiusmodi miserrimi peccatores, quorum CORDA marmorea vllis non potuerunt mollescere viribus, in infernum

Didac. Stella in cap. 8. Luc.

August. lib. 6. Confess. cap. 5.

coniiciantur. Ne verò hoc tibi contingat, Dominum ora vt emolliat COR tuum; & magno clamore, magni Præſulis hanc vocem vſurpa: Rogo te Domine, per omnes miſerationes tuas, quibus de morte æterna liberati ſumus, mollifica COR meum durum & lapideum, ſaxeum & ferreum, tuâ ſacratiſſimâ & potenti vnctione, & fac me per ignem compunctionis, coram te, omni horâ hoſtiam viuam fieri.

Aug. in Meditat. cap. 35.

CONSIDERA SECVNDO, Maximam efficaciam habere verbum Dei, ad humani CORDIS duritiam emolliendam. De eo ſiquidem ſcriptum eſt: Numquid non verba mea ſunt quaſi ignis, dicit Dominus, & quaſi malleus conterens petram? Ignis hic ænea hominum CORDA liqueſcere facit: Malleus verò, ſaxea & lapidea CORDA contundit, comminuit, & conterit. Nouerat huius ignis virtutem regius Vates, cùm diceret: Ignitum eloquium tuum vehementer, & ſeruus tuus dilexit illud. Nouerant & Diſcipuli illi Emmauntem petentes, qui cùm frigidi priùs eſſent, & Reſurrectionem Domini penè deſperarent, ab ignoto, & ignito eius eloquio adeò accenſi ſunt, vt dicerent: Nònne COR noſtrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, & aperiret nobis Scripturas?

Ierem. 23. 29.

Pſ. 118. 48.

Luc. 24. 32.

pturas? Et Sponsa nónne discertè protestatur, ad vocem Sponsi COR penitus liquefactum fuisse? Anima mea, inquit, liquefacta est, vt Dilectus locutus est. Iam verò quàm efficaciter malleus verbi Dei conterat petras durissimorum CORDIVM, vel inde colligere licet, quòd ad solam eius auditionem, vel lectionem, multi subitò ad Christum conuersi sint. Audito hoc verbo Euangelico in Ecclesia: Vade & vende omnia quæ habes, & da pauperibus, & veni sequere me? Antonius fit Eremita. Audito illo verbo: Venite benedicti Patris mei, percipite regnum, &c. Apronianus primùm in Christum credit, baptizatur, fit martyr. Auditâ illâ voce: Tolle, lege; tolle, lege; moxque lectis illis verbis Apostoli: Non in comessationibus, & ebrietatibus, non in contentione, & æmulatione, non in cubilibus, & impudicitiis, sed induimini Iesum Christum; Augustinus plenè ad Christum conuertitur. Nicolaus Tolentinas audiens pro Concione explicari illam Ioannis sententiam: Nolite diligere mundum, neque ea quæ in mundo sunt, transit enim mundus, & concupiscentia eius; subitò in alium virum mutatus, Ordinem fratrum Augustinianorum ingressus est. Quid verò contigit Moneto

Cant. 5. 6.

In vita per S. Athan.

In gestis S. Marcelli Papæ.

Rom. 13. 13.

Confess. l. 8. c. 12.

1. Ioan. 2. 15.

Surius 10 Sept. ex Antonio Senen. in Chron.

 illi,

illi, qui de iudustria Reginaldi Ordinis Prædicatorum celeberrimi Ecclesiastis Conciones declinabat, ne vel inuitus ad illum Ordinem raperetur? Hic in Sancti Stephani Martyris Natali comitum importunitate tractus, primis statim verbis captus est, cùm illam vocem exponeret: Ecce video cælos apertos. Ita enim disserebat, nunc quidem cæli portas ad beatitudinem patere, ita vt quiuis ingredi possit; qui autem negligentes essent, & qui Deo COR suum clauderent, iis vicissim cælos claudi, vt deinde intrare non possint. Nec pluribus opus fuit; statim enim CORDE immutato, qui ad eam horam tam alienus fuerat à Religione, Religionis voluntatem concepit. Finitâ Concione, Reginaldum adiit, Animum suum exposuit, eumque voti etiam vinculo adiuncto confirmauit. Inclina & tu aurem CORDIS tui, ô Anima fidelis, & excipe dulcissima Sponsi eloquia in sacræ Scripturæ paginis, & piorum librorum lectione resonantia: hæc enim duritiem CORDIS tui efficaciâ suâ facilè emollient. Ausculta (ait Gilbertus Abbas) & recole, quid locutus Mariæ Magdalenæ, quid mulieri in adulterio deprehensæ, quid Samaritanæ, Chananææ, Zac-

Act. 7. 55.

Gilbert. Abbas, Serm 44 in Cant.

Zacchæo, Petro, Centurioni? Ad tot pietatis ſermones & clementiæ, cuius non molleſcat affectus, viſcera liqueſcant! Ad tam vehementes flatus Auſtrinos, etiam de duriſſimo pectore, quantumlibet annoſa poterat glacies diſſolui.

CONSIDERA TERTIO, Benigno Chriſti Domini intuitu, quem eiuſdem amor vel ſubſequi, vel comitari ſolet, maximè CORDA emolliri. Vide Sanctum Petrum frigidum ad prunas ſe calefacientem, Dominum negantem, & inſtar ſolidiſſimæ petræ obrigeſcentem: mox verò cùm idem benigniſſimus Dominus reſpexit Petrum, lapis ſolutus eſt, & profluxerunt aquæ, & Petrus fleuit amarè. Et vnde, quæſo, Magdalena in lacrymas tam copioſas reſoluta, & eliquata eſt, vt iis Domini pedes rigaret, niſi ab aſpectu clementiſſimi Ieſu? id enim in Hymno aſſeuerat Eccleſia:

Marc. 14. 64.

Luc. 22. 63.

Luc. 7. 44.

Pater ſuperni luminis,
Cùm Magdalenam reſpicis,
Flammas amoris excitas,
Geluq; ſoluis pectoris.

Breuiar. Rom.

Neque hoc mirum, aut à ratione alienum videri debet: Chriſtus enim, cùm Sol Iuſtitiæ ſit, hoc ſibi proprium habet, vt radiorum ſuorum calore, frigore conſtricta

CORDA, fluidæ inſtar aquæ reſoluat. Vnde quidam lacrymantem Magdalenam ſic loquentem inducit:

Nix ego, Sol Chriſtus; radiorum ardore liqueſco.
Nil mirum ex oculis, ſi fluat vnda, meis.

Paſchaſ. Ratbertus lib. 2. in lam. Ierem.

COR enim liquefactum (vt ait Paſchaſius) præ amore Dei, quaſi glacies ex calore reſoluitur, & ſicut aqua effunditur. Agnouit diuini huius Solis miram efficaciam Iſaias Vates, qui, quaſi in Hyeme conſtitutus, Solis huius ortum ardentibus hiſce votis implorabat: Vtinam diſrumperes cælos, & deſcenderes: à facie tua montes deflue-rent? id eſt, ſuperba mortalium CORDA vi gratiæ tuæ ad humilitatem, patientiam, omnemque virtutem liquarentur. Sicut exuſtio ignis tabeſcerent, aquæ arderent igni, id eſt, mollia & concupiſcentiis humecta, ac viſcoſa hominum CORDA, igne charitatis exſiccata, inflammarentur. Quis non admiretur adeò feruentes Solis huius radios, à quibus etiam ſaxa, & lapides diſſoluantur, & liqueſcant! In hunc enim ſenſum Sanctus Gregorius interpretatur illud Iob: Lapis ſolutus calore, in æs vertitur. Tunc, ait, lapis ſolutus calore, in æs vertitur, cùm COR durum, & diuini amoris igne frigidum, eodem igne tangitur & liquatur; vt deſideriorum æſtu

Iſaiæ 61. 1.

Iob 28. 2

Gregor. lib. 18. Moral. cap. 17.

æſtu ardeat, qui priùs inſenſibilis manebat. Ex quo ardore emollitur ad amorem, & roboratur ad operationem; vt ſicut priùs durus fuerat in amore ſæculi, ita ſe poſtmodum fortem exerat in amore Dei. Quid verò congruentius eſt, quàm amori tribuere hanc liquefactionem, quâ id, quod alioquin durum eſt, redditur fluens? cùm exploratum ſit eos eſſe præcipuos amoris effectus, vt amantem impellat ad amatum, eumdemque cum illo vniat; quæ certè vnio tunc fit pulchriùs, cùm amor ipſe fit mutuus, atque adeò ambos amantes ad alterutrum fluidos faciat. Nec ignoramus, dilectum piarum Animarum Ieſum Chriſtum dixiſſe: Factum eſt COR meum tamquam cera liqueſcens. Vnde ſi liquefacta Anima fluat ad Ieſum, & Ieſus liquefactus vt cera, fluat ad ipſam Animam; quid exinde conſequitur, niſi perfecta vnio? Res Corporeæ cùm per calorem extrinſecùs liquefiunt, in ſemetipſas reſoluuntur: Animæ verò cùm per calorem intimum liquefiunt, non in ſemetipſas reſoluuntur, ſed in reſoluentem. Reſoluuntur à ſemetipſis, ſed non in ſemetipſas; reſoluuntur igne Dei, ab amore ſui, in amorem Sponſi cæleſtis. Hoc Paulus inſinuans, qui adhæret, inquit, Domino,

Giſlerius cap. 5. Cant. Expoſ.

Pſal. 21. 15.

Guilliel. Abb. apud Delrio cap. 5. Cant.

1.Cor. 6.17.

vnus Spiritus eſt. Et ſuam Animam hoc modo liquefactam indicans: Viuo, inquit, ego, non iam ego, viuit autem in me Chriſtus. O quàm dulcis hora, quando Anima, huic igneo torrenti, liquefacta miſcetur! quàm ſubtilis eſt in illo momento, quàm extenuata, quàm mobilis? Nihil tunc torporis habet, nihil duritiæ reliquum, nihil rigoris, tantummodò calens & liquens.

Gilbert. Abbas, Serm. 44 in Cant.

CORDIS MVNDATIO

Laua a malitiâ COR tuum. *Jerem. 4. 14.*

fons scaturit lateris transfixi, e vulnere, sponsi.

Hoc CORDIS *maculas ablue sponsa, tui.*

14.

Pag. 201.

LECTIO XIV.

EMBL. 14.

CORDIS Mundatio.

Laua à malitia COR *tuum.*
Ierem. 4. 14.

Fons ſcaturit lateris transfixi è vulnere Sponſi,
Hoc CORDIS *maculas ablue, Sponſa, tui.*

CONSIDERA PRIMO, In ſupernam illam ciuitatem Ieruſalem, quæ tota (vt ſcribit Diſcipulus ille, quem diligebat Ieſus) eſt aurum mũdum ſimile vitro mundo, ornata omni lapide pretioſo, illuminata claritate Dei, non intrabit aliquid coinquinatum, aut abominationem faciens; ſed omnes illius patriæ ciues (ad ſimilitudinem ipſius ciuitatis) mundi, puri, & immaculati erunt, Propheta quoque ille, cui incerta & occulta ſapientiæ ſuæ manifeſtauit Deus, poſitâ interrogatione: Quis aſcendet in montem Domini? aut quis ſtabit in loco ſanᶜto eius? reſpondet; Innocens manibus, & mundo CORDE. His autem duabus partibus, ait Nyſſenus, omnem Iuſtitiam comprehen-

Apoc. 21. 18. — *Pſ. 50. 8* — *Pſ. 23. 4* — *Nyſſen. Orat. de Aſcenſ.*

prehendi. Munditia, siue Innocentia manuum, operum puritatem designat: CORDIS verò munditia, cogitationem & intentionum sinceritatem declarat. Tam interna, quàm externa mundities requiritur, vt ad cælestem beatitudinem quis admittatur. Pharisæi neglectâ interiori puritate, solam externam curabant; in quos grauissimè Saluator noster ita inuectus est: Væ vobis Scribæ & Pharisæi Hypocritæ! qui decimatis mentham, & anethum, & cyminum, & reliquistis quæ grauiora sunt legis, iudicium, & misericordiam, & fidem. Hæc oportuit facere, & illa non omittere. Duces cæci, excolantes culicem, camelum autem glutientes. Væ vobis Scribæ & Pharisæi Hypocritæ! quia mundatis quod deforis est calicis & paropsidis, vt fiat id quod deforis est mundum. Væ vobis Scribæ & Pharisæi Hypocritæ! quia similes estis Sepulchris dealbatis, quæ à foris parent hominibus speciosa, intùs verò plena sunt ossibus mortuorum, & omni spurcitiâ: sic & vos à foris quidem paretis hominibus iusti, intùs autem pleni estis Hypocrisi, & iniquitate. Ex Christi ergo mente priùs interior CORDIS munditia quærenda est, quàm exterior Corporis.

Matth. 23.23.

poris. Araneæ hæc eſſe induſtria ſcribitur. vt ruptam à muſcis telam, reficere volens, à medio incipiat, eamq́ue ante Solis occaſum perficiat. Nos iam inde à ſuſcepto Baptiſmo, in CORDIBVS noſtris, velut à centro telam æternæ ſalutis ordimur; quàm ſæpè autem eam infernales muſcæ ruperunt? quàm impetuosè perfregerunt? Si porrò eam reficere velimus, à centro, à CORDE eam incipere neceſſe eſt, & extrema huic operi manus imponenda, antequam Sol gratiæ, & miſericordiæ Dei nobis occumbat. Clama igitur cum Propheta: COR mundum crea in me Deus, & Spiritum rectum innoua in viſceribus meis. Iterumq́ue: Fiat COR meum immaculatum in iuſtificationibus tuis, vt non confundar.

Fornerus Conc.90 in Pſ.50

Pſal. 50. 12.

*Pſ.*118. 80.

CONSIDERA SECVNDO, Si, vt Sanctus Iob dixit, nemo mundus à ſorde; & Sapiens: Quis poteſt dicere, mundum eſt COR meum, purus ſum à peccato! quàm fœda, deformis, & ſqualida ſis, ô Anima, quæ hactenus in viam CORDIS tui vaga abiiſti poſt greges ſodalium tuorum? Ambulaſti enim in tenebris & lubrico, & inquinaſti veſtimenta tua; quin immò velut ſus volutata es in volutabro

Iob 25. *iuxta* 70

Prouerb. 20.9.

*Cãt.*1.6.

Iſaiæ 63.3.

2.Pet.2. 22. lutabro luti, & maculata es in iniquitate tuâ. Quàm meritò igitur de mundanda fœditate tuâ cogitare debes; audi Dominum per Prophetam monentem: Laua *Ier.2.22* à malitia COR tuum Ierusalem, vt salua *Idem 4. 14.* fias: vsquequò morabuntur in te cogitationes noxiæ? Quamobrem verò CORDIS immundi ablutionem omnipotens Deus requirit: nimirùm cùm illud sibi sacrificium offerri velit, planè mundum *Leuit. 1. 13.* esse oportet. Ita enim olim præcepit, vt intestina & pedes hostiæ lauarentur aquâ. Quid enim hoc designat, nisi quòd affectus CORDIS nostri (per pedes designati) & ipsius CORDIS interiores cogitationes (quas intestina denotant) ablui & purgari debeant, antequam ipsum COR offeratur *Aquauiua in Ps. 118.* in sacrificium acceptabile? Sed & templum Dei viui est COR nostrum, vt proinde etiam hoc nomine magnâ puritate nitere *Exod. 30.19.* debeat. Si enim scriptum est, vel pedem esse custodiendum, quo in materiale templum Dei ingredimur, ne quid contaminatum, aut immundum in illud in*Exod. 3. 5.*grediatur, & si Moyses calceamenta deponere iubetur, id est, inuolucra carnalium cogitationum: quantâ tandem puritate debet esse conspicuum COR nostrum spirituale templum Dei, de quo Apostolus ait:

ait: Vos enim estis templum Dei viui, sicut dicit Deus: quoniam inhabitabo in illis,& inambulabo inter eos, & ero illorum Deus,& ipsi erunt mihi populi? *2.Cor. 6.16.*

CONSIDERA TERTIO, Ad ablutionem CORDIS aquam cum primis esse necessariam; ne verò hanc per varia loca anxiè nimis quæras, demonstrat tibi Zacharias fontem copiosissimum: In die illa, ait, erit fons patens domui Dauid, & habitantibus Ierusalem,in ablutionem peccatoris, & menstruatæ. Quis verò hic fons, nisi Christus Dominus; fons & scaturigo gratiæ, iustitiæ, & salutis? Sic enim hunc locum interpretatur Sanctus Gregorius: Fons quippe occultus est Vnigenitus Patris, inuisibilis Deus. Fons verò patens, est idem Deus Incarnatus: qui fons patens rectè domus Dauid dicitur, quia ex Dauidis genere noster ad nos Redemptor processit. Hi autem Ierusalem habitant, qui in visione pacis intimæ mentem figunt. Peccator verò,& Menstruata est, vel is qui delinquit in opere, vel mens quæ labitur in praua cogitatione. An non fons patens est Christus crucifixus, è quo quinque illi torrentes sanguinis profluxerunt? In terrestri Paradiso fons erat, qui in quatuor capita diuidebatur, vt ita totam terram *Zachar. 13.1.* *Gregor. hom. 20. in Ezechiel.* *Genes. 2 10.*

terram irrigaret. In Paradiſo Eccleſiæ Ieſus crucifixus fons eſt, è cuius ſacris vulneribus quinque flumina ſcaturiunt, quibus abluuntur peccata totius mundi. Chriſtus eſt probatica illa piſcina, quinque vulnerum porticus habens, in quam qui deſcenderit poſt motionem aquæ, ſanus fit à quacumque detinetur iniquitate. Sanguis enim Ieſu Chriſti emundat conſcientias noſtras ab operibus mortuis peccatorum. Hic Sanguis, ait Chryſoſtomus, effuſus, vniuerſum abluit orbem terrarum; hic Sanguis Sancta Sanctorum purgat. Quòd ſi eius figura tantam habuit vim, in Templo Hebræorum, in medio Ægypti, liminibus aſperſus, dum ab Angelo percutiente ſeruauit, dum populum emundauit: dum omnia ſanctificauit; quantò magis, veritas ipſa Sanguinis huius? Hic Sanguis aureum Altare ſanctificauit; ſine hoc Princeps Sacerdotum in penetralia ingredi non audebat. Sanguis Sacerdotes faciebat, hic Sanguis in figura peccata purgabat, hic Sanguis noſtrarum Animarum ſalus eſt. Hoc lauatur, hoc ornatur Anima, hoc incenditur; hic, igne clariorem reddit mentem noſtram, & auro ſplendidiorem; huius Sanguinis effuſio cælum peruium fecit.

Ioannis 5.2. *Ioã.5.4.* *Hebr.9.14.* *Chryſoſt. hom.45. in Ioan.* *Exod.12 22.* *Leuit.8.11.*

Accipe

Accipe igitur ſitulam memoriæ, & in eâ hauri cum gaudio de fontibus his Saluatoris efficaciſſimam aquam, quâ pollutum COR tuum abluas. Adhibe, inquam, velut manus, intellectus conſiderationes, & affectuum excitationes, iiſque COR tuum perfrica, ablue, & emunda: immò verò totum COR in hoc Sanguineum lauacrum immerge; & ſine dubio aſcendet inde dealbatum. Beati, qui lauant ſtolas ſuas in Sanguine Agni! Nihil enim tam efficax, ait Bernardus, ad curanda conſcientiæ vulnera, nec non ad purgandam mentis aciem, quàm Chriſti vulnerum ſedula meditatio. Recurre ergo ad lauacrum hoc, & dic cum Eccleſia: Dealba me Domine, & munda COR meum; vt in Sanguine Agni dealbatus, gaudiis perfruar ſempiternis.

Iſ. 12. 3. *Apoc. 22. 14.* *Bernard. Serm. 62 in Cant.* *Miſſal. Rom.*

CONSIDERA QVARTO, Quò pertinaciùs maculæ veſtibus inhærent, eò accuratiùs ac ſæpiùs ablui debent:

(*Quo ſemel eſt imbuta recens, ſeruabit odorem,*
Teſta diu

inquiebat ille) frequentiori indiget emundatione vas fœdo liquore repletum: atque hinc leproſus mundandus ſepties aſpergi ſanguine paſſeris immolati præcipitur,

Horat. lib. 1. Epiſt. *Leuit. 14. 5.*

cipitur, vt iure purgetur, ac deinde totum Corpus ablui. Naamanem Principem leprâ infectum septies lauari in Iordane oportuit, vt curaretur. Dauid Rex non ignorans nullam esse lepram peccato fœdiorem, eamque adeò tenaciter CORDI adhærere, vt vnâ vice ablui non posset, identidem se lauari supplici voce obsecrat: Ampliùs, inquit, laua me ab iniquitate mea, & à peccato meo munda me. Age igitur Anima, vis alterum lauacrum CORDI tuo expurgando præparare? admisce sanguineis Saluatoris fontibus aquam pluuiam, & largissimos imbres calidarum lacrymarum, ex peccati consideratione distillantium; iisque COR tuum ablue. Vt enim pluuia ex densâ nube Soli oppositâ, eiusque calore resolutâ, è mediâ aëris regione decidit: ita prorsus cùm in nubem peccatorum nostrorum (quæ Solis Iustitiæ radios nobis occultat) diuini amoris flamma inciderit, facilè nubem dissoluit, & abundantissimam lacrymarum pluuiam progignit. Lubétne etiam hisce aquis acre lixiuium adiungere, ad abluendas etiam inueteratissimas maculas vestis nuptialis, quam in Baptismo induisti? Cola lacrymas tuas in vase CORDIS, per cineres Mortis, Iudicij, & Inferni; & assiduâ

4.Reg. 5.14.

Psal.50. 3.

assiduâ horum meditatione facilè pristinum Animæ splendorem recuperabis. Memorare, ait Sapiens, nouissima tua, & in æternum non peccabis.

Eccli. 7. 40.

CONSIDERA QVINTO, Ingens præmium, quod mundis CORDE promissum est: Beati, ait Christus, mundi CORDE; quoniam ipsi Deum videbunt. Hæc autem visio Dei, iis, tum in hoc sæculo, tum in altero conceditur. Hic quidem per Speculum in ænigmate, siue per contemplationem Deus videtur: in altera verò vita perspicuè, & facie ad faciem. Deus autem cùm mundissimus sit, non nisi à mundo CORDE videri potest; vt enim ait Plato: Impuro, purum attingere nefas est. Et Nyssenus: Quo enim modo Animus noster, qui inferiori huic carnis voluptati mancipatus est, atque in humanorum affectuum appetitionem totus incumbit, potest cognatum illud lumen, quódve mente ipsa cernitur, vacuo, & libero sensu aspicere; cùm is praua quadam atque inerudita anticipatione, ad humiles has res & lutulentas aciem intendat? In æternâ verò beatitudine felicissimè Deus à mundo CORDE videtur, amatur, & possidetur. Ibi, inquit Augustinus, tota virtus erit videre, ô Anima mea, quod amas;

Matth. 5. 8.

1. Cor. 13. 12.

Plato in Phœdon.

Nyssen. lib. de Virg. ca. 5.

August. lib. 22.

de ciuit. Dei. & ſumma felicitas, amare quod vides: & ibi beata vita in ſuo fonte bibitur, vbi Veritatis viſio clariſſimè aperitur. Ibi vacabimus & videbimus, videbimus & amabimus, amabimus & laudabimus ESSE quod erit in fine, ſine fine. Quod enim, ô Deus, præparaſti diligentibus te, fide non capitur, ſpe non attingitur, charitate non apprehenditur, deſideria & vota tranſgreditur, acquiri poteſt, æſtimari non poteſt.

TERTIA CLASSIS.

CORDIS Oblatio & Examen.

COR *à vitiis in præcedenti Classe expurgatum, dignum est quod supremo Numini in gratissimum munus, & sacrificium acceptabile offeratur. Id autem in hac Classe fidelis Anima Dilecto suo dicat, & consecrat:* Deus verò, *qui à sacrificiis suis omnem næuum, & maculam abesse voluit, quiq́;* COR *& renes scrutatur, non sine multiplici ac diligenti examine Sponsæ suæ munus admittit. Vnde, velut Argentarius, in statera* COR *illius appendit, in igne probat, fundum illius scrutatur, & ad rectissimam* CORDIS *sui amussim, illius rectitudinem explorat. Eadem fuit Sponsi circa Sponsæ suæ vineam cura & diligentia; ipse siquidem ait:* Descendi *in hortum nucum, vt viderem poma conuallium, & inspicerem si floruisset vinea. Vineam enim* CORDIS *nostri, quam plantauit dextera eius, quam Sanguine suo rigauit, quam Angelicæ cu-*

Cant.6. 10.

ſtodia maceriâ, & virentibus gratiæ ſuæ ſepibus circumdedit, ipſemet viſitat, & diligentiſſimè inſpicit; num fructuum ſpem faciat; an verò conuerſa in prauum vinea aliena, igni ſit deſtinanda æterno. Id verò Sponſa adeò non ingratum eſt, vt ipſa etiam Sponſum ad hoc inuitet, dicens: *Veni Dilecte mi, egrediamur in agrum, commoremur in villis. Manè ſurgamus ad vineas; videamus ſi floruit vinea, ſi flores fructus parturiant.* Quid enim hoc aliud eſt, quàm rogare Sponſum, vt diligenter examinet, an vineæ labori Coloni reſpondeant. Atque in hoc examine, via purgatiua finitur. Flores enim vineæ ad Incipientes, quemadmodum fructus ad Proficientes pertinent.

Cant. 7. 11.

LE.

CORDIS DONATIO.

Præbe fili mi, COR tuum mihi. *Prou. 23. 26.*

Vnice CORDIS amor, timor vnice CORDIS, Jesu,
COR tibi dono meum, COR mihi redde tuum.

15. *Pag. 213.*

LECTIO XV.

EMBL. 15.

CORDIS Donatio.

Præbe fili mi COR *tuum mihi.*
Prouerb. 23,26.

Vnice CORDIS *Amor, timor vnice* CORDIS IESV,
COR *tibi dono meum,* COR *mihi redde tuum.*

CONSIDERA PRIMO, Quemadmodum Regibus honoris & ſubiectionis teſtandi cauſâ, munera deferri ſolent; ita Deum, qui eſt Rex regum,& Dominus dominantium, præcepiſſe vt ei quoque munera deferrentur; vnde dixit: Non apparebis in conſpectu meo vacuus,ſed offeret vnuſquiſque ſecundùm quod habuerit, iuxta benedictionem Domini Dei ſui, quam dederit ei. Ita prædictum eſt de pacifico Rege Salomone Chriſto Domino: Adorabunt eum, quoniam ipſe eſt Dominus Deus tuus. Et filiæ Tyri in muneribus, vultum tuum deprecabuntur omnes diuites plebis. Quibus

Deuter. 16. 17.

Pſal. 44. 14.

verbis ſignificatur, Gentilitatem ad Chriſtum conuerſam, ſpiritualibus muneribus eum honoraturam, & deprecaturam; idque non tantùm vilem plebeculam, ſed ipſos etiam diuites plebis, immò etiam Reges facturos. Vnde in alio Pſalmo dicitur: Reges Tharſis, & Inſulæ munera offerent: Reges Arabum, & Saba dona adducent. Id autem in Magis Chriſti adoratoribus ad litteram adimpletum fuiſſe, ex communi Sanctorum, & Eccleſiæ conſenſu conſtat. Illi enim apertis theſauris ſuis, obtulerunt ei munera, Aurum, Thus, & Myrrham; quibus eum Deum, Regem, & hominem eſſe confeſſi ſunt. Tu verò, Anima mea, quo dono, quáve oblatione Regem, Deumque tuum honorabis? non aliâ prorſus, quàm CORDIS tui. In omni namque Creatura, quæ ſub Sole mundi vanitatibus occupatur, nihil humano CORDE ſublimius, nihil nobilius, nihil Deo ſimilius reperitur: quapropter nihil aliud quærit à te, niſi COR tuum. Hinc eſt quòd per Salomonem dicit: Præbe fili mi COR tuum mihi. Quo loquendi modo, pulcherrimè indicat à cuius manu munus ſuſcipere dignetur, quale illud eſſe debeat, & quo modo ſibi præberi deſideret. Singula proinde verba hæc attentiùs expendenda ſunt.

Pſal. 71. 10.

Matth. 2. 11.

Bernard. in Med. cap. 7.

Prouerb. 23. 26.

CON-

CONSIDERA ergo SECVNDO, Cuius COR ſibi dari petat, nullius enim niſi filij CORDE delectatur, ideoque dicit: Fili præbe mihi COR tuum. Non alloquitur ergo Iudæos, Turcas, Ethnicos, Publicanos, & qui in peccatis ſuis obdurati perſeuerant: illi enim non filij, ſed inimici Dei ſunt, & maledictionis filij. Eorum igitur CORDA poſtulat, quibus dedit poteſtatem filios Dei fieri, qui credunt in nomine vnigeniti Filij Dei, qui Spiritum adoptionis filiorum receperunt. Qui Spiritu Dei aguntur (inquit B. Paulus) ij ſunt filij Dei, coheredes autem Chriſti: ſi tamen compatimur, vt & conglorificemur. Vna ergo ex conditionibus filij eſt, vt cum Chriſto patiatur & ſuſtineat: Flagellat enim Deus omnem filium quem recipit. Deinde eidem Patri filius obedire debet: Patres quidem carnis noſtræ (inquit Apoſtolus) eruditores habuimus, & reuerebamur eos: non multò magis obtemperabimus Patri Spirituum? Pacem præterea filius in domo Patris cæleſtis colere debet: Beati enim pacifici, quoniam filij Dei vocabuntur. Denique illi ſunt filij, qui Patrem imitantes ſtudent eſſe perfecti, ſicut Pater cæleſtis perfectus eſt. Si ergo Deo vis COR eſſe

Ex Gabriele Inchino pleraque.

2. Pet. 2. 14.

Ioannis 1. 12.

Rom. 8. 14.

Hebr. 12 6.

Ibib. v. 9.

Matth. 5. 9.

Matth. 5. 48.

gratum, vide ne à numero filiorum excidas; in hoc vnum incumbe, vt has filij proprietates assequaris, vt verè filius Dei nomineris & sis.

CONSIDERA TERTIO, Quo modo sibi dari COR tuum petat. Non enim vult sibi illud commodari, non vendi; sed liberali donatione præberi, siue dari. Commodare enim nihil aliud est, quàm alicui alicuius rei vsum gratuitò concedere, ita vt dominium eius maneat circa commodantem. Vendere, est accepto pretio rem aliquam distrahere. Donare verò, est gratuitò & liberaliter rem alteri dare, ac tradere. Qui commodat quidpiam, paulò pòst quod commodauit recipit. Qui vendit quidpiam, pretium illius quod vendidit accipit. Qui verò donat quidpiam, nec vmquam recipit, nec vllum pro eo pretium flagitat. Commodant Deo COR suum, qui ad aliquod tempus illud diuino cultui tradunt, posteà verò illud rursus mundi vanitatibus implicant; qui in maioribus solemnitatibus pietatem colunt, deinde verò, iis peractis, redeunt ad ingenium, & bacchanalia viuunt. Hi sunt quos temporales Christus vocat. Qui ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Qui autem sunt qui

Matth. 13.21. *Luc.* 8. 13.

Deo

Deo COR vendunt, niſi illi qui ideò Deo ſeruiunt, vt eis ſtatim pretium ſeruitutis ſuæ annumeret? tribuens illis diuitias & proſperitates huius ſæculi: vel qui ſe ita Deo tradunt, vt id facturi non eſſent, niſi mercedem æternam, & præmium regni cælorum daturum ſe repromiſiſſet? Illi porrò COR ſuum liberâ donatione Deo offerunt, qui nec mercedis, nec præmij intuitu, ſed ſolo illius amore id illi ita tradunt, vt numquam velint id rurſus fieri ſibi proprium, dicentes cum Propheta: Quid mihi eſt in cælo, & à te quid volui ſuper terram? Deus enim gratis vult diligi, gratis ſibi ſeruiri, non quaſi propoſitâ acceptione mercedis, quia ipſa merces tua ſumma Deus ipſe erit, quem gratis diligis. Gratis igitur & liberaliter Deo COR tribuendum eſt, vt COR noſtrum habeat Deum.

Pſal.72. 25.

EXPENDE deinde, quòd dicat Deus CORDIS tui: Præbe MIHI COR tuum. Non vult enim illud Mundo, non Carni, non diabolo impendi. Tam enim eſt CORDIS tui amans & cupidus, vt illud totum poſſidere, nec aliquem in ſocietatem illius admittere velit. Quòd ſi tamen proximus in CORDE noſtro locum aliquem inuenit, id illi contrarium non eſt: vnicus enim

Prouerb. 23.26.

amor eſt, quo Deus & proximus diligitur; cùm non niſi propter Deum hic diligatur. Vbi autem vnum propter alterum, ait Ariſtoteles, vtrobique tantùm vnum. Quemadmodum dum diligitur ſanitas, & potio amara propter ſanitatem, non illic duo ſunt amores; ſed vnus tantùm amor. Vnico igitur & ſoli Dilecto CORDIS noſtri COR largiendum eſt.

Ariſtoteles.

CONSIDERA QVARTO, Cur immenſa illa maieſtas partem hominis tam exiguam, quàm eſt COR, ſibi dari flagitet. Cuius quidem cùm plurimæ ſint rationes, tum vna hæc præcipua eſt; quòd nemo tam pauper ſit, qui illud dare non poſſit. Quis enim eſt qui CORDE careat? Alia verò ſi Deus exigat, plurimi ſe excuſare poſſent. Aures, ad verbum Dei audiendum, non poteſt exhibere ſurdus. Oculos, ad peccata deploranda, aut Chriſtum crucifixum intuendum, non habet cæcus. Os & linguam, ad preces fundendas, & diuinas laudes celebrandas, non habet mutus. Manibus, ad eleëmoſynas largiendas, caret pauper & egenus. Ventrem, ad ieiunandum, non poteſt exhibere infirmus. Genua, ad orandum, non poteſt flectere debilis & decrepitus. Crura & pedes, ad peregrinationes faciendas, & Eccleſias frequentandas, exhi-

exhibere non poteſt claudus, & pedibus deſtitutus. Nullam proinde harum partium Deus exigit; ſed COR tantummodò, quod quilibet dare poteſt. Potes mihi dicere, ait Sanctus Auguſtinus, non poſſum vigilare, non poſſum ieiunare, non poſſum peregrinari, non poſſum eleëmoſynam facere, & mortuos ſuſcitare: ſed non potes mihi dicere, non poſſum diligere; quod CORDE fit. Adde his, & hanc rationem: quòd etſi Deo omnia Corporis noſtri membra offerantur, vnicum tamen COR abſit, non erit ei munus hoc gratum; quod enim olim dixit: Populus hic labiis me honorat, COR autem eorum longè eſt à me: idipſum de aliis omnibus membris veriſſimè dicere potuiſſet. Nulla enim opera Deo grata ſunt, quæ ex CORDE non procedunt. Quod enim in arboribus eſt radix, id in homine eſt COR: vitiatâ radice, rami arboris areſiunt, flores defluunt, frondes palleſcunt, fructus putreſiunt: ſanâ autem permanente radice, viuaces ſunt rami, firmi flores, virentes frondes, & fructus maturi. Ita quoque ſi CORDIS radix integra fuerit, bona erunt opera noſtra. Si radix ſancta, ait Sanctus Paulus, & rami. Si verò malitia COR infecerit, mala quoque ex eo prodibunt opera.

Auguſt.

Iſa. 29. 13.

Rom. 11. 16.

Matth. 15.19. De CORDE enim, Christo teste, exeunt cogitationes malæ, homicidia, adulteria, fornicationes, furta, falsa testimonia, blasphemiæ. Quin & absque opere externo non rarò COR peccat, vt Psaltes testatur: Ps. 57.2. Etenim in CORDE iniquitates operamini in terra. Cùm igitur omnes actus nostri valorem & pretium ex CORDE habeant, meritò illud Deus requirit: nec enim vel hominibus grata sunt munera, quæ non ex CORDE proficiscuntur. Displicet seruus, qui non ex animo, sed ad oculum, Domino seruit. Nihil Sponsus Dilectæ suæ dedisse censebitur, nisi COR largiatur: nihil ab eâ vicissim petit, nisi vt Cant. 8. 6. ponat eum sicut signaculum super COR suum.

CONSIDERA QVINTO, Quorsùm Deo COR tuum tradere debeas, nempe vt illi fiat gratum habitaculum, illudque efficiat conforme imagini diuini CORDIS sui. Debitum est ipsi COR multis omninò titulis, ob beneficia nimirùm creationis, gubernationis, redemptionis, aliaque minimè pauca. Accipitribus dari solet COR earum auium, quas prædati essent: Christus ad prædam ascendit, dum Crucis lignum conscendit, de quo vaticinatum Iacob multi intelligunt, cùm de Iuda dixit:

Ad

Ad prædam fili mi aſcendiſti. Chriſtus enim ex tribu Iuda prognatus, inter cetera nomina habuit: Accelera ſpolia detrahere, Feſtina prædari. Hic igitur è Cruce ſpolians diabolum, prædatus eſt COR noſtrum: quare meritò etiam illi dandum erit. Noli autem ſubducere COR tuum, eò quòd immundum fortè ſit; ipſe enim qui fons eſt, emundabit illud. Si prauum & diſtortum ſit, ipſe, qui diligit æquitatem, rectum efficiet illud. Si graue ſit & pronum in terram, ipſe, qui de cælis eſt, ſurſum ſubleuabit. Si variis cupiditatibus, velut luto plenum ſit, ipſe, qui ignis eſt, conſumet eas. Si durum ſit, ipſe, qui omnipotens eſt, emolliet illud. Tantùm tibi tortuoſitas tua diſpliceat, & ex tota Anima, ex tota mente, ex totis viribus COR totum illi deuoueas, qui ſe totum CORDI tuo tanto amore dedit; & ſine dubio facilè reformabit deformitates CORDIS tui. Cùm Socrati, vt Seneca tradidit, multi multa, pro ſuis quiſque facultatibus, offerrent; Æſchines pauper auditor: Nihil, inquit, dignum te, quod dare tibi poſſum inuenio, & hoc modo pauperem me eſſe ſentio. Itaque dono tibi, quod vnum habeo, meipſum; hoc munus rogo, qualecumque eſt, boni conſulas, cogiteſque

Gen. 49. 9.
Iſa. 8. 3.
Matth. 22. 37.
Seneca lib. 1. *de benefic. cap.* 7.

tesque alios cùm multum tibi darent, plus sibi reliquisse. Cui Socrates: Quid ni tu, inquit, magnum munus dederis? nisi fortè paruo te æstimes. Curabo ergo, vt te meliorem tibi reddam, quàm accepi. Tu verò, si Æschinem imiteris, &, non Socrati, sed Deo COR tuum obtuleris, sine dubio multò melius illud efficiet, tibique reddet. Sed opportunè admodum hîc subiicietur

Modus COR *Deo offerendi.*

PRAXIM, modumque Deo spiritualiter COR nostrum, gratissimi instar muneris, offerendi, nobis tradiderunt SS. Gertrudis, & Mechtildis, duæ sorores, ambæ non solùm carne, sed etiam Religione germanæ, ambæ Domino cohæserunt, ambæ Domino concorditer seruierunt. Sancta Mechtildis audiens aliquando in Offertorio cantari: Reges munera offerent tibi; dixit Saluatori nostro: Ecquid est, ô Dilecte CORDIS mei, quod tibi nunc offeram, cùm nihil dignum habeam maiestate tuâ? Respondit Saluator: Quinque modis præbebis mihi COR tuum, & gratum mihi munus obtuleris. Primò, illud mihi offeres velut arrham desponsationis,

August. Serm. 26 de verbis Domini.
S. Mechtil. lib. 1. cap. 42.

tionis,cum omni fidelitate CORDIS tui, incessanter me deprecans, vt igne amoris mei consumam quidquid per infidelitatem deliqueris. Secundò, offeres mihi velut murenulam auream, aut amatorium monile, cum internâ abnegatione omnium voluptatum huius mundi; quæ COR tuum occupare vellent. Tertiò, COR tuum velut Diadema mihi offeres,cum omni honore,qui tibi siue in hoc, siue in altero sæculo obtingere posset; vt ego solus sim gloria & corona tua. Quartò, mihi offeres instar phialæ, ex qua ipse meam bibam dulcedinem. Quintò,mihi offeres vas electum, in quo meipsum reficiam. Ita Mechtildem suam erudiuit Dominus.

Sancta Gertrudis verò hanc, offerendi Domino COR, formulam tradidit, quâ ipsa sæpiùs vti consueuerat:

Ecce Domine, COR *meum abstractū ab omni*
Creaturâ,integrâ voluntate offero tibi;orans
Vt abluas illud in virtuosâ aqua sanctißimi
Lateris tui;& decentißimè exornes illud,
In pretioso Sanguine dulcißimi CORDIS *tui,*
Ac tibi conuenientißimè coaptes illud,in
Aromatico vapore diuini amoris tui.

Gertrud. insinuat. diuin. piet.li.3. cap.30.

Pulchrum quoque & venustum est carmen, quo pius & Religiosus Poëta Bernardus Bauhusius, COR suum vni

Christo

Christo dedicat, quod asscribere non verebor:

Lib. Epigramm.

Pallentes violas, immortalesq́; amaranthos,
Et calthæ aureolas, Phœbisequasq́; comas,
Reginasq́; rosas, & florum, lilia, Reges,
Albaq́; narcißi, flauaq́; texta croci;
Iridaq́; & nardum, ferrugineumq́; hyacinthum,
Et quidquid florum denique Chloris habet;
CHRISTE, tibi pleno meditabar fundere cornu,
Veris opes volucres, deliciasq́; breues:
Iamq́; ardens ibam totum tibi spargere Maium,
Purpureum, prasinum, coccineum, croceum;
Nam Maij omnigenæ plumæ, omnigeniq́; colores,
Et multa in gremio florea meßis erat.
Hanc mihi sed subitò vertisti in pectore mentem,
Et visus tacitâ es sic mihi voce loqui:
Mitte rosas manibus vates meus; altera dona
Poscimus; hæc olim Panq́;, Palesq́; tulit.
Altera dona Deo vero, sunt altera serta;
Non faciunt capiti talia serta meo.
COR peto; Io dabitur, dabitur COR dulcis IESV!
Mille darem, IESV, si mihi mille forent.
Eia COR, egredere: anclausa est via? pectora rūpe,
Rumpe moras, rumpe & viscera, & egredere.
Egreditur. Salue, ô Animæ pars optima nostræ!
Vita deliciûm, principiumq́; mea!
CORCVLVM, io gaude, iam felicißima fies
Victima, Tergemino tota litanda DEO.
Ergo nūc viola, i, melior violâ hoc mihi COR est:

I ama-

I amaranthe, mihi hoc COR *amaranthus erit.*
Puniceæ ite rosa, melior rosa nam mihi COR *est:*
Lilium i, melius liliolum COR *erit.*
I narcisse, mihi melior narcissus erit COR:
I hyacinthe, mihi hoc COR *hyacinthus erit.*
I croce, cum nardo, calthaq́; ac irides ite,
COR *mihi caltha, crocus, nardus, & iris erit.*
CORCVLVM, *io,* IESV, *sume hoc, mi dulcis* IESV;
Deq́; haustum latere hoc in latus abde tuum.
Viuo ego, non ego iam, viuit Nazareius *in me:*
Ille mihi solus CORQVE, *animamq́; facit.*
Et vos Adamidæ, vos, ô! mecum pia CHRISTO
CORDA *date.* O, *qui dat, quàm sine* CORDE
sapit!

LECTIO XVI.

EMBL. 16.

CORDIS Sacrificium.

Sacrificium Deo Spiritus contribulatus.
Pſalm. 50. 19.

Non Vituli, cæſive Deo placet hoſtia Tauri,
COR *mihi qui dedit, hic* COR *ſibi poſcit amor.*

CONSIDERA PRIMO, Quemadmodum Regibus tributa, & munera deferri debent: ita ſupremo illi Numini, omnium rerum Domino, ſacrificia in ſubiectionis proteſtationem offerenda ſunt. Satis proinde non eſt, ô fidelis Anima, quòd Regi ſæculorum immortali atque inuiſibili, COR tuum muneris loco tradideris, verùm ſoli Deo in ſacrificium idem offerre te oportet. Hoc in arcano ſenſu Sponſus Animarum noſtrarum petit, cùm ait: Sanctifica mihi omne primogenitum. Et alibi: Iure perpetuo omne primogenitum erit meum. Quid verò? An ſuprema illa Maieſtas adeò deſiderat, ouium, boum, hircorum, caprarum, ceterarum-

1. Timot. 1. 17.

Exod. 13 2.

Num. 18 15.

CORDIS SACRIFICIVM.

Sacrificium Deo, ſpiritus contribulatus. *Pſal.* 50. 19.

Non vituli cæſiue Deo placet hoſtia tauri:
COR mihi qui dedit, hic COR ſibi poſcit amor

16. *Pag. 226.*

rarumque animantium primogenita, vt illa sibi offerri præcipiat? Numquid Deo cura est de bobus? ait Sanctus Paulus. Quin & ipse Deus: Numquid manducabo carnes taurorum, aut sanguinem hircorum potabo? Cur ergo omnia illa primogenita Deo offerentur? Cur illa iure perpetuo vult esse sua? Si omnium legalium differentias hostiarum, vnâ Corporis & Sanguinis IESV CHRISTI Filij sui oblatione consummauit, quid adhuc primogenitorum victimas exquirit? Aliud ergo hîc sub litteræ cortice latet mysterium, aliaque à nobis primogenita Deus per hæc verba exigit. Spirituale est primogenitum, quod hîc Deus postulat; nempe COR nostrum: illud enim ante alia membra primò formatur, & ab Aristotele primum viuens, & vltimum moriens nuncupatur. Hoc gratum Domino sacrificium, quodque præ omnibus aliis illi placet. Hoc mysticè in Abrahæ Patriarchæ nostri sacrificio adumbratum, teste Augustino, fuit. Quod Abraham illi dictum est, da mihi vnicum dilectum filium; idipsum dicit tibi Sapientia: Da mihi fili COR tuum: ipsum est Dilectus & vnicus filius tuus. Quid metuis offerre COR tuum? offer sacrificium.

1. Cor. 9. 9.
Psal. 49. 13.
Genes. 22. 2.
August. Serm. 46 de temp.

cium, contritionem CORDIS Domino Deo tuo, & dic ei cum Propheta: Holocaustis non delectaberis. Sacrificium Deo Spiritus contribulatus, COR contritum & humiliatum Deus non spernit. Nihil metuas, tali sacrificio oblato; & illi acceptum erit & quod obtuleris, integrum tibi permanebit.

Psal. 50. 18.

Agnouit idipsum & Prudentius, qui Abrahæ sacrificio nos instrui docet, vt ea quæ nobis sunt gratissima, Deo offeramus Sic autem ait:

Prudent. præf. in Psichomachia.

Senex fidelis prima credendi via est
Abram, beati seminis seruus Pater,
Adiecta cuius nomen auxit syllaba,
Senile pignus qui dicauit victimæ:
Docens ad aram cùm litare quis velit.
Quod dulce CORDI *est, quod pium, quod vnicum.*
Deo libenter offerendum credito.

Sed nil CORDI gratius est, quàm ipsum sibimet COR; vnde amantes, Personas eas quas nimio amore depereunt, suum CORCVLVM, Animæ suæ dimidium vocare soliti sunt, id insinuantes tam illas sibi charas esse, quàm proprium COR. Si igitur id quod maximè diligimus, Deo offerendum est, nihil dignius illi offerri potest CORDE nostro.

CON-

CONSIDERA SECVNDO, Quâ de causâ COR Deo sacrificari debeat. Israëlitæ enim illi ideò iubebantur primogenita sua offerre, vt haberent iugem memoriam liberationis suæ ex Ægypto. Hanc enim effecit & procurauit Deus per cædem primogenitorum totius Ægypti. Quia ergo tunc cecidit Deus primogenita Ægypti; vt Hebræos, quasi primogenitos suos, inde liberaret; & quia tunc intacta seruauit primogenita Hebræorum habitantium in Ægypto: hinc indictâ lege eadem sibi offerri, ac quasi sua, & à se conseruata sibi reddi depoposcit: sed hæc in figura contigerunt eis. Nos verò de Ægypto huius mundi, de domo seruitutis, & manu inimicorum nostrorum per Christum liberati, maiori iure illi primogenita nostra debemus. Ille enim non primogenita Ægypti pro nobis occidit; sed ipse Vnigenitus Dei Patris, primogenitus Virginis Matris, pro nobis immolatus est. Quantis igitur titulis hostiam CORDIS nostri sibi vendicat! Aduerte porrò mystici huius sacrificij quemlibet Sacerdotem esse, magnos, paruos, nobiles, ignobiles, diuites, pauperes, Ecclesiasticos, sæculares, feminas, viros. Quodnam verò huius sacrificij Altare? munda conscientia. Quæ

Cornel. à Lap. in cap. 13. Exod.

Luc. 1. 74.

victima? COR contritum, Spiritus contribulatus, eadem enim hæc multorum sensu sunt. Quis culter, quo victima excoriatur? scrutinium CORDIS, dolor Animi, confitens lingua. Quis ignis, hostiam absumens? ille, scilicet, quem Filius hominis venit mittere in terram, & voluit vehementer accendi; diuina, inquam, charitas, quæ totum sacrificium exurit. Quæ verò huius ignis ligna? attenta bonitatis Dei, & diuinorum beneficiorum consideratio, ex quâ diuinæ charitatis flamma indesinenter accenditur; hinc scriptum est: Ignis in Altari semper ardebit, quem nutriet Sacerdos, subiiciens ligna manè per singulos dies. Debet enim fidelis quisque (ait Gregorius) ne in eo charitatis flamma deficiat, in excitationem amoris, exempla Patrum, vel præcepta Dominica ministrare. Congruitque hoc fieri manè, quia prima diei pars est. Postpositis ergo cogitationibus vitæ præsentis, hoc priori loco quisque fidelium cogitet, vt quibus valeat nisibus, studium charitatis inflammet, atque ita succendatur sacrificium CORDIS sui.

Luc. 12. 49.

Leuit. 6. 12.

Gregor. lib. 27. Moral. cap. 7.

CONSIDERA TERTIO, Neminem ab hoc sacrificio excusari posse, quia vt rectè S. Dauid ait: In me sunt Deus vota tua,

Psal. 55. 12.

tua, quæ reddam laudationes tibi. Ac si apertè dicat, inquit idem Gregorius: Etsi exteriùs munera offerenda non habeo, intra memetipsum tamen inuenio, quod in ara tuæ laudis impono: quia qui nostrâ datione non pasceris, oblatione CORDIS meliùs placaris. Ante Dei oculos numquam est vacua manus à munere, si fuerit arca CORDIS repleta bonâ voluntate. De CORDIS igitur arcâ, ait Augustinus, profer laudis incensum, de cellario bonæ conscientiæ profer sacrificium fidei, quidquid profers accende charitate. In te sint vota, quæ reddas laudes Deo. Idemque alibi: Si congerêris offerre Domino tuo sacrificium gratum illi & acceptum, sicut anteà vouebantur sacrificia in vmbrâ futurorum; fortè non inuenires in grege tuo placitum taurum, in capris hircum, aræ Domini dignum, nec in ouili tuo arietem dignum ad victimam Domino tuo: & non inueniens satageres quid faceres, & diceres fortè Deo, volui, & non habui. Numquid potes de laude dicere; volui, & non habui? ipsum voluisse, laudasse est. Non enim verba à te quærit Deus, sed COR. Eum potes ore confitere ad salutem: cùm non potes CORDE crede ad iustitiam.

Gregor. homil. 5. in Euāg.

August. super Psal. 55.

August. in Psal. 134.

Rom. 10. 10.

ſtitiam. CORDE laudas, CORDE benedicis, CORDE in aram conſcientiæ victimas ſacras imponis; & reſpondetur tibi: Pax in terra hominibus bonæ voluntatis. Habebat hoc ſacrificium laudis Zacchæus in patrimonio ſuo, habebat vidua in ſaccello ſuo, habebat, neſcio quis hoſpes, in dolio ſuo. Sed nec illo caruit Sanctus Iob, dum omnibus caruit. Quidquid facultatum habuerat diabolus ademit, abſtulit, Hereditatem, interfecit filios, ablatis omnibus ſolus remanſit Iob. Sed in illo erant vota laudis, quæ redderet Deo, in illo planè erant. Arcam ſancti CORDIS ſui fur diabolus non inuaſerat, plenus erat vnde ſacrificaret. Audi quæ habebat, audi quæ protulit: Dominus dedit, Dominus abſtulit; ſicut Domino placuit, ita factum eſt: ſit nomen Domini benedictum. O diuitiæ interiores, quò fur non accedit! Has igitur Dominus requirit: has ei lubens offer.

Luc. 2.14 *Luc. 19.8* *Iob 1.12* *Aug. in Pſal. 55.* *Iob 1.21*

CONSIDERA QVARTO, Nullum prorſus eſſe ſacrificium, quo diuina illa Maieſtas magis placatur, quàm ſacrificium CORDIS. Apud homines enim (vt Bernardus ait (COR ex verbis; apud Deum verò verba penſantur ex CORDE. Et Gregorius: Deus non attendit verba deprecantis, ſed COR orantis.

Bernard. in Cant. *Gregor.*

orantis. Ex hoc metitur, & æstimat bona nostra, quæ etiamsi parua fuerint, magna erunt, si ex magno CORDIS affectu procedant. Quare idem Gregorius rectissimè inquit: COR Dominus, non substantiam pensat; nec perpendit quantum in eius sacrificio, sed ex quanto proferatur. COR est quod Deum nobis propitium reddit, flectit, & quodammodo ad nos inclinat. Nam vt benè quidam cecinit:

Idem homil. 5. in Euang.

Virga recens, Zephyris, neruo curuabitur arcus,
Igne chalybs, adamas sanguine, CORDE Deus,

Bapt. Mant.

Cur verò ita ei præ omnibus COR placet; quia nimirùm bonam voluntatem significat: vel potiùs ipsum nihil aliud est, quàm bona & prompta voluntas. Magis autem, Philosopho teste, eligenda est voluntas sine actione, quàm actio sine bona voluntate. Quod luculentiùs Poëta effatus est, dicens:

Arist. 2. lib. Analy.

Vt desint vires, tamen est laudanda voluntas:
Hac ego contentos, auguror esse, Deos.
Hæc facit vt veniat pauper quoq; gratus ad arã,
Et placeat cæso, non minus agna, boue.

Ouid. lib. 3. de Pôto Eleg. 4

Quàm placuit Deo sine externo opere seria voluntas Abrahami, dum filium suum Isaac immolare voluit? ex quo hoc consecutus est, vt ex semine eius Christus nasceretur. Promptâ igitur voluntate COR

Gen. 12. 18.

tuum myſtico Altari conſcientiæ tuæ impone, vt in eo igne charitatis ſuccenſum, inſtar holocauſti Deo offeratur in odorem ſuauitatis. Ora quoque cum Azariâ, vt poſſis inuenire miſericordiam, & in Animo contrito, & Spiritu humilitatis COR tuum ſuſcipiatur. Ora, inquam, & dic: Sicut in holocauſto arietum, & taurorum, & ſicut in millibus agnorum pinguium; ſic fiat ſacrificium noſtrum in conſpectu tuo hodie, vt placeat tibi: quoniam non eſt confuſio confidentibus in te.

Dan. 3. 39.

CORDIS PONDERATIO.

Appendit CORDA Dominus. prouerb. 21. 2.

Quod mihi donasti magno pro munere, non est,
Si neget hoc, iusti ponderis æqua bilanx.

17.

Pag. 235.

LECTIO XVII.

CORDIS Ponderatio. EMBL. 17.

Appendit CORDA *Dominus.*
Prouerb. 21. 2.

Quod mihi donasti, magno pro munere; non est
Si neget hoc, iusti ponderis æqua bilanx.

CONSIDERA PRIMO, Non satis esse Deo quomodocumque COR offerre, nisi tale omninò sit quòd oculis diuinæ Maiestatis placeat. Probati Nummularij non tantùm explorant an nummus sit probæ monetæ, verum videlicet aurum, vel argentum, an aurichalcum, vel stannum; verumetiam ne quid illi (vt ait Cassianus) à legitimo pondere diminutum sit censurâ trutinæ diligenter inquirunt. Non secus Deus, qui in mensura, numero, & pondere omnia disposuit, diligentissimè examinat an CORDA, atque alia omnia, quæ ei offeruntur, integrum etiam pondus habeant. Quòd si leuioris illa inuenerit ponderis, tamquam adulterina reiicit. Hinc Spirituum ponderator Dominus à Salomone vocatur:

Collat. 1. c. 20.

Sap. 11. 21.

Prouerb. 16. 2.

vocatur: quòd non tantùm internas CORDIS cogitationes penitus inſpiciat; ſed etiam appendat, libret, & leuéſne ſint, an graues, lance ſuæ æſtimationis expendat. Hinc rurſus dicitur: Pondus & ſtatera iudicia Domini ſunt; qui in bilance iudicat operum noſtrorum integritatem; atque hoc iudicium iuſtiſſimum eſt, quia à ſuo æquilibrio numquam deflectit. Seriò prorſus optabat Sanctus Iob ad hanc trutinam examinari, cùm diceret: Appendat me Deus in ſtaterâ iuſtâ, & videat ſimplicitatem meam. Atque alibi ita loquitur: Vtinam appenderentur peccata mea, quibus iram merui, & calamitas, quam patior, in ſtaterâ: quaſi arena maris, hæc grauior appareret. Contrà verò de impio Baltaſſar ſcriptum eſt: Appenſus es in ſtatera, & inuentus es minus habens. Quod idem eſt, ac ſi diceret: Appenſa ſunt in bilance diuinæ iuſtitiæ, & examinis, opera tua, bona & mala, ô Baltaſſar, atque inuentus es habere minus probitatis, & bonorum operum; plurimum verò habere ſuperbiæ, crapulæ, & iniquitatis: ergo non mereris ampliùs regnare, nec viuere. Diligenter igitur attende, ô pia Anima, ne COR illud, quod Deo offerre cupis, nimis leue ſit, adeoque ab eo reprobetur.

Ibidem v. 1.

Iob 31. 6.

Idem 6. 2.

Dan. 5. 27.

CON-

CONSIDERA SECVNDO, Non rarò inueniri apud homines pondera duplicia, maius & minus; & ſtateras iniquas, quibus fraudem fucúmque aliis faciant, dum pro arbitrio ſuo appendunt, prout ipſi volunt: Mendaces enim ſunt filij hominum (ait Pſaltes) in ſtateris, vt decipiant de vanitate in idipſum. Verùm non ita agitur apud iuſtiſſimum illum CORDIVM ſcrutatorem, qui non niſi æquâ lance omnia penſat. Statera ſiquidem doloſa, abominatio eſt apud Dominum; pondus æquum, voluntas eius. Hinc fit, vt multa hominibus bona ac recta videantur, quæ tamen ſi ad diuinitatis ſtateram librentur, reproba apparebunt: Omnis via viri recta ſibi videtur, ait Sapiens, appendit autem CORDA Dominus. Qualecumque enim opus ſit in externâ apparentiâ, & hominum æſtimatione, Deus illud non ex opere, ſed ex CORDE & affectu, à quo prodit, penſat. Atque ideò cùm Cain & Abel ei ſacrificia offerrent, ſcribitur, reſpexiſſe ad Abel, & ad munera eius. Notat verò Gregorius, cur primò dicatur Deus reſpexiſſe ad Abel, quàm ad munera eius: Quia omne quod datur Deo, ex dantis mente penſatur. Idcircò non Abel ex muneribus, ſed ex Abel munera oblata placuerunt.

Pſal. 61. 10.

Prouerb. 11. 1.

Prouerb. 21. 2.

Gen. 4. 4

Gregor. lib. 22. *Moral. cap* 8.

cuerunt. Ex dantis quippe CORDE, id quod datur accipitur. Æra duo minuta Hebrææ viduæ quantilli pretij credebantur, ad illam argenti molem, quæ à Pharisæis iactabatur? & tamen hanc illa longè superabant; vnde ipsius veritatis eloquio ita commendatur: Verè dico vobis, quia vidua hæc pauper plusquam omnes misit. Quare autem plus misit? quia de penuriâ suâ, omnia quæ habuit misit, quia promptiori Animo, & alacriori voluntate duo minuta dedit. Quare de ea ita Cyprianus: Dominus non de patrimonio, sed de Animo opus eius examinans, & considerans non quantum, sed ex quanto dedisset, dixit: Vidua ista plus omnibus misit in dona Dei. Nihil enim Deo offertur ditius bonâ voluntate, quam etiam pauperes & inopes exhibere possunt. Hæc verò cui deest, quantumuis magna offerat, Deo minimè grata erunt; quia videlicet iusti ponderis non sunt. Magna in oculis hominum videbantur opera Sardicensis Episcopi, non tamen ita erant in oculis Dei; vnde Apocalypticus Angelus ei ait: Non inuenio opera tua plena coram Deo. Appareant illa hominibus splendida, habeas nomen quod viuas, non tamen mensuram iustam impleſti,

Luc. 21. 2.

Ibidem. vers. 3.

Marc. 12 42.

Cyprian. tr. act. de op. & Eleëmos.

Apoc. 3. 2.

ſti, quia mortuus es. Adimple ergo ea quæ adhuc deſunt. Pone ergo, ô Anima mea, COR tuum in Dei ſtatera, vt quantum tibi ad veram iuſtitiam etiamnum deſit liquidò cognoſcas: dic cum Sancto Auguſtino: Domine ante te eſt omne deſideriũ meum, ante te tota cogitatio mea. Tu omnium Spirituum ponderator, & vtrùm radix ſit dulcis an amara, de qua foris pulchra folia emittuntur, tu Iudex interiùs meliùs noſti, & perſcrutaris.

Auguſt. conf. lib. 10.

CONSIDERA TERTIO, Quódnam ſit pondus, ad quod COR tuum in ſtaterâ expendi debeat: de eo autem ita in veteri lege olim Deus edixit: Omnis æſtimatio, ſiclo ſanctuarij ponderabitur. Sola enim ſanctuarij pondera fallaciarum erant expertia. Hinc oblationes, quas Principes Iſraël, & capita familiarum Domino obtulerunt, ſemper expenſa ſcribuntur iuxta pondus ſanctuarij; quaſi ingratum Domino foret, aut ab integritate deficeret, quod huius ponderis menſuram non æquaret. Quíſnam verò ſiclus ſanctuarij, niſi ipſum COR Dei noſtri, iuxta quod perfectio CORDIS noſtri exigi debet? Hinc optabat Salomon, vt COR populi ſui eſſet perfectum cum Domino Deo, & ambularet

Leuit. 27 25.

Num. 7. 13.

3. Reg. 8. 61.

in

in decretis eius. Ita COR Asa scribitur perfectum fuisse cum Domino cunctis diebus suis. De Abiâ verò contrà asseritur: Nec erat COR eius perfectum cum Domino Deo suo, sicut COR Dauid patris eius. Sed quæ erat perfectio CORDIS Dauid? quod pondus in altera bilance positum fuit, ex quo perfectio Dauidici CORDIS colligi deberet? non aliud sanè quàm COR ipsius Dei. De eo enim scriptum est: Quæsiuit sibi Dominus virum iuxta COR suum. Hinc ergo deducitur illud COR perfectum esse cum Domino, quod est iuxta COR Domini; siue secundùm mensuram & æqualitatem (quo ad ea homini est possibilis) CORDIS diuini. Quid autem est quod COR nostrum maximè demonstret diuino CORDI esse conforme, nisi recta intentio? Deus enim rectus est, & diligit eos qui recto sunt CORDE. Praua, & distorta intentio à diuino CORDE dissidet; nec æquâ lance cum eo componi potest: hæc si operi admiscetur, reprobum est munus quod Deo offertur. Quod enim est Corpus sine vita (ait Richardus de Sancto Victore) hoc est opus sine intentione bonâ. Quælibet actio quamuis bona videatur, tamen quasi mortua iudicatur, si non per intentionem bonam animatur. Noue-

3. Reg. 15. 3.

1. Reg. 13. 14.

Richard. de statu int. hom. cap. 7.

rat

rat hanc S. Dauid Deo cum primis charam & acceptam esse; ideoque dicebat: Holocausta medullata offeram tibi. Non est Deo gratius holocaustum CORDE nostro: verumtamen si medullâ careat, iam acceptum non erit Deo. Medulla autem hæc est interior CORDIS nostri intentio. Nihil enim, vt Augustinus ait, interius medullis nostris. Interiora ossa sunt carne, medullæ interiores sunt ipsis ossibus. Quisquis ergo in superficie colit Deum, magis placere vult hominibus. Aliud autem intus sentiens, non offert holocausta medullarum, cuius autem medullam inspicit, ipsum totum accipit. Illa igitur opera medullata sunt holocausta, quibus voluntas, seu intentio bona inest: nullo modo vult Deus ossa exsucca, arida, emedullata. Reperias multos qui frequenter orent, Sacris etiam intersint, non rarò inediâ se macerent, stipem dent, sed, heu quàm nihil medullæ inest his operibus! sunt hæc quidem velut candida, nitidaque ossa; sed deest medulla, Spiritus, recta intentio, pius affectus, qui hæc opera subuehat ad Deum. Rectè proinde monet Gregorius: vt omne bonum quod agitur per intentionem, semper ad cælestia leuetur. Hanc enim velut medullam sacrificij sui Deus

Psal. 65. 15.

Aug. in Psal. 65.

Greg. l. 1 in Ezech. hom. 4.

Hebr. 4. 12. ante omnia requirit; cuius sermo viuus & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti, pertingit vsque ad diuisionem Animæ ac Spiritus, compagum quoque ac medullarum, & discretor cogitationum & intentionum CORDIS.

CONSIDERA QVARTO, Vt CORDIS tui sacrificium, & munus non abiiciatur à Deo, tamquam leuioris ponderis, non satis esse, si ei hoc examinandum committas; sed consultissimum omninò iudicari, vt ipse ad trutinam respicias, & integritatem CORDIS tui priùs ad lancem expendas, quàm illud Domino Deo tuo offeras. Nam vt rectè Basilius inquit: Cuilibet nostrûm statera à Conditore omnium apparata, per quam rerum naturam possit probè discernere. Posui ante faciem tuam vitam & mortem, bonum & malum, duas inter se contrarias naturas, has tu examina, & diligenter expende, quid vtilius sit. Tibi namque propria datur libra, quæ sufficiens discrimen boni & mali demonstrat; corporea namque pondera in libræ lancibus probamus: quæ verò ad instituendam vitam eligenda veniunt, per liberum Arbitrium decernimus, quòd momentum æquale ad vtrumlibet possis capere.

Basil. in Psal. 61.

te. In liberi ergo Arbitrij libra rectam constitue intentionem, sinistram verò & præposteram longiùs abiice. Recta verò intentio hæc est, quæ bonum finem in operando respicit; hic autem vt varius esse potest, ita multiplex quoque est intentio bona. Primò enim, occurrit intentio seruorum, qui ex timore seruili, ne in æternum puniantur, Dei mandata custodiunt. Secunda intentio, Mercenariorum est, qui inclinant COR suum ad faciendas iustificationes Domini, propter retributionem. Tertia intentio, filiorum est, qui Deo obsequuntur, vt ei placeant, & quia illi, quem verâ charitate diligunt, displicere formidant. Hæc autem tres rursum habet gradus: quorum primus, intentio recta dicitur; quæ opera non solùm bona, sed etiam media, siue indifferentia purè facit ex amore Dei, vt ipsi placeant. In secundo gradu, simplex intentio ponitur, quâ quis Deo placere, eumque honorare intendit, & in omnibus quæ agit Deo, intellectu, & affectu inhærere nititur, eumque prouidet in conspectu suo semper. Tertius gradus, intentionem Deiformem complectitur, quâ homo ita in Deum fertur, vt non magis consolationem, quàm desolatio-

Ex med. Iac. de Paz. par. 1. cap. 8. tom. 3.

Ps. 118. 112.

Ps. 15. 8.

nem; non magis proſpera, quàm aduerſa; non magis honorem, quàm infamiam requirat. Aſpira, Anima mea, gradatim ad hanc perfectionem intentionis, vt ita COR tuum in diuina lance appenſum, inueniatur integri & iuſti ponderis, iuxta pondus ſanctuarij, COR videlicet Dilecti tui.

CORDIS PROBATIO.

Sicut igne probatur argentum, et aurum camino, ita CORDA probat DOMINUS. *prouerb. 17. 3.*

COR, rutilo, dilecta, tuum pretiosius auro,
Impuram scoriam si prius ignis edat.

18. *Pag. 245.*

LECTIO XVIII.

EMBL. 18.

CORDIS Probatio.

Sicut igne probatur argentum, & aurum camino, ita CORDA *probat Dominus.*
Prouerb. 17. 3.

COR *rutilo, Dilecta, tuum pretiosius auro,*
Impuram scoriam si priùs ignis edat.

CONSIDERA PRIMO, Neutiquã satis esse, vt COR nostrum, velut aureus nummus Deo oblatus, iusti sit ponderis; sed hoc insuper requiritur, vt non sit adulterinus, peccans in materiâ. Ad peritum enim Argentarium, siue Nummularium spectat, probare an nummus sit probæ monetæ, puta verum aurum, an aurichalcum, aut verum argentum, aut stannum præfulgens: qua de re constitutio extat Gratiani & Theodosij Augustorum lib. 3. de Veter. Numisma. Examinandum quoque est, an sit purum purum, id est, nullâ alterius metalli permixtione vitiatum: qua de re cautum est lege Iuliâ peculatus, ne quis in aurum, argen-

L. 1. ff. ad leg. Iul. pecul.

argentum, æs publicum quid indat, néve immiſceat. Et expreſſiùs lege Corneliâ, vt qui in aurum vitij quid addiderit, qui argenteos nummos adulterinos conflauerit, falſi crimine teneatur. Inde ærosa pecunia dicitur, quæ multum æris admixtum habet. Argentarius autem, vt auri vel argenti puritatem cognoſcat, illud in igne conflat. Illud porrò officium in Scripturâ ſacrâ Deo ipſi tribuitur, qui eo modo hominum CORDA probet, & examinet. Ita enim apud Malachiam ſcribitur de Chriſto: Ipſe enim quaſi ignis conflans, & quaſi herba fullonum: & ſedebit conflans & emundans argentum, & purgabit filios Leui, & colabit eos quaſi aurum, & quaſi argentum. Ignis autem, in quo Deus hominum CORDA probat, ex communi Patrum, & ſacræ Scripturæ ſenſu, eſt tribulatio, ſiue humiliatio. Vnde Eccleſiaſtici ſecundo, dicitur: In igne probatur argentum, homines verò receptibiles in camino humiliationis. Et Sapientiæ tertio, de Iuſtis ſcribitur: In paucis vexati, in multis benè diſponentur: quoniam Deus tentauit eos, & inuenit illos dignos ſe. Tamquam aurum in fornace probauit illos. Diſce ergo, ô Anima mea, aduerſa non timere, aut illis imminentibus,

L. 9. ff. ad leg. Cornel. de falsa.

Malach. 3. 3.

Eccli. 2. 4.

Sap. 3. 5.

bus, nimio Animo contrahi; hæc enim qualis ſis probabunt.

CONSIDERA SECVNDO, Sicut ignis liquando aurum ab eo ſeparat alia metalla, oſtenditque an etiam verum aurum ſit: ita etiam tribulatio oſtendit probúmne, an reprobum ſit COR noſtrum in conſpectu Domini; vt per Ezechielem Dominus dicit: Eò quòd verſi eſtis omnes in ſcoriam, propterea ecce ego congregabo vos in medio Ieruſalem, congregatione argenti, & æris, & ſtanni, & ferri, & plumbi in medio fornacis, vt ſuccendam in eâ ignem ad conflandum. Quod eleganter exponens Gregorius, ait: Purgare eos per ignem tribulationis volui, & argentum illos vel aurum fieri quæſiui; ſed in fornace mihi in æs, ſtannum, & ferrum, & plumbum verſi ſunt: quia non ad virtutem, ſed ad vitia etiam in tribulatione proruperunt. Æs quippe dum percutitur, ampliùs metallis ceteris ſonitum reddit. Qui igitur in percuſſione poſitus, erumpit ad ſonitum murmurationis, in æs verſus eſt in medio fornacis. Stannum verò, cùm ex arte componitur, argenti ſpeciem mentitur. Qui verò ſimulationis vitio non caret in tribulatione, ſtannum factus eſt in fornace. Ferro autem vtitur, qui vitæ proximi

Ezech. 22.20.

Greg. 3. part. curæ paſt. cap. 14.

proximi

proximi insidiatur. Ferrum itaque in fornace est, qui nocendi malitiam non amittit in tribulatione. Plumbum quoque ceteris metallis est grauius. In fornace ergo plumbum inuenitur, qui sic peccati sui pondere premitur, vt etiam in tribulatione positus, à terrenis desideriis non leuetur. Hinc rursum scriptum est: Multo labore sudatum est, & non exiuit de ea nimia rubigo eius, neque per ignem. Ignem quippe nobis tribulationis admouet, vt in nobis rubiginem vitiorum purget: sed nec per ignem rubiginem amittimus, quando & inter flagella vitio non caremus. Hinc Propheta iterùm dicit: Frustrà conflauit conflator, malitiæ eorum non sunt consumptæ, argentum reprobum vocate eos. Tribulatio ergo instruet te, an sis plumbum, ferrum, stannum, æs; an verò argentum, an purum aurum: qualis erat S. Dauid, qui de fornace probationis egressus, dicebat: Probasti COR meum, & visitasti nocte: igne me examinasti, & non est inuenta in me iniquitas. Et S. Iob: Probauit me quasi aurum, quod per ignem transit. Et Angelus Tobiæ dixit: Quia acceptus eras Deo, necesse fuit vt tentatio probaret te. Dic ergo & tu cum Propheta: Proba me Domine,

Ezech. 24.12.

Ierem. 6. 28.

Ps. 6. 3.

Iob 23. 10.

Tob. 12. 13.

Ps. 25. 2.

Domine, & tenta me: vre renes meos, & Cor meum.

CONSIDERA TERTIO, In fornace ignis aurum purificari, perfici, ac splendescere. Ad hoc autem admisceri solet argento purgando plumbum, vt ex Ieremia patet: Defecit sufflatorium, in igne consumptum est plumbum, frustrà conflauit conflator. Plumbum, ait Mathiolus, miscetur conflationi, quia plumbi adminiculo faciliùs metalla igni cedunt. Eodem hoc modo sicut igne probatur argentum, ita CORDA probat Dominus. Conflator enim Deus est, ignis autem tribulatio & tentatio, sufflatorium diaboli instigantis afflatus, qui tentationis ignem accendit. Plumbum, quod maximè graue est, & præter aliorum metallorum morem, terræ infossum crescit; nouissimæ mortis memoriam & metum significare docet Cyrillus Alexandrinus. Mortis sanè memoria accommodatissima est ad COR præseruandum, ne à tribulatione lædatur, sed eâ magis expurgetur. Sicut enim aurum, ait Chrysostomus, in camino non læditur; sic stabilem Animam tribulatio non lædit. Quid operatur caminus? aurum mundat: quid operatur tri-

Ierem.6. 29.

Math. li. 5.c.58.

Prouerb. 17.3.

Salaz. in prouerb.

Cyril. li. thesau.

Chrysost. hom. 14. varius in Mat. loc.

tribulatio? tolerantiam, amplioremque patientiam: abſcindit enim diſſidium, & coadunat Animam, & ſobriorem reddit. Omne igitur gaudium exiſtimare debet pius homo, cùm in tribulationes varias inciderit, cùm per illas purgetur, & ad virtutis perfectionem magnis paſſibus prouehatur. Marcet ſine aduerſario virtus. Tunc apparet quanta ſit, quantum valeat, polleatque, cùm quid poſſit, patientia oſtendit. Nempe, vt cocti lateres, niſi vehementi igne coquantur, mox vbi aquam biberint, diſſoluuntur, & in minutiſſimas micas abeunt; igne autem, quo conſumendi viderentur, & in cineres redigendi, ita roborantur & obdureſcunt, vt nullâ aquâ diſſolui queant, fiantque ad ædificia aptiſſimi: ita omninò Iuſti, quos ingentes tribulationes frangere, & è ſtatu mentis dimouere poſſe cuipiam videbantur, ex eiſdem tantum Animi robur, fortitudinemque tantam concipiunt & acquirunt, vt nullis rerum aduerſarum fluctibus lædi queant, ſed ad ædificium ſpirituale maximè idonei reddantur, qui viui & electi lapides in eo fiant.

Iac. 1. 2. *Seneca l. de prouiden. c. 2.* *Pint. dial. par. 1. dial. 4. cap. 3.*

CONSIDERA QVARTO, Tametſi graues & multæ ſint tribulationes iuſtorum, neceſſarium

Pſal. 33. 20.

cessarium tamen esse, vt inuictâ patientiâ illas sustineant, hac consideratione muniti, quòd nondum omnis scoria à CORDIBVS eorum excocta sit. Potest enim, Chrysostomo teste, Deus omnia grauia hodie soluere; sed donec nos purgatos videat, donec videat factam conuersionem, & pœnitentiam firmam, & inconcussam, non dissoluit tribulationem. Etenim Aurifex, donec aurum benè purgatum videt, de conflatorio non extrahit: sic & Deus non abducit tribulationem, donec nos penitus emundauerit. Et S. Augustinus: Numquid lucet aurum in fornace Aurificis? in monili lucebit, patiatur ergo fornacem vt purgatum à sordibus veniat ad lucem. Fornax mundus, palea iniqui, aurum iusti, ignis tribulatio, Aurifex Deus; quod vult Aurifex facio, vbi me ponit tolero. Iubeor ego tolerare, nouit ille purgare, ardeat licet palea ad incendendum me, illa in cinerem vertitur, ego sordibus careo. Quinimmò Cassianus docet, viros sanctissimos magnis infirmitatibus traditos, pro leuissimis quibusque delictis; cùm in illis, ne tenuissimum quidem næuum in die Iudicij inueniri patiatur diuina clementia, omnem CORDIS eorum scoriam

Chrysost. hom. 4. ad pop. Antioch.

Aug. in Psal. 61.

Cassian. coll. 7. cap. 25.

ſcoriam excoquens in præſenti, vt eos, tamquam aurum vel argentum ignitum, ad illam perpetuitatem, nullâ indigentes pœnali purgatione, tranſmittat. Et excoquam, inquit, ad purum ſcoriam tuam: & auferam omne ſtannum tuum, & poſt hoc vocaberis ciuitas iuſti, vrbs fidelis. Sed & Auguſtinus: Sic etiam, inquit, de puro argento ſordidatur aurum, ſi admiſcetur illi: ſordeſcit enim aliquid cùm inferiori miſcetur naturę, quamuis in ſuo genere non ſordidæ. Sic Animus noſter quibuſdam ſordeſcit, quæ etſi ex ſuo genere munda ſint, tamen inferiora ſunt; atque in his etiam expurgandis igne opus eſt. Sæpè enim accidit, vt Deus hominem in labores, moleſtias, & tribulationes, quaſi in ignem coniiciat, vt Animum eius à quibuſdam infimis rebus minimè malis, aut turpibus ſecernat, & ad meliora traducat. Noli ergo abhorrere tribulationem, quæ tantum CORDI tuo bonum affert.

Iſa. 1. 25.

Aug. in Pſal. 61.

CONSIDERA QVINTO, Quemadmodum aurum etſi duriſſimum, virtute ignis molle & flexile redditur; vt Aurifabri malleo in certam formam, verbi gratia, calicis, thuribuli, candelabri, phialæ, & crateris, efformari queat, immò etiam in laminas tenuiſſimas, & ſubtiliſſima fila ſubinde pro-

producatur: ita quoque COR hominis iusti in camino tribulationis excoctum, & multis velut malleorum ictibus crebrò contusum, magis ac magis dilatatur, vt à Deo optimo Artifice in omnem formam, iuxta sanctissimum eius beneplacitum, facilè redigi possit. Docet id Augustinus, explanans illud Psalmi: In tubis ductilibus, & voce tubæ corneæ: Ductiles, ait, tubæ, æreæ sunt, quæ tundendo producuntur. Si tundendo, ergo vapulando eritis tubæ ductiles in laudem Dei productæ. Sic cùm tribulamur, tribulatio, tunsio; profectus, productio est. Quomodo sonuit, & quàm suauiter tuba ductilis, qui in tribulatione percussus, gratias agit! Ecce, inquit fabricator Deus, illam tubam perficere volo: non perficiam, nisi fundam. Malè sonabat antè quàm produceretur. Nunc productus, & facta tuba ductilis, laudes Dei sonabit, quæ anteà blasphemias intonuit. Disce ergo, ô Anima, in aduersis & tribulationibus non obmurmurare, non conqueri de Deo; sed magis lauda Deum, quia ex spina quâ pungeris, nascitur rosa quâ coroneris. Id enim quod in præsenti est momentaneum, & leue tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate æternum gloriæ pondus operatur in nobis.

Psal. 97. 6.

Aug. in Psal. 9.

Idem in Psal. 52.

Quin-

2.Cor.4. 17.

Quinimmò non ſunt condignæ paſſiones huius temporis, ad futuram gloriam quæ reuelabitur in nobis. Age igitur Anima, quantumuis in camino probationis COR tuum diutiùs crucietur, gratias Deo age: & cum tribus pueris in fornace ardenti concluſis lauda, glorifica, & benedic Dominum Deum cæli & terræ. Non enim comburetur COR tuum in medio flammæ ardentis, ſed purius, illuſtrius, & glorioſius inde egredietur.

LE-

CORDIS SCRVTINIVM.

Prauum est COR omnium et inscrutabile:
Quis cognoscet illud? Ego Dominus
scrutans COR et renes. *Jerem. 17. 9.*

Solus ego immensam CORDIS perscrutor abyssum,
Nautica quam potis est haud penetrare bolis.

19. *Pag. 255.*

LECTIO XIX.

CORDIS Scrutinium.

19. EMBL.

Prauum est COR *omnium, & inscrutabile; quis cognoscet illud? Ego Dominus scrutans* COR *& renes.* Ierem. 17.9.

Solus ego immensam CORDIS *perscrutor abyssum,*
Nautica, quam potis est haud penetrare, bolis.

CONSIDERA PRIMO, Humani CORDIS Arcana adeò homines latere, vt nullus ea cognoscere queat. Quare Propheta COR hominis inscrutabile nominauit, Verè enim est, vt Bernardus dixit, abyssus multa. Sicut enim abyssus exhauriri non potest, sic COR hominis à cogitationibus suis euacuari non potest; sed continuò volubilitate in eo voluuntur. Mare magnum est, & spatiosum manibus: illic reptilia, quorum non est numerus. Sicut enim reptile latenter repit, & sinuosis anfractibus huc & illuc deambulat: ita conscientiam hominis venenatæ cogi-

Ier. 17.9
Bernard. tract. de int. dom. cap. 44.
Psal. 103 25.

Ioan. 3.8 cogitationes intrant,& exeunt; vt nesciant homines vnde veniant, aut quò vadant. Hoc benè cognouerat qui dicebat: Prauum est COR hominis, & inscrutabile: *Ier.* 17.9 & quis cognoscet illud? Quòd scrutationem non recipit, nec cognitionem COR hominis, etiam Augustino *Aug. in Psal.* 41. abyssus est. Si profunditas, inquit, est abyssus, putamus quòd COR hominis abyssus est. Quid enim est profundius hac abysso? loqui homines possunt, videri possunt per operationem membrorum, audiri in sermone, sed cuius cogitatio penetratur? cuius COR inspicitur? Quid intus gerat, quid intus possit, quid intus agat, quid intus disponat, quid intus velit, quid intus nolit, quis comprehendet? Hinc Philosophus quidam optabat CORDA hominum esse vitrea, vt fundus eorum perspici posset; ne quis in illo dolus, vel fraus resideret. Eâdem de causâ Momus, apud Lucianum in *Lucianus in Hermot.* Hermotymo, reprehendit Vulcanum; quòd homini non dederit COR fenestratum, atque perspicuum. S. Macharius quoque dixit: *S. Mach. hom.* 15. COR esse infinitæ profunditatis, in quo sint triclinia, cubicula, fores, vestibula: ad quæ nulli hominum pateat accessus. Quare latebræ eius, nulli prorsus perspectæ sunt.

CON-

CONSIDERA SECVNDO, Solius Dei esse, intimas CORDIS cogitationes pernoscere: omnia enim CORDA scrutatur Dominus, & vniuersas mentium cogitationes intelligit. Quinque enim habet Deus thesauros absconditos, quos ita sibi soli asseruat, vt eorum clauem nulli alteri vmquam tribuat. Primus est, creatio ex nihilo; quæ ita cuiuscumque creaturæ potestatem excedit, vt nemini, præterquam soli Deo, attribui valeat: vnde solus Creator omnium vocatur. Secundus est, gloria & honor; qui ipsi à creaturis debetur, dicente Apostolo: Soli Deo honor & gloria. Et ipse Dominus: Gloriam meam alteri non dabo. Tertius est, iniuriarum vindicta: Mihi vindictam, & ego retribuam, dicit Dominus. Quartus, determinatum tempus extremi Iudicij de quo Christus Dominus: De die autem illâ & horâ nemo scit, neque Angeli cælorum, nisi solus Pater. Quintus thesaurus est, cogitationum CORDIS cognitio; vnde Deus apud Prohetam ait: Ego Dominus, scrutans COR & renes. Altissimè proinde CORDI nostro imprimendum est, Deum penitissimos eius recessus intueri; ideoque nihil cogitatione voluendum, quod oculis omnia inspicientis Dei displicere crediderimus. Quamuis enim Domi-

1. Paral. 28. 9.

1. Tim. 1 17.

Isa. 42. 8

Heb. 10. 30.

Mat 24. 36.

Ier. 17. 9

nus ſit in cælo, in aula ſancta ſua; tamen, vt ex Prudentio canit Eccleſia,

Speculator aſtat deſuper,
Qui nos diebus omnibus,
Actuſq; noſtros proſpicit,
A luce prima in veſperum.

Quantâ verò diligentiâ vel vnius ſolius hominis actiones contempletur, Auguſtinus agnouit; qui ita Deum alloquitur: Sic greſſus meos ſemitaſque conſideras, & die noctuque ſuper cuſtodiam meam vigilas, omnes ſemitas meas diligenter notans, Speculator perpetuus, veluti ſi totius creaturæ tuæ cæli & terræ oblitus, tantùm me ſolum conſideres, & nihil ſit tibi curæ de aliis. Neque enim tibi creſcit lux incommutabilis viſionis tuæ, ſi tantùm vnum aſpicias; neque minuitur, ſi innumera videas, & diuerſa. Sed perge vlteriùs, Anima mea, cum eodem Auguſtino conſiderare, quàm accurato ſcrutinio intima CORDIS tui Deus rimetur. Quicquid (inquit) facio, ante te facio; & illud quicquid eſt quod facio, meliùs tu vides, quàm ego qui facio. Quicquid enim ſemper operor, tu pariter ſemper præſens ades; vtpote perpetuus inſpector omnium cogitationum, intentionum, delectationum, & operationum mearum. Et non ſolùm

Aug. ſoliloq. cap. 14.

Ibid.

lùm intentionem, ſed radicis eius medullam intimam diſertiſſimâ tuæ lucis veritate colligis, numeras, intueris, & conſignas; vt reddas vnicuique, non ſolùm ſecundùm opera, vel intentionem, ſed etiam ſecundùm ipſam interiorem abſconditam medullam radicis, de qua procedit intentio operantis. Hoc eſt fortè, quod iam dixiſti nobis: Conſiderabo nouiſſima eorum. Et quod de te Domine dicitur: Vniuerſorum finem ipſe conſiderat, quoniam tu quidem in omnibus, quæ agimus, finem intentionis magis, quàm actum operationis attendis.

Deut. 32. 20.

CONSIDERA TERTIO, Impiam prorſus eſſe malorum hominum perſuaſionem, qui vt peccatis ſuis fræna laxent, fingunt Deo incognita eſſe abſcondita CORDIS: & quòd præuaricantes ab eo non videantur. Hos Iſaias vocat profundos CORDE: Væ qui profundi eſtis CORDE, vt à Domino abſcondatis conſilium: quorum ſunt in tenebris opera, & dicunt: Quis videt nos, & quis nouit nos? Pluribus porrò eoſdem perſtringit Eccleſiaſticus: Omnis homo qui tranſgreditur lectum ſuum, contemnens in Animam ſuam, & dicens: Quis me videt, tenebræ circumdant me, & parietes cooperiũt me, & nemo circumſpicit me,

Iſa. 29. 15.

Eccli. 23. 25.

quem vereor; delictorum meorum non memorabitur Altissimus. Et non intelligit quoniam omnia videt oculus illius, & non cognouit quoniam oculi Domini multò plus lucidiores sunt super Solem, circumspicientes omnes vias hominum, & profundum abyssi, & hominum CORDA intuentes in absconditas partes. Domino enim Deo antequam crearentur omnia sunt agnita: sic & post perfectum respicit omnia. Quid luculentiùs dici potuisset? sed ne Ethnicos quidem hæc veritas latuit. Thales enim Milesius percunctatus, an facta hominum Deos fallerent? Ne cogitata, inquit, vt non solùm manus, sed etiam mentes puras habere debeamus: cùm secretis cogitationibus nostris cæleste Numen adesse credimus. Hinc Ægyptij Deum hieroglyphicis notis adumbrare volentes, oculum pingebant sceptro incumbentem, significantes Deum omnia regere, omnia videre. Oculatior enim est ficto Poëtarum Argo, & symbolicis illis animalibus, quæ plena scribuntur oculis antè & retrò. Ille igitur tam perspicax, intima CORDIS penetralia diligentissimis oculis scrutatur, videtque quid in illis lateat. Danda igitur opera est, ne quid irrepat in COR nostrum, quod vel minimam mali speciem habeat. Sæpè enim

Laërt. in eius vita.

Apoc. 4. 6.

enim COR nobis rectum videtur, quod tamen CORDIS ſcrutatori Deo prauum, diſtortum, & malum iudicatur.

CONSIDERA QVARTO, Non tantùm Deo perſpecta eſſe opera & cogitationes CORDIS humani, ſed ea etiam publicè reuelanda in extremo Dei Iudicio: Tunc enim illuminabit abſcondita tenebrarum, & manifeſtabit conſilia CORDIVM. Tunc fundum CORDIS omnibus erit perſpicuum; tunc in ipſo CORDE, quaſi in conſcriptâ ſcedulâ, legetur quidquid homo vmquam fecit, dixit, cogitauit. Tunc, ſecundùm Danielem, libri conſcientiarum aperientur, ſcripti non atramento, ſed flagitiorum inquinamento, inquit Ambroſius. Sed Baſilium de his loquentem audiam: Quæ priùs corpore, quaſi veſte contecti, minimè habere putabamur, ea nudata ſe omnium oculis ingerent, nulluſque iam vel negationi, vel defenſioni erit locus; quando ipſa cernentur opera in ſuo Auctore conſpicua. Non enim confusè, ſed ſingula per partes, vt ſeſe habeant, velut in pictura, noſcentur. Et Sanctus Ephrem: Vnuſquiſque cernet ante faciem ſuam expoſita opera ſua, ſiue bona illa, ſiue mala præmiſit. Formidabiles libri aperientur, in quibus ſcripta ſunt opera noſtra, & actus, & verba: & quæ-

1. Cor. 4. 5.

Ambr. in Pſal. 1.

Baſil. lib. de vera virgin.

Ephrem lib. de vera pœnit. c. 4.

cumque egimus in hac vita; nec solùm actus, sed & cogitationes, & intentiones CORDIS. Quid tunc nobis miseris fiet (ait Chrysostomus) cùm omnia orbi vniuerso palàm facta, in tam aperto, tamque illustri theatro denudata, hominum partim nobis cognitorum, partim incognitorum oculis subiicientur? Vnusquisque, cum Ambrosio, dicere posset: Væ mihi, quia latere cupio, & latere non possum! quomodo enim latebo, qui inscripta in pectore meo gero meorum indicia peccatorum? Quòd si tum in libro CORDIS nostri bona opera descripta inuenire velimus; satagamus modò, vt semper bonas cogitationes in CORDE foueamus, immò Deum, CORDIS scrutatorem, supplices inuocemus, vt semper rationabilia meditantes, eo inspirante, cogitemus quæ recta sunt; eodemque gubernante, & illa faciamus. Pro quo hîc subnectitur

Chrysost. hom. 5 in Epist. ad Rom.

Ambr. in Apolog. Dauid.

Missale Rom.

ORATIO ECCLESIÆ.

DEVS, *cui omne* COR *patet, & omnis voluntas loquitur, & quem nullum latet secretum; purifica per infusionem Sancti Spiritus, cogitationes* CORDIS *nostri: vt te perfectè diligere, & dignè laudare mereamur.*

LE-

CORDIS RECTIFICATIO.

Rectis CORDI Lætitia. Psal. 96. 11.

Ad rectam, persæpe, mei, COR, Cordis, amussim;

Si rectum cupias, exige nata, tuum.

20. *Pag. 263.*

LECTIO XX.

CORDIS Rectificatio.

EMBL. 20.

Rectis CORDE *lætitia.*
Pſalm. 96. 11.

Ad rectam, perſæpè mei, COR, CORDIS, *amuſſim,*
Si rectum cupias, exige, nata, tuum.

CONSIDERA PRIMO, Vltra ſuprà dicta examina, Amatorem CORDIVM Deum, alio etiam modo oblati ſibi CORDIS explorare integritatem. Nam inſtar fabrorum cæmentariorum, & Architectorum, ad libellam, regulam, & amuſſim, CORDIS rectitudinem explorat. Voluntas Dei, ait Auguſtinus, ſic eſt, quomodo regula. Ecce, puta, torſiſti regulã; vnde habes corrigi? Illa autem integra manet; regula eſt enim incommutabilis. Quàm diu integra eſt regula, habes quo te connectas, & corrigas prauitatem tuam: habes vnde corrigas, quod in te tortum eſt. Atque hinc definit rectos CORDE eſſe, qui ſequuntur in hac vita voluntatem Dei, non ei reſiſtentes,

Auguſt. in Pſ. 93

Idem in Pſal. 35. conc. 1.

Idem in Ps.100. stantes, neque diffidentes. Et rectum COR dicitur hominis, qui omnia quæ vult Deus, ipse vult. Rectus est enim Deus: & ideò COR recto adhærens, tamquam in commutabili regulæ, rectum quoque dicitur. *Idem in Ps.146.* Distortum verò & prauum COR vocat, quod non se corrigit ad Deum, & *Idem in Psal.31.* Deum vult distorquere ad se. Quomodo distortum lignum, etsi disponas in pauimento æquali, non collocatur, non compaginatur, nec adiungitur; sed semper agitatur & nutat, non quia inæquale est, vbi posuisti; sed quia distortum est quod posuisti; ita & COR tuum, quàm diu prauum est, & distortum, non potest colliniari rectitudini Dei; & non potest in illo collocari, vt hæreat illi, & fiat rectum. *1.Cor.6 17.* Qui autem adhæret Domino, vnus Spiritus est. *Psal.77. 8.* Generatio autem praua, quæ non direxit COR suum, non est creditus cum Deo Spiritus eius. De his erat Simon Magus, *Actor.8. 21.* cui Petrus Apostolus dixit: Non est tibi pars, neque sors in sermone isto: COR enim tuum non est rectum cum Deo. Ibi enim ostendit, quia non potest esse rectum sine Deo. Si ergo subrepserit tibi humana infirmitas, & cœperis aliud velle, quàm Deus vult: videas prauitatem CORDIS tui extra regulam; figas illud ad regulam,

lam, & dirigatur in Deum COR tuum, quod in homine cœperat esse prauum, vt fiat rectum secundùm Deum.

CONSIDERA SECVNDO, Hanc esse in hominibus magnam & vsitatam peruersitatem, quia cùm debeant viuere ipsi secundùm voluntatem Dei, Deum volunt viuere secundùm voluntatem suam. Et cùm ipsi nolunt corrigi, illum volunt deprauari: rectum non arbitrantes quod ille vult, sed quod ipsi volunt. Voluntas Dei est aliquando vt sanus sis: aliquando vt ægrotes. Si quando sanus es, dulcis est voluntas Dei, & quando ægrotas, amara est voluntas Dei: non recto CORDE es. Quare! quia non vis voluntatem tuam dirigere ad voluntatem Dei, sed Dei vis curuare ad tuam. Sic agens, eris insulsus puer in domo patris, amans patrem si tibi blanditur; & odio habens, quando te flagellat: quasi non & blandiens, & flagellans hereditatem paret? Quapropter inter rectum COR, & prauum COR hoc interest: Quisquis homo quidquid patitur præter suam voluntatem, afflictiones, mœrores, labores, humiliationes, non tribuit nisi voluntati Dei iustæ, non illi dans insipientiam, quòd quasi nesciat quid agat, quia talem

August. in Ps. 48

Idem in Psal. 35.

Idem in Psal. 31.

flagellat, & talibus parcit; ipſe eſt rectus CORDE. Peruerſi autem CORDE ſunt, & praui, & diſtorti, qui omnia quæ patiuntur mala, iniquè ſe pati dicunt, dantes illi iniquitatem, per cuius voluntatem patiuntur: aut quia non audent ei dare iniquitatem, auferunt ei gubernationem. Quia ipſe, inquit talis, non poteſt facere iniquum; iniquum autem eſt, vt ego patiar, & ille non patiatur: concedo enim vt ſim peccator, certè ſunt peiores qui lætantur, & ego tribulor: quia ergo hoc iniquum eſt, vt etiam peiores me lætentur, & ego tribuler, qui aut iuſtus, aut minus peccator quàm illi ſum: & certum eſt apud me, quia Deus non faciet iniuſtum. Deus non gubernat res humanas, nec cura eſt illi de nobis. Ergo praui CORDE, id eſt, diſtorti CORDE, tres habent ſententias: aut non eſt Deus, dixit enim ſtultus in CORDE ſuo; Non eſt Deus: aut iniuſtus Deus eſt, cui hæc placent, & qui hæc facit: aut non gubernat Deus res humanas, nec cura eſt illi de omnibus. In iſtis tribus ſententiis magna impietas eſt. Caue ergo Anima, hanc impietatem, ne diſtorto CORDE cum Deo tuo non conſentias.

Pſ. 31. 1.

CONSIDERA TERTIO, Quo ad praxim & exercitium huius virtutis, imitari nos

debere

debere Heliotropium, de quo eleganter Plinius: Heliotropij miraculum, inquit, sæpiùs diximus, cum Sole se circumagentis, etiam nubilo die: tantus sideris amor est. Noctu verò velut eius desiderio contrahit cæruleum florem. Sol noster, voluntas Dei est: hæc nobis non semper extra nubem illucet, serenis turbidi dies miscentur, quos pluuiæ, venti, grandines infestant. Nemo Christianorum est, qui non sæpiùs sentiat hanc cæli grauitatem & turbulentas tempestates. At nos, instar Heliotropij, cum Sole nostro, cum diuina voluntate, nosipsos circumagamus, diebus etiam nubilis; tantus sit nostri sideris illius amor. Talis fuit Sanctus Iob, qui in mediis ærumnis dicebat: Dominus dedit, Dominus abstulit: sicut Domino placuit, ita factum est: sit nomen Domini benedictum. Et: Si bona suscepimus de manu Dei, mala quare non sustineamus? Ecce rectum Cor, ait Augustinus, nam quia fixum Cor eius erat in Domino, ideò rectum. Quia enim rectus est Deus; quando in illo figis Cor, forma tibi fit, vt sit tibi Cor rectum. Conformauerat se huic formæ Sancta Gertrudis, quæ graui infirmitate detenta, cùm ei Dominus appareret, vnâ manu ferens sanitatem, al-

Lib. 22. Hist. nat. cap. 21.

Drexel. de conformit. volunt. lib. 2. cap. 2.

Iob 1. 21.

Idem 2. 10.

August. in Psal. 93.

Insinuat. diuin. li. 3 c. 53.

terâ

terâ infirmitatem, vt vtram mallet, eligeret: illa vtrasque respuens, ac inter vtrasque Domini manus, procedens in feruore Spiritus, accedebat ad COR illius, ipsius laudabilissimam inquirens voluntatem, ac dicebat: Toto CORDE desidero, vt non meam respicias voluntatem; sed tuum in omnibus beneplacitum circa me perficias. Sed, quod vehementer admireris, Epictetus Ethnicus Philosophus in hoc sensu se fuisse scribit Appetitum meum, inquit, obedientem prębui Deo: vult ille me febricitare? volo & ipse. Vult me aliquâ re potiri? volo & ipse. Non vult? nolo. Mori me vult? mori igitur volo. Quis adhuc me prohibere potest contra meam sententiam, aut cogere? Vir prudens ita rem considerat, hanc rationem secum init; si Deo se dediderit, se iter tutò confecturum. Quid est istud, dedere se Deo? vt quod ille voluerit, & ipse velit; & quod ille noluerit, & ipse nolit. Quî ergo istud fiet? quomodo fieret aliter, nisi considerandâ Dei voluntate & administratione. Idemque alibi: Melius, inquit, illud iudico quod Deus vult, quàm quod ego. Adhæreo illi vt Minister & pedissequus: cum illo desidero, cum illo expeto. Denique quod ille vult, idem & ipse volo. Imitemur hanc vocem, vel potiùs

Lib. 3. dissert. cap. 26.

Idem lib. 4. diss. cap. 7.

potiùs cum Christo dicamus: Non mea voluntas, sed tua, ô Deus: fiat. Et meus cibus est, vt faciam voluntatem Dei Patris.

Luc.22. 42. *Ioan.4. 34.*

CONSIDERA QVARTO, Quemadmodum in maioribus ciuitatibus, plerumque Horologium quoddam primarium est, ad quod cetera omnia vt plurimum diriguntur: ita prorsus æquissimum est, vt nostra nos horologiola, voluntatem quisque nostram, ad illud supremum, cæleste, magnitudinis infinitæ Horologium, hoc est, ad diuinam voluntatem attemperemus. Vt enim Thomas à Kempis ait: Nihil Domine, amatorem tuum, & cognitorem beneficiorum tuorum, ita lætificare debet, sicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ dispositionis tuæ. Nam voluntas tua, & amor honoris tui, omnia excedere debet; & plus eum consolari, magisque placere, quàm omnia beneficia sibi data, vel danda. Idemque Christum ita consulentem inducit: Opta semper, & ora, vt voluntas Dei integrè in te fiat. Ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis. Quòd si vlteriùs praxim & modum huius conformitatis cum diuinâ voluntate requiras, audi Deum ipsum S. Catharinæ

Thom. à Kemp. de imitat. Christi. lib.3. cap.22.

Idē cap. 23.

S. Cath. Senens. in Dial.

rinæ Senensi ita loquentem: Ad perfectionem si peruenire desideras, tibi est in summâ humilitate perstandum, & ex verâ atque intimâ miseriæ & inopiæ tuæ cognitione, id vnum iugiter, vehementerque affectandum, vt mihi soli pareas, meamque solius voluntatem obserues. Quò autem id præstare queas, necesse est, vt per mentis conceptum, & Animi existimationem, tibi habitaculum circum vndique concameratum, ex solius meæ voluntatis materia construas; teque eo includas, & semper inhabites, vt quocumque eas, numquam egrediaris; quocumque prospicias, numquam extra aspicias; sed tuos mentis & Corporis sensus mea semper circumstet voluntas, nec quicquam aliud loquaris, cogites, aut efficias, nisi quod mihi placet, & meæ esse voluntatis credas; sicque te quidquid agendum erit, Sanctus Spiritus edocedit.

Ps. 72. 1.

CONSIDERA QVINTÒ, Quàm bonus Israël Deus his, qui recto sunt CORDE! Vt enim taceam immensos fructus diuini huius exercitij, id sanè per illud fideles Dei serui assequuntur, vt maximo in gaudio perpetuò versentur: Non enim contristabit iustum quidquid acciderit ei. Et rectis CORDE lætitia. Atque ita San-

Prouerb. 12. 21. Psal. 96. 11.

ctus Paulus dicebat: Repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra. Quia, vt ait Ambrosius, non frangitur Sapiens doloribus Corporis, nec vexatur incommodis; sed etiam in ærumnis beatus manet. Quia non in delectatione Corporis vitæ beatitudo, sed in conscientia pura ab omni labe. Hæc autem conscientiæ securitas, ex eo oritur, quòd voluntas nostra cum Dei voluntate optimè consentiat. Quare Catharina illa Senensis, Virgo sanctissima dicere solebat: Bonæ mentis homines esse quàm simillimos Seruatori nostro, qui, vti beatitudinem Animæ in ipsis etiam tormentis numquam amisit; ita nec illos eam perdere: cùm hæc consistat in conformatione propriæ voluntatis cum diuinâ. Optimè ergo dixit Sanctus Dorotheus: Eum qui diuinam voluntatem in omnibus sequi conatur, in curru vehi cum omnibus Crucibus ipsi alioqui ferendis; alios qui hanc itineris agendi rationem & compendium ignorant, ponè sequi pedites, & onerosas Cruces aut morosè trahere, aut laboriosè ferre. Itaque expeditus & gaudens homo voluntati Dei conformis, per medias ærumnas ad cælestem patriam securus pergit: Lætamini ergo in Domino, & exultate, iusti:

2. Cor. 7. 4.

Lib. 1. de Iacob. cap. 8.

Drexel. de conf. volunt. lib. 3. cap. 6.

Doroth. Serm. de obedien.

Psal. 96. 11.

iusti: & gloriamini omnes recti CORDE.

OBSERVET hìc studiosus huius Scholæ Discipulus, in omni Oratione, hac resignatione vtendum esse, quam nos Christus Dominus, cùm in horto orans, tùm in Oratione Dominica docuit, præscribens dicendum: Fiat voluntas tua, sicut in cælo, & in terra. B. Gertrudis volens omnia Christi membra salutare, trecenties sexagies quinquies dicebat: O benignissime Iesu, fiat voluntas tua, & non mea. Atque hoc Deo sacrificium longè omnium gratissimum esse intellexit. Narrat Alphonsus Salmeron fuisse hominum, qui Orationis loco, totum ordine Alphabetum recitarit (vtique perplexâ necessitate pressus) & hanc apposuerit clausulam: Domine, iunge tu litteras, & quod tibi magis placet, mihique magis expedit, largire. Cùm quidam Fratres, vt Ruffinus refert, quemadmodum orarent, B. Macharium requisissent, respondit illis dicens: Non sunt nobis necessaria superflua verba, sed extendere tantùm manus, ac dicere debemus: Deus, quomodo vis, & sicut tibi placet, ita fiat. Optimus orandi modus. Nam & Pachomius assiduè precabatur, vt Domini voluntas in omnibus impleretur.

Matth. 6 10.

Salmer. tom. 10. tract. 11

Ruffin. in vit. Pat. lib. 3. nū. 207.

FINIS LIBRI SECVNDI.

SCHO-

SCHOLÆ CORDIS LIBER TERTIVS.

Dei erga Cor *humanum beneficia.*

QVARTA CLASSIS.

Cordis illuminatio,& Spiritualis profectus.

QVÆ ad hanc Classem, post diligens examen, promota est Anima, Illuminatiuam viam ingreditur; atque inter Proficientes receseri deinceps meretur. Hîc enim Sponsæ vinea, quæ anteà floruit, optatos iam fructus profert. Teste enim Gregorio, vineæ florent, cùm Corda *fidelium bona opera proponunt; sed fructum non pariunt, si ab eo quod proposuerint, aliquibus terroribus victi infirmentur. Fructus igitur bonorum operum, & virtutum exercitia in hac Claße proponuntur: nec iam ampliùs inquiritur, an vinea floruerit; sed quasi præteritâ iam floritione, absolutè dicitur:*

Gregor. lib. 12. Moral. cap. 26.

Cant. 2. 13.

Vinea nostra floruit. Et : Vineæ florentes dederunt odorem suum. Hæc fragrantia ex vitis floritione fluit iam adultâ, quando nimirùm flosculi incipiunt prodere minutas, & adhuc planè acerbas gemmulas uvarum, quæ sensim Solis ardore in perfectos racemos maturescunt. Vinea ergo in hoc statu à Bernardo sic describitur : Vt sit in fide plantata, in charitate radicata, defossa sarculo disciplinæ, stercorata Pœnitentium lacrymis, rigata Prædicantium verbis, & sic sanè exuberans vino, in quo est lætitia; sed non luxuria: vino totius suauitatis, nullius libidinis. Huius vineæ dicamus fidem, vitem; virtutes, palmites; botrum, opus; deuotionem, vinum. Quæ quidem omnia, COR *ad illuminationem & spiritualem profectum disponunt : & talia sunt ea, quæ sequentibus Lectionibus elucidantur.*

Bernard. Serm. 30 in Cant.

LE-

CORDIS RENOVATIO.

Dabo uobis COR nouum, et ſpiritum nouum ponam in medio ueſtri. *Ezech. 36. 26.*

Cui noua cuncta placent, vetus o, COR, pone [illegible]

Quod tibi pro veteri ſponſa repone [illegible]

21.

LECTIO PRIMA.

CORDIS Renouatio.

EMBL. 21.

Dabo vobis COR *nouum, & Spiritum nouum ponam in medio vestri.*

Ezech. 36. 26.

Cui noua cuncta placent, vetus, ô, COR pone, nouumq́;,

Quod tibi pro veteri, Sponsa repono, cape.

CONSIDERA PRIMO, Dilectum tuum desiderare, vt renoueris Spiritu mentis tuæ, & induas nouum hominem, qui secundùm Deum creatus est in iustitiâ & sanctitate veritatis. Quare admonet Apostolus eius, vt deponas secundùm pristinam conuersationem veterem hominem, qui corrumpitur secundùm desideria erroris; & fias in Christo noua creatura. Non potes autem noua creatura, nouusque homo fieri, nisi COR accipias nouum. Renouatio enim hæc magis interior, quàm exterior est, & nisi à CORDE procedat, permanet homo in vetustate sua. Ideò Deus admonens peccatores ad pœnitentiam, præscribit vt COR nouum sibi faciant: Proiicite, inquit, à vobis omnes

Ephes. 4. 24.

2. Cor. 5. 17.

Ezech. 18. 31.

omnes præuaricationes veſtras, in quibus præuaricati eſtis, & facite vobis COR nouum, & Spiritum nouum; & quare moriemini domus Iſraël? Indicans ſine dubio peccatorem moriturum, niſi faciat ſibi COR nouum. Ex quo iam facilè vides, quanta neceſſitas indicta tibi ſit renouandi COR tuum. COR enim peccati fæcibus pollutum, emundari nullatenus poteſt, niſi omninò innouetur. Nam vt æneam, fuſilemque ſtatuam omninò deturpatam, fœdeque mutilatam, Artifex priſtino ſplendori nequit reddere, nî ea in partes diffracta, igne liquefacta, nouæque formæ aptata, nouo labore fundatur, & expoliatur: ita humanum COR ſpurcitiis contaminatum, priſtinæ dignitati numquam plenè reſtituetur, niſi per contritionem priùs diffringatur, igne diuini amoris liqueſcat, & à Dei manu renouetur, iterumque quaſi creetur. Id verò per diuinæ gratiæ infuſionem, in iuſtificatione peccatoris, efficitur. Ex quo capite, augetur quoque neceſſitas renouandi COR. Cùm enim pretioſiſſimi illius vini, diuinæ gratiæ receptaculum ſit, mundum ſine dubio eſſe debet. Quare Chriſtus Dominus dicebat: Non mitti vinum nouum in vtres veteres, ſed in vtres nouos. Deſignans muſtum

Fornerus Concion. 52. in Pſal. 50.

Matth. 9. 17.

mustum Spiritus Sancti nouo CORDE esse excipiendum.

CONSIDERA SECVNDO, Nec veteris CORDIS exspoliationem, nec eiusdem renouationem, solis naturæ viribus, absque diuinæ gratiæ auxilio, vllo modo fieri posse, proindeque feruentibus precibus à Dei bonitate esse postulandam. Faciebat id Regius Vates, cùm ita Dominum alloquebatur: COR mundum crea in me Deus, & Spiritum rectum innoua in visceribus meis. Quid verò hoc est? an Dauid COR non habebat, cùm Dominum deprecaretur? omninò: sed intelligebat se adeò corruptum & deprauatum habere COR, vt nouo penitus egeret, vt in virum alterum mutaretur. Fornicatio, ait Propheta, aufert COR. Carebat igitur CORDE, qui adulterium commiserat. Quin ipse Dauid ad nihilum redactum se fatetur. Et de Peccatore Ezechiel ait: Nihili factus es. Verè enim nihil est Peccator, qui à charitate excidit, quæ vita Animæ est. Quare Sanctus Paulus dicebat: Si charitatem non habuero, nihil sum. Cùm igitur COR Dauid quasi annihilatum esset, meritò rogauit, vt Deus illi COR nouum crearet. Creare enim, est aliquid de nihilo producere, quod solius Dei est. Inuoca ergo, Anima mea, Deum COR-

Psal. 50. 12.

Osea 4. 11.

Psal. 72. 22.

Ezech. 18. 19.

1. *Cor.* 13. 2.

Psal. 50. 12. DIS tui, vt COR mundum in te creet. Inuoca Patrem Spirituum, vt Spiritum rectum innouet in visceribus tuis.

CONSIDERA TERTIO, Non frustrà te pro renouatione CORDIS Domino supplicaturum; adeò enim liberalis est, vt non tantùm petitiones CORDIS diligentium se, sed & præparationem CORDIS eorum exaudiat. *Psal. 10. 17.* Sed & vlteriùs eò immensa eius misericordia progressa est, vt amplissimis verbis COR nouum nobis promitteret: Dabo vobis (inquit) COR nouum, & Spiritum nouum ponam in medio vestri: & auferam COR lapideum de carne vestrâ, & dabo vobis COR carneum. *Ezech. 36. 26.* Et Spiritum meum ponam in medio vestri: & faciam vt in præceptis meis ambuletis. Quid dulcius, aut gratius nobis polliceri posset? Sed vide, quæso, quomodo CORDIS renouationem Deus instituat. Primùm enim aufert COR lapideum, id est, durum & obduratum instar lapidis, quale fuit Pharaonis, & Iudæorum. *Exod. 13. 22.* Tradunt non ignobiles Scriptores, Plinius, Plutarchus, & Rhodiginus, Hermogenem Leonidam, Aristomenen, Messenum, Lysandrum, reipsa COR hirsutum & pilosum habuisse; quod eos duri, asperi, & crudelis CORDIS fuisse, ac veluti *Plin. lib. 11. 37. Plutarc. in Parall. & Rhodigin lib. 4. c. 16.*

veluti bruta quædam, ſignificabat. Contrà verò, Sanctus Baſilius, lenitate CORDIS, ab Auctore naturæ repræſentari autumat CORDIS immunitatem ab omni malitiæ, nequitiæve piloſitate, quâ illi ſunt affecti; quorum CORDA carnalium ac terrenarum rerum cupiditatibus, atque illecebris, affluentiſſimæ inſtar fontium ſcatebræ, exundant. Ablato autem bruto hoc atque lapideo CORDE, tribuit Deus COR nouum, COR carneum, leue, terſum, atque molle: quo nimirùm intelligitur voluntas facilis, obſequens, & inſtar carnis flexilis: quæ Dei inſtinctus, legem, & impreſſiones ſtatim excipit, ſibiq́ue imprimens opere etiam exequitur. Quid autem dicam de hoc nouo CORDE? An non ipſum eſt COR Domini noſtri Ieſu Chriſti? Poſtquam enim dixit: Spiritum nouum ponam in medio veſtri; paulò poſt quaſi illud exponens ſubiunxit: & Spiritum meum ponam in medio veſtri; innuens Spiritum nouum, eſſe Spiritum ſuum. Cùm autem Spiritus & COR hîc vnum cenſeantur, facilè conficitur COR nouum, quod Deus dat, eſſe ipſum COR Dei. Admiretur ſanè, & obſtupeſcat B. Iob incredibilem illam ſupremi Numinis philantropiam, quâ Deus homini benefacere, illiuſque recordari dignatur:

Baſilius in Hexameron.

Ezech. 36.26.

Iob 7.17 Quid eſt homo, exclamat, quia magnificas eum, aut quid apponis erga eum COR tuum? Maius profectò videtur, quod ipſum etiam COR ſuum homini donare Deus dignetur; id verò adeò ingenuo & amico facit modo, vt præ amoris magnitudine dicere non vereatur: Amantem Animam COR ſuum deprædari, atque eripere. *Cant. 4. 9.* Vbi enim Vulgata lectio habet: Vulneraſti COR meum, ſoror mea Sponſa, vulneraſti COR meum; ex Hebræo vertunt *Giſler. & Delrio in cap. 4. Cant.* Pagninus, & Vatablus: Abſtuliſti mihi COR. Eodemque ſenſu Septuaginta vertentes ἐκκαρδίωσας, ab aliis intelliguntur, tantumdem dixiſſe, atque excordiaſti me. Siue, vt *Ambroſ. Serm. 16 in Pſal. 118.* Ambroſius habet, COR meum cepiſti. Hic enim eſt inſignis ille amoris effectus, qui Animam rapit in rem amatam, vt magis ſit vbi amat, quàm vbi animat. Vbi enim *Matth. 6 21.* eſt theſaurus, ibi eſt & COR. Trahit enim res adamata Amantis COR ad ſe. Vnde optimè dicebat ille:

Ex Iubilo S. Bern.

COR *meum à me tranſiit,*
Simul poſt Ieſum abiit.

Matth. 11. 12. Quemadmodum enim Regnum cælorum vim patitur, & violenti rapiunt illud: ita & Sponſus Animarum noſtrarum, qui eſt ipſa felicitas Regni cæleſtis, vim patitur, *Cãt. 4. 9.* & violenter abripitur ab vno oculorum

Sponſæ

Sponsæ suæ, & vno crine colli eius. Ligatur, inquam, & ad nos attrahitur viuâ fide, & integrâ obedientiâ; adeò quidem efficaciter, vt se Dilectæ suæ negare non possit, sed COR suum illi libentissimè tribuat. Quare vlteriùs hîc considera,

Quòmodo Christus Dominus quibusdam COR *suum tribuerit.*

NON desunt in Ecclesia Dei credibilia satis testimonia, quibus id quod iam dictum est, luculenter satis cõfirmetur. De S. enim Gertrude legimus, quòd cùm mœsta esset, quòd in horis Canonicis non rarò ex humanâ fragilitate laberetur, Dominus illi apparens, præsentauerit illi quasi propriis manibus suis COR suum Deificatum, in similitudine lampadis ardentis, dicens: Ecce COR meum dulcissimum, semper venerandæ Trinitatis Organum, oculis mentis tuæ prætendo, cui omnia quæ per te minus supplere sufficis, fiducialiter pro te supplenda commendabis. Et sic omnia coram oculis meis apparebunt summè perfecta. Sed ipsa quoque Gertrudis, de admirando hoc munere ita loquitur: Addidisti etiam mihi inter hæc, inæstimabilem amicitiæ familiaritatem impendere,

Insinuat. Diuinæ Pietatis lib. 3. cap. 25.

Lib. 2. cap. 35.

pendere, diuersis modis illam nobilissimam Arcam Deitatis, scilicet Deificatum COR tuum præbendo in copiam omnium delectationum mearum; nunc gratis dando, nunc, ad maius indicium mutuæ familiaritatis, illud mihi pro meo commutando, cum quo multa occulta secretorum iudiciorum & delitiarum tuarum mihi manifestasti. Pari fauore quoque sororem eiusdem S. Mechtildem diuina bonitas prosecuta est. Cùm enim Feriâ quartâ post Pascha, in Introitu Missæ cantari audiret: Venite benedicti; mirabili gaudio repleta, Domino dixit: O vtinam & ego vna de benedictis essem Animabus, quæ aliquando illam tuam dulcissimam vocem audient. Cui respondit Dominus: Eris tu sanè vna ex illis, idque certò credas, atque ideò COR meum tibi trado in pignus, quod semper tecum habebis, & cùm promissionem meam adimpleuero, tum illud mihi, in huius rei testimonium restitues. Insuper, do tibi COR meum in domum refugij, vt vbi ex hac vita discesseris, alio loco non recipiaris. Hoc porrò munere suscepto, magno amore, & reuerentiâ erga COR Iesu ferebatur. Instante autem horâ, quâ migratura erat ex hoc mundo, Dominus summæ Maiestatis Iesus eam lumine

Lib. 2. Gratiæ spiritual. cap. 16.

Ludouic. Blosius in append. adMonit.

mine diuinitatis suæ totam illustrans, suaui blandaque voce inuitauit his verbis: Veni benedicta Patris mei, posside paratum tibi Regnum à constitutione mundi. Tunc nimirùm ipse Dominus commonefecit eam doni illius excellentissimi, quo ante aliquot annos (cùm eadem verba ad Missam cantarentur) donauerat illi COR suum in pignus amoris. Igitur illa beata Anima, in ipsum COR Iesu suauissimum admissa, sempiternæ gloriæ, gaudiisque cælestibus feliciter fuit sociata. Stupendum verò est quod de Sancta Catharina Senensi traditum accepimus. Hæc die quadam, vehementissimè amoris Christi Domini Sponsi sui vulnere sauciata, instanter ab eo petiit, vt à se COR suum, & propriam voluntatem radicitus euelleret, quò omnibus in rebus sine vllâ tergiuersatione se illi obsequentem, atque morigeram præberet. Videbatur autem illi sic oranti in visione venire Christus, & latus sinistrum aperire, ablatoque CORDE recedere. Quod cùm eius Confessarius parui faceret, eamque parum sanæ mentis esse crederet, ecce illi quadam die è Sacello Ecclesiæ exire volenti, cùm multa luce Christus apparuit, in manu ferens COR quoddam rubicundum & illustre, propiusque

Spir.c. 14.
Matth. 25.24.

Raimũd. Capuan. lib.2.in vita cap. 16. apud Surium tom.2.

accedens, illud in ſiniſtrum Virginis latus impoſuit, dicens: Ecce, filia mea, habes pro CORDE tuo COR meum; clauſoque latere receſſit. Sed ne putaretur hoc inane phantaſma, illo in loco cicatrix permanſit, quæ à ſociis eius frequenter viſa eſt. Quid autem ex hac adeò ſtupendâ CORDIS mutatione fuerit conſecutum, facilè quiſque poterit diuinare. Non enim rerum omnium Conditor, hac mirabili ratione tam diu apud ſe COR illius retinere voluit, niſi vt illud ardentiſſimo amore, & gratiarum omnium affluentiâ repleret. Cuius rei eadem ſancta Virgo certiſſima teſtis eſt, quæ incredibilem charitatis ardorem in CORDE ſuo ſentiebat: prorſus vt diceret, tantam in Animâ ſuâ puritatis, & humilitatis renouationem exiſtere, vt ad ætatem quatuor vel quinque annorum ſe rediiſſe putaret.

DE admirandâ verò hac CORDIS permutatione, non inuenuſtum Epigramma in Sanctam hanc Catharinam Senenſem quidam panxit.

COR ſine CORDE mihi eſt, ſine vita viuere, vita:
Qui ſine vtroq; dedit viuere, vtrumq; tulit.
Nec tulit vt ſine vtroq; forem, ſed viuat vt in me
COR ſine CORDE, nouum COR ſibi finxit amans.

Nunc

Nunc neque velle meum est, neque nolle: at
Amantis vtrumque,
Qui mihi me rapuit, COR *mihi cùm rapuit.*
Viue igitur, mea vita, meum COR: *discet amare*
Hinc, qui se nimium, dum sibi viuit, amat.

Non admodum dissimili amoris prærogatiuâ erga S. Lutgardem diuina bonitas vsa est: cui, cùm velut alteri Esther facultatem fecisset petendi quod vellet, respondit illa: Volo, Domine, COR tuum. Et Dominus: Quin ego potiùs, ait, & COR tuum. Respondit illa: Sit ita Domine, at sic tamen, vt CORDIS tui amorem CORDI meo attemperes; & in te COR meum possideam, omni tempore tuâ protectione securum. Facta est igitur ab eo die quædam permutatio CORDIVM, vel potiùs vnio Spiritus creati & increati, per gratiæ excellentiam. Deinceps enim ita Christus CORDI Virginis inhæsit, eam communiens & protegens, vt nec tentatio carnis, immò ne turpis quidem cogitatio mentem eius vel temporis puncto infestârit.

Cantiprat. l. 2. vitæ eius cap. 6.

LE-

LECTIO II.

EMBL. 22.

CORDIS Illuminatio.

Illuminabuntur CORDA *vestra.* Eccli. 2.10.

Lux de luce Deus, cæci, lux vnica, mundi,
CORDE *graues tenebras discute luce tuâ.*

CONSIDERA PRIMO, Nihil miserabilius aut infelicius esse CORDE obtenebrato, & à diuina luce prorsus excluso. Qui enim ambulat in tenebris, nescit quò vadat, atque hinc mille incurrit pericula. Versatur enim in perpetuâ quasi nocte, & densissimâ caligine, in qua iustitiæ Solem, & veritatis lumen frustrà requirat; quia nulla societas luci ad tenebras. Quàm meritò ergo exclamat Augustinus: Væ, væ tenebris meis, in quibus iacui! Væ, væ cæcitati illi, in qua videre non poteram lumen cæli! Væ, væ præteritæ ignorantiæ meæ, quando non cognoscebam te Domine! Periculum verò quod hisce tenebris Anima incurrit, pulchrè descripsit Psalmista, cùm Deo ita loqui-

Ioan 12. 5.

2. *Cor*. 6. 14.

August. Soliloq. cap. 31.

CORDIS ILLVMINATIO.

Illuminabuntur CORDA uestra. *Eccli. 2. 10.*

Lux de luce Deus, cæci lux vnica mundi,

CORDE graues tenebras discute luce tuâ.

22. *Pag. 286.*

loquitur : Posuisti tenebras, & facta est nox : in ipsâ pertransibunt omnes bestiæ siluæ. Catuli Leonum rugientes, vt rapiant, & quærant à Deo escam sibi. Quod morali sensu ita explicat Gregorius : Tenebras Dominus ponit, cùm peccatis iudicia rependens, lumen suæ intelligentiæ subtrahit. Et nox efficitur, quia prauorum mens ignorantiæ suæ erroribus cæcatur. In qua omnes bestiæ siluæ pertranseunt, dum maligni Spiritus sub opacitate fraudis latentes, in reproborum CORDIBVS prauitates suas explendo percurrunt. In qua & catuli Leonum rugiunt, quia nequissimarum, sed tamen eminentium potestatum ministri Spiritus importunis tentationibus insurgunt. Qui tamen à Deo escam appetunt, quia nimirùm capere Animas nequeunt, nisi iusto iudicio præualere diuinitus permittantur. Quis non exhorrescat immanes has feras, præsertim in tenebris constitutus ? Quis non timeat, ne ab iis rapiatur & deuoretur ? Quis non aspiret ad lucem veram, quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum ? Illâ enim exoriente, omnes illæ feræ in antra se recipiunt, vt ibidem Regius Vates subdidit : Ortus est, inquit, Sol, & in cubilibus suis collocabuntur. Exibit homo

Ps. 103. 20.

Lib. 17. Moral. cap. 37.

Ioan. 1. 7.

mo ad opus ſuum. Vbi enim veritatis lumen obcæcatum COR colluſtrarit, fugantur omnes effrænatæ cupiditates, & illuminatus homo pergit ad opus ſuum, id eſt, mandatorum diuinorum obſeruantiam, & virtutis ſtudium; cui abſque Dei luce vacare non poteſt. Nam vt Auguſtinus ait: Sicuti oculus Corporis etiam perfectiſſimè ſanus, niſi luce adiutus, non poteſt cernere: ſic etiam homo perfectiſſimè iuſtificatus, niſi æternâ luce iuſtitiæ diuinitus adiuuetur, non poteſt rectè viuere. Ora ergo cum eodem Auguſtino: O ſplendor Paternæ gloriæ, qui ſedes ſuper Cherubim, & intueris abyſſos: lumen veridicum, lumen illuminans, lumen indeficiens, in quem deſiderant Angeli proſpicere. Ecce COR meum coram te eſt; diſcute tenebras eius, vt amoris tui claritate plenius perfundatur.

Auguſt. lib. de Nat. & grat. cap. 16.

Auguſt. in Medit. cap. 18.

CONSIDERA SECVNDO, In principio cùm Deus cælum & terram crearet, tenebræ erant ſuper faciem abyſſi, dixitque Deus: Fiat lux, & facta eſt lux. Super faciem quoque CORDIS noſtri denſiſſimæ ſunt tenebræ ignorantiæ & peccatorum, in quibus permanere nos oportet, niſi Deus, qui dixit de tenebris lumen ſplendeſcere, ipſe illuxerit in CORDIBVS noſtris,

Gen. 1, 1.

2. Cor. 4. 6.

nostris, ad illuminationem scientiæ claritatis Dei. Aspira ergo ad hanc lucem, & dic: Illuminare his (qui in tenebris, & in vmbra mortis sedent; ad dirigendos pedes nostros in viam pacis. Audi Augustinum multipliciter diuinam lucem implorantem: Lux, inquit, inuisibilis, cui omnis abyssus humani CORDIS est visibilis. Ecce, tenebræ sunt super faciem abyssi mentis meæ, tu es lumen. Ecce, caligo tenebrosa super aquas CORDIS mei, tu es veritas. O verbum, per quod facta sunt omnia, & sine quo factum est nihil! Verbum quod est ante omnia, & ante quod nihil. Verbum creans omnia, sine quo omnia nihil. Verbum regens omnia, sine quo nihil sunt omnia. Verbum, quod dixisti in principio: Fiat lux, & facta est lux. Dic etiam mihi: Fiat lux, & facta sit lux, & videam lumen, & cognoscam quidquid non est lumen, & lumen tenebræ ponantur. Et sic sine tua luce, non est veritas. Adest error, adest vanitas, non est discretio, adest confusio: adest ignorantia, non est scientia: adest cæcitas, non est visio: adest inuium, non est via: adest mors, non est vita. Væ mihi misero toties obcæcato; quia tu lux, & ego sine te. Dic verbum, Do-

Luca 1. 79.

August. Soliloq. cap. 3.

Ioan. 1.

Cap. 4.

mine, fiat lux, vt videam lucem, & vitem tenebras; videam viam, & vitem inuium; videam veritatem, & vitem vanitatem; videam vitam, & vitem mortem.
Ps. 26. 1. Illuminare Domine, lux mea, illuminatio
Idem Solil. c. 12. mea, & salus mea, quem timebo? Sunt vmbræ tenebrarum, quibus operior in hac abysso caliginosi carceris huius, in
Cant. 2. 17. qua prostratus iaceo, donec aspiret dies, & inclinentur vmbræ, fiatque
Ps. 28. 4. lux in firmamento virtutis tuæ. Vox Domini in virtute, vox Domini in magnificentia, dicat: Fiat lux, & effugentur tenebræ: & appareat arida, germinetque terra herbam virentem, & facientem semen, fructum bonum iustitiæ Regni Dei.

Num. 8. 2. CONSIDERA TERTIO, Præcepisse olim Deum, vt in Sanctuario suo ad Australem partem poneretur aureum candelabrum, habens lucernas septem. Tabernaculum hoc, quod Templorum figuram referebat, Animam hominis iusti designat, vt enim ait Apostolus: Templum Dei estis vos, &
1. Cor. 3. 16. Spiritus Dei habitat in vobis. Quid verò candelabrum hoc in spirituali CORDIS nostri Sanctuario collocandum aliud adumbrat, quàm lucem illam

qu

quâ hominis Animus à Spiritu Sancto collustratur? Lucernæ autem in candelabro ardentes, illas lucernas denotant, de quibus Dominus dixit: *Sint lumbi vestri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus vestris.* Sed audi Origenem eleganter admodum candelabrum CORDIS explicantem: *Sciat, inquit, Christianus, sibi in Sanctis candelabrum luminis collocandum, vt sint ei lucernæ semper ardentes, & lumbi succincti, & ipse, tamquam seruus, qui expectat Dominum suum redire de nuptiis. Sed istud candelabrum in Austro collocet, vt ad Aquilonem respiciat. Accenso enim lumine, id est, vigilanti* CORDE, *respicere semper debet Aquilonem, & obseruare eum, qui ab Aquilone est. Ab Aquilone enim accenduntur mala vniuersæ terræ. Vigilans ergo, & sollicitus, & ardens, intueatur semper astutias diaboli, & semper aspiciat, vnde sit ventura tentatio, vnde hostis irruat, vnde inimicus obrepat.* Vt autem hoc videre, ô Anima, possis, ora Deum illuminatorem tuum, vt lumen hoc in CORDE tuo accendat; & dic cum Propheta: *Quoniam tu illuminas lucernam meam: Deus meus illumina tenebras meas.* Et cum Augustino: *O lux*

Lucæ 12. 35.

Origin. hom 9. in Exod.

Ierem. 1. 14.

Psal. 17. 29.

August. Soliloq. cap. 34. quæ semper luces, & nunquam obfuscaris, illuminam me. Aufer quæso squammas caliginis antiquæ, radio tuæ illuminationis, ô splendor inaccessibilis, vt videam me, vt videam te. Væ cæcis oculis, qui te non vident, Sol illuminans cælum & terram! Væ caligantibus oculis qui te videre non possunt! Væ auertentibus oculis, vt non videant veritatem! Væ non auertentibus, vt videant vanitatem! Nequeunt enim oculi assueti tenebris, summæ veritatis radios intueri; nec sciunt de lumine aliquid æstimare, quorum est in tenebris habitatio. Tenebras vident, tenebras diligunt, tenebras approbant: de tenebris euntes in tenebras, nesciunt, vbi corruant. Miseri qui nesciunt, quid amittant; & miseriores vtique qui sciunt quid amittant; qui cadunt apertis oculis, & descendunt in infernum viuentes.

CONSIDERA QVARTO, Magnum beneficium, quod Deus CORDI tuo præstat, cùm illud illuminat. Primò enim illud splendidum facit. Deinde ab omni terrore ac metu liberat. Primum illud exposuit Isaias, dicens: *Orietur in tenebris lux tua, & tenebræ tuæ erunt sicut meridies. Et requiem tibi dabit Dominus* *Isa. 58. 10.*

sem-

ſemper, & implebit ſplendoribus Animam tuam. Alterum autem illud Dauid confitetur, dicens: Dominus illuminatio mea, & ſalus mea, quem timebo? Quis enim timeat, ſi Deum illuminatorem ſibi præſentem habeat, qui facem ei præferat, vt omnia pericula deuitet? Explicat vtrumque hoc beneficium Chryſoſtomus: Non ſic, ait, mundus eſt clarus oriente radio, vt Anima illuſtratur, & ſplendidior fit à Spiritu gratiam ſuſcipiens. Et diligentiùs rerum naturas diſce. Nocte enim terras tenente, & tenebris caligantibus, ſæpè funiculum quis cernens, ſerpentem eſſe putauit; & amicum accedentem, tamquam inimicum fugit; ſtrepitum quempiam ſentiens, trepidus factus eſt: factâ autem die, nihil tale fieret, ſed omnia qualia ſunt, apparent. Quod & in Anima noſtra contingit. Poſtquam enim gratia veniens, mente tenebras expulit, rerum veritatem diſcimus, & nobis fiunt deſpicabiles res priùs tremendæ: nec enim ampliùs mortem timemus, diligenter ex hac ſacrâ introductione diſcentes, quòd mors non eſt mors, ſed ſomnus, & dormitio temporaria; non pauperiem, non morbum, non aliud quid huiuſmodi timentes, ſcientes quòd

Pſal. 29. 1.

Chryſoſt. Hom 21. ad pop. Antioch.

ad meliorem tendimus vitam, ab omni liberam inæqualitate. Si ergo in tenebris exortum tibi ſit lumen CORDIS, gratus eſto Deo tuo, & dic: En ego filius ancillæ tuæ, per fidem tuam flecto ceruicem CORDIS mei, ſub pedibus maieſtatis tuæ, gratias agens, quoniam dignatus es per tuam miſericordiam illuminare me. Ecce video, gratias ago: ecce video lumen cæli, interlucet oculis mentis meæ radius deſuper à facie luminis tui, & lætificat omnia oſſa mea. O ſi perficeretur in me! Auge, quæſo, luminis Auctor, auge quæſo quod interlucet in me. Dilatetur, obſecro, dilatetur ex te.

CONSIDERA QVINTO, Non ſatis eſſe, à Deo lumen in CORDIS lucerna accendi; ſed diligenter quoque prouidendum eſſe, ne fortè extinguatur. Quæuis enim mala actio lucem iſtam extinguit. Vnde quod S. Paulus dixit: Spiritum nolite extinguere; ita Chryſoſtomus interpretatur: Spiritum non extinguatis, hoc eſt, donum Spiritus. Extinguit autem Spiritum, vita impura. Nam quemadmodum, ſi quis lucis huius lychno, & aquam inſpergeret, & puluerem &, ſi nihil horum inſpergeret, ſed oleum tantùm eximeret, lucem extingueret: ita habe

1. Theſſ. 5. 19.

Chryſoſt. hom. 11. in 1. Ep. ad Theſſ. cap. 5.

habet & donum Spiritus. Siue namque res terrenas, & rerum fluxarum curas insperseris, extingues Spiritum. Siue etiam, si tu nihil tale feceris, aliunde tamen tentationis vehemens impulsus, instar cuiusdam venti irruerit, & flamma valida non fuerit, aut parum olei habuerit, aut foramen seu ostium non clauseris, omnia peribunt. Foramina in nobis sunt oculi, & aures. Ne sinas istis occurrere validum malitiæ flatum, alioquin lychnum extinguet: sed obtura foramina timore Dei. Ianua os est, claude. Extinguitur quoque lucerna, si oleum deficiat: quando misericordiam non facimus, extinguitur Spiritus. Etenim ex misericordia Dei, Spiritus sancti lumen in nobis accenditur. Cautè igitur accensum lumen custodiamus, & vt filij lucis ambulemus: Fructus enim lucis est in omni bonitate, & iustitia, & veritate. *Ephes. 5. 9.*

Quàm necessarium, quamque vtile nobis sit CORDIS lumen, Sancta Mater Ecclesia satis ostendit; quæ in quotidianis Hymnis frequentissimè illud à Deo flagitat: adeò vt hunc ex illis Centonem confecerimus.

HYMNVS,

Pro Cordis Illuminatione.

Splendor paternæ gloriæ,
De luce lucem proferens,
Lux lucis, & fons luminis,
Dies diem illuminans:
Verusq; Sol illabere.
Micans nitore perpeti,
Iubarq; Sancti Spiritus
Infunde nostris sensibus.
Cedant tenebræ lumini,
Et nox diurno sideri,
Vt culpa, quam nox intulit,
Lucis labascat munere.
Phantasma noctis decidat,
Mentis reatus subruat,
Quidquid tenebris horridum
Nox attulit culpa, cadat.
Consors paterni luminis,
Lux ipse lucis, & dies,
Aufer tenebras mentium,
Nouumq; lumen ingere.
Sunt multa fucis illita,
Quæ luce purgentur tuâ.
Tu lux Eoi sideris,
Vultu sereno illumina.

Mens ecce torpet impia,
Quam culpa mordet noxia,
Obſcura geſtit tollere,
Et te Redemptor quærere.
Repelle tu caliginem
Intrinſecus quàm maximè,
Vt in beato gaudeat
Se collocari lumine.
Te te Redemptor, quæſumus,
Reple tuo nos lumine;
Per quod dierum circulis
Nullis ruamus actibus.
Lux ſancta nos illuminet,
Manenſq́ꝫ noſtris ſenſibus,
Noctem repellat ſæculi,
Purgata ſeruet pectora.
Lucem fides inueniat,
Sic luminis iubar ferat,
Vt vana cuncta terreat,
Hanc falſa nulla comprimant.
O lux beata Trinitas,
Et principalis Vnitas!
Noſtris refulge ſenſibus,
Infunde lumen CORDIBVS.
Præſta Pater piiſſime,
Patriq́ꝫ compar vnice,
Cum Spiritu Paraclito,
Regnans per omne ſæculum.
Amen.

LECTIO III.

EMBL. 23.

COR Tabula Legis.

Dabo legem meam in visceribus eorum, & in CORDE *eorum scribam eam.*
Ierem. 31. 33.

Scribo nouam, teneri nunc CORDIS *in æquore, legem,*
Cùm vetus in duris sit mihi scripta petris.

CONSIDERA PRIMO, Deum nolle oblatum sibi COR permanere vacuum; sed eo vtens tamquam chartâ, legem suam illi inscribit, atque hæc est gratia Noui Testamenti. Cùm enim veterem legem olim in lapideis tabulis digito suo scripsisset, promisit in Nouo Testamento, se eam scripturum in CORDIBVS fidelium; ita enim apud Ieremiam loquitur: Hoc erit pactum quod feriam cum domo Israël: Post dies illos, dicit Dominus, dabo legem meam in visceribus eorum, & in CORDE eorum scribam eam. Hæc autem legis scriptura in CORDE, fit per

Deut. 9. 10.

Ier. 31. 33.

CORDIS TABVLA LEGIS.

Dabo legem meam in uiſceribus eorum, et in CORDE eorum ſcribam eam. *Jerem. 31. 33.*

Scribo nouam teneri nunc CORDIS in ęquore legem,
Cum vetus in duris ſit mihi ſcripta petris.

23. *Pag. 208.*

per Spiritum ſanctum, diſcente Auguſtino: Quid ſunt ergo leges Dei, ab ipſo Deo ſcriptæ in CORDIBVS, niſi ipſa præſentia Spiritus ſancti, qui eſt digitus Dei, quo præſente diffunditur charitas in CORDIBVS noſtris, quæ plenitudo legis eſt, & præcepti finis? Ex hoc capite B. Paulus vocat Corinthios, & in iis omnes fideles, Epiſtolam Chriſti. Manifeſtati, inquit, quòd Epiſtola eſtis Chriſti, miniſtrata à nobis, & ſcripta non atramento, ſed Spiritu Dei viui: non in tabulis lapideis, ſed in tabulis CORDIS carnalibus. Iam, ſi & tu Dei Epiſtola eſſe deſideras, & gratiam Noui Teſtamenti percipere concupiſcis, præpara COR tuum ad hanc ſcripturam recipiendam. Ad quod, primò requiritur, vt ſit veluti charta munda, nullo peccati inquinamento maculata: Noli tollere de CORDE tuo legem Dei, & affigere legem peccati. Noli ſcribere in ſenſibus tuis diaboli illecebras, & Dei delere mandata. Noli, ſæcularium more, COR tuum facere mappam Geographicam, in qua totus mundus, cum ſuis regnis, prouinciis, & ciuitatibus depictus ſit; ſed effice eam chartam mundam, cui lex Dei poſſit inſcribi. Secundò, quemadmodum Deus olim voluit dolari tabu-

Lib. de Spir. & lit. c. 21.
Luc. 11. 20.
Rom. 13. 10.
1. Tim. 1. 5
2 Cor. 3. 3.
Ambroſ. tom. 2. in Pſal. 118. Octon. 14.
Deut. 10 1.

tabulas lapideas, quibus digito suo legem inscripturus erat: ita COR tuum debet esse omninò planum, & leuigatum, ita vt nulla omninò scabrities scripturam Dei impediat. Quare dolabrâ mortificationis continuò dolandum erit, vt legem gratiæ & amoris suscipere possit. Tertiò, debet COR esse molle instar ceræ; in pugillaribus enim cerâ illitis nihil stylo exarari potest, nisi illa mollis ductilisque fuerit: ita requirit S. Paulus tabulas CORDIS carnei, id est non duri, instar lapidis; sed teneri, tractabilis, atque docilis. Si igitur nonnihil induratum fuerit COR tuum, diuino illud amore emollire, & liquefacere stude, vt in eo lex Dei conscribatur. Præparato ita CORDE tuo, scriptorem illius, cum Augustino ita inuoca: Scribe Domine Deus digito tuo in pectore meo, dulcem memoriam tui melliflui Nominis, nullâ vmquam obliuione delendam. Scribe in tabulis CORDIS mei voluntatem tuam, & iustificationes tuas; vt te immensæ dulcedinis Dominum, & præcepta tua semper, & vbique habeam præ oculis meis.

Aug. in Med. cap. 36.

CONSIDERA SECVNDO, Cur Deus

Deus velit legem ſcribi in CORDE, quia non ſatis eſt, vt illa ſeruetur in arcâ, ſicut tabulæ Moyſis; vel in tabernaculo, ſicut Deuteronomium; illic enim abeunt in obliuionem: vnde filij Iſraël librorum horum non ſunt recordati, immò pro perditis eos habuerunt, donec ſummus Sacerdos Helcias, regnante Ioſiâ, eos in Templo inuenit. Neque ſatis eſt, legem ſcribere in veſtibus, ſicut faciebant Phariſæi, magnificantes fimbrias, & dilatantes phylacteria. Nec ligare eam in digitis, & quaſi ſignum in manu, vel inter oculos geſtare, nec ſcribere in limine & oſtiis domus ſufficit: hæc enim tantùm externa quædam memoriæ adiumenta ſunt. Neque verò in auribus tantùm lex Dei eſſe debet; poteſt enim diabolus ab his auferre, & impedire ne ad intima penetret. Nec ſolo intellectu, aut memoriâ ſeruari debet: ſic enim ſeruanti, teſte Bernardo, dicit Apoſtolus: quoniam ſcientia inflat. Denique & memoriam facilè delet obliuio. In ſolo ergo CORDE lex Dei ſcribi, & ſeruari debet. Quando verò cenſebitur Deus hanc in CORDE ſcribere, niſi cùm voluntati pias erga legem Dei affectiones, complacentias, impulſus, promptitudinem; &

Deut. 10 2.
1. *Reg.* 10 25.
4 *Reg.* 22.8.
Matt. 23 5.
Prouerb. 7.3.
1. *Cor.* 8 1.
Bern. ſer. 5. *de aduent. Domini.*

tan-

tandem charitatem infundit; vt voluntas dicat: Domine da quod iubes, & iube quod vis. Hoc enim maximum eſt Dei erga nos beneficium, quod magnifacere, & grato animo recolere debemus. Ita faciebat S. Ambroſius, dicens: O verè teſtator æternus, qui noſtris CORDIBVS leges affigit ſuas, & ſcribit in ſenſibus; vt nihil aliud cogitare, niſi diuina præcepta poſſimus: nihil aliud ſentire, niſi Dei oracula debeamus. Dedit gratiam, reformauit naturam, ſibique comminiſcens, qui obliuiſci nihil ſolet, memoriam meorum abſtulit peccatorum, mihique dedit legem præceptorum ſuorum.

Ambroſ. tom. 2. in Pſ. 118. Octon. 14

CONSIDERA TERTIO, Exempla eorum qui legem Dei in CORDE ſuo poſuerunt. Primus ſit Chriſtus Dominus, qui in Pſalmo Deo Patri dicit: In capite libri ſcriptum eſt de me, vt facerem voluntatem tuam: Deus meus volui, & legem tuam in medio CORDIS mei. Quæ verba S. Paulus de Chriſto exponit; & ſenſus eſt, eum libentiſſimè acceptaſſe decretum Patris, de liberando per mortem humano genere, idque tam ardenti deſiderio deſideraſſe, vt legem illam, non qualitercumque in CORDE, ſed in medio CORDIS ſui poſuerit. Secundum exemplum

Pſal. 39. 8.

Hebr. 10. 5.

plum ſit ſacratiſſimæ Virginis Mariæ, quæ omnia verba & myſteria Filij ſui conſeruabat, conferens in CORDE ſuo. Tertium Dauidis dicentis: In CORDE meo abſcondi eloquia tua, vt non peccem tibi. Itemque: Scrutabor legem tuam, & cuſtodiam illam in toto CORDE meo. Nuſquam enim meliùs, quàm in CORDE cuſtoditur, quæ & ipſum COR cuſtodit: quare COR potiùs auferri, quàm de CORDE legem Domini, pati oporteret. Eſt enim continuum iuſtorum exercitium, legem Dei habere in CORDE; ex quo prouenit, vt omnia eorum verba, & opera, legi Dei ſint conformia. Quod teſtatur Pſalmiſta, cùm ait: Os iuſti meditabitur ſapientiam, & lingua eius loquetur iudicium. Vis ſcire vnde hoc proueniat? quia lex Dei eius in CORDE ipſius. Et quia ex abundantia CORDIS os loquitur, hinc ſecundùm legem Dei prudenter verba profert, & diſponit ſermones ſuos in iudicio. Magnoperè igitur ſtudere debemus, vt lex Dei ſit ſcripta in CORDIBVS noſtris.

Luc. 2. 19.
Pſal. 118 11.
Pſal. 36. 30.
Matth. 12. 34.
Pſ. 111. 6.

CONSIDERA QVARTO, Conſueuiſſe olim Chriſtianos verba quædam Euangelij, inſtar Bullæ, ex collo amuleti loco ſuſpendere: quo nimirùm ſignificabatur, ſacrum Chriſti Euangelium debere CORDI no-

nostro esse insculptum. Ita de S. Cæcilia Virgine & Martyre, in eiusdem Officio canit Ecclesia: Virgo gloriosa semper Euangelium Christi gerebat in pectore. Quod ab aliis quoque factitatum inueniri, Cardinalis Baronius asserit: Et si fidem, inquit, præstemus S. Andreæ Apostoli Actis, etiam Apostolorum temporibus id vsurpatum apparet. Sancta, piaque maiorum hæc fuit consuetudo, nisi aliquâ accedente superstitione labefactetur. Eius meminit & Ioannes Chrysostomus, dicens: Non cernis, vt mulieres & parui pueri pro magna custodia collo Euangelia suspendunt, & vbique circumferunt, quocumque abierint? In more id quoque fuit tempore S. Gregorij, qui Theodelindæ Reginæ Longobardorum, cùm Adalwaldum infantulum peperisset, misit pro munere phylacteria (sic vocat quas veteres nominare consueuerant Bullas, ad collum appendi solitas) nempe Crucem cum ligno S. Crucis Domini, & lectionem S. Euangelij thecâ Persicâ inclusam. Hic autem mos etiamnum apud Christianos viget; ex quo Chrysostomus hortatur, Euangelium in CORDE describi; Tu Euangelij mandata, & leges mente describas; non auro, nec argento hîc est opus, & pecuniis, nec li-

Breuiar. Rom.

Baronius an. Christi. 232.

Hom. 19 in Matt.

Greg. lib. 12. Epist. 7.

Chrysost. loco citato.

librum emere: voluntate solâ vobis est opus, & affectu Animæ expergefactæ, & securius habebis Euangelium; non extrinsecus, sed in Animæ penibus ipsum reponens. Eodem modo Augustinus, laudans Euangelium doloribus capitis opponi, iubet illud quoque ad COR collocari. Cùm caput, inquit, tibi dolet, laudamus, si Euangelium ad caput tibi posueris, & non ad ligaturam cucurreris. Ad hoc enim perducta est infirmitas hominum; & ita plangendi sunt homines, qui currunt ad ligaturas, vt gaudeamus, quando videmus hominem in lecto suo constitutum iactari febribus & doloribus, nec alicubi spem posuisse, nisi vt sibi Euangelium ad caput poneret: non quia ad hoc factum est, sed quia prælatum est Euangelium ligaturis. Si ergo ad caput ponitur, vt quiescat dolor capitis; ad COR non ponitur, vt sanetur à peccatis? fiat ergo. Quid fiat? ponatur ad COR, vt sanetur COR.

Tract. 7 in Ioan.

CONSIDERA QVINTO, Quid efficiat lex Dei in CORDE posita, hæc enim hominem præseruat à peccato; vnde Dauid dicebat: In CORDE meo abscondi eloquia tua. Quare autem? vt non peccem tibi. Et in altero Psalmo:

Psal. 118 11.

Psal.36. 31. Lex Dei eius in CORDE ipsius, & non supplantabuntur gressus eius. Id est, non nutabunt, non labentur pedes eius. Liberat, inquit Augustinus, à laqueo, verbum Dei in CORDE. Liberat à viâ prauâ, verbum Dei in CORDE. Liberat à lapsu, verbum Dei in CORDE. Tecum est, cuius verbum à te non recedit. CORDE autem quid mali patitur, quem custodit Deus? Quemadmodum igitur Deus in arcâ vndique auro tectâ, iussit tabulas legis reponi: ita & nos in arcâ CORDIS nostri, diuini amoris auro rutilante, Euangelicam legem, velut pretiosissimum thesaurum, recondamus.

August. in Ps. 36

LE.

ARATIO CORDIS.

Conuertar ad uos, et arabimini et accipietis ſementem. *Ezech. 36. 9.*

CORDIS agrum, Crucis eia tuę proſcindat aratrum,
Cui verbi inſpergas ſemina, ſponſe, tui.

24

LECTIO IV.

CORDIS Aratio.

EMBL. 24.

Conuertar ad vos, & arabimini, & accipietus sementem. Ezech. 36. 9.

CORDIS agrum, Crucis, eiâ, tua proſcindat aratrum,
Cui verbi inſpergas ſemina, Sponſe, tui:

CONSIDERA PRIMO, COR tuum eſſe terram, ſiue agrum cæleſtis Agricolæ, in quem granum frumenti ſeminare decreuerit. Hic porrò ager priuſquam ſemen ſuſcipiat, ſubigendus primò, & aratro proſcindendus eſt. Quodnam autem erit myſticum CORDIS noſtri aratrum, niſi illud, quod è ligno Sanctæ Crucis, & Lanceâ, quæ ſacratiſſimum Chriſti transfixit latus, compingitur? Obſeruauit enim Iuſtus Lipſius, Aratrum Crucis figuram exprimere; quod Maximi Taurinenſis teſtimonio confirmat, qui ait: *Vt bonus Agricola, cùm parat terræ ſolum vertere, non niſi per ſignum Crucis id facere conatur.* Dum enim aratro den-

Lib. 1. de Cruce. cap. 9.

Maxim. Taurin. de Cruce Dom. hom. 2.

tale ſubiicit, affigit aures, ſtiuam inſerit, figuram Crucis imitatur. Compactio enim ipſa, ſimilitudo quædam eſt Dominicæ Paſſionis. Et S. Iuſtinus Martyr: Conſiderate, inquit, omnia quæ in mundo ſunt, an ſine ſigno hoc Crucis gubernentur, an poſſint præbere ſui vſum. Terra non aratur ſine eo. Hinc iam facilè colligitur, quid in ſpirituali ſenſu arare ſignificet. Si enim Venerabili Bedæ credimus; arare nihil aliud eſt, quàm quaſi quodam compunctionis inſtrumento, ligno, & ferro Dominicæ Paſſionis, duritiem ſui CORDIS atterere, atque ad proferendos bonorum operum fructus aperire. Quod paulò fuſiùs explicauit Hugo Cardinalis: Manum ad aratrum mittere, eſt per compunctionem, & Dominicæ Paſſionis memoriam, COR exarare. In aratro eſt ſtiua, lignum ſcilicet cui arans innititur; & aliud lignum, cui vomer infigitur. Per lignum ergo, cui arans innititur, intelligitur contritio CORDIS: per vomerem, qui terram ſcindit, intelligitur memoria Dominicæ Paſſionis, quæ quodammodo COR hominis ſcindit. Nemo enim tam ſaxei pectoris eſt, cuius COR non emolliat memoriâ Dominicæ Paſſionis. Et eam præcipuè debet homo habere in memoria, quia cùm tantum beneficium ad memoriam reducitur,

Iuſtin. Martyr. Apol. 2.

Beda ca. 41. in Luc. cap. 9.

Hugo Card. in Luc. 9.

ducitur, ad amorem benefactoris ampliùs Animus accenditur. Pone ergo, ô Anima, acerbissimam Christi Domini Passionem super COR tuum, idque non perfunctoriè, aut leuiter; sed in ea ita meditare, vt profundè COR tuum penetret, illud conterat, & frequentes in eo sulcos ducat.

CONSIDERA SECVNDO, Satis non esse, vt CORDE Passionem Christi consideres, nisi etiam ad praxin te conuertas, eamque operibus ipsis, quantum quidem licet, imiteris. Hoc est enim quod Sponsus à fideli Animâ requirit, cùm ait: Pone me vt signaculum super COR tuum, vt signaculum super brachium tuum. Quasi enim non satis esset, passum pro nobis Christum Iesum in CORDE, velut impressum signaculum, circumferre; voluit insuper, vt idem ipsum brachiis nostris imprimeremus: quod vtique facimus, cùm omnes actiones nostras, mores, conuersationemque vitæ Christi cõformamus. Vult ergo, inquit Theodoretus, Saluator noster, vt eum pro signaculo in contemplationibus, & actionibus nostris habeamus; & notã ipsius in omnibus nostris tum dictis, tum factis imprimamus. Quod ipsum Deus insinuauit, cùm Moysi dixit: Inspice, & fac secundùm exẽplar, quod tibi in monte monstratum est. Non enim solùm

Cant. 8. 6.

Theodor. in catena.

Exod. 25 40.

dicit inſpice, ſed inſpice & fac: quo nimirùm monemur, non modò conſiderandum nobis eſſe eximium illud patientiæ exemplar, quod nobis in Caluariæ monte monſtratum eſt: verùm etiam iuxta illud actiones noſtras eſſe dirigendas. Quomodo igitur ad praxin reuocabimus ſpirituale hoc aratrum Sanctæ Crucis, vt eius vomere terram CORDIS noſtri proſcindamus? ſi nimirùm exemplo Chriſti crucifixi, dolores omnes, cruciatus, & aduerſitates, quæ nobis in hac vita, ſiue à Deo immittuntur, ſiue ab hominibus inferuntur, æquo Animo tolerare ſtudeamus. Docuit hoc Chryſoſtomus, qui ita ſcribit; Quemadmodum aratrum immittens deorſum, terram aperit tutam ſeminibus cuſtodiam parans, ne iacta in ſuperficie remaneant, ſed in ipſos terræ ſinus immittantur, & in tuto radices figant: ſic & nos facere néceſſarium; & tamquam aratro tribulatione vtentes, CORDIS profundum ſcindere. Hoc enim & Propheta admonet, dicens: Scindite CORDA veſtra, & non veſtimenta veſtra. CORDA igitur ſcindamus, vt ſi qua doloſa herba, & improba cogitatu nobis ineſt, radicitus eam vellamus, & puras pietatis ſeminibus terras exhibeamus.

Chryſoſt. hō 4. ad pop. Antioch.

Ioël. 2. 13.

CON-

CONSIDERA TERTIO, Tum quoque ſpirituali modo COR arari, cùm illud mortificationis vomere proſcinditur. Nihil enim terram CORDIS noſtri tam aptam reddit ad diuinarum inſpirationum ſemina ſuſcipienda, quàm veræ mortificationis ſtudium. Hæc enim omnes noxias herbas, ſpinas, & tribulos ex CORDIS noſtri agro radicitus exſcindit. Mortificatio igitur aratrum eſt, Ager COR, boues verò, ſiue iumenta aratrum ducentia, ipſa eſt Anima; quæ COR ſuum conterere, ſulcis variis diſcindere, & glebas diuidere debet. Sed forſitan mireris, & cum S. Bernardo dicas: Ergóne beſtia ſumus nos? beſtiæ prorſus. Homo enim cùm in honore eſſet, non intellexit, comparatus eſt iumentis inſipientibus, & ſimilis factus eſt illis. Quid ni igitur brutorum labore exerceatur, qui iis ſe peccando æqualem fecit. Dignus eſt, ait S. Paulinus, opere iumentario, qui ſemetipſum lumine rationis orbauerit, & in ſimilitudinem belluarum Corporis ſeruus, abiecerit. Noli ergo, ô Anima, ab hoc aratro te ſubducere, noli arandi laborem ſubterfugere: ſed potiùs dic cum Propheta: Vt iumentum factus ſum apud te, & ego ſemper tecum. Vis autem par boum tibi aſſigna-

Bernard. Serm. 3. ſuper Pſ. Qui habitat.

Pſ. 13. 21

Paulin. Epiſt. 4. ad Serenum.

Pſal. 72. 23.

aſſignari, qui hoc aratrum ducant? intellectum, & voluntatem tuam coniuge; illiſque mortificationis ſtudium perfice. Nihil enim iuuat intellectu cognoſcere, quæ mortificatione amputanda ſunt; niſi etiam voluntas conſurgat, ad eamdem ſedulò in opus producendum. Quis autem hic myſticus erit arator, niſi Chriſtus Ieſus, CORDIS noſtri amor? Ille ſtiuam tenebit, ille animalia diriget, ille aratrum terræ infiget, ille ceſſantes boues diuini timoris flagello exſtimulabit. Sine Chriſto enim, quantumcumque laborauerimus, nihil in mortificationis ſtudio proficiemus. Ille exemplar noſtrum, formam totius mortificationis in vita ſua nobis expreſſit; ille ſcopus noſter, ad quem ſtudium hoc dirigamus; ille Amor, quo ad hoc incitamur, & impellimur, eſſe debet. Hic ſi nobis adſit, feliciter admodum procedet aratio CORDIS noſtri. Rogandus proinde ille eſt, vt officium hoc ſubire non dedignetur, quod feciſſe videtur Auguſtinus, cùm ita rogauit: Mitte (quæſo) manum pietatis tuæ in me? & tolle de me, quidquid offendit oculos pietatis tuæ in me. Coram te, Domine, eſt ſanitas, & infirmitas mea. Illam precor ſerua, iſtam ſana. Si enim dignaris in agro tuo

Auguſt. in Medit. cap. 36.

COR-

CORDE meo ſerere bonum ſemen, neceſſe eſt, vt manu pietatis tuæ ſpinas priùs euellas vitiorum meorum.

CONSIDERA QVARTO, Vt ager excultus dicatur, non ſatis eſſe, vt ſemel iterúmve per illum aratrum ducatur, aut vt pauci in eo fiant ſulci: ſed totus omninò quantus quantus eſt exarari, & continuis ſulcis deſcribi debet. Neque verò id ſufficit, vt id vno alteróve Anno fiat; ſed quotannis reſumendum eſt aratrum, ſi quolibet Anno ſemine conſpergatur. Ex hoc autem diſcimus, non exiguo temporis ſpatio mortificationis ſtudium definiri debere; ſed vſque ad vitæ finem in ea perſeuerandum eſſe. Quod exemplo ſuo nos Chriſtus docuit, qui de Cruce deſcendere noluit niſi mortuus, quantumuis Iudæi clamarent: Chriſtus Rex Iſraël, deſcendat nunc de Cruce, vt videamus & credamus. Ita & nos (inquit Bernardus) quicumque ſequimur caput noſtrum, tota die hac, quâ pſalmati & redempti ſumus, non ceſſemus agere pœnitentiam; non ceſſemus tollere Crucem noſtram, perſeuerantes in ea, ſicut ipſe perſeuerauit, donec dicat Spiritus, vt requieſcamus à labori-

Marc.15.32.

Bernard. Serm.1. in die Paſchæ.

Apoc. 14. 13. boribus noſtris. Neminem audiamus, non carnem & ſanguinem, non Spiritum quemlibet, deſcenſum à Cruce ſuadentem. Perſiſtamus in Cruce, moriamur in Cruce: deponamur aliorum manibus, non noſtrâ leuitate. Totâ igitur vitâ in ſpirituali aratione permanendum eſt, ſcriptum eſt enim: Sex diebus operaberis, die ſeptimo ceſſabis arare. Sex autem dies omne tempus huius vitæ deſignant, ſeptimus verò dies Sabbati & quietis, tempus futuri ſæculi. Quid igitur, Anima, requiem ſperas ante Sabbatum? quid ceſſas ab opere, nondum conſummatis ſex diebus? perſeuera igitur in mortificationis agricultura; nec retrahas manum ſemel aratro impoſitam: Nemo enim mittens manum ſuam ad aratrum, & aſpiciens retrò, aptus eſt Regno Dei.

Exod. 23. 21.

Lucæ 9. 62.

CONSIDERA QVINTO, Quàm neceſſaria hæc ſit CORDIS exaratio: quam à Salomone diſcere potes, qui ait: Propter frigus piger arare noluit, mendicabit ergo æſtate. Quod Salonius ita interpretatur: Piger in hoc loco illum ſignificat, qui propter deſidiam, & huius mundi aduerſitatem (quæ per frigus deſignatur) in Dei ſeruitio negligit laborare: & idcircò in futuro Dei Iudicio mendicabit; quia non

Prouerb. 20. 4.

Salon.

habebit

habebit opera bona, pro quibus accipere mereatur beatitudinem: Quia quidquid ſeminauerit homo, hoc & metet. Accidit id fatuis Virginibus, quæ oleo deficiente, ad prudentes dixerunt? Date nobis de oleo veſtro. Sed cur, inquies, dies Iudicij & Regnum Dei æſtati comparatur? quia tunc omnia noſtræ triſtitiæ nubila tranſibunt, & vitæ illius dies æterni Solis claritate fulgebit. Paulò aliter explicat Hugo Cardinalis, qui ſic ait: Vir frigore charitatis intepeſcens, ſui CORDIS agrum aratro pœnitentiæ proſcindere non vult, & bonis operibus conſerere: mendicabit ergo æſtate. Nimirùm, inſtante iam morte, morbo ingraueſcente, & febre exæſtuante, poſtulabit tempus pœnitentiæ: & non dabitur ei. Inclamabit: Inducias vſque manè; & tritum illud morientium canticum lugubri voce intonabit:

Galat. 6.8.

Matth. 25.8.

Hugo Cardin.

O mihi præteritos referat Deus optimus Annos.

Clamabit, eiulabit, ſed fruſtrà: quia non dabitur ei. Hoc igitur te ad arandi laborem aſſiduum acriter exſtimulet: magis autem ſpes fructus vitæ æternæ. Nam vt Sanctus Paulus ait: Qui arat, arare debet in ſpe fructus percipiendi. Ad ſpiritualem igitur arationem, quam mortificationem

1. Cor. 9 10.

eſſe

eſſe docuimus, eo modo accedendum eſt, quo Eccleſiaſticus monuit ad Sapientiam eſſe eundum. Quaſi is qui arat, inquit, & ſeminat, accede ad eam, & ſuſtine bonos fructus illius: in opere enim ipſius exiguum laborabis, & citò edes de generationibus illius.

Eccli.6. 19.

SEMINATIO IN COR.

Verbum ſeminatum eſt in CORDE. *Mat. 13. 19.*

Semina iam terræ manda diuine colone,
Ne noſtri, ſterilis, ſit tibi, CORDIS ager.

25. *Pag. 317.*

LECTIO V.

CORDIS Seminatio.

EMBL. 25.

Verbum seminatum est in CORDE. Matth. 13. 19.

Semina iam terræ manda, diuine Colone,
Ne nostri sterilis sit tibi CORDIS *Ager.*

CONSIDERA PRIMO, Quo fine creatus sis? quid agas? quò tendas? cur in hoc mundo positus? quorsum vitam hanc degas? Vis hoc scire? audi Veritatem ipsam: Ego posui vos, vt eatis, & fructum afferatis, & fructus vester maneat. Arbores omnes sumus, in Viridario cælestis Agricolæ plantatæ, vt fructum demus in tempore opportuno. At omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, excidetur, & in ignem mittetur: Iam enim securis ad radicem arborum posita est. Omnis proinde cura & sollicitudo CORDIS nostri hæc esse debet, vt fructum adferamus: nemo verò fructum adferre potest, nisi priùs in se habeat semen illius. Vnde verò id homini pauperi & inopi,

Ioan. 15. 16.

Matth. 3. 10.

inopi, & qui ex ſe nihil habet? Non deſpondeamus hîc Animo, benignus eſt Dominus, qui implet omne animal benedictione, ipſemet ſementem faciet. Ecce enim exiit qui ſeminat ſeminare ſemen ſuum. Quis verò hic ſator? niſi Chriſtus Dominus; de quo Beda: Exiit ſeminans ad ſeminandum, quia Dominus è ſinu Patris egrediens, venit in mundum, & verbum veritatis ſeminauit. Seminator ergo Chriſtus, ſemen eſt verbum Dei, ager COR noſtrum. Semen niſi in terram iaciatur, fructum non facit. Sparge triticum in aëre, vel aquâ, vel igne, nihil reportabis fructus. Eumdem in modum Dei verbum, niſi in COR incidat, non pariet emolumentum. Si in aures tantùm verbum auditum, ſi in oculos tantùm verbum ſcriptum incidat, quid proderit? Id verò erit in aqua, vel aëre ſeminare. Quemadmodum terra in medio mundi ſita, ſemen excipit: ita COR, quod in medio hominis eſt locatum, excipiat verbum, foueat, ad fructum ducat.

Pſ. 144. 15.
Lucæ 8. 5.
Beda in Lucam.
Barrad. tom. 2. lib. 9. cap. 2.

CONSIDERA SECVNDO, Quales diſpoſitiones COR tuum habere debeat, vt recepto ſemine, fructum poſteà producat. Nam vt ex Chriſti parabola conſtat,

tribus

tribus perditis partibus ſeminis, vna tantummodò ſaluatur; non quidem ſeminantis causâ, ſed ſuſcipientis (ait Chryſoſtomus) culpâ terræ: hoc eſt, propter reluctantem, atque repugnantem Animam. Vna enim pars ſeminis cecidit ſecus viam, & conculcata eſt, & volucres cæli comederunt illam. Secunda ſeminis pars cecidit ſupra petram, & natum ſemen aruit, quia non habebat humorem. Tertia inter ſpinas, à quibus ſuffocata eſt. Quarta in terram bonam, & fecit fructum centuplum. Quæ Chriſtus Dominus ipſemet ſic explicat; Qui ſecus viam, hi ſunt qui audiunt, deinde venit diabolus, & tollit verbum de CORDE eorum, ne credentes ſalui fiant. Qui enim ſecus viam publicam ambulant, multas diſtractiones patiuntur, multum Animo vagantur, prout multa & varia ab illis cernuntur. At in audiendo verbo Dei, Animo collecto, & attento eſſe oportet; ne, ſi vel ad momentum vageris, aliud agens, aliud cogitans, derepente diabolus id rapiat, alias atque alias immittens cogitationes. Sicut enim ſemen negligenter iactum, nec poſteà terrâ obductum, volucres cæli rapiunt, & comedunt: ſic verbum Dei negligen-

Chryſoſt. hom 45. in Matt.

Luca 8. 5.

Stapleton. in Domin. Sexageſ.

gligenter acceptum, nec Animo reconditum, ſed oſcitanter auditum, atque ita à nobis contemptum, dæmones rapiunt, & comedunt; quia de noſtro contemptu vehementer gaudent, & voluptatem magnam capiunt. Quare, vt inquit Chryſoſtomus, ne quid tale nos patiamur; diligentiâ, magnitudine Animi, & iugi memoriâ ſemina obducamus.

Chryſoſt. in cap. 13 Matth. hom. 45.

CONSIDERA TERTIO, Semen quod ſupra petram cecidit, deſignare eos, qui cùm audierint, cum gaudio ſuſcipiunt verbum, & hi radices non habent: quia ad tempus credunt, & in tempore tentationis recedunt. Verbum enim Dei, niſi ad ipſum CORDIS fundum penetret, altaſque defigat radices, fructum non profert; quantumuis ſuperficietenùs Animum nonnihil moueat, & audientem oblectet. Quî enim creſcere poſſet ſine radice? Hi autem temporales, qui ad tempus tantùm credunt, radices non habent; quia non ſunt in charitate radicati & fundati, nec Chriſtum habent per fidem in CORDE habitantem. Sicut ergo cadente pluuiâ, lapides quidem foris madeſcunt, intùs verò ſicci & duri permanent: ſic dura CORDA, imbrem

Matth. 13. 20.

Epheſ. 3. 17.

brem diuini eloquij cum gaudio ſuſcipiunt, ſed intùs ſicci & aridi permanent, malâ conſuetudine aditum gratiæ violenter prohibente.

CONSIDERA QVARTO, Semen quod in ſpinas cecidit, eos ſignificare qui audierunt, & à ſollicitudinibus, & diuitiis, & voluptatibus vitæ euntes ſuffocantur, & non referunt fructum. His enim tribus ſuffocatur Dei verbum, etiam intimè in CORDA receptum, & compunctione vehementi conſecutâ; ita ſanè vt fructificare incipiens, atque emendationem conceptam operari, mox in ipſo progreſſus exordio, quaſi naſcens herbula, reprimatur, extinguatur, & velut onere impoſito ſuffocetur. Danda igitur eſt opera, ne COR noſtrum ſit velut via publica, in qua à prætereuntibus ſemen conculcetur: ne ſit lapideum & durum, quod ſemen non recipiat: ne ſpinis diuitiarum, voluptatum, ac ſollicitudinum ſit circumſeptum, adeoque ſemen verbi Dei ſuffocetur. Claudenda igitur ſunt oſtia CORDIS, ne peruium maneat: igne deuotionis ipſum COR emolliendum, contra omnem duritiam: eradicandæ vepres & ſentes, ne ſemen enatum

Matt. 13 22.

ſupprimant: ſed fiat terra bona, & proferat fructum. Animaduertendum autem hîc eſt, defectum fructuum in hac parabolâ non referri in nimiam ſiccitatem, aut pluuiæ, vel Solis, vel frigoris, vel grandinis, vel venti defectum; ſed totam culpam in ipſam terram conferri. Quòd enim verbum Dei fructum in nobis non edat, non accidit ob defectum diuinæ doctrinæ intùs ſuadentis, vel gratiæ Dei, aut Spiritus ſancti irrigationis, ſed ex noſtro vitio. Ille enim qui Solem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos, nihil debuit facere telluri ſuæ, quod non fecit: vnde perditio tua ex te eſt, ô Anima mea, tantummodò in Deo tuo auxilium tuum.

Matt.5. 45.

Oſee 13. 9.

CONSIDERA QVINTO, Terram bonam vocari à Chriſto, eos qui in CORDE bono & optimo, audientes verbum retinent, & fructum afferunt in patientiâ. Terra bona eſt, COR ab humanis affectibus & terrenis perturbationibus vacuum, & liberum: quàm primùm enim vitia ab Animo tollimus, quæ nos noſtrâ culpâ contraximus; & ſolùm illud relinquimus, quod optimè ab optimo Opifice creatum eſt, continuò diuinum

Lucæ 8. 15.

Salmeron. tom. 7. tract. 5.

num semen in nobis fructum edit. Verùm, quia caro concupiscit aduersus Spiritum, & perpetua inter vtrumque pugna est, magnâ est opus tolerantiâ, & fortiter in acie perstandum. Et ob eam causam dixit, per patientiam fructum afferri. Quare & in alio loco ait: In patientia vestra possidebitis Animas vestras. Sine patientia enim non perseueratur: at nisi perseueraremus, expectari nequiret salus: Qui enim perseuerauerit vsque in finem, hic saluus erit. Sed vt terra hæc bona ex iacto semine fructum adferat, retinendum est verbum Dei, nec permittendum vt vnâ aure exceptum, alterâ effluat; sed instar mundorum animalium quæ ruminant, vis & efficacia verbi Dei mente reuoluenda, & sedulò recogitanda est. Illi ergo qui cum Dauide in CORDE suo abscondunt eloquia Dei, & cum Sanctissimâ Virgine Mariâ conseruant ea, conferentes in CORDIBVS suis, sunt optima illa terra, quæ copiosissimum fructum adfert in tempore suo. Rogabo cælestem Agricolam, vt COR meum talem terram efficiat. Etsi enim instar lapidis durum sit, potens est Deus de lapidibus susci-

Galat. 5. 17.

Luca 22. 19.

Matth. 24. 13.

Ps. 118. 11.

Luca 2. 19.

Matth. 3. 9.

ſuſcitare filios Abrahæ. Et ſi vepribus ac ſpinis repletum ſit, diuinâ aſpirante gratiâ, terra illa inculta fieri poteſt hortus voluptatis.

Ezech. 36.35.

LE-

CORDIS IRRIGATIO.

Rigabo hortum meum Plantationum. *Ecc. 24. 42.*

Telluri clausum, cęlo patet: implue rorem,

CORDIS ab hoc vario flore virescet humus.

LECTIO VI.

CORDIS Irrigatio.

EMBL. 26.

Rigabo hortum meum plantationum. Eccli. 24. 42.

Telluri clausum, cælo patet, implue rorem,
CORDIS *ab hoc, vario flore virescet humus.*

CONSIDERA PRIMO, Satis non esse, bonum semen in terra esse seminatum, nisi illud superueniente pluuiâ, aut aquis irrigetur. Testatur enim Christus, natum semen aruisse, quia non haberet humorem. Quare Axa querebatur datam sibi terram Australem & arentem, à qua ob defectum humoris, nullos, vel exiguos sperabat fructus: vnde suspirans postulabat ei iungi irriguam. COR quoque nostrum, licet verbi Dei susceperit semen, nisi gratiâ Dei irrigetur, est velut terra sine aqua, vt inquiebat Dauid; hoc est, est veluti ager aridus, diuturnoque Sole perustus, qui idcircò quasi aperto ac hiante ore, præ nimiâ quâdam, vt ita dicam, siti, expetit,

Lucæ 8. 15.

Iosue 15 19.

Lorinus in Psal. 142.

expetit, & expectat à Deo ipso imbrem, vt afferre fruges queat, vt ornari floribus, vestirique herbis possit. Aqua autem, quâ CORDIS hortulus irrigari debet, gratia est Spiritus Sancti, vt exponit Gregorius, in illa verba Iob: Si continuerit aquas, omnia siccabuntur. Si emiserit eas, subuertent terram. Aquæ, inquit, nomine, Sancti Spiritus gratia designatur, sicut Ioannes ait: Qui credit in me, sicut dicit Scriptura, flumina de ventre eius fluent aquæ viuæ. Hoc autem dixit de Spiritu, quem accepturi erant, credentes in eum. Si continuerit aquas, omnia siccabuntur; quia si Sancti Spiritus gratia ab audientis mente subtrahatur, arescit protinus intellectus, qui iam per spem virideſcere in audiente videbatur. Similiter Bernardus: Irrigationem maximè necessariam habent nouellæ plantationes, alioquin aut minus proficient, aut ex toto peribunt præ siccitate. Quærat ergo deuotionis aquas quisquis seminauerit bonorum operum semina, vt irrigatus fonte gratiæ, bonæ conuersationis hortus non arescat, sed in perpetuâ viriditate proficiat.

Lib. 10. Moral. cap. 6.

Ioan. 7. 38.

Serm. 2. in Nat. Dom.

CONSIDERA SECVNDO, Gentiles olim Ioui Pluuio supplicasse, cùm nimirùm pluuias desiderarent, quem & ab Indis

Strabo lib. 15.

Indis hac de causa cultum Strabo testis est. Tertullianus quoque meminit aquiliciorum, quæ Ioui immolabantur ad aquas eliciendas in magnâ siccitate. Nos autem Deo fonti gratiarum, qui pluuiæ Pater, & stillarum roris genitor in Scriptura dicitur, supplicare conuenit, vt pluuiam voluntariam hereditati suæ segregatam in COR nostrum demittat, vt terra nostra det fructum suum. Arentem CORDIS hortulum, inquit Paschasius Radbertus, sicut terram sine aquâ penitus coram Domino Anima expandat, vt suis irriget imbribus, qui siccâ de rupe aquas manare iussit. Clamabo ergo cum Propheta: Extendi manus meas ad te, Anima mea, sicut terra, sine aqua tibi; complue me (ait Augustinus) ad faciendum fructum bonum. Dominus enim dabit benignitatem, vt terra nostra det fructum suum. Sitire tibi possum Domine, me irrigare non possum, ideò sitiuit Anima mea ad Deum viuum, quando veniam, nisi quando venerit? Sitiuit Anima mea ad Deum viuum, quia Anima mea velut terra sine aqua tibi. Abundat mare, inundat, copiosum est, fluctuat, sed amarum est. Discreta est aqua, apparuit arida Anima mea, irriga eam, quia velut

Tertull. Apolog. num. 40.

Iob 38. 28.

Psal. 67. 10.

Lib. 2. in Lamen. Ieremiæ.

Ps. 142. 6.

Aug. in Ps. 142.

Psal. 84. 13.

Ps. 41. 3.

terra ſine aqua tibi. Citò exaudi me Domine. Quæ enim mora, quando ſic ſitio, ad inflammandam ſitim meam? Pluuiam differebas, vt hauriens imbiberem, non reſpuerem quod influeres. Si ergo ideò differebas, iam da: quoniam Anima mea velut terra ſine aqua tibi, Veni, ô fons aquæ viuæ, & irriga vniuerſam ſuperficiem terræ CORDIS mei: tui roris abundantiâ longo ariditatis ſqualore marceſcentia viſcera viſitando fœcunda.

CONSIDERA TERTIO, Deum valdè eſſe propitium, & benignum, vt preces has exaudiat. Ipſe enim eſt, qui operit cælum nubibus, & parat terræ pluuiam. Quin ipſe hoc officio functurum promittit, cùm ait: Ego ſapientia effudi flumina, ego quaſi trames aquæ immenſæ de fluuio, ego quaſi fluuij Dioryx, & ſicut aquæductus exiui de Paradiſo. Dixi: Rigabo hortum meum plantationum, & inebriabo prati mei fructum. Quàm validè verò hæc ſpem noſtram confirmant! Quis enim defuturas arenti CORDI ſuo aquas ſuſpicetur, cùm audit horti ſui plantatorem eſſe tramitem aquæ immenſæ, fluuium, & aquæductum? Et ne de voluntate effundendi hanc aquam quis dubitet, vltrò teſtatur ſe non modò

Pſ. 146. 8.

Eccli. 24 40.

hortum

hortum rigaturum; sed & vndarum abundantiâ pratum inebriaturum. Quantumcumque igitur aridum, siccum, & inaquosum fuerit COR meum, in te Domine sperabo: Lignum enim habet spem, si præcisum fuerit, rursum virescit, & rami eius pullulant. Si senuerit in terra radix eius, & in puluere emortuus fuerit truncus illius; ad odorem aquæ germinabit, & faciet comam, quasi cùm primùm plantatum est. Quid ni ergo secundùm multitudinem miserationum tuarum, & mihi dederis, Domine, vt sit Anima mea quasi hortus irriguus, de te fonte viuo largiter irrigatus, qui germinare eam faciat flores rosarum, & lilia conuallium.

[*Iob* 14.7] [*Ps.* 50.1.] [*Ierem.* 31.12.] [*Cant.* 2. 1.]

CONSIDERA QVARTO, Quemadmodum vberem fructuum prouentum ager ille exhibet, qui irrigationi respondet: ita pœna, maledictio, & infelicitas eum consequitur, si post multos imbres, nullum proferat fructum. Dicit siquidem Apostolus: Terra sæpè venientem super se bibens imbrem, & generans herbam opportunam illis à quibus colitur, accipit benedictionem à Deo: proferens autem spinas ac tribulos, reproba est, & maledicto proxima, cuius consummatio in combustionem. Cum timore, inquit

[*Hebr.* 6. 7.]

Hom.10. in Epist. ad Hebr. Chryſoſtomus, audiamus ſermonem Dei, cum timore & tremore multo; non ſunt hæc minæ Pauli, non ſunt hominis, verba Spiritus Sancti ſunt, Chriſti ſunt loquentis in eo. Infelix prorſus eſt Anima, quæ montium Gelboë inſtar, maledicto ſubiacet, in quam nec ros, nec pluuia diuinæ gratiæ deſcendit. *2.Reg.1. 21.* Multò tamen infelicior eſt Anima illa, quæ in vacuum gratiam Dei recipit, & eidem non cooperatur, ſed Spiritui gratiæ contumeliam facit. *2 Cor.6. 1.* *Hebr.10. 29.* Omni proinde ſollicitudine id curandum eſt, ne gratia Dei in nobis vacua exiſtat, idque omni ratione videamus, ne quis deſit gratiæ Dei. *Hebr.12 25.* Non enim tam illa (quod multi conqueruntur) nobis deeſt, quàm nos illi. Quanta enim paſſuri videmur, & ſubinde etiam pollicemur, ſi diuinæ gratiæ imber CORDIS noſtri hortum irrigaret. At verò quòd nihil faciamus, non inde euenit, quòd gratia nobis deſit; ſed quòd eamdem negligamus, nec illi cooperari ſtudeamus.

LE-

CORDIS FLORES.

Dilectus meus deſcendit in hortum ſuum, ut lilia colligat. *Cant. 6. 1.*

Hęc tibi, nata tuo de ſemine, conſecro Sponſe
Lilia, et his patrium floribus addo ſolum.

27. *Pag. 331.*

LECTIO VII.

EMBL. 27.

CORDIS Flores.

Dilectus meus descendit in hortum suum, vt lilia colligat. Cant. 6. 1.

Hæc tibi, nata tuo de semine, consecro Sponse, Lilia; & his, patrium, floribus, addo solum.

CONSIDERA PRIMO, Agricolam eâ potissimum de causâ hortum plantare, terram aratro proscindere, semen inspergere, sata & plantata rigare, vt tandem eorumdem fructu pascatur, aut florum amœnitate delectetur. Quis enim plantat vineam, ait Apostolus, & de fructu eius non edit? Quorsum autem credis, ô fidelis Anima, Dilectum tuum, velut Colonum & Agricolam, in COR tuum verbum Dei seminasse, imbrem gratiæ suæ illi largiter impluisse, & multiplicem culturam adhibuisse; nisi vt flores & fructus illi proferret? An non ipse ait: Descendi in hortum meum, vt viderem poma conuallium,

1. Cor. 9. 7.

Cant. 6. 10.

lium, & inſpicerem ſi floruiſſet vinea, & germinaſſent mala punica? Et ipſa Sponſa agnoſcens ſe hortum concluſum, cuius emiſſiones paradiſus malorum punicorum, cum pomorum fructibus, ſuauiſſimè inuitat Sponſum, dicens: Veniat dilectus meus in hortum ſuum, & comedat fructum pomorum ſuorum. Neque verò fruſtrata eſt deſiderio ſuo, celerem enim Dilecti ſui aduentum, quidve in horto egerit gratulabunda decantat: Dilectus meus deſcendit in hortum ſuum, ad areolam aromatum, vt paſcatur in hortis, & lilia colligat. Diligit enim hortos & flores, qui in florido Nazarethi agro concipi voluit, qui in horto Olіueti pro more ſuo orabat, & Paſſionem ſuam in horto auſpicatus eſt, qui in horto ſepeliri, & velut hortulatus Dilectæ illi Magdalenæ apparere dignatus eſt. Hic ille, qui delicias ſuas teſtatus eſt eſſe cum filiis hominum; CORDA illorum floridos hortos fieri deſiderat, vt in illis voluptatem capiat. Hinc ipſe eſt, qui hortos hos plantat, qui rigat, qui incrementum dat, cui proinde meritò omnis eorum prouentus debetur.

Cant.4.12. *Cãt.5.1.* *Cãt.6.1* *Lucæ 22.39.* *Ioan.19.41.* *Ioan.20 14.* *Prou.8.31.* *1.Cor.3.7.*

CONSIDERA SECVNDO, Quid Sponſus in horto CORDIS tui quærat,

at, quid ibi faciat. Expreſſit id ſecreto-
um Dilecti ſui conſcia Sullamitis, cùm ait:
Dilectum ſuum deſcendiſſe ad areolam
romatum, vt paſcatur in hortis, & lilia
olligat. Flores ergo & lilia quærit flori-
dus Sponſus, qui paſcitur inter lilia.
Quid ni lilia quærat, ipſe flos campi, &
ilium conuallium? Et quia ſimilis ſimili
gaudet, non aliam Sponſam deſiderat,
quàm quæ & ipſa ſit lilium. Ita enim ait:
Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea in-
er filias. Omnipotens enim (vt quartus
Eſdræ liber habet) ex omnibus floribus
orbis vnum ſibi lilium delegit. Hæc au-
tem eſt vnica Columba, & dilecta Spon-
ſa veri Salomonis. Sed iam ipſa lilia,
Bernardo ductore & Doctore, conſide-
ra: Quærenda, inquit, in Spiritu hæc
refectio inter lilia; nam corporea co-
gitare, ridiculum eſt. Quin ipſa lilia
ſpiritualia à nobis demonſtranda erunt.
Quæ ergo ſunt illa lilia, è quibus ſpe-
cies decoris eius? Procede, inquit, &
regna; propter veritatem, & manſue-
tudinem, & iuſtitiam. Lilia ſunt, lilia,
inquam, orta de terrra, nitentia ſuper
terram, eminentia in floribus terræ,
fragrantia ſuper odorem aromatum. Ergo
inter hæc lilia Sponſus, & omninò ex
his

Cant. 6. 1.

Cant. 2. 1.

Cāt. 2. 2.

Cap. 5. 24.

Bernard. Serm. 70 in Cant.

Pſ. 44. 5

his ſpecioſus, & pulcher. Bonum autem lilium veritas, candore conſpicuum, odore præcipuum, cuius odor animat fidem, ſplendor intellectum illuminat. Eſt & manſuetudo lilium, habens innocentiæ candorem, & odorem ſpei. Quòd autem iuſtitia lilium ſit, recordamini de Scriptura; quia iuſtus germinabit ſicut lilium, & florebit in æternum ante Dominum. Nequaquam hoc lilium hodie eſt, & cras in clibanum mittitur, quia in æternum florebit. Et florebit ante Dominum, cuius in memoria æterna erit iuſtus. Sunt multa apud Sponſum, & alia lilia præter hæc: quis illa enumeret? nempe quot virtutes, tot lilia. Et fortaſsè propterea ipſe ſe lilium appellauit, quòd totus verſetur in liliis; & omnia quæ ipſius ſunt, lilia ſint: Conceptio, Ortus, Conuerſatio, Eloquium, Miracula, Sacramenta, Paſſio, Mors, Reſurrectio, Aſcenſio. Quid horum non candidum, & non ſuauiſſimè redolens?

Matt. 6. 30.
Pſ. 111. 7.

CONSIDERA TERTIO, Ex ipſo lilio Animam edoceri, quibus virtutum monilibus exornari debeat, vt cæleſti placeat Sponſo. Candor enim ille exterior & interior, qui in liliis relucet, illibatam Corporis & Animi puritatem deſignat. Lilia ſi attrectes, honorem & decorem ſuum perdunt:

dunt: Caſtitatis nitor quouis attactu, mi- nimâ etiam cogitatione obfuſcatur. Liliorum candor in ipſis præcipuè eſt foliis, quo inſtruimur non CORDIS modò, ſed etiam linguæ & verborum caſtitatem retinendam. Quòd verò eadem folia ab imo ſurſum aſſurgant, & repandi in morem ſcyphi compaginata labelli ſuperioris extima leniter fibris retortis obliquent: id innuit mentis deuotione Animum in cælum efferendum, reflectendam tamen charitatem etiam erga proximos, quibus officia pietatis, dum opus eſt, deferenda ſunt. Aduerte præterea, ait Bernardus, de medio floris huius quaſi virgulas aureas prodeuntes, & cinctas candidiſſimo flore, pulchrè ac decenter diſpoſito in coronam. Aurum verò illud ſex ſtaminibus protenſum, ardentem charitatem, quæ in CORDIS noſtri meditullio rutilare debet, deſignat. Sine hoc auro, vile eſt caſtitatis argentum. Venale cælum eſt, ſed non niſi obryzo emitur. Caſtitas ſine charitate, lampas ſine oleo, hæc deficiat, cum fatuis Virginibus à nuptiis excluderis; audies: Clauſa eſt ianua, neſcio vos. Amœnus ille ſcapi viror, firmæ & erectæ ſpei ſceptrum ſibi vindicat. Bulboſa radix multis tunicis inuoluta, accuratiſſimam CORDIS & lin-

Delrio in Florid. Marian. Prima.

Bernard. Serm. 70 in Cant.

Matth. 25.10.

guæ

Ps.140. 3. guæ custodiam nobis cõmendat: vt ostium circumstantiæ labiis nostris, & sedulam circumspectionem omnibus sensibus apponamus. Caulis lilij rigidus, enodis, erectus; fortitudinem & perseuerantiam in bonis propositis edocet, vt firmiter in benè deliberatis, absque vlla inflexione perpetuò persistamus. Scapi folia tactu lenia & glabra, mansuetudinem, & comem affabilitatem significant. Quòd verò ea, quæ radici propiora sunt cernamus maiora, altiora verò minora; id indicare potest, opera nostra bona, quæ vixdum è CORDIS radice pullulant, magna hominibus principiò videri; quò verò quis maiores in virtute progressus fecerit, cæloque abfuerit minùs, tunc eum opinione suâ decrescere, minimum, ac vilissimum sibi videri. Omnes has virtutes quæcumque Anima habuerit, verè lilium erit, verè ornata incedet in vestitu deaurato, circumamicta virtutum varietate; adeò, vt ne ipse Salomon quidem in omni gloria sua coopertus fuerit sicut illa. Quàm benè mecum agetur, si vmquam ab hac pessima segete, iniquitatum videlicet atque vitiorum, tantillum terræ meæ vendicare extirpando & excolendo sufficiam, vnde vnum saltem tale lilium producere possim: si fortè

Ps.44. 10
Lucæ 12 27.
Bernard. Serm.70 in Cant.

[f]ortè & penes me paſci interdum dignetur, [i]s qui paſcitur inter lilia.

CONSIDERA QVARTO, & expende [a]dmonitionem S. Bernardi: Tu ergo qui [h]æc audis vel legis, cura habere lilia penes [t]e, ſi vis habere hunc habitatorem lilio[r]um habitantem in te. Opus tuum, ſtudium [t]uum, deſiderium tuum, lilia eſſe prote[s]tentur, moralis quidam rerum ipſarum can[d]or atque odor. Habent & mores colores [s]uos; habent & odores. Neque enim in Spi[r]itibus idipſum eſt color & odor, non ma[g]is quàm in Corporibus. Ergo de colore, [c]onſcientia conſultetur; de odore, fama. [P]orrò colorem operi tuo dat CORDIS inten[t]io, & iudicium conſcientiæ. Nigra ſunt vi[t]ia, virtus candida eſt: inter hanc atque illa, [c]onſcientia conſulta diſcernit. Quod ergo [d]e CORDE puro & conſcientiâ egreditur [b]onâ, candidum eſt, & eſt virtus. Si autem [&] bona fama ſecuta fuerit, & lilium eſt; quippe cui nec candor lilij deſit, nec odor. Sponſus itaque, & cùm ſit virtus, in virtutibus complacet ſibi: & cùm ſit lilium, libenter inter lilia commoratur: & cùm ſit candor, delectatur candidis.

Bernard. Serm. 71 in Cant.

1. Tim. 1. 5.

LECTIO VIII.

EMBL. 28.

CORDIS Custodia.

Omni custodia serua COR *tuum, quia ex ipso vita procedit.* Prouerb. 4. 23.

Quàm benè conclusum vigil hîc COR *protegit hortum,*
Pro stricto, munit, quem timor, ense Dei.

CONSIDERA PRIMO, Humanum COR esse pretiosissimum thesaurum, à Dei benignitate nobis donatum; vnde Christus Dominus dicebat: Bonus homo de bono thesauro CORDIS sui profert bona. Habemus autem thesaurum istum in vasis fictilibus Corporis nostri, quod supremus Plastes de limo terræ formauit. Hic autem thesaurus, quo pretiosior est, eò maiori etiam curâ, ac sollicitudine seruari debet. Deprædari enim desiderat (ait Gregorius) qui thesaurum publicè portat in viâ; aut eum non satis tuto loco collocat. Quemad-

Matth. 12. 35.

2. Cor. 4 7.

Gregor. hom. 11. in Euan.

CORDIS CVSTODIA.

Omni custodiâ serua COR tuum. *Prou. 4. 23.*

Quam bene conclusum vigil hic COR protegit hortum,

Prostricto munit quem timor ense, Dei.

28. *Pag. 338.*

Quemadmodum autem pretiosa in arca occludi solent; ita quoque COR nostrum arcæ mandandum, ne diripiatur. Et sanè locus, vbi natura COR reposuit, arca à Medicis nominatur: sic enim totam viscerum intercapedinem appellant. Quænam verò hæc arca sit, optimè exponit Remigius: COR (inquit) mundum qui seruat, beatus est. Eius autem munditia sic seruanda est, quemadmodum Virgo muliebrem mundum in theca reponit, ne sordes attingant: sic Anima COR suum in purâ abdit conscientiâ, ne labes inquinent peccatorum. Itaque pura conscientia CORDI pro theca est, quæ designari potest in præmolli illo, firmoque membranæ inuolucro, quod COR operit, & περικάρδιον Græcè appellatur, Latinè verò præcordium. Hæc autem tunica, vel potiùs sacculus, humore quodam aqueo semper est plenus, qui humor eò spectat, vt COR, quod assiduo motu cietur nantis in morem, leniter admodum, & sine labore, & lassitudine motus explicet suos, ne si ad latera præcordiorum impingeret, læderetur. Non aliter COR nostrum, si à bonâ conscientiâ, quasi à sanis præcordiis, vndique cingatur; leni admodum

Remig.

Hypoc. l. de Corde.

Salaz. in Cap. 3. Prou. 8.

atque suauissimo motu impellitur. Si verò conscientiæ περικάρδιον, ablato illo humore dulcissimo, per culpam deficiat, COR grauissimè torquetur. Constringit igitur, atque custodit COR bona conscientia: quare danda est opera, vt bonum habeamus testimonium conscientiæ nostræ.

2.Cor.1.12.

SED fortè non inutile fuerit, bonum hunc thesaurum CORDIS nostri, cui tot fures inhiant, apud fidum aliquem custodem & tutorem deponere, qui fideliter illum asseruet. Quis verò melior, quàm Seruator noster, qui Custos hominum appellatur? Nisi enim Dominus custodierit hunc thesaurum, frustrà vigilat qui custodit eum. Tu verò potens es, Domine, depositum meum seruare, quod apud te deposui. Reserua tibi clauem CORDIS mei, ne quis alius aperire possit, & thesaurum suffurari. Tu es enim clauis Dauid, quæ claudis, & nemo aperit. Obsigna annulo, & sigillo tuo, ne quis effringere audeat: ipse custodi partem tuam, quam de Amorrhæo tulisti in gladio & arcu tuo. Solus enim, ligato mundi Principe, vasa captiuitatis diripuisti.

Iob 7.20 *Ps. 126.1.* *2.Tim. 1.12.* *Claud. Aquauiua in Ps. 118.* *Apoc.48.22.* *Gen.48.22.* *Matth. 12.29.*

CON-

CONSIDERA SECVNDO, COR nostrum esse quasi hortum voluptatis, in quo Sponsus Animæ nostræ deliciatur & quiescit. Deliciæ enim ei sunt esse cum filiis hominum. Hortus hic bonarum cogitationum semine consperſus, profert flores honestatis & virtutis, & germinat fructus bonorum operum. Qualis verò hic esse debeat, describit Sponsus in Cantico, cùm Sponsam vocat hortum conclusum, fontem signatum. Debet enim hortus CORDIS nostri aduersus mundi huius turbines (vt inquit Ambrosius) septo diuinæ muniri protectionis, nullis sæculi flabris inquietari. Variarum igitur sæpe virtutum, humilitate, castitate, silentio, modestiâ, aliisque hic hortus cingendus est, ne videlicet pateat ad rapinam, furibusque inaccessus vitem redoleat, fragret oleam, rosam renideat, vt in vite religio, in olea pax, in rosa pudor sacratæ Virginitatis inolescat, ait idem Ambrosius. Nec verò sepimento tantùm opus est huic horto; sed omnia etiam ostia diligenter obseranda sunt, ne qua parte vulpes paruulæ subintrare possint, aut singularis ferus illum fortè deuastet. Ostia porrò hæc, sensuum sunt organa, quæ diligenter claudenda sunt, ne per illa mors irrepat.

Prou.8. 31.

Can.4. 12.

Ambros. lib.10. Epistol. Epist.82.

Ambros. lib.1.de Virgin.

Cant.2. 15.

Psal.79. 14.

irrrêpat. Monet illud Sapiens, cùm ait: Sepi aures tuas spinis, & linguam nequam noli audire: ori tuo facito ostia, & seras auribus tuis. Sponsus, ait Ambrosius, vult clausam esse ianuam, cùm pulsat: ianua nostra, os nostrum est; Christo propemodum soli debet aperiri: nec aperiatur, nisi antè pulsauerit Dei verbum. Quid tibi cum ceteris? Soli Christo loquere, soli fabulare Christo: Si enim mulieres in Ecclesia taceant, quantò magis non decet patêre Virginis ianuâ. Citò insidiator pudoris obrepit, cito verbum excidit, quod reuocare desideres. Si Euæ clausa fuisset ianua, nec Adam deceptus fuisset, nec respondisset interrogata serpenti; introiuit mors per fenestram, hoc est, per Euæ ostium: ingreditur mors per ostium tuum; si falsum loquaris, si turpiter, si procaciter; postremò si vbi non oportet loquaris.

Eccli. 28. 29.
Amb. l. 3 de virg.
1. Cor. 14. 34.
Ierem. 9. 21.

CONSIDERA TERTIO, COR tuum non quemlibet hortum esse, sed insignem illum Paradisum voluptatis, quem plantauerat Dominus Deus à principio, quem maximâ curâ custodiri voluit. Expulsis enim inde præuaricatoribus parentibus nostris, Cherubim illi præstituit flammeum atque versatilem gladium vibrantem,

Gen. 2. 8
Genes. 3. 24.

tem, omnesque ab eiusdem ingressu arcentem. Cùm igitur (ait S. Macharius, & Marcus Heremita) Scripturam audieris enarrantem, quæ pertinent ad Paradisum, ad Adamum, & ad Serpentem, omnibus affectionibus semotis, ad COR tuum conuerte Animum, & reperies ibi Paradisum. Quantum enim Paradiso potiti sunt primi parentes, centies tantum in Paradiso spiritali oblectamur, verè nos & continenter consolante gratiâ Dei. Quare nos quoque summoperè desideremus, ipsum seruare mandatum: vt permanentes in verbo Domini, fruamur nunc, & in futuro sæculo deliciis Spiritus. Vt enim expulsus est Adã, qui gustarat de ligno scientiæ: ita qui terrena sapiunt, permanere non possunt in verbo Christi, quemadmodũ scriptum est: Amicitia huius mundi, inimica est Dei. Quocircà iubet Scriptura, vnumquemque hominem omni custodiâ seruare COR suum: vt conseruans in eo verbum, tamquam Paradisum, fruatur gratiâ, nec audiat Serpentem intùs se implicantem, & consulentem quæ faciunt ad voluptatem. Sed quis æmulum hunc Serpentem ab horto CORDIS excludat? Statuatur, Domine, ante oculos meos flammeus ille, atque versatilis gladius; timor, inquam, Domini;

Machar. hom. 37. *Marc. Herem. l. de Paradiso & lege Spir.*

Iacob. 4. 4.

Prou. 4. 23.

Gene. 3. 24.

mini;

mini; timor pœnarum inferni, quarum recordatio hortum CORDIS muniat atque tueatur.

Breuiar. Rom.

Hoc custode procul pelle,
Rex Christe piissime,
Omne nefas inimici,
Mundo CORDE, *& Corpore,*
Paradiso redde tuo
Nos solâ clementiâ.

Vel quod magis mihi in votis est, ô dilecte votorum meorum, Tu ipse propugnare digneris hortum requiei tuæ, atque ab eo quàm longissimè insidiantes illi bestias propelle. Abige, ô Deus CORDIS mei, Serpentem insidiantem, Leonem rugientem, Lupum rapientem, Aprum vastantem, vulpes paruulas demolientes, omnes denique insidias inimici longissimè repelle. Floridum illum Salomonis lectulum sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israël: omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi: vniuscuiusque ensis super femur suum, propter timores nocturnos. Sed pro sexcentis illis fortissimis, satis mihi tu vnus, & solus es Deus meus, misericordia mea, & refugium meum, susceptor meus, & liberator meus. Exurge ergo, protector meus, & dissipentur inimici tui, & fugiant qui oderunt me, à facie tua.

Cant. 2. 15.
Cant. 3. 7.
Ps. 143. 2.
Ps. 67. 2.

Ita,

Ita, quæso, per omnes miserationes tuas, CORDI meo contingat; vt læto Animo Epinicion Victori meo decantem, & dicam: Dextera tua, Domine, magnificata est in fortitudine; dextera tua Domine percussit inimicum: & in multitudine gloriæ tuæ deposuisti aduersarios tuos!

Exod. 15. 6.

CONSIDERA QVARTO, Quantâ in pace & tranquillitate hortus, & castrum CORDIS versetur, quod habitat in adiutorio Altissimi, & in protectione Dei cæli commoratur. Solent dicere homines huius sæculi, inquit Bernardus, bonum castellum custodit, qui Corpus suum custodit, ego autem non sic: sed sterquilinium vile custodit, qui custodit Corpus suum: quoniam qui seminat in carne, de carne metet corruptionem. Colendum igitur, custodiendumque magis Animæ castrum, quoniam ex ipso vita procedit. Sed castrum istud in terra inimicorum situm, vndique impugnatur, & idcircò omni custodiâ, id est inferiùs, superiùs, antè & retrò, à dextris & à sinistris muniendum est. Occlude ergo valuas CORDIS tui pessulo timoris & amoris Dei, si velis in pace possidere atrium tuum.

Ps. 90. 1.

Bernard. serm. 46. ex paruis.

Galat. 6. 8.

LECTIO IX.

CORDIS Protectio.

EMBL. 29.

Dedisti eis scutum CORDIS, *laborem tuum.* Thren. 3.65.

Ægide COR *tanti, mea lux, defende laboris,*
Quem pro CORDE *tuus, ferre coëgit, amor.*

Iob 7. 1. MILITIA est vita hominis super terram. Vndique enim hostibus cingimur, qui COR nostrum oppugnare non cessant. Quid enim est COR nostrum, nisi præstantissima humani Corporis pars, quæ Regis instar, omnium totius Corporis membrorum imperium sibi commissum habeat; (*Theodor. Serm.* 3. *de prou.*) COR nostrum castrum Omnipotentis Regis est, ab eo nobis omni sollicitudine custodiendum traditum. Castrum verò hoc plurimi aduersarij obsident. Hinc mundus, mundaniq́ue sagittarij dirigunt vanitatis iacula, vt sagittent in obscuro rectos CORDE. (*Ps.* 10.3.) Illinc, blandiẽs Caro emollit sermones suos super oleum, & ipsi sunt iacula. (*Psal.* 54. 22.) Isthinc, dæmon nequissimus tela ignea vibrat, & nihil non agit, vt COR sauciet. (*Ephes.* 6. 16.) Quid verò, an non & gladium euaginauerunt peccatores, (*Psal.* 36. 14.) inten-

CORDIS PROTECTIO.

Dedisti eis ſcutum CORDIS laborem tuum. *Thr. 3. 65.*

Ægide COR *tanti mea lux defendê laboris,*

Quem prò CORDE *tuus ferre cöegit amor*

29.

intenderunt arcum ſuum, vt deiiciant pauperem, & inopem, vt trucident rectos CORDE? Quis verò à tanto hoſtium agmine infirmum COR liberabit? Quis proteget illud è timore nocturno, à ſagittâ volante in die, à negotio perambulante in tenebris, ab incurſu, & dæmonio meridiano? De nocte enim, & de die, palàm & manifeſtè COR noſtrum iugiter impugnatur, vt meritò vnuſquiſque laborare debeat, ſicut bonus miles Chriſti, & fortiſſimo propugnaculo COR ſuum munire, ne vllis pateat hoſtium ſtratagematibus. Omnes, inquit Auguſtinus, munita CORDA habere volumus, vt nihil intret quod malè ſuggeratur. Vnde autem intret, quis nouit? Et pugnamus quotidie in vno CORDE noſtro. Vnus homo in CORDE ſuo cum turba luctatur.

Pſ.90.5.

2.Tim. 2.1.

Aug. in Pſal.99.

SED quantumuis aduerſarij multi, etſi certamen forte, pugna quotidiana; neutiquam deſperandum eſt. Dominus enim pugnabit pro nobis, ipſe protector noſter, & cornu ſalutis; ipſe liberator CORDIS noſtri.

2.Eſd.4.20.

Pſ.17.3.

CONSIDERA enim, quemadmodum carneum hoc Corporis noſtri COR vndique munierit, vt ex eo diſcas eumdem minimè defuturum principali CORDIS tui,

hoc

hoc eſt, menti & CORDI interiori. De illo autem audi Chryſoſtomum ſplendidiſſimè eloquentem: Quoniam, inquit, COR membrorum noſtrorum principaliſſimum eſt, & totius vitæ noſtræ firmitas eſt ipſi tradita, & ipſo quomodocumque percuſſo naſcitur mors, ſolidis & duris oſſibus hoc vndique circummuniuit (Deus) & pectoris prominentiis, & tergi ipſum poſterius muniens. Ne verò continuè ſaliens, & in ira, huiuſmodique motibus palpitans, Oſſium aſperitati circumſtantium infligens, conteratur & doleat, multas membranas ſubextendit, & pulmonem ſuppoſuit, velut molle quoddam ſtratum ipſius ſaltibus apponens, vt impunè erumpens ex hoc nihil noxium patiatur. Hæc Chryſoſtomus. Ad hunc ergo, qui carnem CORDI tui ita vndique protexit, intrepidus conuola, hunc inuoca contra omnes hoſtiles inſultus, & dic: Protector noſter adſpice Deus, & veni in adiutorium CORDI meo. Expugna, Domine, impugnantes me: apprehende arma & ſcutum, & exurge in adiutorium mihi.

Hom. 11. ad pop. Antioch.

Pſal. 83. 10.

Pſ. 34. 2.

CONSIDERA deinde, multiplex ſcutum à Deo protectore tuo, CORDI tuo ſuppeditari. Primùm enim diuina gratia impenetrabile ſcutum eſt, quod contra

omnes

mnes inimicorum machinationes COR
eddit tutum. Vnde Apoſtolus ait: Opti- *Heb.* 3.9
num eſt, gratiâ ſtabilire COR. Deinde va-
dum quoque ſcutum exhibet Oratio, quâ
ıbſidium à Deo petimus, ipſumque ira-
ım nobis, placamus. Sicut de Aaron ſcri-
tum eſt: Properans homo ſine querela *Sap.* 18.
eprecari pro populis, proferens ſeruitu- 21.
is ſuæ ſcutum, Orationẽ, & per incenſum
eprecationem allegans, reſtitit iræ, & fi-
em impoſuit neceſſitati. Nec minus, velut
mbone, COR defenditur à verbo Dei:
Omnis enim ſermo Dei ignitus, clypeus eſt *Sap.* 5.
erantibus in ſe. Ita ſacrarum Scripturarũ 20.
cuto retudit Chriſtus tela diaboli. Huic *Matt.* 4.
ffine omninò eſt ſcutũ fidei; quo, vt Pau- 4.
us ait, omnia tela nequiſſimi ignea poſſu- *Eph.* 6.6
nus extinguere. Verumtamẽ cùm vniuerſa *Pſ.* 38.6
anitas ſit omnis homo viuens, & fortiſſi-
num Antagoniſtam habeamus, mendacij
atrem, qui mendacio Protoplaſtes fefellit, *Ioan.* 8.
& nec ipſe in veritate ſteterat, opus eſt & 44.
cuto veritatis, de qua Pſalmiſta: Scuto cir- *Pſ.* 91.5
umdabit te veritas eius. Quiſnam verò hic *Ioan.* 18.
lypeus? niſi ipſe qui ad hoc venit in mun- 37.
dum, vt teſtimonum perhiberet veritati, *Ioan.* 1.
lenus ipſe gratiæ & veritatis; quique de 14.
e veriſſimè pronuntiauit: Ego ſum via, ve- *Ioan.* 14
itas, & vita. Ipſe COR noſtrum protegit, 6.

&

& circumdat, vt vndique nos paratos inueniat & clauſos, omneſque aditus ſenſus noſtri ſcuto veritatis tegantur.

SED attentiùs hîc expende, quomodo Chriſtus Dominus ſcutum CORDIS noſtri fuerit. Nullum ſanè ei bellum cum Deo Patre vmquam fuit, & tamen clamat in Pſalmo : Sagittæ tuæ infixæ ſunt mihi. Vnde verò hoc in eo qui peccatum non fecit, nec Parentem ſuum vmquam offendit? Hinc nimirùm; quia vidit Filius Dei Parentem ſuum in nos armatum, vidit arcum & ſagittas iam paratas, vidit gladium exacutum ac diſtrictum; vidit ab alterâ parte, nos omnes inermes, & qui neque viribus, neque prudentiâ tela iræ diuinæ declinare poſſemus. Quid igitur? Miſericordiâ motus, inter nos & Deum ſe medium conſtituit, &, tamquam ſi clypeus noſter fuiſſet, omnes plagas, omnes ictus, omnia vulnera, omnia tela, quæ in nos à Deo dirigebantur, in Corpore ſuo ipſe excepit : Vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, & attritus eſt propter ſcelera noſtra. Quid, quæſo, magis præſtare poterat, quàm vt ſe clypeum CORDIS tui faceret, vt ipſe percuteretur, & tu poſt terga eius tutus maneres? Dilige, Anima mea, vicem-

Pſ. 37. 3. *1. Petri 2. 22.* *Bellarm. Conc. 5. in Pſ. 90* *Iſaiæ 53. 5.*

vicemque redde huic protectori tuo; cui cum Dauide meritò decantes: Dominus petra mea, & robur meum, & Saluator meus. Deus fortis meus, ſperabo in eum: ſcutum meum, & cornu ſalutis meæ: eleuator meus, & refugium meum: Saluator meus, de iniquitate liberabis me.

2. Reg. 22.3.

CONSIDERA vlteriùs, non modò Chriſtum paſſum, clypeum nobis eſſe; ſed ipſam etiam eius Paſſionem, alapas, flagella, vulnera, Crucem, omneſque eius dolores, munimentum CORDIS noſtri eſſe; de quo accipi poteſt illud Prophetæ: Dabis ei ſcutum CORDIS, laborem tuum. Quod perinde eſt, ac ſi diceret: Tu Chriſte Sancte, dabis hominibus laborem tuum, quem propter eos ſuſcipies, vt ſit illis ſcutum, quo in tentationibus ſuis protegantur. Tua Paſſio, erit illorum protectio; tuus labor, erit illorum clypeus. Nam in labore, & in vulneribus Domini noſtri Ieſu Chriſti, eſt remedium noſtrum conſtitutum. Experto id credamus Auguſtino, qui ait: Cùm me pulſat aliqua turpis cogitatio, recurro ad vulnera Chriſti. Cùm me premit caro mea, recordatione vulnerum Domini mei reſurgo. Cùm diabolus mihi parat inſidias, fugio ad viſcera miſericordiæ Domini mei, & recedit

Thren. 3. 65.

Hector Pintus in Thren.

Aug. in Manual. cap. 2.

dit à me. Si ardor libidinis moueat membra mea, recordatione vulnerum Domini nostri, Fili Dei, extinguitur. In omnibus aduersitatibus non inueni tam efficax remedium, quàm vulnera Christi. In illis dormio securus, & requiesco intrepidus Ibi securus decantabo: Exaltabo te Domine, quoniam suscepisti me, nec delectasti inimicos meos super me. Si consistant aduersum me castra, non timebit COR meum. Si exurgat aduersum me prælium, in hoc ego sperabo. Meritò sanè in hoc scuto confidit Exercitus Christi, populus acquisitionis eius, in quem rectè cadat illa Moysis benedictio: Beatus es tu Israël! Quis similis tui popule, qui saluaris in Domino? scutum auxilij tui, & gladius gloriæ tuæ: negabunt te inimici tui, & tu eorum colla calcabis.

Ps. 29. 2
Ps. 26. 3
Deuter. 33. 29.

LE-

CORDIS SCALÆ.

Aſcenſiones in CORDE ſuo diſpoſuit. *Pſal. 83. 6.*

Vin' ſcalis dilecta poli conſcendere ſedes,
Hîc priu in proprio conſtrue CORDE gradus.

30.

LECTIO X.

CORDIS Scalæ.

EMBL. 30.

Aſcenſiones in CORDE *diſpoſuit.* Pſal.83.6.

Vin' Scalis, Dilecta, poli conſcendere ſedes?
Hîc prius, in proprio, conſtrue, CORDE, *gradus.*

NON caſu, neque abſque rationabili cauſa factum eſt, vt in magnificum illud Salomonis Templum quindecim gradibus aſcenderetur; vt enim S. Gregorius conſiderat: Salomon cæleſtium ſcrutator ſecretorum, & diuinæ receptaculum ſapientiæ, ſic Templum illud manufactum edidit, vt exinde Templum aliud non manufactum ſignaret, quatenus ex corruptibili terrenæ domus ædificio, incorrupta cæleſtis Templi quodam modo imaginaretur pulchritudo. Ad illud namque Templum, quod ex viuis in cælo lapidibus conſtruitur, non planâ aut ſpatioſâ peruenitur viâ, vel greſſu aſcēditur corporeo, ſed proceſſu fidei, & charitatis aſcenſu. Hinc namque Propheta dicit:

Gregor. Præfat. in 6. Pſ. Pœnit.

Ps.83.6. dicit: Beatus vir, cuius est auxilium tuum abs te, ascensiones in CORDE suo disposuit. Dixit ascensiones in CORDE beati viri dispositas: & vnde ascendere debeamus ostendit, cùm ait: In valle lacrymarum. In eâ namque exilij nostri damnationem deplangimus, & innumerabiles corruptionis humanæ deflemus molestias. Hæc est vallis, quam Sancti viri mentis affectibus indesinenter exire disponunt, & ad illud ineffabile bonum, ad illud inæstimabile gaudium ascendere, quod nec *1.Cor.2.9.* oculus vidit, nec auris audiuit, nec in COR hominis ascendit. Sed quod in COR hominis non ascendit, (inquit Augustinus) COR *Serm. 126.de diuersis.* hominis illuc ascendat. COR ibi habeamus, & non sine causâ audiemus: Sursum CORDA. In valle lacrymarum ascensiones disponamus, vt perueniamus ad montem *Bernard. Serm.21 in Cant.* gaudiorum. Quàm pauci, ait Bernardus, post te, ô Domine Iesu, ire volunt: cùm tamen ad te peruenire nemo sit qui nolit, *Psal.15.11.* hoc scientibus cunctis, quia delectationes in dexterâ tuâ vsque in finem. Et propterea volunt omnes te frui, at non ita & imitari; conregnare cupiunt, sed non compati. Optant extrema iustorum, sed non ita & principia. Non curant quærere, quem tamen desiderant inuenire; cupientes consequi,

ſed non & ſequi. Vis ergo, ô Anima mea, peruenire ad montem Domini, ad tabernaculum Dei, ad Templum non manufactum; non otiandum tibi, ſed gradatim aſcendendum. Niſi enim per gradus, ad culmen non peruenitur. Aſcendendo, non volando attingitur ſummitas ſcalæ, quam Iacob in ſomnis vidit. Nemo repentè fit ſummus; ſed paulatim, quaſique per gradus ad perfectionem peruenitur. Qui enim intùs eſt homo noſter, renouatur de die in diem. Quamdiu igitur degis in conualle plorationis, in miſerâ hac & ærumnosâ vitâ, myſticam ſcalam erigere, gradus Templi conſtruere, aſcenſiones in CORDE diſponere oportet. Quid autem eſt (ait Auguſtinus) aſcendere in CORDE? Proficere in Deum. Quomodo omnis qui deficit, non deſcendit, ſed cadit: ſic omnis qui proficit, aſcendit.

Gen. 28. 12.

2. Cor. 4. 16.

Aug. in Pſ. 122.

CONSIDERA iam, quinam ſint gradus, ſiue aſcenſiones, quibus in Deum proficitur, quaſque in CORDE diſponere debemus. Caſſiodorus ait, tot ſcandi gradus, quot quis auxilio Domini vitia vincit; tot quemque gradibus euehi, quot vitiis fuerit abſolutus; & quantum in valle, ſeu conualle lacrymarum, pœnitentiæque humilitate ſatisfaciendo deſcenderit. Ex

Caſſiod.

 quo

quo ſequitur, vt quis virtutibus etiam aſcendat, & prouehatur, atque quotidie proficiat, in priora extendendo ſeipſum, præteritorum autem obliuiſcens. Atque hic ſenſus ex ipſo Pſalmo elicitur. Explicans enim Dauid quænam ſint aſcenſiones in CORDE diſponendæ, ait: Ibunt de virtute in virtutem. Aſcendunt quidē & mali, nam ſuperbia eorum, qui te, Domine, oderunt, aſcendit ſemper. Et mali homines, & ſeductores, proficient in peius. At hi aſcenſus meri ſunt deſcenſus, vt in eos quadrare poſſit quod ait Pſaltes: Deieciſti eos, dum alleuarentur. Et rurſus: Aſcendunt vſque ad cælos, & deſcēdunt vſq; ad abyſſos; Anima eorum in malis tabeſcebat. Nam quantò plus aſcendunt per elationem ſuperbiæ, & incrementum malitiæ; tantò plus in gehennam deſcendunt; & Anima, quæ videbatur pinguis in bonis, tabeſcit in malis.

Philip. 3. 13. — *Pſ. 83. 7* — *Pſal. 73. 23.* — *2. Tim. 3. 13.* — *Pſal. 72. 18. & Pſ. 106. 29.*

CONSIDERA ergo, aſcenſiones has, ſiue virtutum gradus, in CORDE eſſe ponendos; non in manibus, non in pedibus, non in aliis tantùm Corporis membris. Non enim actiones externæ, quantumuis bonæ videantur, (vt iam aliquoties diximus) Deo placent, niſi ex intimo CORDE procedant: Deus enim intuetur COR. Quare feruentes, & ſolidi virtutum actus, ex

1. Reg. 16. 7.

intimo

intimo CORDIS affectu prodeuntes, exercendi ſunt, ſi verò proficere, & aſcendere voluerimus. Errant porrò, & verè deſcendunt, qui aſcenſiones has in CORDE quidē diſponunt, ſed non, ſuo: in alieno enim eas conſtituunt, cùm virtutum opera ideò exercent, vt videantur ab hominibus, & ab iis æſtimentur. Quid enim aliud hoc eſt, quàm aſcenſionem ſuam non in CORDE, ſed in ore & opinione hominum ponere.

Matt.6. 5.

SI igitur, ô Anima mea, verè aſcendere concupiſcis, rectòque ordine aſcenſionis gradus diſponere, primo loco humilitas tibi collocanda eſt. Quemadmodum enim ille, qui dixit in CORDE ſuo, in cælum aſcendam, vſque ad infernum demerſus eſt: ita qui in CORDE humiliato, auxilio & gratiâ Dei, aſcenſiones diſponit, verè exaltatur. Deus enim qui humilia reſpicit, COR contritum & humiliatum non deſpicit. Quomodo autem humilitas COR ſurſum erigat, optimè exponit S. Auguſtinus: Bonū eſt, inquit, ſurſum habere COR, non tamen ad ſeipſum, quod eſt ſuperbiæ; ſed ad Dominum; quod eſt Obedientiæ; quæ niſi humilium non poteſt eſſe. Eſt igitur aliquid humilitatis, miro modo quod ſurſum faciat COR; & eſt aliquid elatio-

Iſaiæ 14 13.

Pſ.112. 6.

Pſal.50. 19.

Auguſt. lib.14. de Ciuit. Dei.c.13

elationis, quod deorsum faciat COR. Hoc quidem quasi contrarium videtur, vt elatio sit deorsum, & humilitas sursum. Sed pia humilitas facit subditum superiori; nihil est autem superius Deo: & ideò exaltat humilitas, quæ facit subditum Deo. Elatio autē, quæ in vitio est, eò ipso, quò respuit subiectionem, & cadit ab illo, quo non est quicquam superius, & ex hoc erit inferius, & fit quod scriptum est: Deiecisti eos, dum extollerentur. In vanum ergo ascendit, qui ab humilitate non incipit, & per eam in semetipso priùs descendit. Docuit hunc ascendendi modum veræ humilitatis Magister, Altissimi Filius; de quo legimus: Quoniam qui descendit, ipse est & qui ascendit. Ab ipso, testante S. Bernardo, demonstranda nobis erat ascensionis via: ne ductoris, immò seductoris iniqui aut vestigium, aut consilium sequeremur. Quia ergo non erat quò ascenderet, descendit Altissimus, & suo nobis descensu suauem ac salubrem dedicauit ascensum. Descendit de monte potentiæ, carnis infirmitate circumdatus; descendit de monte scientiæ, quoniam placuit Deo per stultitiam prædicationis, saluos facere credentes. Quid enim tenello Corpore, & infantilibus membris videtur infirmius? Quid indoctius apparet paruulo, qui

Psal. 72. 18.

Ephes. 4. 10.

Serm. 4. *de Ascēs. Domini.*

1. *Cor.* 1. 21.

qui ſola matris vbera nouerit? Quis impotentior eo, cuius omnia membra clauis affixa, cuius omnia dinumerantur oſſa? Quis inſipientior eo, qui tradebat in mortem Animam ſuam; & quæ non repuit, tunc exſoluebat? Vides quàm multum deſcenderit, quantum è potentiâ ſuâ, quantum à ſapientiâ ſuâ exinanierit ſemetipsũ. Sed non potuit altiùs montem bonitatis aſcendere, nec ſuam cõmendare expreſſiùs charitatem. *Pſ.68.5.*

EIA igitur, Anima mea, aſcenſionis cupida, ſi de valle lacrymarum, ad Paradiſum deliciarum aſcendere concupiſcis, ſequere veſtigia præcedentis te Ducis tui, curre in odorẽ vnguentorum eius, qui verè fuit humilis CORDE. Perge de virtute in virtutem, donec videas Deum deorum in Sion. Perge, inquam, & aſcende de deſerto, innixa ſuper Dilectũ tuum. Si enim tibi innitaris, cades: nam perditio tua ex te; tantummodò in Deo tuo auxilium tuum. Et maledictus, qui ponit carnem brachium ſuum. Habita igitur in adiutorio Altiſſimi, & in protectione Dei cæli commorare. Beatus enim, cuius eſt auxilium ab ipſo! Etenim benedictionem dabit legiſlator, & qui dedit aſcendendi conſilium, dabit & auxilium; & innitentem ſibi, perducet in Regnum Patris ſui. *Cãt.1.4* *Pſ.83.8* *Cãt.8.5* *Oſeæ13.9.* *Ier.17.5* *Pſ.90.1* *Pſ.83.6.*

LECTIO XI.

EMBL. 31.

CORDIS Dilatatio.

Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilatasti COR *meum.* Psal. 118. 32.

Quàm volup' est, quod amare prius, COR *duxit amarum,*
Angustam, lato, currere, CORDE, *viam!*

CONSIDERA, Præsentem vitam hanc, quam in exilio degimus, aliud non esse, quàm viam quãdam ad vitam æternam; esse spirituale stadium, quod nobis velociter est decurrendum; esse iter ad cælestem Ierusalem, ad quam continuò nos ambulare oporteat. Quàm multi verò ab hoc itinere deflectunt? quanti stadium hoc detrectant? quot sunt, qui errantes in solitudine, in inaquoso, viam ciuitatis habitaculi non inueniunt? (Ps. 106. 4.) Quàm sæpè parum in viâ Dei progredimur? Quoties subsistimus? quoties lassi, ab ambulãdo in totum desistimus, atque humi iacemus? Miseri sanè, & miserabiles filij Adæ, quos labor stultorum affligit, cùm nesciunt in vrbem pergere! (Eccles. 10. 15.)

At

CORDIS DILATATIO.

Viam mandatorum tuorum cucurri, cum dilatasti

COR meum *Psal. 118. 32.*

Quam volupe est quod amare prius COR *duxit amarum,*

Angustam lato currere CORDE *viam.*

31.

At vnde, precor, hæc miseria? nisi quia adhæret pauimento Anima nostra, adhæret huic pulueri & terræ; corpori scilicet, quod corrumpitur, & aggrauat Animam. Nam (vt inquit Bernardus) quantæuis perfectionis Anima, quamdiu quidem gemit sub corpore mortis huius, & huius sæculi nequam, retinetur inclusa carcere, vincta necessitatibus, torta sceleribus, lentiùs, segniusque assurgat necesse est, ad contemplanda sublimia: nec omninò liberum habet sequi Sponsum quocumque ierit. Hinc lacrymosa vox illa gementis: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius! Sed & altera causa est; quia dormitat Anima nostra, præ tædio & defatigatione lassata. Sunt enim (ait idem Bernardus) qui in studiis spiritualibus fatigati, & versi in teporem, atque in defectu quodam Spiritus positi, ambulant tristes vias Domini, CORDE arente, ac tædente, accedunt ad quæque iniuncta.

Ps. 118. 25. *Sap. 9. 15* *S. Bern. Serm. 21 in Cant.* *Apoc. 14. 4.* *Rom. 7. 24.* *Ps. 118. 28.* *Serm. 32 in Cant.*

CONSIDERA SECVNDO, Vt malum hoc ex frigore, tristitiâ, & angustiâ CORDIS oritur: ita eiusdem remedium aptissimum esse, CORDIS dilatationem, id est, gaudium in Spiritu Sancto. Physicè enim loquendo, tristibus comprimitur COR, in angustumque contrahitur, ac

Lorinus in Ps. 4.

obruitur noxio humore: lætis ſpargitur ſanguis, ac laxantur quodammodo ſpatia CORDIS, ipſumque dilatatur. Quod indicat rubedo totius oris in ridentibus: & in affectis contrariâ perturbatione, pallor; ſanguine ad COR ſeſe cogente. Hinc Auguſtinus exponit illud: In tribulatione dilataſti mihi: ab anguſtiis triſtitiæ, in latitudinem gaudiorum me duxiſti. Dilatato autem CORDE, inenarrabili dulcedine curritur via mandatorum Dei. Expertus id teſtatur Dauid, dicens: Viam mandatorum tuorum cucurri, cùm dilataſti COR meum. Neque enim, inquit Ambroſius, poterat viam currere, ſi COR eius coarctaretur anguſtiis. Idem prorſus & nobis accidit: dormitante enim Animâ præ triſtitiâ, ſegnes & laſſi reſidemus, & tantùm non currimus, ſed & trahi indigemus. Quod optimè, ſuo more, exponit Bernardus: Propterea, (inquit) opus habeo extrahi, quoniam refriguit pauliſper in nobis ignis amoris tui, nec valemus à facie frigoris huius currere modò, ſicut heri & nudiuſtertius. Curremus autem poſteà cùm reddideris lætitiam ſalutaris tui, cùm redierit melior temperies gratiæ, cùm Sol Iuſtitiæ incaluerit, & pertranſierit tentationis nubes, quæ hunc operire ad horam

Pſal. 4. 1.

Pſ. 118. 32.

In illum locum.

Serm. 21 in Cant.

Pſal. 50. 14.

ram cernitur, atque ad leuem flatum auræ blandioris, solitò cœperint vnguenta liquescere, & aromata fluere, & dare odorem suum. Tunc curremus, & in odore illo curremus. Iam verò, si quæras quomodo hæc CORDIS dilatatio fiat? quomodo spirituale hoc gaudium in CORDIBVS nostris à Deo immittatur? audi eumdem Bernardum: Vbi contigerit tale aliquid pati (fastidium scilicet & tædium viæ) si misertus Dominus appropiet nobis in viâ, quâ ambulamus, & incipiat loqui de cælo, qui de cælo est, nec non fauorabile quippiam cantare nobis de Canticis Sion, narrare etiam de Ciuitate Dei, de pace Ciuitatis: dico vobis; erit pro vehiculo Animæ dormitanti, & pigritanti læta narratio: ita vt pellat omne fastidium ab Animo audientis, & à Corpore fatigationẽ. An tibi aliud vel pati, vel petere ille videtur, qui ait: Dormitauit Anima mea præ tædio, confirma me in verbis tuis? Et nónne cùm obtinuerit, clamabit. Quomodo dilexi legem tuam, Domine! tota die meditatio mea est. Cogitatio igitur, & desiderium cælestis patriæ, COR dilatat; quod hunc in modum explicat S. Augustinus: Desiderium, sinus est CORDIS nostri. Quod autem desideramus, nondum videmus, sed desiderando capaces efficimur:

Cant. 1. 3.

Serm. 32 in Cant.

Ps. 118. 28.

Ibidem. v. 97.

Tract. 4. in Epist. Ioan.

cimur: vt, cùm venerit quod videamus, impleamur. Sicuti enim si velles implere aliquem sinum, & nosti quàm magnum est, quod dabitur; extendis sinum vel sacci, vel vtris, vel alicuius rei: nosti quantum missurus es, & si vides quia angustus est sinus, extendendo facis capaciorem. Sic extendat oportet Anima nostra cupiditatem suam, & sinu capaciore quærat comprehendere, quod oculus non vidit, nec auris audiuit, nec in COR hominis ascendit. Desiderio isto COR dilatante, graditur Iustus semitas æquitatis, quas cùm ingressus fuerit, non arctantur gressus eius, & curren non habebit offendiculum. Incipiente enim humi repunt, Proficientes ambulant Perfecti currunt; immò vt Aquilæ volant & non deficiunt. Quis det nobis, vt Salomoni datum fuit, latitudinem CORDIS, sicut arenam maris, vt sine vllo impedimento, viam mandatorum Dei transcurrere valeamus!

Tract. 34 in Ioan.
1. Cor. 2. 9.
Prou. 4. 12.
Isaiæ 40. 31.
Ps. 118. 32.

TERTIO CONSIDERANDA hîc, & expendenda est, non minus curiosa, quàm pi quæstio. Cùm arcta sit via, quæ ducit a vitam, cur Dauid hîc dicat: Dilatatur esse COR, & non potiùs ipsam viam quæ dilatanda videbatur, sicut alibi di cit: Statuisti in loco spatioso pedes meos

Matt. 7. 14.
Ps. 30. 9.

Respon

Respondet S. Hilarius: COR dilatatum esse, in quo Sacramentum Patris & Filij residet: in quo capaci habitatione Spiritus Sanctus dilatatur. Nec Dauidem potuisse antè viam Dei currere, quàm ipse illa digna & ampla Deo efficeretur habitatio. Similiter Ambrosius: Vide denique distantiã: Via fit angustior, COR latiùs, vt Patris, & Filij, & Spiritus Sancti sustineat mansionem: ne veniat verbum Dei, & pulset, & videns CORDIS eius angustias, dedignetur habitare. Admirans porrò S. Bernardus tantam CORDIS capacitatem, exclamat: O quanta illi Animæ latitudo, quanta & meritorum prærogatiua, quæ diuinam in se præsentiam & digna inuenitur suscipere, & sufficiens capere! Quid illa, cui & spatia suppetunt, & deambulatoria, ad opus quidem Maiestatis? Dicit enim Deus: Inhabitabo in illis, & inambulabo. Quàm autem latum est, vbi deambulat Deus? in hac latitudine diffunditur charitas in CORDIBVS nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis. Dicamus ergo Deo: Angusta est domus CORDIS nostri, quò venias ad eam, dilatetur abs te. Ruinosa est, refice eam.

Hilar. in Ps. 118.

Bernard. serm. 27. in Cant.

2. Cor. 6. 16.

Rom. 5. 5

Aug. l. 1. Confess. cap. 5.

ALTERA quæstio hîc moueri potest, Quomodo dilatato CORDE, curratur via man-

mandatorum Dei, cùm multum illa habeat mœroris, atque triſtitiæ: Per multas enim tribulationes oportet nos intrare in Regnum cælorum? Multiplex ad hoc eſt reſponſio; oſtendens quomodo etiam in tribulatione COR dilatetur. Primò enim, dilatatione CORDIS, donum magnanimitatis Deus confert, quo infortunia quæque generosè perferuntur, & qui tribulationes patiuntur, non anguſtientur, ita Didymus, Chryſoſtomus, & Euthymius obſeruant, in illud Pſalmi: In tribulatione dilataſti mihi. Secundò, Liberiore, inquit Chryſoſtomus, campo fruitur, quem tribulatio compellit ſeſe à turpibus amoribus abſtrahere, quibus dum res ſecundæ erant, conſtringebatur, & affligebatur. Quemadmodum qui laborat febre, ſi voluptati vacet, maiores experitur dolores: ſi abſtineat, iucundam ſanitatem recuperat. Tertiò, Iuſtus, tamquam ductile aurum, tribulationis malleo percuſſus, in plures laminas diſtenditur ac dilatatur, itaque fit vas ad diuina dona recipiendum capaciſſimum. Hinc de Paulo electionis vaſe Chriſtus dixit: Ego autem oſtendam ei, quanta oporteat eum pro nomine meo pati. Quartò, Quò pius magis coanguſtatur carne, hoc magis dilatatur Spiritu. Eſt enim veluti palma; quæ in infe-

2.Cor.4. 8.

Pſ.4.1.

Actor.9. 15.

inferiore parte anguſtior, in ſuperiore latiùs ſe diffundit. Vnde illud: Iuſtus vt palma florebit. Quintò, Arcta & anguſta eſt via, quæ ducit ad vitam: ſed ſpatia charitatis ſunt latiſſima, lætiſſimaque; & illius lex vocatur, Mandatum latum nimis. Eo enim complectimur vniuerſa, tranſcendimus creata, immenſo adhæremus Deo. Templum Ezechiëli oſtenſum, latius erat in ſuperioribus, quoniam, vt Hieronymus docet, ſemper anguſtiora ſunt quæ ſunt deorſum, in ieiuniis καμευνίαις, & victus continentiâ, paulatimque dum ad ſumma conſcendimus (per illos veluti gradus) latior nobis aperitur via, & impletur quod ſcriptum eſt: In tribulatione dilataſti mihi.

Pſal. 91. 13.
Matt. 7. 13.
Pſ. 118. 96.
Ezech. 40.
Pſ. 4. 1.

QVINTA

QVINTA CLASSIS.

CORDIS Perfectio, & cum Christo Vnio.

POST *flores fructusq́;, & lætam vindemiam, ipsum vinum tandem degustandum est. Id verò quàm copiosè Dilectæ Sullamitidi indulserit diuinus Salomon, ipsamet gratulabunda decantat, cùm non vnum aut alterum calicem sibi propinatum; sed in cellam vinariam admissam se asserit: Introduxit me Rex, ait, in cellam vinariam. Quænam verò hæc cella vinaria, nisi perfectorum* Via vnitiua, *in qua diuini amoris musto potantur,*

Cant. 2. 4.

Læti bibentes sobriam
Ebrietatem Spiritus?

Esse verò charitatem vinum illud, quod in Dei vinariâ cellâ bibitur, ipsa Sponsa testatur, cùm subdit: Ordinauit in me charitatem. Atque hæc est salutaris Doctrina huius Claßis, suauißimus huius promptuarij potus. Hic enim primò traditur, quomodo per inhabitantē Spiritum Sanctum,

Sanctum, charitas Dei in CORDIBVS *nostris diffundatur. Quomodo per amorem* COR *nostrum Dilecti signaculo obsignetur. Quid verò non facit Spiritus Sanctus, dum Animam inhabitat! Sagittis suis* COR *vulnerat, igne suo illud incendit, vt exclamare cogatur: Fulcite me floribus, stipate me malis; quia amore langueo. Aut vt Septuaginta legunt: Vulnerata charitate ego sum. Quemadmodum autem languidus, & vulneratus, vix aliud quàm dolorem suum cogitare possunt, adeò vt dormientes de eo somnient; ita & Sponsa ait: Ego dormio, &* COR *meum vigilat. Hinc quoque moræ impatiens, ad Dilectum suum iugiter aspirat; & cùm Corpore nequeat,* COR *suum sursum mittit, vbi pascit, vbi cubat Dilectus eius in meridie. Quare nihil aliud affectat, quàm vt vnum cum Dilecto suo efficiatur; vt inuento eo, quem diligit Anima eius, teneat eum, nec dimittat; sed mutuo semper intendat amori, quod indicant illæ voces: Dilectus meus mihi, & ego illi. Itemq; Ego Dilecto meo, & ad me conuersio eius. Tandem votorum hæc summa est, vt in Dilecto suo quiescat, & læua eius sub capite suo positâ, dexterâ illius amplexari mereatur. Itaq; sic quiescentem nulla filiarum Ierusalem suscitare, neque euigilare faciat, donec ipsa velit. Sed agedum nunc suauissimas has Lectiones ordine percurramus.*

Rom. 5. 5

Cãt. 2. 5.

Cãt. 5. 2.

Cant. 2. 16.

LECTIO XII.

Embl. 32.

CORDIS Inhabitatio.

Misit Deus Spiritum Filij sui in CORDA *nostra*. Galat.4.6.

Spiritus, ô mea lux! CORDIS, *tuus, incolat ædem,*
Sponse, vt amore tuo, mî redameris, Amans.

Prou.8.31. Ioan.14.23.

CONSIDERA PRIMO, Immensum amorem Dei erga humanum genus, cui vsque adeò deliciæ sunt esse cum filijs hominum, vt ad eos etiam venire, eos inhabitare, & mansionem apud eos facere non dedignetur. Hæc autem CORDIS nostri inhabitatio, etsi à tribus Personis Sanctissimæ Trinitatis fiat, potissimùm tamen tribuitur Spiritui Sancto, qui charitas & bonitas dicitur; ita S. Paulus ait: Charitas Dei diffusa est in CORDIBVS nostris per Spiritum Sanctum, qui datus est nobis. Vt autem Spiritus Sanctus à Patre Filioque procedit: ita ab vtroque mitti dicitur. Christus enim ait: Mittam vobis à Patre Spiritum veritatis. Eumdem

Rom.5.5. Ioan.14.26.

verò

verò & Pater mittere dicitur, dicente Apostolo: Misit Deus (Pater) Spiritum Filij sui in CORDA nostra. Expende verò, & admirare stupendam Dei erga nos homines misericordiam. Planè (inquit Guarricus,) ineffabilis diuinæ circa nos dignatio charitatis! Parum erat Patri tradidisse Filium, vt redimeret seruum: nisi daret & Spiritum Sanctum, quo seruum adoptaret in Filium. Dedit Filium in pretium redemptionis, dedit Spiritum in priuilegium adoptionis: se denique totum seruat hereditatem adoptatis. O Deum (si fas est dici) prodigum sui, præ desiderio hominis! An non prodigum, qui non solùm sua, sed & seipsum impendit, vt hominem recuperaret, non tam sibi, quàm homini ipsi? An non prodigum, qui sicut proprio Filio suo non pepercit, sed pro nobis omnibus tradidit illum: sic nec Spiritui Sancto pepercit (vt ita loquar) sed nouâ, & mirâ largitate, super omnem carnem effudit eum? Quid, quòd & luteam carnis nostræ domum dulcis hospes Animæ inhabitare non grauetur? Quanta verò dignitas est habere in CORDIS hospitio aduentum Dei!

Galat. 4. 6.

Serm. 1. de Pent.

Rom. 8. 32.

CONSIDERA SECVNDO, Præparandum, & exornandum esse CORDIS ha-

bitaculum, in quo tantus hoſpes excipiendus erit. Certè, inquit Gregorius, ſi domum noſtram quiſquam diues, aut præpotens amicus intraret, omni feſtinantiâ domus tota mundaretur, ne quid fortaſſè eſſet, quod oculos amici intrantis offenderet. Tergat ergo ſordes praui operis, qui Deo præparat domicilium CORDIS: Quoniam in maleuolam Animam non introibit ſapientia, nec habitabit in Corpore ſubdito peccatis. Spiritus enim Sanctus (qui ſapientiæ auctor eſt) effugiet fictum, & auferet ſe à cogitationibus, quæ ſunt ſine intellectu. Hoc eſt, teſte Hieronymo, recedet à cogitationibus ſtultis. His ergo verbis innuitur, Spiritũ Sanctum, & æternam Sapientiam non habitare cum mundanis hominibus, quantumuis in oculis ſuis ſapientes eſſe videantur: quantumuis prudentes, & ſublimes ſecundùm ſæculum cogitationes in CORDE foueant, quæ apud Deum non niſi ſtultitiæ & inſaniæ ſint falſæ. Sapientia enim huius mundi, ſtultitia eſt apud Deum. Spiritus Sanctus verò eruditis intereſt cogitationibus. Hinc Christus Dominus dicebat: Patrem daturum Spiritum veritatis, quem mundus non poſſet accipere, quia non vidit eum, nec ſcit eum. Sic autem (vt exponit Auguſtinus) mun-

Homil. 30. ſuper Euang. — *Sap. 1. 4.* — *In c. 63. Iſaia.* — *1. Cor. 3. 19.* — *Prou. 8. 12.* — *Ioan. 14 17.*

mundum dixit non posse accipere Spiritum Sanctum, sicut etiam dictum est: Prudentia carnis inimica est Deo, legi enim Dei non est subiecta, nec enim potest: velut si dicamus, iniustitia iusta esse non potest. Mundũ quippe ait hoc loco, mundi significans dilectores, quæ dilectio non est à Patre; & ideò dilectioni huius mundi, de qua satagimus vt minuatur, & consumatur in nobis, contraria est dilectio Dei, quæ diffunditur in CORDIBVS nostris per Spiritum Sanctum. Ita Augustinus. Aliam porrò rationem assignat S. Gregorius: Quia sicut Spiritus Sanctus inuisibilis est, ita omnem quem repleuerit, ad desideranda inuisibilia accendit. Et quoniam mundana CORDA sola visibilia diligunt, hunc mundus non accepit, quia ad diligenda inuisibilia non assurgit. Sæculares enim mentes quantò se foris per desideria dilatant, tantò ad receptioné illius sinũ mentis angustant. Relinquenda igitur prudentia Carnis, abiicienda sapientia mundi; immò totus mundus deserendus est, vt Spiritus Sancti tabernaculũ effici mereamur; sed & ipse Deus inuocandus est (sine cuius numine, nihil est in homine) vt Sancti Spiritus nobis absit gratia, quæ CORDA nostra sibi faciat habitacula, expulsis inde cunctis vitiis spiritalibus.

Tra.70. in Ioan.

Rom.8.7

Rom.5.5

Lib.5. Moral. ca.19. Tom.2.

August. Soliloq. cap. 2. Vbi enim ſunt, ô Spiritus Sancte, in homine deliciæ tuæ? vbi præparaſti in me dignum ſanctuarium maieſtatis tuæ, ad quod introiens habeas delicias delectationis tuæ? Mundum enim cœnaculum decet te mundans virtus, quæ non niſi à mundis CORDIBVS videri potes, multò magis nec haberi. In homine autem vbi eſt templum tam mundũ, vt te ſuſcipiat, qui regis mundum? Quis poteſt facere mundum, de immundo conceptum ſemine? Nónne tu qui ſolus es? Ab immundo enim quis mundabitur? Nam & ſecundùm legem, quam dediſti patribus noſtris in igne comburenti montem, & in nube tegente aquam tenebroſam; quidquid tetigerit immundus, immundum erit, Omnes autem nos quaſi pannus menſtruatæ, de maſſa corrupta & immunda venientes, maculam immunditiæ noſtræ, quam celare, præſertim tibi, qui omnia vides, non poſſumus, in frontibus portamus. Quare mundi eſſe non poſſumus, niſi tu mundaueris, qui ſolus es mundus. *August. Medit. cap. 9.* Ergo veni cælitus, veni Sancte Spiritus, Conſolator optime, dulcis hoſpes Animæ; iam CORDIS mei penetralibus potenti illabere virtute, & tenebroſa quæque neglecti laris latibula coruſci luminis tui fulgore habitator lætifica; tuique roris abundantiâ, longo ariditatis

mar-

marcentia squalore, visitando fœcunda. Credo enim quòd quemcumque inhabitaueris, Patris ac pariter Filij domicilium condis. Beatus, qui te merebitur hospitem; quoniam per te, Pater & Filius apud eum facient mansionem!

CONSIDERA TERTIO, Differentem admodum esse modum, quo Spiritus Sanctus fidelium CORDA subintrat. In quorumdam etenim CORDA (vt Gregorius loquitur) venit; & mansionem non facit: quia per compunctionem quidem Dei respectum percipiunt, sed tentationis tempore hoc ipsum quod compuncti fuerant, obliuiscuntur: sicque ad perpetranda peccata redeunt, ac si hæc minimè planxissent. Qui ergo Deum verè diligit, qui eius mandata custodit, in eius CORDE Dominus & venit, & mansionem facit: quia sic eum diuinitatis amor penetrat, vt ab hoc amore, tentationis tempore non recedat. Magnâ igitur curâ prouidendum nobis est, vt Spiritum hunc Sanctum in CORDE recipiamus, & receptum sedulò retineamus: ne vllo, quod absit, peccato eum contristemus; atque ita à CORDIS nostri habitaculo expellamus.

Hom. 30. in Euãg.

CONSIDERA QVARTO, Quæ sint signa inhabitantis Spiritus Sancti. Hæc autem

in Moral. tem optimè explicat Gregorius: Habitare in Corpore Animam, probant vitales sensus Corporis: habitare in Anima Spiritum, probat vita spiritualis. Illud ex visu, & auditu dignoscitur; istud ex charitate, & humilitate, ceterisque virtutibus, iisque maximè, quas tamquam fructus Sancti Spiritus enumerat S. Paulus, hoc modo: Charitas, Gaudium, Pax, Patientia, Longanimitas, Bonitas, Benignitas, Mansuetudo, Fides, Modestia, Continentia, Castitas. Commoda porrò & vtilitates inhabitantis in CORDIBVS nostris Spiritus Sancti, hoc modo exponit Bernardus: Quia mãdatum accepimus, vt declinantes à malo faciamus quod bonum est; vide quemadmodum Spiritus in vtroque adiuuat infirmitatem nostram. Ad declinandum enim à malo, tria operatur in nobis: compunctionem, supplicationem, remissionem. Initium enim reuertendi ad Deum, pœnitentia est; quam sine dubio Spiritus operatur, non noster; sed Dei. Quis enim cùm ad ignem venerit algens, & fuerit calefactus, dubitauit ab igne ei venisse calorem, quem habere non poterat sine illo? Sic ergo qui priùs in iniquitate fuerat frigidus, si postmodum feruore quodam pœnitentiæ accendatur, alium sibi Spiritum, qui suum arguit, &

Gal. 5. 22.

Serm. de Pentec.

diiu-

diiudicat, non dubitet aduenisse. Secundò, quia non prodest pœnitere de culpa, nisi supplices pro venia; hoc etiam Spiritus operatur, qui postulat pro nobis gemitibus inenarrabilibus. Tertiò, qui donat vt postulemus, idem quoque quod postulamus ipse donat: & sicut in nobis, interpellat pro nobis; ita in Patre delicta donat cum ipso Patre, Aduocatus noster ad Patrem in CORDIBVS nostris, Dominus noster, in CORDE Patris.

PORRO ad faciendum bonum, quid in nobis Spiritus bonus operatur? Profectò monet, & mouet, & docet. Monet memoriam, rationem docet, mouet voluntatem. Memoriæ suggerit bona in cogitationibus Sanctis, atque ità ignauiam nostram, torporemque repellit. Propterea quoties huiusmodi suggestionem boni senseris in CORDE tuo, da honorem Deo, & age reuerentiam Spiritui Sancto, cuius vox sonat in auribus tuis. Sed cùm multi admoniti vt benè faciant, minimè sciant quid agendum sit, nisi adsit denuò gratia Spiritus Sancti; & quam inspirat cogitationem, doceat in opus proferre; vacua in nobis erit gratia Dei. Sed quid? scienti bonum, & non facienti, peccatum est illi gratia. Propterea non solùm moneri, & doceri;

Iacob. 4. 17.

verùm etiam moueri, & affici ad bonum necesse est, ab eo vtique Spiritu, qui adiuuat infirmitatem nostram, & per quem in CORDIBVS nostris diffunditur charitas, quæ est bona voluntas. Orabo igitur Deum, vt Spiritum rectum innouet in visceribus meis, & Spiritum Sanctum suum non auferat à me: sed magis Spiritu principali confirmet me Spirituum Pater, vt Spiritu ambulans, desideria carnis non perficiam.

Rom.8.26. *Rom.5.5* *Psal.50.12.* *Gal.5.16.*

OBSIGNATIO CORDIS.

Pone me, ut ſignaculum, ſuper COR tuum. *Cant. 8. 6.*

Quod gerit, inſcriptum, COR Patris Epiſtola, verbum,
Sponſa, tibi dius, molle, ſigillat amor.

LECTIO XIII.

EMBL. 33.

CORDIS Obſignatio.

Pone me vt ſignaculum ſuper COR *tuum.* Cant. 8. 6.

Quod gerit inſcriptum, COR, *Patris*, *Epiſtola, Verbum,*
Sponſa tibi dius, molle ſigillat amor.

ATTENDE, Dilecta Deo Anima, ipſum Sponſum tuum amandi præceptum tibi tradere, atque à te expoſcere, vt iugiter eius recorderis, nec vmquam eius memoriam deponas. Præceptum illud in amoris Cantico his verbis expreſſit: Pone me vt ſignaculum ſuper COR tuum. Quæ multiplici ſenſuum varietate fœcunda, vberem meditationis & inſtructionis materiam tibi ſuggerunt.

Cant. 8. 6.

PRIMO enim CONSIDERA, Signaculum hoc, ſiue ſigillum, accipi pro inſtrumento, quo vtimur ad obſignandum, quod Annulus Signatorius apud antiquos vocatur.

vocatur. Solebant autem in annulis exprimere effigies eorum, quos chariſſimos habebant, eoſque in digito manus ſiniſtræ, qui minimo proximus eſt, geſtabant: in hoc enim digito neruulus quidam, qui à CORDE procedit, terminatur; cui dum annulus imponitur, COR quaſi coronâ honeſtatur, ſimulque id ſignificatur, eum nobis maximè CORDI eſſe, cuius imagine pala annuli inſignita eſt; hoc ſenſu loquitur Dominus, cùm Zorobabel ſibi charum fore ſignificans, ait: Aſſumam te Zorobabel ſerue meus, & ponã te quaſi ſignaculũ, quia te elegi. Et apud Ieremiam idem Dominus: Viuo ego, inquit, ſi fuerit Iechonias annulus in manu dextera mea, inde euellã eum. Iuxta hunc igitur ſenſũ, quod Dilectus tuus à te requirit, ô Anima, hoc eſt, ita me charum & dilectũ habeas, quemadmodũ hominibus chara ſunt propria ſignacula; & ſic me in tuo geſtes CORDE, vt in digito deferri ſolet annulus ſignatorius, quem nullus inde eripiat.

Aggai. 2 22.
Ierem. 22.24.
Giſler. in Cant. c. 8

CONSIDERA SECVNDO, Annulis hiſce obſignari ſolere litteras, vnde in Scriptura ſæpiùs legimus, nomine Achab, vel Aſſueri miſſas litteras, eiuſdẽ Regis annulo obſignatas: vt ſecretum ac ratum id haberetur, quod in illis continebatur. Proinde hoc ſenſu Sponſus requirit, vt Anima

3. Reg. 21.8.
Eſther. 3. 13.

ſit

ſit quaſi viua Epiſtola, in qua Verbum Patris digito Dei, qui eſt Spiritus Sanctus, exaratum ſit; vtque eadem Epiſtola Sponſi ſigillo obſignetur: nimirùm vt CORDI, tamquam emollitæ ceræ, ipſa Dilecti effigies imprimatur, atque ita agnoſcatur à quo litteræ iſtæ ſcriptæ ſint.

ANNVLO quoque obſignantur, quæ diligenter cuſtodiri volumus; ſic Scriptura ait: Regem Darium miſſo Daniële in lacum leonum, poſuiſſe lapidem ſuper os laci, quem obſignauit annulo ſuo, & annulo Optimatum ſuorum, ne quid fieret contra Daniëlem. Et Clemens Alexandrinus in hunc vſum ſcribit à viris Annulum aureum dari ſolere Sponſis, non quidem ad ornatum, ſed vt ea obſignent, quæ domi digna ſunt quæ cuſtodiantur, propterea quòd ſeruandæ domus ad eas cura pertineat. Exigit ergo Sponſus hiſce verbis CORDIS cuſtodiam. COR enim receptaculum eſt cæleſtium theſaurorum, in quo gratia, charitas, ſapientia, & ipſe Spiritus Sanctus diffunditur, ac habitat. Cùm autem CORDE nihil ſit inſtabilius, maximâ indiget cuſtodiâ; ac propterea Sponſus ait: Pone me vt ſignaculum ſuper COR tuum, vt ego ipſe cuſtodiam illud, & cuncta quæ in illo habes; ne hoſtes audeant illud contingere, quod

Dan. 6. 16.

Lib. 3. Pædag. 9. cap. 2.

Cant. 8. 6.

quod tanto vident munitum ſigillo. Id-circò (inquit D. Gregorius) ſignaculum rebus ponitur, ne quâ diripientium præſumptione temerentur. Sponſi ergo in CORDE ſignaculum ponitur, quando fidei eius myſterium in cuſtodiam noſtræ cogitationis imprimitur; vt ille infidelis ſeruus, nimirùm noſter Aduerſarius, cùm ſignata CORDA fide conſiderat, tentando in ea irrumpere non præſumat.

Lib. 1. 2. Mor. c. 4

CONSIDERA TERTIO, Morem eſſe quarumdam gentium, eorum quos diligunt notas, & ſigna quædam ſibi imprimere, vel ſuper COR, vel ſuper brachia: vt eos licet abſentes, quoquo modo habeant præſentes, nullaque illos ex ipſorum CORDE deleat obliuio. Ita Sponſus nobis portandus in CORDE eſt, & quaſi cælo inſculpendus; vt cum Paulo dicere poſſimus: Ego enim Stigmata Ieſu in Corpore meo porto; id eſt, mancipium Chriſti ſum, miles, & vehemens illius amator ſum: & ideò eius Stigmata inuſta, vel inſculpta in Corpore meo gero, vt omnes ſciant interiùs, & exteriùs; CORDE, & opere, non meum iam eſſe, ſed Chriſti; & illum viuere in me vt Crucifixum, quia Chriſto confixus ſum Cruci, & ſemper mortificationem Chriſti Ieſu in Corpore meo

Galat. 6. 17.

Lud. de Pont. in Cant.

Gal. 2. 19

2. Cor. 4 10.

meo porto, vt vita illius manifestetur in meipso. Quemadmodum igitur Antichristi serui habituri dicuntur characterem bestiæ in dextera manu, aut in frontibus suis: ita Animæ Christo desponsatæ, signum Dei viui non tantùm in frontibus, non tantùm in manibus, aut aliis Corporis membris, sed in intimo CORDE gestare debent infixum; vt sicut portauimus imaginẽ terreni hominis, ita portemus & cælestis. Optimè in hunc sensum dixit Ambrosius: Signaculum Christus in fronte est, signaculum in CORDE. In fronte, vt semper confiteamur; in CORDE, vt semper diligamus; signaculum in brachio, vt semper operemur. Luceat ergo imago eius in confessione nostrâ, luceat in dilectione, luceat in operibus & factis, vt si fieri potest, tota eius species exprimatur in nobis.

Apoc. 13. 16.

Apoc. 7. 3.

1. Cor. 15. 47.

Lib. de Isa. c. 8. Tom. 1.

Cant. 6.

CONSIDERA QVARTO, Oportere COR nostrum esse velut numisma summi Regis: gerens impressam illius imaginem. Vult Saluator noster (ait Theodoretus) vt eum pro signaculo in contemplationibus, & iniactionibus nostris habeamus, & notam ipsius tum dictis, tum factis imprimamus. Sic enim erunt numismata regia, non adulterina, sed regiam imaginem præferentia. Quemadmodum ergo nummi,

mi, valorem ſuum habent à Regis effigie: ita opera & cogitationes, quæ ex CORDE prodeunt, meritum omne à Chriſto habent; & in quantū COR eſt conforme CORDI eius, cuius imaginem gerit; in tantum erit Deo acceptum. Agnoſce quoque, Anima, te Dei denarium eſſe, ſignatum lumine vultus eius; atque ideò te non tuiipſius eſſe, ſed illius cuius imaginem & ſuperſcriptionem geris. Dominus enim, viſo Cæſaris nummo, dicens: Reddite ergo quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo, tantum dicere voluit, vt Auguſtinus exponit: Quemadmodum Cæſar à vobis exigit impreſſionem imaginis ſuæ, ſic & Deus: vt quemadmodum illi redditur nummus, ſic Deo Anima lumine vultus eius illuſtrata, atque ſignata. Non immeritò nos monet Ambroſius, vt imaginem hanc nitidam & ſplendentem conſeruare ſtudeamus: Apoſtolus, inquit, in Spiritu nos dicit eſſe ſignatos: quoniam Patris imaginem habemus in Filio, ſigillum Filij habemus in Spiritu. Hac Trinitate ſignati, caueamus diligentiùs, ne quod accepimus pignus in CORDIBVS noſtris, aut morū leuitas, aut vllius adulterij fraus reſignet. Sed quia, niſi Dominus cuſtodierit COR, in vanum laborant, qui cuſtodiunt illud:

Pſ. 4. 7.
Matth. 22. 21.
In Pſ. 4.
Lib. 1. de virginib. Tom. 4.
Epheſ. 4. 30.

illud: rogandus est Deus CORDIS, vt illius splendorem conseruare dignetur. Illumina Domine vultum tuum super nos. Impressisti nobis vultum tuum, fecisti nos ad imaginem & similitudinem tuam, fecisti nos nummum tuum, sed non debet imago tua in tenebris remanere. Mitte radium sapientiæ tuæ, repellat tenebras nostras, & fulgeat in nobis imago tua.

Aug. in Psal. 66.

CONSIDERA QVINTO, Praxim & fructum huius exercitij. Praxis enim eius consistit in continuâ memoriâ præsentiæ Dei in CORDE nostro existentis, & velut Templum suum inhabitantis. Templum enim Dei Sanctum est, inquit Apostolus, quod estis vos. Commendat hoc exercitium S. Basilius: Agendum assiduè, vt ex perpetuâ ac purissimâ recordatione, impressam in CORDE nostro de Deo cogitationem, veluti indelebile aliquod signum circumferamus. Idemque rursus: Est verò Dei inhabitatio, insidentem intùs Deum memoriâ complecti; hacque nos ratione Templum Dei efficimur, quando nec terrenis curis perpetuus tenor memoriæ interpellatur, nec improuisis perturbationibus intellectus tumultuatur: sed hæc omnia effugiens vir amore Dei præditus, ad Deum ipse secedit. Sed de hoc

1. Cor. 3. 17.

In Reg. fuse disp.

Epist. 1.

exercitio alij fusiùs. Fructus autem vt multiplex est, ita cum primis eminet gaudium in Spiritu Sancto, quo abundè perfunduntur illi, qui Dei memoriam CORDI suo altissimè imprimunt. Expertus id testatur Regius Propheta, dicens: Memor fui Dei, & delectatus sum. Et Iudas Machabæus, & qui cum eo erant, manu quidem pugnantes, sed Dominum CORDIBVS orantes, scribuntur prostrasse non minus triginta quinque millia, præsentiâ Dei magnificè delectati. Gaudebant hi, & exultabant infestissimorum hostium agmine circumdati, ob solam præsentis Dei memoriam. Nam

Ps. 76. 4

2. Mach. 15. 26.

Ex Iubilo S. Bern.

Iesu dulcis memoria
Dat vera CORDIS *gaudia;*
Sed super mel, & omnia,
Eius dulcis præsentia.
Nil canitur suauius,
Auditur nil iucundius,
Nil cogitatur dulcius,
Quàm Iesus Dei Filius.

Etenim est ipse benignissimus Dominus

Iesus decus Angelicum,
In aure dulce canticum,
In ore mel mirificum,
In CORDE *nectar cælicum.*

Exempla quædam huc ſpectantia.

VISVM eſt hanc Meditationem exemplis quibuſdam illuſtrare, quibus admirando modo diuina bonitas oſtendit, quàm gratum ſibi ſit, per piam memoriam in humano CORDE commorari. Primum autem ſit, quod Angelicus Doctor in hunc modum enarrat: Beatus Ignatius in tantum nomen Chriſti dilexit, vt cùm Traianus requireret ab eo, vt nomen Chriſti negaret, reſpondit: Quòd de ore eius remoueri non poſſet; & cùm ille minaretur, ipſi caput abſcindere, & Chriſtum de eius ore remouere, dixit: Etſi de ore abſtuleris, numquam tamen de CORDE abripere poteris. Hoc enim nomen CORDI inſcriptum habeo, & ideò ab eius inuocatione ceſſare non valeo. Quod audiens Traianus, & probare cupiens, ſerui Dei abſciſſo capite, COR eius extrahi iuſſit, & inuentum eſt habens nomen Chriſti in ſe ſcriptum litteris aureis. Poſuerat enim ſuper COR ſuum hoc nomen quaſi ſignaculum.

B.Thom. in opuſc. de expoſ. orat. Domin. ſecutus Adonem Treuir. in Martyrol.

AFFINE huic eſt, quod de Beata Margarita de Caſtello Ludouicus Granatenſis refert: Cùm enim frequentiſſimè in Natiuitatis

Granat. Conc. 3. de Nat. Dom. n. 3

tiuitatis Domini noſtri myſterij contemplatione verſaretur, maximiſque in eo deliciis frueretur, ac poſt mortem inteſtina ab eius Corpore extraherentur, vbi COR eius ab eâ, quâ pendebat inteſtinorum parte, abſciſſum fuit, vnio quidam inſigni magnitudine & pulchritudine, non ſine ingenti miraculo inde erupit: in qua, velut in tabula quadam, Dominicæ Natiuitatis imago ſculpta erat, eademque Virgo genibus flexis ibidem ante Dominicum Præſepe collocata. Qui quidem vnio ad hunc vſque diem in Sacrario domus Beati Dominici (cuius illa tertium Ordinem profeſſa erat) ſeruatur. Aliud exemplum Thomas Bozius recenſet, & aſſerit ſe vidiſſe Corpus Claræ Virginis de monte Falco, & COR eius, in quo inſculptus eſt Chriſtus Cruci affixus, ex eadem carne flagra, quibus eſt cæſus; columnam cui alligatus, omnia denique ſimulachra, quibus eius perpeſſiones referuntur.

Lib. 15. de ſign. Eccl. c. 3. Tom. 2.

CANTIPRATANVS aliud nobis ſuppeditat, & ait: De quodam Martyre, prope noſtra tempora, veridicâ relatione ſuſcepi: cùm captus quidam gentili tyranno ſeruiret, & ille eum honeſtiſſimè tractaret, Martyr autem gemebundus incederet, miratus Tyrannus cauſam triſtitiæ, quærit,

Lib. 1. Apum cap. 15. part. 8.

& quare cum ſeruis aliis non gauderet? cui Martyr: Cum aliis, inquit, gaudeo; ſed ſemper triſtis incedo, quia mortis Dei mei memor, continuè in CORDE meo Paſſionis ejus ſtigmata porto. Hæc mox vt Tyrannus audiuit, grauiter indignatus; Et ego, inquit, experiar quæ dixiſti. Nec mora, exemptore vocato, iubet aperto pectore Martyris, COR eius euelli, & per medium cultro ſecari. Vbi ſtatim, mirante Tyranno cum ſuis, res miranda conſpicitur; quia pro ſigillo, pars vna CORDIS Crucifixi Chriſti imaginem continens, reperitur. Quo viſo, Tyrannus mox credidit, & cum omnibus ſuis ſacrum Baptiſma ſuſcepit.

CVIDAM perſonæ Deus reuelare dignatus eſt, quanto amore S. Gertrudem Iſlebienſem Ordinis S.P.N. Benedicti proſequeretur: ei enim inter cetera dixit: Nuſquam optatiori, congruentiorive modo me inuenire potes, quàm aut in Sacramento Altaris; aut in huius meæ Dilectæ CORDE, ac Anima. Paria de eiuſdem ſorore S. Mechtilde referuntur, quæ Chriſtum Dominum in CORDE ſuo, velut in vineâ quadam pulcherrimâ deambulantem vidit.

Inſinuat. diuin. piet. l. 1. cap. 4.

Mechtil. lib. 1. de grat. ſpir. cap. 41.

LECTIO XIV.

CORDIS Vulneratio.

EMBL. 34.

Tetendit arcum ſuum, & poſuit me quaſi ſignum ad ſagittam.
Thren. 3. 12.

Mille COR *hoc validis, mea lux, transfige ſagittis,*
Pharmaca ſunt, tua quæ, vulnera, dextra facit.

Pſ 44. 3.
1. Pet. 1. 12.

SPECIOSVS ille formâ præ filiis hominum, in cuius vultum etiam deſiderant Angeli proſpicere, CORDIS noſtri regnum ſibi vendicare delectatur; dum amore nos poſſidere, vnus nobiſcum fieri, & verus Emmanuël, id eſt, nobiſcum Deus eſſe concupiſcit. At quibus armis hoc regnum ſibi obtinet? iis proculdubiò, de quibus Dauid ad eum ait: Specie tuâ & pulchritudine tuâ intende, proſperè procede, & regna, ac ſi diceret: Inſignis illa ſpecies & pulchritudo, inſtrumenta ſunt, quibus pacificus Rex intendit, ſiue pergit in victoriâ, proſperè procedit, regio

Pſ. 44. 5.

CORDIS VVLNERATIO.

Tetendit arcum ſuum, et poſuit me quaſi ſignum ad ſagittam. *Thren. 3. 12.*

Mille COR hoc validis, mea lux, transfige ſagittis,
Pharmaca ſunt tua quę vulnera dextra facit.

34.

Pag. 390.

regio & triumphali more equum vel quadrigam aſcendit; & glorioſiſſimè regnat. Ipſe enim eſt imago Dei inuiſibilis, Primogenitus omnis creaturæ, in omnibus primatum tenens; quia in ipſo complacuit omnem pulchritudinem inhabitare. Quare non immeritò bis ſpecioſus à Dilectâ Sullamite prædicatur, dum ait: Ecce tu pulcher es, Dilecte mi, & decorus. Diuina ergo illa pulchritudo eſt, quæ CORDA noſtra domat, ſibique ſubiicit, vt in iis regnare delitioſiſſimè poſſit. Quod pulcherrimè declarat Magnus Baſilius: Cùm præceptum nobis ſit, vt charitatem in Deum habeamus, in ipſo confeſtim ortus noſtri initio vim quamdam nanciſcimur, per quam noſtrapte ſponte ad ipſum diligendum impellamur; nam rerum pulchrarum naturâ appetentes ſumus. Verùm, quid eſt, quæſo, pulchritudine diuinâ admirabilius? quæ notio Dei maieſtate excogitari gratioſior poteſt? quod eiuſmodi deſiderium, quis ſecum comminiſci queat, cuiuſmodi eſt illud, quod Animæ vitiis omnibus perpurgatæ diuinitus ingeneratur adeò vehemens, adeo ve intolerandum? quæ verè, ſincereque dicere illud poſſit: Ego amore langueo. Et: Vulnerata charitate ego ſum. Inexplicabiles prorſus, nec vlli pro

Coloſſ. 1. 15.

Cant. 1. 15.

In Reg. fuſ. diſp. quæſt. 2.

Cant. 2. 5.

dignitate enarrabiles, quæ è fulgurantissimo fonte illo diuinæ pulchritudinis intermicant, ac prosiliunt fulgetræ. Ex hac pulchritudine, velut è pharetrâ quadam, sagittæ illę procedunt, de quibus Dauid: Sagittæ tuæ acutæ, in CORDA inimicorum Regis. Exiuit enim Rex noster cum arcu & corona, vt populos sibi subiiceret & vinceret, sed vicit sagittis, quas infixit in CORDA inimicorum Regis. Quos enim inimicos inuenit, iaculis transfixit amoris, & amicos sibi fecit. Hæc sunt vulnera diligentis; quæ, Salomone teste, meliora sunt, quàm oscula odientis.

Ps. 44. 7.

Prou. 27. 6.

CONSIDERA SECVNDO, Sagittam hîc & sagittarium eumdem esse: sagitta enim charitas est, sagittarius Deus: Deus autem est charitas. Quisquis diligit Deum, sagitta hæc in CORDE eius hæret, & sagittarius sagittam sequitur, & ambo manent cum amante. Qui enim manet in charitate, in Deo manet, & Deus in eo. Sed audi Nyssenum eleganti oratione hoc explicantem: Sagittarius, ait, eiaculatus hoc telum, est ipsa dilectio; & Deum esse dilectionem, sacris è Litteris didicimus, qui quidem telum electum, Deum illum vnigenam ad eos mittit qui seruantur, Spiritu vitæ triplicem cuspidis aciem inungens,

Ioan. 4. 16.

Ibid.

Nyssen. orat. 4. in Cant.

gens,

gens, vt eum in quem immiſſa fuerit, vnà cum telo & ipſo ſagittario in vnum colligat. Itaque videt iam Anima, per diuinos gradus in ſublime deducta, dulcedinem dilectionis, tamquam telum in ſeſe, quo vulnerata eſt. O præclarum vulnus! ô dulcem plagam, per quam vita ad interiora penetrat, quaſi quoddam oſtium & ianuam ſibi aperiens ipsâ diuiſione! Quàm pulchrum eſt, inquit Origenes, quàm decorum, vulnus è charitate accipere! Alius iaculum carnei amoris accepit, alius terreno cupidine vulneratus eſt; tu nuda membra tua, & præbe te iaculo formoſo; ſiquidem Deus ſagittarius eſt. Audi Scripturam de hoc eodem iaculo, immò vt ampliùs admireris, audi ipſum iaculum quid loquatur: Poſuit me in ſagittam electam, & in pharetra ſua ſeruauit me, & dixit mihi: Magnum eſt tibi hoc vocari puerum meum. Intellige ſagittam, quid dicat, & quomodo à Deo ſit electa. Quàm beatum eſt, hoc iaculo vulnerari!

Hom. 2. in Cant.

Iſa. 49. 2

CONSIDERA TERTIO, Quàm neceſſarium ſit, vt COR noſtrum hâc ſagittâ transfigatur. Hæc eſt enim ſagitta ſalutis Domini. Hæc ſagitta, cùm adducat ipſum ſagittarium Ieſum, veram quoque adfert ſalutem. Hoc vulnus, inquit Auguſtinus, ad

4. Reg. 13. 17.

In Pſ. 37

ad veram ſalutem rapit; & qui hoc vulnere non fuerit vulneratus, ad veram ſanitatem non poterit peruenire. Magis verò id explicat Gregorius, dum ait: CORDA noſtra malè ſana ſunt, cùm nullo Dei amore ſauciantur, cùm peregrinationis ſuæ ærumnam non ſentiunt, cùm erga infirmitatem proximi nec minimo affectu languеſcunt. Sed vulnerantur, vt ſanentur; quia amoris ſui ſpiculis mentes Deus inſenſibiles percutit, moxque eas ſenſibiles per ardorem charitatis reddit. Vnde & Sponſa dicit: Vulnerata charitate ego ſum. Malè enim ſana Anima, atque in huius exilij ſtatu cæcâ ſecuritate proſtrata, nec videbat Deum, nec videre requirebat: percuſſa autem charitatis eius ſpiculis, vulneratur in intimis affectu pietatis, ardet deſiderio contemplationis, & miro modo viuificatur ex vulnere, quæ priùs mortua iacebat in ſalute. Transfige ergo, ô Diuine ſagittarie, tam ſalutaribus, tamque efficacibus ſagittis COR meum, vt tui amore & deſiderio langueat.

Lib. 6. Moral. cap. 14.

Cant. 2. 5.

CONSIDERA QVARTO, Effectus piæ huius ſagittationis. Vt enim penetrante ſagittâ COR noſtrum, cum ſanguine ſimul exit & vita: ita intrante charitate & ſagitta amoris Dei, exit à nobis amor proprius.

prius. Teſtatur id ſaucia Sponſa, dum non ſemel ait: Amore langueo, ac ſi diceret: Sagitta illa electa, quâ me Dilectus meus vulnerauit, ignita eſt, æſtum inducit, & languorem: languorem ſalubrem, languorem vitalem, quo quis ſibi moritur, vt Chriſto viuat. Nam (vt benè Guilielmus Abbas) languor iſte intelligitur etiam defectus ſuimet ad ſe. Quantum quis proficit in amore Dei, & quantò quis propiùs accedit ad Deum; tantò plus deficit in amore ſui, & tantò longiùs à ſe diuellitur: ideò quò quis in Deo validior, in ſe eſt languidior; quò quis plus amat Deum, hoc ſeipſum magis contemnit. Alios porrò effectus exponens Gregorius, ait: Mens quæ iam talis eſt, nullam præſentis ſæculi conſolationem recipit; ſed ad illam quam diligit, medullitùs ſuſpirat, feruet, anhelat, anxiatur: vilis ei fit ipſa ſalus ſui Corporis, quia transfixa eſt vulnere amoris. Mala autem eſt ſalus CORDIS, quæ dolorem huius vulneris neſcit. Cùm verò anhelare iam in cæleſti deſiderio, & ſentire vulnus amoris cœperit, fit Anima ſalubrior ex vulnere, quæ priùs ægrotabat ex ſalute.

Cant. 2. 5.

Apud Delrio in cap. 2. Cant.

Hom. 15 ſuper Ezechiel.

CONSIDERA QVINTO, Salutares hos effectus in Sanctis apparere, quorum pectora Dei amor penetrauit, de quibus

Quæst. 2. in Reg. fuſ. diſp. bus Baſilius: Si quando Sanctorum virorum quempiam Dei pulchritudo circumfulſit, intolerabilem illorum in Animis defixum deſiderij aculeum reliquit: quippe qui, cùm vehementer eos vitæ huius tæderet, in voces illas erumpere ſoliti eſſent: *Pſ. 119. 5* Hei mihi, quia incolatus meus prolongatus *Pſ. 41. 3.* eſt! Et: Quando veniam & apparebo ante *Ph. 1. 23* faciem Dei? Et: Diſſolui, & eſſe cum Chri- *Pſ. 41. 3.* ſto melius eſt. Et: Sitiuit Anima mea ad *Luc. 2. 29.* Deum fortem viuum. Et: Nunc dimittis ſeruum tuum Domine. Vehementer enim vitam hanc, veluti tetrum quemdam carcerem abhorrebant; vſque adeò difficiles ad cohibendum Animis erant ij, quorum men- *Pſ. 119. 4* tes Dei amor perſtrinxerat. Ecce hæ ſunt *Ep. 140. ad Princ.* ſagittæ potentis acutæ. His ſagittis, ait Hieronymus, & Cleophas in itinere, cum alte- *Luc. 24. 32.* ro vulneratus aiebat: Nónne COR noſtrum ardens erat in nobis? & in alio loco legi- *Pſ. 126. 4.* mus: Sicut ſagittæ in manu potentis, ita filij excuſſorum. His ſagittis totus mundus vulneratus & captus eſt. His ſagittis vulnerata *Luc. 7. 37.* Magdalena ad Chriſtum in domo Phariſæi accumbentem cucurrit, vt peccatorum veniam obtineret. Quàm verò charitate vulnerata eſſet, exteriora eius quæ faciebat opera, facilè declarabant, de quibus canit Eccleſia:

Amore currit ſaucia
Pedes beatos vngere,
Lauare fletu, tergere
Comis, & ore lambere.

Breuiar. Rom.

Nec ſpe ſuâ fruſtrata eſt; quæ enim venerat ægra, reuerſa eſt ſana. Tactus & hiſce iaculis fuit B. Auguſtinus, cùm de ſe aiebat: Inſaniebam ſalubriter, & moriebar vitaliter; gnarus quid mali eſſem, & ignarus quid boni poſt paululum futurus eſſem. Fremebam ego Spiritu, indignans turbulentiſſimâ indignatione; quòd non irem in placitum & pactum tecum Deus meus, eò quò eundum eſſe omnia oſſa clamabant. Sagittaueras tu COR noſtrum charitate tuâ; & geſtabamus verba tua transfixa viſceribus: & exempla ſeruorum tuorum, quos de nigris lucidos, & de mortuis viuos feceras. Congeſta in ſinum cogitationis noſtræ vrebant, & abſumebant grauem torporem, ne in ima vergeremur, & accendebant nos validè. Sed ſtupendum prorſus eſt, quod hoc in genere Sanctiſſimæ Virgini Thereſæ accidit: Aſtantem quippe ad latus ſiniſtrum ſibi vidit Angelum, formâ corporeâ indutum, quem de Seraphinorum numero fuiſſe ex miro oris ſplendore Sancta Mater credidit. Hic aureum manu iaculum oblongum, &

Lib. 8. Confeſſ. cap. 8.

Lib. 9. Confeſſ. cap. 2.

Ribera l. 1. c. 11. eius vita.

& loco cuſpidis flammulâ obarmatum vibrabat, quod ipſe CORDI illius, vt videbatur, infixum cùm educeret, ipſa ſimul euelli præcordia credebat, & ingenti diuini amoris æſtu COR penitus flammeſcere. Sed & longè antè S. Gertrudis idem charitatis beneficium à diuino amore conſecuta eſt; vt enim ipſa refert, perſonam quamdam obligauerat, vt ſingulis diebus ante Imaginem Crucifixi hæc verba diceret: Per tuum tranſuulneratum COR, transfige amantiſſime Domine, COR eius iaculis amoris tui; in tantum, vt nihil terreni continere poſſit; ſed à ſola efficacia tuæ diuinitatis contineatur. Cuius precibus confidebat ſe aſſecutam, quod poſteà ei euenit. Die enim Dominicâ ſenſit ſe appropinquaſſe diuino CORDI Chriſti Domini, idque tam per interioris gratiæ infuſionem, quàm per euidentis ſigni in Imagine Crucifixi demonſtrationem. Videbatur enim ei de vulnere dextri lateris Crucifixi prodire tamquam radius Solis, in modum ſagittæ acutus, qui affectum eius blandè allexit. Sed non ita ſatisfactum fuit deſiderio amantis Sponſæ, donec alio quodam die Chriſtus Dominus ei adfuit, velut ex improuiſo infigens vulnus CORDI eius, cum his

Lib.2. Inſinuat. diuin. piet. c.5.

his verbis : Hîc confluat tumor omnium affectionum tuarum. Alio quodam tempore dum quidam Frater in Capella prædicans inter cetera dixit : Amor eſt aurea ſagitta, quâ ſi quid ſagittauerit homo, hoc ſibi quodammodo vendicat : ergo ſtultus eſt, qui amorem ſuum terrenis occupat, cæleſtia negligendo. Ad hæc verba eadem Sancta Gertrudis inardeſcens, dixit ad Dominum : O vtinam ego haberem hanc ſagittam ! quia abſque dilatione te vnicum Dilectum Animæ meæ transfigere vellem, vt te ſemper retinerem. Quod cùm diceret, vidit Dominum verſus eam tenentem auream ſagittam, & ſic reſpondentem : Tu proponis me vulnerare, ſi auream ſagittam haberes ; ergo, cùm ego hanc habeam, volo te transfigere in tantum, quòd numquam ampliùs ad priorem redibis ſanitatem. Iam dicta ergo ſagitta videbatur tripliciter reflexa, ſcilicet in prima parte, in media, & prope finem. Per quod dabatur intelligi triplex vis amoris, quam in Anima effecit eam vulnerando. Prima enim reflexio, cùm pertranſierit Animam, eo modo ipſam vulnerat, vt more languentis, omnia tranſitoria penitus ſibi reddat inſipida; in tantum, vt de cetero in nullo talium valeat delectari, aut conſolari. Secunda

Lib. 5. inſinuat. diuin. piet. cap. 27.

cunda autem pertransiens, facit Animam more febricitantis (qui ex acerbitate doloris cum maxima impatientia expetit medicinam) supra modum impatienti desiderio æstuare, ad hærendum Deo: cùm omninò sibi impossibile videatur, citra ipsum aliquo modo posse respirare. Tertia deinde pertransiens, Animam ad tam inæstimabilia perducit, quòd nulla alia similitudo dici potest, quàm quòd Animam quasi à Corpore separando, nectareis torrentibus diuinitatis facit iucundè ingurgitare.

EIVSDEM gratiæ quoque consors fuit germana S. Gertrudis soror Mechtildis, quæ è medio Crucis auream sagittam probè acutam exilientem vidit, quæ amantissimè Cor eius transfixit. In ipsa verò CORDIS sui vulneratione, Dilectum Animæ suæ hæc dicentem audiuit: Dilecta mea, tota huius mundi substantia impar est, vt oblectare possit vnicam Animã, cuius suprema gloria & salus in eo consistit, vt pœnas, & tribulationes sustineat. Quis mihi det, Domine Deus, vt cum his Sanctis tuis salubriter vulnerari merear! Saucia, quæso Domine, interioris hominis arcana tui amoris iaculo; & tepentis iecoris medullas sagittis salutaribus penetrando succende, atque amore tuo intima mentis & Corporis vniuersa depasce.

Lib. 2. grat. Spirit. cap. 20.

Aug. in Meditat. cap. 9.

depaſce. Pone me vt ſignum ad ſagittam, & percute obſecro duriſſimam petram CORDIS mei, piâ & validâ cuſpide dilectionis tuæ; & altiùs ad ima potenti virtute penetra, vt lugeam, & langueam deſiderio amoris & pulchritudinis tuæ; quam oſtendes mihi cùm apparuerit gloria tua.

Thren. 3. 12.

LECTIO XV.

EMBL. 35.

CORDIS Inflammatio.

Concaluit COR *meum intra me, & in meditatione mea exardeſcet ignis.* Pſal. 38.4.

Perge Amor, & ſuccende mei penetralia CORDIS;
Viuat vt in patrio, ceu Salamandra, rogo.

CONSIDERA PRIMO, CORDIS noſtri amator Deus noſter, ignis deuorans atque cõſumens eſt: deuorat enim peccata, & cõſumit veterem vitam, inuocatque totum hominem. Quare etiam flagrantia, ardentia, atq; ignita CORDA deſiderat; vt his ſe coniungat, ac vniat. Vniri enim non poſſunt niſi ea, quæ aliquo modo ſunt ſimilia. Cùm autem humana CORDA multo gelu conſtricta, & prorſus algida eſſent, adeoque à Deo maximè diſtarent, miſſus eſt Vnigenitus Dei Patris, vt CORDA hominũ præpararet, quò Auctori ſuo coniungi poſſent, Teſtatur id ipſe Chriſtus, cùm ait: Ignem veni mittere in terram, &

Deut. 9. 3.

Luc. 12. 49.

CORDIS INFLAMMATIO.

Concaluit COR meum intra me, et in meditatione meâ exardeſcet ignis. *Pſal. 38. 4.*

Perge Amor et ſuccende mei penetralia CORDIS;
Viuat vt in patrio, ceu Salamandra, rogo.

35. *Pag. 402.*

& quid volo nisi vt accendatur? Hæc terra, COR nostrum est: quemadmodum enim frigidum, & infimum terræ elementum, in media est mundi sede conglobatum; sic COR humanum in medio Corporis est constitutum, terram amans, & terrena sapiens. Terra, ait Gregorius, vocata sunt CORDA terrena, quæ dum semper in se infimas cogitationes congerunt, à malignis spiritibus conculcantur. Sed ignem Dominus in terrã mittit, cùm afflatu Sancti Spiritus CORDA carnalium incendit. Et terra ardet, cùm COR carnale, in suis prauis voluptatibus frigidũ, relinquit concupiscentias præsentis sæculi, & incenditur ad amorem Dei. De hoc igne præclarè Ambrosius: Dominus ignem Nouo sparsit Testamento, qui secretos mentium diuinæ ardore cognitionis inflammaret affectus; qui vaporem fidei, & deuotionis adoleret; qui cupiditatem virtutis accenderet. Hoc igne cælefactus dicit Ieremias: Et erat ignis flammigerans in ossibus meis. Hoc sermonum igne cælestiũ vaporati Cleophas, & ille alius qui simul cum Domino ab Ierusalem vsque ad castellũ confecerant iter, dicebant: Nónne COR nostrum ardens erat in nobis, cùm aperiret nobis Scripturas? Vis etiam accendi diuino hoc igne? inuoca eum qui solus

Hom. 30 in Euãg.

In Psal. 118.

Thren. 1. 13.

Luc. 24. 32.

dare poteſt, & cum Eccleſiâ ſupplici voce clama: Veni Sancte Spiritus; reple tuorum CORDA fidelium, & tui amoris in eis ignem accende.

Miſſal. Rom.

CONSIDERA SECVNDO, Nefas olim fuiſſe ſummo Sacerdoti Aaron, ingredi in Sancta Sanctorum, niſi priùs aſſumpto thuribulo, quod de prunis Altaris impleſſet, compoſitum thymiama in incenſum obtuliſſet. Quid autem hoc ſignificat, niſi quòd CORDA noſtra, tamquam aurea quædam thuribula, igne Spiritus Sancti replenda ſunt, quibus thymiama variarum virtutum, & ſuffitus Orationum imponantur, atque ita ad cæleſtium promiſſorum beatitudinem deſideria noſtra extendantur? Quantum verò ſcelus ſit, thuribulum CORDIS noſtri alieno igne implere, ſtupendo exemplo Nadab & Abiu filij Aaron demonſtrarunt. Qui alienum ignem thuribulis ſuis imponentes, vt eum coram Domino offerrent, egreſſus ignis à Domino deuorauit eos, & mortui ſunt. Ignis hic alienus, eſt quæuis cupiditas, quæ igni ſacro, id eſt, charitati eſt contraria. Charitas enim eſt ignis è cælo miſſus, & Animæ à Deo inditus; ignis verò alienus eſt, cùm Anima ardet irâ, auaritiâ, luxuriâ, inquit Radulphus. Hæc enim non Deus, ſed

Leuit. 10 1.

Radulph. in Leuit.

ſed caro, vel dæmon Animæ ſuggerit & indit. Habet enim, vt Bernardus loquitur, etiam Aduerſarius noſter (vtpote peruerſus diuinorum operum æmulator) habet, inquam, ignem ſuum & ipſe? ignem concupiſcentiæ carnalis; ignem inuidiæ & ambitionis; quem Saluator in nobis non accendere, ſed extinguere venit. Denique ſi quis alienum hunc ignem in diuino offerre præſumpſerit ſacrificio, etiamſi Patrem habeat Aaron, morietur in iniquitate ſuâ. Auertat benigniſſimus Deus, ne alienus hic ignis in nobis ſuccendatur, ſed potiùs ignẽ ſui amoris accendat Deus in CORDIBVS noſtris. Dulcis Chriſte, bone Ieſu, charitas, Deus meus, accende me totum igne tuo, amore tui, ſuauitate & dulcedine tuâ, iucunditate & exultatione tua, voluptate & concupiſcentia tuâ; vt totus dulcedine amoris tui plenus, totus flammâ charitatis tuæ ſuccenſus, diligam te Deum meum ex toto CORDE meo, totiſque medullis præcordiorum meorum, habens te in CORDE, in ore, & præ oculis meis ſemper, & vbique: ita vt nullus pateat in me locus adulterinis amoribus.

Serm. 2. in Purif. B. Mariæ.

CONSIDERA TERTIO, Præcepiſſe olim Deum, vt ignis in Altari ſuo ſemper arderet, quem nutriret Sacerdos, ſubiiciens

Leuit. 6. 12.

ciens ligna manè per singulos dies. Præceptum hoc accommodatissimè ad nostrum propositum ita explicat S. Gregorius: Altare Dei, inquit, Cor nostrum est, in quo iubetur ignis semper ardere: quia necesse est, ex illo ad Dominum charitatis flammam indesinenter accendere. Sacerdos ligna subiiciens, est fidelis quisque, qui, ne in eo charitatis flamma deficiat, debet in excitationem amoris exempla Patrum, vel præcepta Dominica ministrare. Debetque hoc fieri manè, quia manè prima diei pars est: postpositis cogitationibus vitæ præsentis, hoc priori loco quisque fidelium cogitet, vt quibus valeat nisibus, studium charitatis inflammet. De hoc igne ibidem Dominus ait: Ignis iste perpetuus erit, qui numquam deficiet in Altari. Numquam enim charitas à CORDE nostro abesse debet, quæ, nisi ipsi nos extinguamus, durabit in omnem mominò æternitatem; siue enim Prophetiæ euacuabuntur, siue linguæ cessabunt, siue scientia destruetur, charitas numquam excidit. Caue igitur, Anima mea, perpetuum hunc ignem extinguere; ne in perpetuas detrudaris tenebras. Ignis autem iste, vt idem Gregorius ait, in CORDE nostro citiùs extinguitur, nisi adhibitis exem-

Lib. 27. Moral. cap. 7.

1 Cor. 13. 8.

Vbi supr.

exemplis Patrum, & Dominicis teſtimoniis reparetur. Amplectere igitur, Anima mea, Sacerdotale hoc miniſterium; & per ſingulos dies manè per aliquod tempus ignem hunc nutrias, & nunc ligna Dominicæ Crucis, nunc diuinorum beneficiorum materiam Altari ſubiicias; vt in eo diuini amoris flamma exardeſcat: nam vir perfectus, vt Radulphus ait, totâ nocte huius ſæculi, & præſentis vitæ, ignis ſui, id eſt, charitatis & feruoris flammam illuſtrem ſeruare debet: vt vero manè (æternæ gloriæ) illuceſcente, ſub Dei præſentiâ in æternum fulgeat. Succende ergo, Domine, COR meum, ſuccende mentem meam igne illo tuo, quem miſiſti in terram, & voluiſti vehementer accendi, vt Sacrificium Spiritus contribulati, & CORDIS contriti obortis lacrymis quotidie offeram tibi Dulcis Chriſte, bone Ieſu, reple ſemper COR meum inextinguibili dilectione tui, continuâ recordatione, adeò vt ſicut flamma vrens, totus ardeam in tui amoris dulcedine; quem & aquæ multæ in me numquam poſſint extinguere.

In Leuit.

Aug. in Medit. cap. 36.

Ibid. cap. 35.

CONSIDERA QVARTO, Varias ignis proprietates, ex quibus facilè cognoſces, num in thuribulo & Altari CORDIS tui,

diuini amoris ignis impoſitus ſit. Plurimas enumerat S. Dionyſius Areopagita, ex quibus paucas hîc adferemus, Primò enim cùm lucidiſſimus ſit, ipſe tamen non admotâ materiâ, in qua ſuam vim, ſuumque oſtendat officium, in ſeipſo occultus atque incognitus manet: ita ignis diuini amoris, non niſi in benè compoſitâ Animâ relucet, non niſi in moribus cæleſtis conuerſationis apparet, vt videant homines & glorificent Patrem, qui in cælis eſt, tanti ignis Auctorem. Secundò, ignis omnia ſuperat, & ea quibus inſederit, in ſuum traducit officium. CORDA etiam charitas accendit, eaque lucida atque ardentia efficit. Conſidera ferrum, quid illo durius? quid frigidius? & tamen ſi ignem concipiat; nō tantùm in ſe molleſcit, & ardet; verum etiam alia incendere poteſt. Idipſum in duro & frigido CORDE Dei charitas efficere valet. Tertiò, & ignis, & Amor, omnibus ſibi appropinquantibus ſui conſortium tradit: cùm enim

Lib. de cæleſti Hierarc. cap. 15.

Matt. 5. 6.

Flammeſcit igne charitas,
Accendit ardor proximos:

nec tamen propterea mutuati luminis, aut ardoris detrimenta ſentit. Quartò, ignis renouat omnia calore vitali, fulgoribus apertis illuminat, teneri miſcerique

non

non poteſt: Diuinus Amor COR renouat, mentem illuminat, nec terrenis miſcetur affectibus. Quintò, ignis ſuperiora ſemper petit, nullaque vi ad inferiora adigi poteſt: ita quos Amor Dei tetigit, quæ ſurſum ſunt ſapiunt, quæ ſurſum ſunt quærunt, & Corpore in terris poſiti, CORDE verſantur in cælis. Sextò, in qualibet ſuſcipiente materia, ſuæ maieſtatis potentiam ignis indicat, efficax, potens, omnibus inuiſibiliter præſens. Quàm aptè verò hæc in charitatem quadrant: charitas enim patiens eſt, benigna eſt, non æmulatur, non agit perperàm, non inflatur, non eſt ambitioſa, non quærit quæ ſua ſunt, non irritatur, non cogitat malum, ipſiſque operibus oſtendit, quid in hominum CORDIBVS efficiat. Septimò, ignis ſi negligatur, non eſſe videtur; attritu autem veluti irritatione quadam, continuò lucentem excitatur in flammam: quid hoc aliud eſt, quàm quòd diuina beneficia, & fidei noſtræ myſteria, quæ huius ignis ligna & materia ſunt, niſi confricentur, & aſſiduâ meditatione ac vehementi deſiderio atterantur, flamma huius ignis minimè apparet? O igitur, Deus meus, ignis qui ſemper ardes, & numquam extingueris, accende me! ô lux quæ ſemper luces, & numquam

Col. 3. 1.

1. Cor. 13. 4.

Auguſt. Solil. 34.

 ob-

obfuſcaris, illumina me! ô vtinam arderem ex te! Ignis Sancte, quàm dulciter ardes, quàm ſecretè luces, quàm deſideranter aduris! Væ iis, qui non ardent ex te! væ illis, qui non illuminantur ex te?

LE-

CORDIS VIGILIA.

Ego dormio, et COR meum uigilat. *Cant. 5. 2.*

Te vigil exquirit COR, dum sopor occupat artus;

Nec sine te noctu, nec potis esse die.

36.

Pag. 411.

LECTIO XVI.

EMBL. 36.

CORDIS Vigilia.

Ego dormio, & COR meum vigilat.
Cant. 5. 2.

Te vigil exquirit COR, dum sopor occupat artus,
Nec sine te noctu, nec potis esse die.

CONSIDERA, ô fidelis Anima, quid diuinus amor in eorum CORDIBVS operetur, quos semel occupauit: id enim efficit, vt etiam dum dormiũt, mens tamen eorum vinculis Corporeis soluta, suique iuris Animus, solitas suas cogitationes voluere non desinat. Nam, vt ait Chrysostomus, cõsueuit Anima, quæ interdiu cogitat, eadem in somnis per phantasiam cernere. Testatur id Dilecta Deo Sponsa, cùm in sacro Epithalamio ita canit: Ego dormio, & COR meum vigilat. Quod Iusto Orgelitano exponente: Ego à temporalibus delectationibus, consopitis quodammodo sensibus, conquiesco; sed futura desidero, æternaque

Hom. 10 de pænitent.

Cãt. 5. 2 Iust. Orgel.

que conquiro, ſic dormio, ſic vigilo. Hunc verò Sponſæ ſomnium, & CORDIS vigiliam non vno modo SS. Patres exponunt, omnes tamen ad CORDIS inſtructionem maximè conducunt. Quare

CONSIDERA PRIMO, Intelligi hîc dormitionem illam, quâ iuſtus dormit vitiis, & concupiſcentiis carnis, vigilet verò virtutibus. Eſt enim ſomnus Sanctorum, ait Ambroſius, feriatus ab omnibus Corporis voluptatibus, ab omni Animi perturbatione tranquillitatem menti inuehens, & placiditatem Animæ; vt tamquam ſoluta nexu Corporis, ſe ableuet, & Chriſto adhæreat. Quare idem Antiſtes alibi ſic exhortatur: Cùm Chriſtus venerit, vigilantem te inueniat, vt paratus ſis; dormiat caro tua, vigilet fides; dormiant illecebræ Corporis, vigilet CORDIS prudentia; membra tua redoleant Crucē Chriſti, & ſepulturæ odorē, vt nihil iis ſomnus caloris infundat, nullos excitet motus: ipſa eſt Anima, quæ ſe Chriſto aperit, quam nulli vapores carnis exagitant.

Epiſt. 21. ad Aniſiū l. 3. Epiſtolarū.

Tom. 3. in exhortat. ad Virg.

CONSIDERA SECVNDO, Quomodo S. Auguſtinus Sponſæ ſomnum intelligat ceſſationem ab operibus externis, bonis etiam & licitis, à quibus abſtineat, vt mens internæ vacet ſapientiæ; quod eleganter ſic explicat: Tutiùs, inquit, veritas auditur, quàm

Tract. 57 in Ioan.

uàm prædicatur; vix non ſubrepit cuiuis
ominum quantulacumque iactantia, in
ua vtique coinquinantur pedes. Et paulò
oſt: Proinde in iis qui libenter & humi-
ter audire nouerunt, & vitam quietam in
udiis dulcibus & ſalubribus agunt, ſancta
eliciatur Eccleſia, & dicit: Ego dormio,
: COR meum vigilat. Quid eſt hoc? niſi ita
uieſco, vt audiam; otium meum non impe-
itur nutriendæ deſidiæ, ſed percipiendæ
pientiæ. Ego dormio, & COR meum vi-
ilat; vaco, & video quoniam tu es Domi-
us, quoniam ſapientiam ſcribo tempore
tij, & qui minoratur actu, ipſe percipiet
ım. Ego dormio, & COR meum vigilat;
go requieſco à negotioſis actibus, & Ani-
ıus meus diuinis ſe intendit affectibus.

Pſal. 45. 11.
Eccl. 38. 25.

CONSIDERA iam TERTIO, Vt affinis
t huic S. Auguſtini explicationi, ea quæ
mnum explicat per quietẽ ab exterioribus
larthæ operibus, CORDIS verò vigiliam
eliorem Mariæ partem, ſtudium Ora-
onis intelligit: quo ſenſu S. Petrus mo-
et: Vigilate in Orationibus. Quin & ip-
m Petrum, & dormientes cum eo Apo-
olos Chriſtus Dominus hortatur: Sic
on potuiſtis vnâ horâ vigilare mecum?
igilate, & orate; vt non intretis in
ntationem. Clarè inſinuans, ſe Apo-
ſtolis

Luc. 10. 42.
1. Pet. 4. 17.
Matt. 26 40.

ſtolis eam vigiliam commendare, quæ fit non ſolùm oculis corporeis, ſed mentis. Quare S. Cyprianus ait: Alienari & rapi ineptis cogitationibus inter orandum, eſſe vigilare oculis, & CORDE dormire: cùm debeat Chriſtianus, & cùm dormit oculis, CORDE vigilare, ſicut ſcriptum eſt ex perſona Eccleſiæ loquentis in Cantico Canticorum: Ego dormio, & COR meum vigilat. Quapropter ſollicitè, & cautè Apoſtolus admonet, dicens: Inſtate Orationi, vigilantes in eâ, docens ſcilicet & oſtendens, eos impetrare quod poſtulant de Deo poſſe, quos Deus videat in Oratione vigilare. Cùm ergo ad orandum te contuleris, ô Anima mea, intra in cubiculum tuum, dicito Corpori & ſenſibus, ac omnibus terrenis curis & cogitationibus: Manete foris ad oſtium, & requieſcite ibi donec ego orem, & COR meum coram Deo vigilet.

In Orat. Domin.

Cãt. 5. 2

Col. 4. 2.

Intenta (enim) ſupplicatio
Dormire COR *mundum vetat.*

Sed & meditatio CORDIS, quæ in conſpectu Dei fit, ſomnum ab oculis mentis & à palpebris CORDIS dormitationem excludit. Vt enim Climachus aſſeruit Anima quæ verbum Domini quotidie ſine intermiſſione meditatur, ſolet per ſopo-

Pſ. 131. 4.

Grad. 19 ad fin.

rem quoque in eodem immorari. Somni
ipsi (inquit Basilius) pietatis exercendæ me- *Hom. ad*
ditationes quædam sint; quæ enim nobis *Iulitt.*
sopore depressis occursant imaginationes,
consueuerunt vt plurimum contingere ceu
extremus quidam tenor susurri lenis, aut
soni editi, idque ex curis quas tecum agi-
taueris interdiu. Tantisper enim dum viui-
tur, cuiusmodi fuerint studia, exercitatio-
nesque nostræ, istiusmodi necesse sit in som-
nia se dormientibus nobis ingerere. Sanè
ad eum modum indiuulsè, & continenter
oraueris. Talis somnus fuit Sacratissimæ
Virginis Genitricis Dei Mariæ, de qua
hæc ait Ambrosius: Dormire non priùs *Lib. 7. de*
cupiditas, quàm necessitas fuit. Et tamen *virgin.*
cùm quiesceret Corpus, vigilaret Animus,
qui frequenter in somnis aut lecta repetit,
aut somno interrupta continuat, aut dispo-
sita gerit, aut gerenda prænuntiat.

CONSIDERA QVARTO, Sublimiorem
CORDIS vigiliam, quæ per contemplatio-
nem fit, sopitis Corporis sensibus, SS. Pa-
tres hîc agnoscere. Gregorius Papa ait: *In Cant.*
Sancti viri, dum terrena omnia despiciunt,
dum tumultus mundi omninò fugiunt,
dum otium in via Dei assumunt, nequa-
quam vt torpori vacent ea dimittunt: sed
interiùs laborantes, quæ sint illa, ad quæ
facti

facti sunt, in CORDE aspicere contendunt. Neque enim vt torpeant dormiunt, sed vt liberiùs æterna contẽplentur, à transitoriis rebus quiescunt. Pulchrè autẽ hunc somnũ & vigiliam contẽplationis explicauit Gregorius Nyssenus: Somnus simulachrũ mortis est; nam per somnum omnis sensuum affectio in Corporibus remittitur, & Corporis ipsius velut omnis intensio laxatur, & curarum in homine velut obliuio inducitur, & metus sopitur, & ira mitigatur, & malorũ omnium sensus adimitur. Hinc discimus, eam quæ se iactat Corpore dormire, ac mẽte vigilare, ipsam seipsâ sublimiorem esse redditam. Reuerà enim in illo, in quo mens sola sibi viuit, à nullo sensu molestata, quasi quodam somno Corporea natura libratur, vereque visio tranquillitate quâdam sopitur. Nimirùm tunc oculus Animæ liber, ac solutus est; nec patitur se deorsum trahi, intuens dumtaxat ea, quæ celsiora sunt rebus sub aspectũ cadentibus: tunc auditus, velut amissis effectionibus suis, mortuus iacet, occupatâ mente rebus iis quæ rationem omnem longè superant. Reliqui sensus, qui ad brutorum naturam aliquantò propiùs accedunt, ne recenseri quidem hîc debent. Etenim cadauerosi cuiusdam fœtoris instar, longè tum ab Ani-

Hom. 10. in Cant.

mo remouentur, & odoratus ſagaciter odores perueſtigans, & guſtatus obſequio gulæ deſtinatus,& præter hos etiam tactus, organum illud ſentiendi ſeruile & cæcum, quod fortaſsè tantùm cæcorum causâ natura condidit. Atque his omnibus quaſi in quodam ſomno quieſcentibus, effectio CORDIS pura eſt, & ſurſum ſpectat ratio, nullo eam motu ſenſus circumſtrepente. Eam ob cauſam Anima, quotieſcumque ſe ſolâ veri boni contemplatione oblectat. omni rei voluptuariæ dormit: & omni motu Corporeo ſopito, nudâ puraq; mente, quaſi per diuinam quamdam vigiliam, Dei patefactionem recipit. Hactenus Nyſſenus. Cuius vltima verba de arcanorum reuelatione confirmans Ambroſius, ait: Secundùm hoc S. Iacob diuina dormiens videbat myſteria, quæ vigilans non viderat, de cælo ad terras aërem peruium Sanctis Angelis, reſpicientem Dominum,& pollicentem terræ eius poſſeſſionẽ, itaque breui ſomnio dormiens impetrauit, quod magno labore poſteà acquiſiuit. Felix profectò Anima,quæ ita in pace, in idipſum dormit & requieſcit! cui nox illuminatio in deliciis eius! quàm meritò hæc dicere poterit: Conſolabitur me lectulus meus, & releuabor loquens mecum in ſtratu meo. Felix

Apiſt.60 ad Aniſium.

Pſal.4.9

Pſ.138.11.

Iob.7.13

Psal. 15. 11. Sponſa, quæ vacat,& videt, quàm ſuauis eſt Dominus;cuius ſanè ſomnum ipſe Sponſus interturbari vetat, dum ait: Adiuro vos filiæ Ieruſalem, per capreas ceruoſque camporum, ne ſuſcitetis, neque euigilare faciatis Dilectam, quoadusque ipſa velit. Quis mihi det ſuaui hoc ſopore ita obdormire, ita CORDE vigilare, vt cùm venerit Dominus, inueniat vigilantem: & cum ſapientibus Virginibus introducat ad nuptias. Tribue mihi,ô Dilecte votorum meorum.

Cant. 2. 7.

Luc. 12. 37.

Ambr. in hymn.

Vt cùm,profunda,clauſerit
Diem,caligo noctium;
Fides tenebras neſciat,
Et nox fidei luceat.
Dormire mentem ne ſinas,
Dormire culpa nouerit;
Caſtos fides refrigerans,
Somni vaporem temperet.
Exuta ſenſu lubrico,
Te CORDIS *alta ſomnient;*
Nec hoſtis inuidi dolo
Pauor quietos ſuſcitet.

LE-

CORDIS VOLATVS.

Quæ ſurſum ſunt quærite, quæ ſurſum ſunt ſapite. *Colloſs. 3. 1.*

Quis mihi Chaonij geminas dabit alitis alas,
Pertæſum terræ queis COR ad aſtra volet.

LECTIO XVII.

CORDIS Volatus.

EMBL. 37.

Quæ sursum sunt quærite, quæ sursum sunt sapite. Coloss. 3. 1.

Quis mihi Chaonij geminas dabit alitis alas,
Pertæsum terræ, queis COR, *ad astra volet?*

QVAM diu sumus in hoc Corpore, peregrinamur à Domino. Exules, eheu! filij Euæ in hac lacrymarum valle erramus, & vagamur instabiles, longè remoti à patriâ; non enim hîc habemus manentem ciuitatem, sed futuram inquirimus. Quænam verò hæc, nisi illa quæ sursum est Ierusalem mater nostra? Ascendit in illam, qui de cælis descendit Mediator Dei & hominum, homo Christus Iesus; vt & nos ad illam suspirare, & ascendere doceret. Quò enim præcessit gloria Capitis, eo spes vocatur & Corporis. Liberos igitur CORDIS oculos ad illam altitudinem, in qua Christus est, erigamus. Sursum vocatos Animos, desideria terrena non deprimant; ad

2. Cor. 5. 6.

Hebr. 13. 14.

Galat. 4. 26.

Tim. 2. 5.

Leo Ser. de Ascēs.

Idem Serm. 2.

ad æterna præelectos, peritura non occupent; viam veritatis ingressos, fallaces illecebræ non retardent. Non discordet COR nostrum à facie nostrâ; non habeamus faciem sursum, & COR deorsum; non stemus recti Corpore, & CORDE repamus in terrâ: & si peregrini simus in viâ, leuemus CORDA in cælum, vt imitemur eum qui ait: Nostra autem conuersatio in cælis est. Sursum ergo COR, sursum cogitationẽ, sursum amorem, sursum spem ne putrescat. Quia laborasti & messuisti, triturasti & ventilasti: quæris locum tritico tuo, & non quæris locum CORDI tuo? & non quæris locum thasauro tuo? Ecce Dominus Deus dat tibi consilium de CORDE tuo: Vbi enim, inquit, fuerit thesaurus tuus, illic erit & COR tuum. Leua, inquit, COR in cælo, ne putrescat in terra. Consilium est eius, qui te vult saluare, non perdere. Sequere, Anima mea, consilium hoc; & stans in terrâ, COR affige cælo. Vis sciri quomodo? Deum diligendo. Machina enim CORDIS (vt inquit Gregorius) est vis amoris, quæ dum COR à mundo extrahit, in alta sustollit.

Bernard. in Cant. *Philip. 3. 20.* *Aug. in Psal. 85. post prin.* *Idem Serm. 50 de temp.* *Lib. 6. Moral. cap. 17.*

CONSIDERA verò, hanc CORDIS eleuationem, quæ per amorem fit, ipsâ CORDIS figurâ & qualitatibus nobis insinuari.

nuari. Primò enim constat, COR esse pyramidale, cuius orificium cælum spectet, conus verò terram. Quid autem hoc aliud designat, nisi nos CORDE, id est, amore & affectu cælum respicere debere: terram verò, & terrena, puncto tantùm tangi oportere. Heliotropium herba est Solaris, ita dicta, quòd se circum agat cum Sole, ad illum folia sua conuertens, eius cursum sequitur; verùm, radicem numquam mutat, semper eam in terrâ defixam habet. Ita multi Solem iustitiæ, Christum Deum nostrum sequi videntur; sed foliis tantùm & externâ apparentiâ, cùm radicem, & CORDIS intentionem terræ inhærentem habeant. Contrà verò vapores graues, qui virtute Solis à terra extolluntur, quasi quærentes ipsum Solem, sursum petunt, seque condensantes in nubes lucidas, volitant post illum: ita oportet COR nostrum à terrenis affectibus eleuare, Christum totâ intentione quærere, vt fulgidæ nubes efficiamur, de quibus aiebat Isaias: Qui sunt hi, qui vt nubes volant? *Isaiæ 60. 8.*

CONSIDERA deinde, COR esse valdè calidum, quam quidem qualitatem leuitas consequitur; quare etiam sursum moueri appetit, indeque fit, vt latior & crassior

eius pars ſuperiorem occupet locum. Quo ſanè innuitur, amorem Dei in CORDIBVS noſtris diffuſum, COR ad ſuperna dilatare, & quaſi additis alis ad ſublimia, cælumque euehere. COR igitur, quod Dei amore ardet, rectà cælum petit; quod autem non amat, nec ſapit ea quæ ſurſum ſunt, ad terram vergit, & luto infigitur: idque totum inde accidit, quòd frigidum ſit, & ſuperabundante iniquitate refrixerit charitas, atque hinc COR graue efficitur, quod pondere ſuo deorſum tendit. Magna ſanè eſt eius, qui talis eſt, miſeria: COR enim habet inuerſum, & ſuperiori parte acutum, inferiori dilatatum; cælum vnico puncto vix tangens, ad infima verò latiſſimè diffuſum. Contra naturam igitur facit, qui CORDE in terrâ hæret, quod ad cæleſtia bona natum, & deſtinatum eſt. Quis dabit CORDI meo pennas ſicut columbæ, & volabo, & quieſcam? Volabo ad patriam illam ſupernam, patriam cæleſtem, in qua requies & pax ſumma eſt: in terrâ autem hac non eſt CORDI requies, ſed labor, & dolor, & afflictio Spiritus. Da igitur, ô Deus CORDIS mei, da, quæſo, toto deſiderio, & omni ſtudio tendere quò te aſcẽdiſſe credimus, vt in præſenti quidem miſeriâ ſolo tenear Corpore, tecum autem ſim cogitatione ſemper &

Coloſſ. 3. 2.

Pſal. 54. 7.

Eccli. 1. 17.

Auguſt. in medit. cap. 37.

& auiditate; vt ibi ſit COR meum, vbi tu es theſaurus meus deſiderabilis, & incomparabilis, multumq́ue amabilis. Aſſumat, Domine, aſſumat, rogo, Spiritus meus pennas, & volitet, & non deficiat; volet, & perueniat vſque ad decorem domus tuæ, & locum habitationis gloriæ tuæ. Requieſcat in te, Deus meus, COR meum. Præbe mihi, rogo, contemplationis pennas, quibus indutus, ad te volitem ſurſum; & quia omne ſiniſtrum deorſum iacet, tene COR meum, ne ad ima tenebroſæ vallis corruat; ne interueniente vmbrâ terræ, à te vero iuſtitiæ Sole ſeparetur, & obductâ tenebrarum nebulâ, prohibeatur alta reſpicere. Idcircò ſurſum tendo ad pacis gaudia, luciſque delectabilem & ſereniſſimum ſtatum. Tene COR meum manu tuâ, quia ſine te ad altiora non rapitur. Illuc feſtino, vbi ſumma pax regnat, & iugis tranquillitas rutilat. Tene, & rege Spiritum meum, & aſſume illum ſecundùm voluntatem tuam, vt te duce, aſcendat in illam regionem vbertatis, vbi paſcis Iſraël in æternum pabulo veritatis.

Pſ. 25. 8.

LECTIO XVIII.

EMBL. 38.

CORDIVM Vnio.

Dabo eis COR *vnum.*
Ezech. 11.19.

Vnanimes Animæ, concordia viuite CORDA,
Vnum queis velle, & nolle, dat vnus Amor.

CONSIDERA PRIMO, Inter præclaros illos, & prorſus eximios fauores, quos Animarum noſtrarum Sponſus Dilectis ſuis exhibet, principem facilè locum inſignis illa prærogatiua obtinet, quòd per amorem CORDI noſtro intimè coniungatur, & quodammodo vniatur. Amor enim ſtrictiſſimo vinculo CORDA connectit; eſt enim, vt Auguſtinus dixit, quaſi iunctura quædam duo aliqua copulans, vel copulare appetens, amantem ſcilicet, & quod amatur. Hoc eſt quod S. Dionyſius refert de Sancto Paulo: Amor, inquit, vim habet vniendi res inter ſe; nec ſinit, vt qui amat, ſit Dominus ſuiipſius, ſed tranſit in rem amatam; idcircò magnus ille Amator dicebat: Viuo, iam non

Lib.8. de Trinit.

Dionyſ.

Gal.2. 20.

CORDIS VNIO.

Dabo eis COR unum. *Ezech. 11. 19.*

Vnanimes animę, concordia viuite CORDA,
Vnum quêis velle, et nolle dat vnus amor

38. *Pag. 424.*

non ego, viuit autem in me Christus. Vt autem quàm arctum sit hoc vinculum, quo amantium CORDA inuicem colligantur, Scriptura declaret, assimilat illud vnioni isti, quâ glutino res coniungi solent. Ita explicare volens amorem, quo Sichem Dinam filiam Iacob deperibat, ait: Conglutinata est Anima eius cum eâ. Et de Deo ipso Moyses ait: En Domini Dei tui cælum est, & cælum cæli, terra, & omnia quæ in eâ sunt: & tamen patribus tuis conglutinatus est Dominus, & amauit eos, elegitque semẽ eorum. Sic de duobus amantissimis illis legitur: Anima Ionathæ conglutinata est Animæ Dauid, & dilexit eum Ionathas quasi Animam suam. Quibus verbis significatur, Animas illas, quasi glutino quodam amoris inter se strictissimè coniunctas fuisse. Hæc enim est natura amoris, quam pulchrè explicat Hugo de S. Victore: Verus amor, inquit, siue charitas, nullũ patitur medium inter se, & obiectum; quòd Deus, sed vehemẽter tendit in ipsum immediatè, & ideò numquam quiescit, donec omnia transeat, & ad ipsum Dilectum, & in ipsum veniat. Vnde subdit ibidem: Dilectio siue amor, impetum sequens ardentis desiderij sui, nec dissimulare valens, donec ad amatum peruenerit, amato appropinquat quan-

Gen. 34. 3.

Deut. 10. 15.

1. *Reg.* 18. 1.

Super Dionys. cap. 7. *de Angel. Hierarc.*

tum poteſt; & eò ampliùs ſitiens intrare ipſum,cupit eſſe cum ipſo, & eſſe tam propè, vt ſi fieri poſſet, hoc idem ipſum ſit quod ipſe. Nihil enim velocius, nihil acutius, nihil ſubtilius amore aut penetrabilius: quia naturâ ſuâ non quieſcit, donec naturaliter amabilis totam penetrauerit virtutem, & profunditatem, & totalitatem quantum poteſt. Quantum autem geſtiebat illa Dei amatrix S. Thereſa, amoris funibus Deo intimè connexa, dum ita caneret:

B. Thereſ. in Cant.

Illa Dia charitatis
Vincla, quæ me implicant,
Deum meæ poteſtatis
Et captiuum indicant.
Indicant captiuum Deum,
Et in libertatem, meum
COR *ligando, vindicant.*
Sed dum video captiuum,
Me tenente, Deum viuum,
Præ dolore morior!
Morior, dum ceſſo mori,
Tacta ſpe ſublimiori
Vitæ de qua glorior.

CONSIDERA SECVNDO, CORDIVM hanc coniunctionem ita ab aliquibus explicari, quaſi duæ Animæ conflarentur in vnam. Ita Auguſtinus dicebat: Amicos, & ſe inuicem diligentes, ſignis illis à CORDE aman-

L. 4. cōf. cap. 8.

amantium & redamantium procedentibus, per os, per linguam, per oculos, & per mille motus gratissimos, quasi fomitibus Animos conflare, & ex pluribus vnum facere. Huc spectat Platonis commentum: Olim Vulcanus, inquit, obuius fuit duobus coniunctissimè amicis, quibus cùm plurima beneuolentiæ signa ostendisset, iussit eos rogare aliquid, præsertim quod in officinâ eis suâ placere posset. Illi cùm præsentem occasionem prehendere vellent, supplices rogarunt, vt (cùm faber Deorum esset, cui non difficile est artis suæ potentiâ, instrumentorumque vsu accommodo, quiduis efficere) colliquaret eos, vnumque ex duobus redderet: atque ita consequerentur amoris sui finem, qui est Animæ Corporisque vnitas. Votum hoc amantium homines explere non possunt: at spirituali quodam modo hominum Conditor Sanctis Animabus id largiri solet. Non semel enim legitur Christus COR suum vniuisse CORDI S. Mechtildis: Cùm enim hæc Sancta à communione Deo gratias egisset, multumque cum illo collocuta fuisset, visum ei fuit Christum Dominum COR eius assumere, effundere, liquefacere, & in diuinum COR suum illud exprimere, ita vt duo illa CORDA in vnum coalescerent.

Christop. Fonseca lib. de amore cap. 7.

Lib. 1. grat. Spirit. c. 1. c. 42. & l. 2. c. 14.

Lib. 3. cap. 27. rent. Illique dixit: Dilecta mea, id vnicè volui, & desideraui, vt per flagrantia desideria hominum CORDA ita mihi vnirentur, nihil vt ipsi proprio voto expetant, sed omnia sua desideria secundùm COR meum disponant: non secus ac duo venti simul spirantes, non nisi vnicum & eumdem aërem impellunt. Propiùs porrò ad Platonis figmentum accedit, quod reuerâ Deus cum S. Gertrude egit, de qua Blosius refert Dominum de hac sua Sponsa cuidam dixisse: Ego totus sum illius, & iam per amorem inseparabiliter mihi vniui, sicut argentum & aurum per ignem in vnum metallum conflantur. Quàm felix Anima est, quæ taliter Dilecto suo adhæret! quàm dulcis vnio, quâ Sponsum suum Dilecta strictissimè tenet, nec dimittit, sed in ipsum quodammodo mutatur! Pulchris verò similitudinibus hanc coniunctionem Nazianzenus explicat: Quomodo, inquit, stilla aquæ modica, multo infusa vino, deficere à se tota videtur, dum & saporem vini induit, & colorem; & quomodo ferrum ignitum & candens, igni simillimum fit, pristinâ propriaque formâ exutum; & quomodo Solis luce perfusus aër, in eamdem transformatur luminis claritatem, adeò vt non tam illuminatus, quàm ipsum

In appēd. monil. Spirit.

Orat. 21.

lumen

lumen esse videatur: sic omnem tunc (id est, eo tempore, quo Anima Deo est intimè vnita) in Sanctis humanam affectionem quodam ineffabili modo necessa erit à se-ipsâ liquescere, atque in Dei penitùs transfundi voluntatem.

CONSIDERA TERTIO, Amorem non tantùm Amantium CORDA vnire, in vnum conflare; sed vnum quodammodo alterum se efficere: amans enim velut in amatum transformatur. Si terram amaueris, inquit Augustinus, fies terra; si dilexeris cælum, cælum eris; si Deum, audeo dicere, Deus quoque fies. Immò id ipsum Propheta insinuauit, dicens: Facti sunt abominabiles, sicut ea quæ dilexerunt: quasi hoc vellet, mutari amantem in amoris obiectum. Hanc ob causam Aristoteli, amicus dicitur alter ego. Marsilius Ficinus dicit, amorem esse amici Speculum, in quo sui imaginem atque veram effigiem speculari queat: & si amor reciprocus sit, reciprocum quoque esse eius effectum. Videndum igitur in quem scopum CORDIS nostri desideria tendant; si enim ea in Deum ferantur, Deo coniungemur, & diuinæ efficiemur participes naturæ. Quo sanè nihil dignius, nihil excellentius excogitari potest. Quantæ, quæso, nobilitatis, quantæ dignitatis

In Cano-nic. Ioan.

Osea 9. 10.

In comment. ad Platon.

1.Cor.6. 17.

tatis est, Deo vniri? qui enim adhæret Deo, vnus Spiritus est.

CONSIDERA QVARTO, Vnionem, ac transformationem hanc non esse naturalem, sed spiritualem; non enim mutatur natura vnius rei in aliam, sed mutantur CORDA, affectus, desideria, & tota vita. Ita mater, quæ impensè filium diligit, sui oblita, id agit quod filio suo vtile nouerit; flet cum flente, arridet ridenti, cum infirmo infirmatur, omnisque eius cura & cogitatio in illo, & pro illo est: adeò quidem, vt quemadmodum vmbra Corporis imitatur omne id quod facit Corpus, & sequitur eius motus atque figuras; sic etiam, si videre possemus duo illa CORDA, cerneremus quale vnum est, tale & alterum esse, accidentiaque & motus, quæ in vno mutantur, in illo quoque mutari. Anima igitur, quæ sic Deum amat, transformatur in illum, ita vt quidquid ille vult, & ipsa velit; & quidquid Deo displicet, & Animæ displiceat: quidquid ille vel amat vel odit, idem & illa amet atque oderit; nec rationem habet sui, sed solius Dei, eiusdemque gloriæ. Itaque in omnibus, & per omnia, est ipsi & Deo,

Lud. Gran. de perfect. amoris Dei. c. 1.

Velle duobus idem, nolle duobus idem.

Mutatâ porrò voluntate propriâ in volun-

luntatem Dei, confeſtim mutatur & vita, & omnia opera, quæ ab illa procedunt. Quemadmodum enim cùm reſecatur ab arbore ramus, & ſurculus illi inſeritur, fructus qui in illo ſurculo naſcuntur, non iam ampliùs ſunt naturæ illius reſecati rami, ſed inſerti ſurculi: ſic abſciſsâ voluntate hominis, & inſertâ illâ Dei, fructus verborum, operum, & cogitationum, quæ ab illâ procedunt, non ſapiunt iam ampliùs voluntatem hominis antiquam, ſed Dei nouam. Vis ergo cognoſcere, ô Anima, an COR tuum vnitum ſit CORDI Dilecti tui, vide an amet ea, quæ ille diligit; oderit, quæ illi ſunt aduerſa; & in omnibus cum eius voluntate conſentiat.

CONSIDERA QVINTO, Cùm vnio fieri non poſſit, niſi inter res quodammodò ſimiles (neque enim aqua vniri poteſt igni, nec oleo; neque ferrum cretæ, eò quòd hæc diſſimilia ſint) debet COR Deo vniendum aliquam illius gerere ſimilitudinem, quæ quò maior erit, eò etiam perfectior erit cum Deo coniunctio. Tres autem proprietates in Deo obſeruauit Plotinus Philoſophus, quas homo habere debeat, ſi Deo vniri deſideret: Deus enim eſt vnus, & ſummus, & bonus. Proinde, inquit, qui vniri vult bono, eique

Lud granaten. de perfect. amor. Dei c. 10.

ſimilis

ſimilis effici, debet abſtinere ab omnibus malis; qui ſummo, ab omnibus inferioribus; qui vni, à multis. Quo loco, paucis verbis tres gradus tradit ad hanc vnionem neceſſarios. Primus, & maximè neceſſarius eſt, abſtinere ab omnibus rebus malis: hoc eſt, ab omnibus peccatis. Secundus, & perfectior eſt, abſtinere ab omnibus rebus inferioribus, vilibus, & abiectis; etiamſi malæ non ſint: vt vacare negotiis ſæcularibus, contractibus, commerciiſque & negotiationibus; etſi enim hæc illicita non ſint, tamen exercitia ſunt vilia, abiecta, & ſeruo Dei indigna: niſi fortè aut obedientia, aut charitas aliud poſtulent. Tertius eſt perfectiſſimus, abſtinere ſcilicet à πολυπραγμοσύνῃ, hoc eſt ab occupationum multitudine: etiamſi nec malæ ſint, nec viles; ſed bonæ, dummodo ſint ſuperfluæ, hoc eſt, quando occupationes plures ſunt & grauiores, quàm vt debilitas Spiritus & Corporis noſtri ferre queat. Víſne igitur, Dilecta Deo Anima, vniri bono? declina à malo, & quaſi à facie Colubri fuge peccatum. Vis coniungi ſummo? quæ ſurſum ſunt quære, quæ ſurſum ſunt ſapias, non quæ ſuper terram. Vis vnico adhærere? noli turbari erga

Pſal. 36. 27.
Ecc. 21. 2.
Col. 3. 1.
Luc. 10. 41.

erga plurima, neque in multis ſint actus tui; ſed vnum pete, vnum require, vni intende, qui tibi intendit, vnico Dilecto CORDIS tui; vt illi dicere queas: Dilectus meus mihi, & ego illi. Et rurſus: Ego Dilecto meo, & ad me conuerſio eius.

Eccli. 11. 10.
Cant. 2. 16.
Ibid. 7. 10.

LECTIO XIX.

EMBL. 39.

CORDIS Quies.

Conuertere Anima mea in requiem tuam. Pſal. 114.7.

Mobile COR, *nullâ potis eſt requieſcere ſede,*
Vnus ei centrum nam Deus, vna quies.

CONSIDERA PRIMO, Omnia quæ à Deo Optimo Maximo creata ſunt, certum locum & terminum habere, in quo, tamquam in ſuo centro & fine, permaneant ac requieſcant. Creauit Deus cælum, & Angelis impleuit. Creauit terram, & animantibus, reptilibus, fructibus, ac plantis eam impleuit. Creauit mare, & piſcibus impleuit. Quis homini locus proprius reſtat? aut quid nunc homini Deus dabit, in quo quieſcat? cetera omnia præoccupata ſunt. Nam ignis elementum homini conuenire non poterat facilè, quo ad Corpus corruptibili, & quo ad Animam variis cupiditatibus per peccatum plus ſatis accenſo & inflammato. Cùm nihil ergo donandum ſu-

CORDIS QVIES.

Conuertere anima mea, in requiem tuam. *Psal. 114. 7.*

Mobile COR nullâ potis est requiescere sede,
Unus ei centrum nam Deus una quies.

39. *Pag. 434.*

ſupereſſet, Deus homini ſeipſum dedit, ſolus Deus hominis hereditas eſſe voluit. Dominus pars hereditatis meæ; & portio mea in terra viuentium. Hinc quàm diu homo peregrinatur à Domino, irrequietum eſt COR eius, vt teſtatur Auguſtinus: COR humanum, inquit, in deſiderio æternitatis non fixum, numquam ſtabile poteſt eſſe: ſed omni volubilitate volubilius, de alio in aliud tranſit, quærens requiem vbi non eſt. In his autem caducis & tranſitoriis, in quibus eius affectus captiui tenentur, veram requiem inuenire non valet, quoniam tantæ eſt dignitatis, vt nullum bonum, præter ſummum bonum ei ſufficere poſſit. Ab hoc vero bono dum elongatur, per multa diſpergitur, & prorſus diffluit in varias ineptias. Conqueritur de hoc grauiter S. Bernardus: COR meum COR vanum, vagum, & inſtabile, dum ſuo ducitur arbitrio, & diuino caret conſilio, in ſeipſo non poteſt conſiſtere; ſed omni mobili mobilius, per infinita diſtrahitur, & hac atque illac per innumera diſcurrit. Et dum per diuerſa requiem quærit, non inuenit; ſed in labore miſerum, à requie vacuum manet. Cauſam verò huius Hipponenſis Præſul aſſignans, ait: Quia feciſti nos Domine ad te; & in-

Pſ. 15. 5.
Pſ. 141. 6.
In Manu. cap. 25.
In Medit. cap. 9.
Aug. l. 1. conf. c. 1.

 quietum

quietum est COR nostrum, donec requiescat in te.

CONSIDERA SECVNDO, Omne studium in eo te ponere debere, vt relictis omnibus, COR tuum redeat ad Deum, in quo solo Animæ quies, & tranquillitas inueniri potest. Meritò enim monet Propheta: Surgite, & ite, quia non habetis hîc requiem. In vniuersis enim quæ fiunt sub Sole, labor, & dolor, & afflictio Spiritus est. Hinc COR impij, qui Deum non quærit, ab Isaia dicitur, quasi mare feruens, quod quiescere non potest. COR enim nostrum in hoc Corpore, quasi in carcere compeditum detinetur, vnde in eo minimè quiescere potest. Auicula caueâ inclusa, etsi optimis cibis abundè nutriatur, numquam tamen quiescit, sed perpetuò saltitat, exitum è caueâ quærens; vt malit foris simplici herbâ sustentari, quàm in caueâ delicatissimè ali. Sic Anima, ergastulo Corporis inclusa, vtcumque falsis cupiditatibus obsequatur, requiem tamen & satietatem, nisi in solo Deo non inuenit. Festinemus igitur appropinquare Deo, festinemus ingredi in requiem Domini. Columba emissa ex Arcâ Noë, cùm non inuenisset vbi requiesceret pes eius, reuersa est ad eum in Arcam. COR nostrum,

Mich. 2. 10.
Eccles. 1. 18.
Isaiæ 57. 27.
Stapl. in prompt. moral. Dom. 12. post Pēt.
Gen. 8. 9.

noſtrum, in diluuio aquarum multarum, quibus hic mundus vndique inundatur, nullam prorſus inuenire requiem poteſt; reuertatur ergo ad Noë, cuius nomen requiem ſignificat: reuertatur ad Deum, vnde exiuit; Deus enim refugium, & requies Animarum noſtrarum. Audi Chriſtum ad requiem inuitantem: Venite ad me omnes qui laboratis, & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Tollite iugum meum ſuper vos, & inuenietis requiem Animabus veſtris. Audi & ſeruum Chriſti increpantem, & tantùm non compellentem: Redite præuaricatores ad COR, & inhærete illi qui fecit COR. State cum eo, & ſtabitis. Requieſcite in eo, & quieti eritis. Quò itis in aſpera? quò itis? bonum quod amatis, ab illo eſt: ſed quantum eſt ad illum, bonum eſt & ſuaue. Sed amarum erit iuſtè, quia iniuſtè amatur deſerto illo, quicquid ab illo eſt. Quò vobis adhuc & adhuc ambulare vias difficiles & laborioſas? non eſt requies, vbi quæritis eam. Quærite quod quæritis, ſed ibi non eſt, vbi quæritis. Beatam vitam quæritis in regione mortis, non eſt illic. Quomodo enim beata vita, vbi nec vita? Sed qui ita vitam & requiem quærendam monet, doceat idem quænam ſit vera CORDIS quies. Reuerà hæc eſt (inquit) vera CORDIS requies,

Matth. 11.28.

Aug. l. 4. conf. cap. 12.

Idem in Manu. cap. 29.

quies, cùm totum in amorem Dei per desiderium figitur, nec quidquam aliud appetit; sed in eo quod tenet, felici quadam dulcedine delectatur, delectando iucundatur. Si verò vanâ aliquâ cogitatione, vel rerum occupatione inde aliquantulum abstractum fuerit, summâ cum festinatione illuc redire festinat, exilium reputans, alibi quàm ibi moram facere. Sed hoc scio, Domine Deus meus, quia vbicumque sum sine te, malè est mihi præter te, non solùm extra me, sed etiam in me; quia omnis copia quæ non est Deus meus, mihi est egestas. Satiabor tunc, cùm apparuerit gloria tua.

Idem Solil. c. 13.

Psal. 16. 15.

CONSIDERA TERTIO, Quanto desiderio Sancti viri ad hanc CORDIS requiem aspirarint, quàm grauiter conquesti fuerint se adhuc Corporeo carcere conclusos, ab illâ requie præpediri. Audi Dauidis suspiria: Heu mihi, quia incolatus meus prolongatus est! habitaui cum habitantibus Cedar, multum incola fuit Anima mea. Iterumque: Educ de custodia Animam meam, ad confitendum nomini tuo. Et: Quemadmodum desiderat Ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat Anima mea ad te Deus. Ac si diceret: O fons vitæ, vena aquarum viuentium, quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ, de terrâ desertâ, inuiâ & inaquosâ,

Ps. 119. 5.

Ps. 141. 8.

Ps. 41. 2.

Aug. Solil. c. 35.

Ps. 62. 3.

quosâ, vt videam virtutem tuam & gloriam tuam, & ſatiem ex aquis miſericordiæ ſitim meam? Sitio, Domine, fons vitæ es, ſatia me. Sitio, Domine, ſitio te Deum viuum. Sitiuit in te Anima mea, quàm multipliciter tibi caro mea. O quando veniam, & apparebo ante faciem Dei! Quis dabit mihi pennas ſicut columbæ? & volabo, & requieſcam. Nihil, ait Auguſtinus, mihi tam dulce, quàm cum Domino meo eſſe: præbe mihi rogo, pennas, quibus indutus, ad te volitem ſurſum. Non minoribus æſtuabat deſideriis vas illud electionis S. Paulus, qui coarctatum ſe ſcribit, deſiderium habens diſſolui, & eſſe cum Chriſto. Quàm grauiter alibi exclamat: Infelix ego homo! quis me liberabit de corpore mortis huius? Quorſum autem liberari optabat, niſi quia ſuſpirabat ad patriam, & requiem Domini ſui? Quis non ſimiliter cum his Sanctiſſimis viris ſuſpiret, & anhelet ad Deum finem ſuum, & centrũ Animæ ſuæ? Si enim aues quærunt aërem, piſces aquam, ignis terræ ignem elementarem (cuius locus eſt ſpatium inter conuexum aëris & concauum lunæ) ſi omnia denique quærunt ſuum locum & centrum, & illuc tendunt; cur nos non quæremus Deum, qui eſt quies noſtra, noſtrum centrum, & ſummum bonum!

Pſal. 62. 2.
Pſ. 41. 3.
In Medit. cap. 27.
Philip. 1. 25.
Rom. 7. 24.
Hector. Pint. in cap. 23. Ezech.

Eccle. 1. 7. Si flumina magno impetu tendunt in mare, quia, vt ait Salomon, exeunt è mari; cur nos non amabimus, non aſpirabimus, non tendemus omni conatu amoris in Deum, in illud immenſum mare bonitatis diuinæ, vnde proceſſimus?

CONSIDERA QVARTO, Quanta ſit lætitia illius CORDIS, quod in ſummo bono quieſcens, inebriatur ab vbertate Domus Dei! quæ voluptas illius Animæ, quæ poſtquam in omnibus requiem quæſiuit, in hereditate Domini moratur. COR humanum (inquit S. Auguſtinus) COR indigens, COR expertum ærumnas & miſerias, immò obrutum miſeriis, quantũ gauderes, ſi in his omnibus abundares? Interrogo vltima intima tua, ſi capere poſſent gaudium ſuum, de tantâ beatitudine ſuâ. In hac enim beatitudine inuenit homo quem diligit Anima ſua. Inuenit poſt longam peregrinationem, ciuitatem habitationis; poſt nauigationem, portum; poſt exilium, patriam; poſt diurnum opus, lectulum quietis; poſt laborem, mercedem; poſt pugnam, præmium. Hedera, arborem quâ ſuſtentatur, & in altum ſurrigitur, mille ramis quaſi brachiis ſtringit, eamq́ue amplexatur; quia ſuam ab illâ perfectionem & erectionem accipit.

Pſ. 35. 9.

Eccl. 24. 11.

In Man. cap. 35.

Quis

Quis mihi det, ô Dilecte mi, gaudium & felicitas CORDIS mei, vt inueniam te, vt requiescam in te! apprehendam te, & innitar super te, nec dimittam te in æternum: Mihi enim adhærere Deo bonũ est. Quòd si torpida sit Anima mea, & tantæ bonitatis intuitu non moueatur, trahe me post te, ô Magnes CORDIS mei, vt post te expeditè in odorem vnguentorum tuorum currens, vsque ad tuæ pulchritudinis visionem efficaciter satiandus quantocius, te quoque duce merear peruenire. Factus sum Domine ad videndum te, & nondum feci propter quod fecisti me. Miserere mei, & exaudi me. Tibi enim dixit COR meum; exquisiuit te facies mea, faciem tuam Domine requiram. Eia nunc ergo tu Domine Deus meus, doce COR meum, vbi & quomodo te quærat? vbi & quomodo te inueniat? vbi & quomodo in te requiescat? Tu es enim Animæ meæ centrum, Tu CORDIS mei requies, Tu cupiditatis meæ satietas, Tu votorum summa meorum, Tu desideriorum omnium consummatio.

Psal. 72. 28.
Aug. in Medit. cap. 35.
Cãt. 1. 3
Ps. 26. 8
Ansel. in prosolog. cap. 1.

Tu requies tranquilla piis, te cernere Finis,
Principiũ. Rector, Dux, Semita, Terminus idem.

Boët. l. 3. Metro. 9.

FINIS LIBRI TERTII.

SCHOLÆ CORDIS

LIBER QVARTVS.

Exercitatio CORDIS *in Christi Passione.*

PRÆFATIO.

De vtilitate meditandi Passionem Domini nostri Iesu Christi.

Fasciculus Myrrhæ Dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur.
Cant. 1, 12.

CONFECIMVS Diuinâ adiuti gratiâ, trium dierum iter; & auersum olim à Deo COR, per triplicis viæ spiritualis semitas ad felicissimum, cũ benignissimo Animarum Spõso, vnionem

nem adduximus: adeò quidem, vt ad consummatam huius Scholæ perfectionem, nihil iam ampliùs superesse videri posset. Verùm, cùm inter omnia pietatis exercitia, nihil sit quod efficaciùs COR à peccatis auertat, ad omnem vehementiùs virtutem impellat, & diuini amoris flammis ardentiùs succendat, quàm sedula Meditatio acerbissimæ Passionis Domini nostri IESV Christi; vtile omninò, immò penè necessarium est, vt in ea quoque COR nostrum frequentissimè exerceatur, & maximo studio illi incumbat. Certum enim est (vt Origenes dixit) quia vbi mors Christi Animo circumfertur, non potest regnare peccatum. Est enim tanta vis Crucis Christi, vt si ante oculos ponatur, & in mente fideliter retineatur, nulla concupiscentia, nulla libido, nullus furor, nulla superare possit inuidia; sed continuè ad eius præsentiam, totus ille peccati, & carnis

Orig. in c. 6. ad Rom.

carnis ſugatur exercitus. Hæc Origenes. Cui conſonat mellifluus Bernardus, dicens : Mirabilis Paſſio tua Domine Ieſu, quæ paſſiones omnium noſtrùm propulſauit, propitiata eſt omnibus iniquitatibus noſtris, & nulli vnquam peſti noſtræ inuenitur inefficax. Quid enim tam ad mortem, quod non tuâ morte ſaluetur? Iam verò quis explicet, quot & quàm eximiæ virtutes in ſacra Domini Paſſione reſplendent? Quamuis enim in omni vitâ ſuâ Saluator noſter omnium virtutum Magiſtrum ſe exhibuerit, multò tamen perfectiùs, ac luculentiùs in morte ſua eas toti mundo ſpectandas propoſuit. Non ita elucet candidum Lilium inter ſpinas, quàm pulcherrimæ Christi virtutes in medio atrociſſimarum pœnarum coruſcāt. Optimè proinde dixit Apoſtolus: Chriſtus paſſus eſt pro nobis, vobis relinquens exemplum, vt ſequamini veſtigia eius. Tota enim Chriſti Paſſio

Bern. ſer. in Fer. 4. Hebdom. Pen.

1. Pet. 2. 21.

Paſſio nihil aliud fuit, quàm Schola virtutum, in qua (vt Auguſtini verbis vtar) lignum, cui affixa ſunt membra patientis, cathedra fuit Magiſtri docentis. Quid verò de diuino amore dicam, cùm hîc non tam ſcintillæ quædam, aut flammæ erũpant; ſed maximi incendij fornax ſuccenſa videatur. Quis enim cum Bernardo nõ obſtupeſcat exceſſum diuini amoris, quem Chriſtus in Paſſione oſtendit? Propter nimiam charitatem ſuam, quâ dilexit nos Deus, vt ſeruum redimeret, nec Pater Filio, nec ſibi Filius ipſe pepercit. Verè nimiam, quia menſuram excedit, modum ſuperat, planè ſupereminens vniuerſis. Maiorem, inquit, charitatem nemo habet, quàm vt Animam ſuam ponat quis pro amicis ſuis. Tu maiorem habuiſti, Domine, ponens eam etiam pro inimicis. Cùm enim adhuc inimici eſſemus, per mortem tuam, & tibi reconciliati ſumus, & Patri. Quænam

Auguſt. Tract. 119. in Ioan.

Vbi ſupr.

Eph. 2. 4

Ioan. 15. 13.

Rom. 5. 10.

alia videbitur esse, vel fuisse, vel fore huic similis charitati? Vix pro iusto quis moritur, tu pro impiis passus es; moriens propter delicta nostra, qui venisti iustificare gratis peccatores; seruos facere fratres; captiuos, coheredes; exules, reges. Hæc tanta charitas planè digna est cuius Meditatio sic mentem occupet, sic totam sibi vendicet Animam, vt omninò vitium curiositatis exsufflet. Ita Bernardus. Ob hos tam eximios fructus, Alberto etiam Magno iudice, simplex recordatio, vel Meditatio Passionis Christi, pluris æstimanda, quàm sextâ qualibet Feriâ ieiunare, vel se verberare, vel dietim Psalterium integrum recitare. Meritò proinde aure CORDIS excipienda est breuis illa quidem, sed optima S. Augustini ad Virgines exhortatio: Totus, inquit, vobis figatur in CORDE, qui pro vobis fixus est in Cruce. Fecit id amans & amata cælesti Sponso Anima, quæ dicebat: Fasciculus Myr-

Rom. 5. 7

Tract. de Missa.

Lib. de S. Virgin. c. 54

Cāt 1. 12

Myrrhæ Dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur. Id est: Sponsus meus, ob Passionis asperitatem, & mortis amaritudinem, est mihi velut Myrrhæ fasciculus, quem in medio CORDIS mei gestabo, vt eius odore recreer. Quàm prudenter verò hic monet Bernardus: Tu quoque si sapis, imitaberis Sponsæ prudentiam, atque hunc Myrrhæ tam charum fasciculum, de Principali tui pectoris (nec ad horam) patieris auelli; amara illa omnia quæ pro te pertulit, semper in memoria retinens, & asiduâ meditatione reuoluens, quò possis dicere & tu: Fasciculus Myrrhæ Dilectus meus mihi, inter vbera mea commorabitur. Quod vt omninò persuadeat, proprium subiungit exemplum. Sed & ego, inquit, Fratres, ab ineunte meâ conuersatione, pro aceruo meritorum, quæ mihi deesse sciebam, hunc mihi fasciculum colligare, & inter vbera mea collocare curaui, collectum

Ser. 43. in Cant.

Ibidem.

ctum ex omnibus anxietatibus, & amaritudinibus Domini mei. Primùm videlicet infantilium illarum necessitatum, deinde laborum quos pertulit in prædicando, fatigationũ in discurrendo, vigiliarum in orando, tentationum in ieiunando, lacrymarum in compatiendo, insidiarum in colloquendo, postremò periculorum in falsis fratribus, conuitiorum, sputorum, colaphorum, subsannationum, exprobrationum, clauorum, horumque similium, quæ in salutem nostri generis sylua Euangelica copiosissimè noscitur protulisse. Hæc meditari dixi Sapientiam, in his iustitiæ mihi perfectionem constitui, in his plenitudinem scientiæ, in his diuitias salutis, in his copias meritorum. Ex his mihi interdum potus salutaris amaritudinis; ex his rursum suauis vnctio consolationis. Propterea hæc mihi in ore frequenter, sicut vos scitis: hæc in CORDE semper, sicut Deus scit: hæc stylo meo ad-

mo-

modum familiaria, ſicut apparet: hæc mea ſublimior interim Philoſophia, ſcire Ieſum, & hunc crucifixum. Hunc & vos dilectiſſimi tam dilectum faſciculum colligite vobis; hunc medullis inſerite CORDIS, & hoc munite aditum pectoris, vt & vobis inter vbera commoretur. Hactenus Bernardus, more ſuo ſuauiſſimè. Cuius quidem tam Sancti Patris vt monitis obtemperaremus, extremo hoc Libro præcipua Dominicæ Paſſionis myſteria & inſtrumenta CORDI meditanda proponimus, vt illa in Myrrhæ quemdam faſciculum colligata, in medio vberum, in meditullio, inquam, CORDIS collocari queant. Vt autem (quod maximè hîc ſpectandum eſt) affectus magis inardeſceret, Soliloquiorum ſtylo vſi ſumus: quòd omninò conſideremus id Lectoribus, huiuſque Scholæ Diſcipulis fore gratius. Venite igitur ad menſam hanc, & comedite, & inebriamini chariſſimi-

1.Cor.2.2.

Cant. 5.1.

ſimi. Comedite, hîc, coctum in ligno Crucis, panem, qui COR hominis confirmat. Bibite, de calcato à Dilecto votorum veſtrorum torculari, vinum COR hominis lætificans. Quotidie aliquam Libri huius Lectionem diſcite, quotidie huius Lectionis ſumite bolum; hunc non tranſglutiendo, ſed magnâ moroſitate maſticando, hinc inde transferte per ora, vt ſentire dulcedinem valeatis. Audite denique quid vnicuique veſtrùm magnus Romanæ Eccleſiæ Præſul dicat, Gregorius: Compatere, inquit, Saluatori noſtro Ieſu, memoriam Paſſionis & vulnerum eius, in CORDE tuo, habendo: certiſſimè confidens, quòd eius conſolationis ſocius in futuro efficieris, ſi eius tribulationis in præſenti ſocius inueniris: nec enim pro ipſo piè lugentibus, gloriam ſuam negabit; qui nec Magdalenæ dolenti, & ipſum quærenti, reſurrectionem ſuam occultari voluit.

Pſ. 103. 16. *Ibid. v. 15.* *Hier. in Epiſt. ad Euſtoch.* *Lib. 6. Mor. c. 6.* *Ioan. 20. 15.*

RHYT-

RHYTMICA S. BONAVENTVRÆ CARDINALIS PARÆNESIS,

Ad Dominicæ Paſsionis meditanda Myſteria.

Recordare, frater pie,
Septem vicibus in die,
Paßionis Domini:
Per quam ſumus liberati,
Et æternæ vitæ dati,
Et ſupremo lumini.
Quando ſedes, ſtas, & iaces,
Quando loqueris, & taces,
Feſſus cùm quieueris:
Chriſtum quæras, in quo ſperas:
Crucifixum CORDE *geras,*
Vbicumque fueris.

Diligenter pone mentem,
Super Christum patientem,
Vt ei condoleas.
Christi mortem, Christiane,
Plange serò, plange manè,
Et in planctu gaudeas.
Quàm despectus, quàm deiectus
Rex cælorum est effectus,
Vt saluaret sæculum!
Esuriuit, & sitiuit,
Pauper, & egenus iuit
Vsque ad patibulum.
Recordare paupertatis,
Et extremæ vilitatis,
Et grauis supplicij.
Si es compos rationis,
Esto memor Paßionis,
Fellis, & absynthij.
Cogitans hæc ingemisce,
Et in istis planctum misce,
Et CORDIS *mæstitias.*
Corpus ange, CORDE *plange,*
Mentem frange, manu tange,
Christi mortis semitas.

Virum

Virum respice dolorum,
Et nouissimum virorum,
Fortem ad supplicia.
Tibi gratum sit & æquum,
Iam in Cruce mori secum,
Compati conuitia.
Quando vides te afflictum,
Desolatum, ita victum,
Vt quasi deficias;
Christi cogites dolores,
Graues pœnas, & mærores,
Sputa, contumelias.
Bone frater, quidquid agas,
Crucifixi vide plagas.
Et ei compatere.
Omni tempore sint tibi
Quasi spiritales cibi,
His gaudenter fruere.

SEXTA CLASSIS.

Peregrinatio CORDIS cum Chriſto patiente.

QVAM ignominioſa Diſcipulis, tam Chriſto triſtis admodum fuit, fuga illa, quâ Apoſtoli omnes relicto eo, iam Iudæorum manibus compr ehenſo, turpiter fugerunt. Tantum verò hæc deſertio Saluatori noſtro dolorem attulit, vt de ea non ſemel in Sacra Scriptura conqueſtus ſit. Noti mei, ait apud Iob, quaſi alieni receſſerunt à me. Iterumq́; : Fratres mei præterierunt me, ſicut torrens, qui raptim tranſit in conuallibus. Et per Pſalmiſtam : Qui iuxta me erant de longè ſteterunt. Contrà verò, eximiam laudem merentur illæ Mulieres, quæ ſecutæ fuerunt Ieſum à Galilæa, & baiulantem ſibi Crucem comitabantur, plangentes & lamentantes eum, quarum etiam lacrymæ Chriſto Domino non ingratæ fuerunt. Piæ hæ feminæ, SEXTÆ huius CLASSIS Hypodidaſcalæ erunt, ſuoq́; exemplo

Luc. 14. 50.

Iob. 19. 13.

Iob. 6. 15.

Pſ. 37. 13.

Matt. 27. 55.

emplo fidelem Animam docebunt, vt toto COR-DE *sequatur Dilectum suum, non tantùm vsque ad nuptias Cana Galilææ, vbi bonum vinum ex aquâ factum fuit; vel in desertũ, vbi panes multiplicauit; aut ad montem Thabor, in quo bonum videbatur Petro esse; vel hortum tandem Gethsemani, in quo ille dormiebat: sed vsque ad ipsum montem Caluariæ. Maxima enim hominis gloria est, cum Deo ambulare, Christum sequi, & eius vestigia imitari. Cùm Rex Dauid rebellis filij persecutionem declinans, nudis pedibus Oliueti montem ascenderet, suamq; calamitatem, calentibus lacrymis, aspectu lamentabili defleret, plangens & eiulans; vniuersus populus, & ipse colacrymando sequebatur. Sequere & tu, Anima mea, Dilectum tuum, à Discipulo venditum, trans torrentem Cedron hortum Gethsemani subeuntem. Sequere ligatum, per vicos & plateas immaniter protractum, sequere diuersa tribunalia subeuntem, sequere ad Pilati prætorium, in quo durißimè flagellis cæditur, spinis coronatur, & tandem morti adiudicatur. Vade cum illo Cruce onusto vsque in Caluariæ montem; & ibi cum eodem te, &* COR *tuum crucifige, vt cum Apostolo dicere poßis: Christo confixus sum Cruci, & mihi mundus crucifixus est, & ego mundo. Hæc est enim salutaris peregrinatio, quam Lectiones huius Claßis te docebunt, hæc est digna Christi Sponsâ*

Matt.17.4.
Idem 26.40.
2.Reg.15.30.
Gal.2.19.
Ibid.6.14.

fidelitas, vt ſequatur Agnum quocumque ierit. Sequere ergo audacter & generosè, quia vt Sponſus tuus ait: Qui ſequitur me, non ambulat in tenebris, ſed habebit lumen vitæ.

Apoc. 14. 4.

Ioan. 8. 12.

BALNEVM CORDIS, EX SVDORE SANGVINEO.

Multo labore ſudatum eſt, et non exiuit de eâ nimia rubigo eius. *Ezech. 24. 12.*

Balnea, ſanguinei sponsi ſudata cruore,
COR ægrum hic tibi quæ dat Paradiſus, adi.

40.

Pag. 457.

LECTIO I.

EMBL. 40.

Balneum CORDIS, ex ſudore Sanguineo.

Multo labore ſudatum eſt, & non exiuit de ea nimia rubigo eius.
Ezech. 24. 12.

Balnea ſanguinei Sponſi ſudata cruore
COR *ægrum, hic tibi quæ dat Paradiſus, adi.*

AVSCVLTA, ô Anima mea, vocem Dilecti tui, ad Paradiſum ſuum te inuitantis: Veni in hortum meum, ſoror mea Sponſa, meſſui myrrham meam cum aromatibus. Non vereatur bona puella introire in Paradiſum Dilecti ſui, vt honorificetur ante faciem eius. Quia enim primus parens tuus in Paradiſo peccauit, vbi & ſub arbore malo corrupta eſt mater tua, vbi violata eſt genitrix tua: Ingreſſus eſt Sponſus tuus alium hortum, vt ibi progenitorum tuorum, tibique congenitum delictum expiaret; vt vnde mors oriebatur, inde vita reſur-

Cant. 5. 1. *Iudith. 12. 12.* *Gen. 3. 7.* *Cant. 8. 5.* *Miſſale Rom.*

ſurgeret. In horto, propter vetiti cibi eſum, primus parens in lethalem morbum inciderat: venit ſecundus Adam in hortum, vt peſtiferum humorem, quem in eo prior ſuxerat, per ſudorem foras expelleret;

Breuiar. Rom ex Fortun.

Et medelam ferret inde,
Hoſtis vnde læſerat.

Ingredere & tu coinquinata Anima, in hortum Sponſi tui, ſanguineo eius ſudore irriguum, ingredere vt laues à malitia COR tuum. Ingreſſa eſt aliquando Suſanna in pomarium ſuum, vt lauaretur; at deprehenſa ab impuris ſenibus, in auguſtias incidit longè maximas, & graue mortis periculum. Ad Sponſi verò tui hortum ſi lauanda acceſſeris, nullum adibis diſcrimen; ſed magis lauaberis ab iniquitate tua, & ſuper niuem dealbaberis. Vt enim in veteri illo Paradiſo fons aſcendebat de terra, irrigans vniuerſam ſuperficiem terræ: ita & in nouo hoc Dilecti tui Paradiſo, de ſacro eius Corpore fons ſcaturit aquæ vitæ, vt irriget ſuperficiem terræ CORDIS tui. Hic eſt ille fons, qui de domo Domini egreditur, irrigans torrentem ſpinarum. Sanguineus, inquam, de Domini Corpore profluit fons, vt ſpinas CORDIS noſtri, vitia & peccata, quæ nullam frugem habuêre iuſtitiæ, commutet in Domini noualia;

Ier. 4. 14
Dan. 13 15.
Pſ. 50. 8
Gen. 2. 6
Ioël. 3. 18.
Hier. in Ioël.

&

& ariditatem noſtram riget aquis largiſſimis; & pro ſpinis ac vepribus, flores multiplices virtutum germinemus, & lilia caſtitatis, & roſæ pudoris ac virginitatis exuberent: vt in terra CORDIS noſtri appareant flores roſarum, fuſi cruoris colore vernantes. Hic eſt, ô Sponſa, fons patens domui Dauid, & habitantibus Ieruſalem, in ablutionem Peccatoris & menſtruatæ. Hîc igitur lauâre, & mundaberis. Benedictus ſis tu Domine Deus meus, qui in ſudore vultus tui præparaſti lauacrum immundo CORDI meo. Temperaſti mihi, ô Sponſe ſanguinum pretioſiſſimum balneum, de cruore tuo calidum, de admixtis lacrymis tuis temperatũ. Intermiſerit, cæleſti conſilio, Imperator Conſtantinus immane balneum, ex innocentium ſanguine lepræ curandæ causâ præparatum: ego ſanè in innocentiſſimi Sanguinis tui balneo, in horto tuo præparato, COR meum abluam, & dealbabo illud in Sanguine Agni. Languet prorſus ægrum COR meum; at ſanum efficietur, ſi hoc lacrymarum, ſudorum, ſanguiniſque tui balneo innatare poſſit. Verè enim effuſus hic ſanguis Medici, factum eſt medicamentum phrenetici; & infirmitas tua, Domine Ieſu, noſtra facta eſt fortitudo. Fortitudo tua

Zachar. 13. 1.

Surius. Tom 6. in vita S. Silueſtri c. 9.

Auguſt. Tract. 15 in Ioan.

nos

nos creauit, infirmitas recreauit. Fortitudo fecit, vt quod non erat esset; infirmitas tua fecit, vt quod erat non periret. Cùm enim COR meum sicut aquam bibisset iniquitatem, & inde in hydropisin, paralysin, varioſque morbos incidisset, tu ô cælestis Medice, sanans omnem languorem & omnem infirmitatem, misericordiâ motus; languores nostros ipse tulisti, & dolores nostros ipse portasti. In te omnem medicamentorum vim, quâ COR meum egebat, expertus es; atque ita, cùm ego noxios humores desudare deberem, tu prò me Sanguinẽ sudasti, tu apertis vndique venis cruorem tuum effluere permisisti, tu expurgantẽ fellis & aceti potionem pro me admisisti, vt mihi sanitatem tribueres. Væ vobis crudelissima peccata mea, quibus parum visum est molesta fuisse hominibus, nisi molesta fuissetis & Deo meo! Gratiæ verò tibi, Domine Iesu, qui in Sanguine tuo incircumciso CORDI meo præparasti balneum simul, & lauacrum. Complaceat, obsecro, tibi, vt in eodem abluas me, & sanitati restituas infirmum COR meum. Liquescet illud tantæ charitatis ardore. Si enim durissimus Adamas hirci sanguine mollescit, quomodo non duritia CORDIS mei sicut cera liquefiet attactu

Matt. 4. 23.

Isa. 53. 4

Luc. 22. 44.

Isa. 7. 13

San-

anguinis Agni immaculati? Repurga Do-
nine, COR hoc lixiuio Sanguinis tui, &
munda ab omni inquinamento, ab omni
coria & rubigine. Non contingat mihi, vt
e ingrato CORDE meo, nimiumque ob-
urato, veterem illam querelam iterare
ogaris: Multo labore ſudatum eſt, & non
xiuit de eo nimia rubigo eius. Immundi-
a tua execrabilis: quia mundare te vo-
ui, & non es mundata à ſordibus tuis.
mpliùs igitur laua me Domine, ab ini-
uitate mea: & à peccato meo munda me.
terùm ergo, iterumque rogabo

Ezech. 24.12. 13.

Pſ. 50.4.

Te iuſte Iudex CORDIVM,
Vt auferas piacula,
Sordeſq; CORDIS *abluas,*
Doneſq; Chriſte gratiam,
Vt arceantur crimina.

Breuiar. Rom.

aua Domine in Sanguine tuo,

Laua COR *hoc ſordidum,*
Riga COR *hoc aridum,*
Sana COR *hoc ſaucium,*
Flecte COR *hoc rigidum,*
Foue COR *hoc frigidum,*
Rege COR *hoc deuium.*

Miſſale Rom.

LE-

LECTIO II.

EMBL. 41.

Vinculum CORDIS, ex Funibus Christi.

Traham eos in funiculis Adam, & in vinculis charitatis.
Oseæ. 11.4.

Crimina, te duro, fateor, mea, fune ligarunt.
Dulcior astringat COR *tibi funis amor.*

CONCVPIVIT Anima mea frequenter sequi te, ô bone Iesu, quocumque ires; sed eheu! funes peccatorum circumplexi sunt me, & aggrauati sunt compedes mei, vt incedere non valeam. Traxi, proh dolor! iniquitatem in funiculis vanitatis, & quasi vinculum plaustri peccatum. Dicere & ego cum Manasse possum: Incuruatus sum multo vinculo ferreo, vt non possim attollere caput meum: & non est respiratio mihi. Ita scilicet, ita iniquitates suæ capiunt impium, & funibus peccatorum suorum constringitur; ita ergo vinctus, & compeditus, non possum

Ps. 118. 6. *Thren. 3. 7.* *Isaiæ 5. 18.* *2. Paralip. 36.* *Prou. 5. 22.*

VINCVLVM CORDIS EX
FVNIBVS CHRISTI.

Traham eos in funiculis Adam, et
in uinculis charitatis. *Osea. 11.*

Crimina, te, duro, fateor, mea, fune ligarunt,
Dulcior, astringat COR *tibi, funis, amor.*

41. *Pag. 462.*

ossum currere, immò ne ambulare quidem post vestigia pedum tuorum. Neque erò ignoranti hunc morbum, & languorem meum commemoro: Imperfectum nim meum viderunt oculi tui. An non im, ô Domine Iesu, Spiritus oris nostri, ptus es in peccatis nostris, cui diximus: n vmbrâ tuâ viuemus. Propter manus eas operantes iniquitatem, traditus es in anus peccatorum: & quia nimiâ liberta- primus Adam pater meus extendit manus suas ad Arborem vetitam, manus tuæ gatæ fuerunt: & quia à via mala non probui pedes meos, ideò pedes tui compebus aggrauati sunt. Non igitur nescis, omine, quàm parum expeditus sum ad rrendam viam tuam. COR meum, quod neæ naturæ, atque admodum mobile easti, multo torpore saucium, graui caiâ deuinctum iacet, adeoque per se ire n potest, quo tantoperè tamen affectat. uid igitur faciam, ô desiderium CORs mei? obsecro te per funes & vincula, ibus propter me alligari dignatus es, ringe COR meum tibi, & trahe illud st te; primùm quidem ad Crucem, inde rò vsque ad cælum. Tu enim dixisti: ùm exaltatus fuero à terra, omnia tram ad meipsum. Benedictum sit eloquium Domini

Ps. 138. 16.

Thren 4. 20.

Ps. 118. 101.

2. *Reg.* 3. 34.

Ioan. 12. 23.

1. *Reg.* 25. 33.

Luc. 1. 38. Domini mei! Fiat mihi secundùm verbum tuum, ô Verbum æternum. Trahe me ad te, qui exaltatus es in Cruce pro me; *Osea* 11. 4. trahe me in funiculis Adam, & in vinculis charitatis. Vincula enim dolorum tuorum, vincula charitatis nobis effecta sunt; quibus nos tibi alligare dignaris. *Gilbert. in Cant. hom.* 19. Tenax enim funiculus amor: amor affectuosè trahit, cui est idipsum alloqui, quod est allicere; nihil amoris tenacius vinculo, nihil trahentius. *Cant.* 1. 3. Dicam ergo cum Sponsâ tuâ: Trahe me, post te curremus in odorem vnguẽtorum tuorum. *Bern. ser.* 21. *in Cant.* Fessa sum, deficio; noli me deserere, sed trahe me post te, ne incipiam vagari post amatores alios, nec curram quasi in incertum. Trahe me quodammodo inuitam, vt facias voluntariam: trahe torpentem, vt reddas currentem. Tu quidem, ô Domine, exultasti vt Gigas ad currendam viam salutis nostræ; *Ps.* 18. 6. sed quis mihi det, vt sine timore de manu inimicorum meorum liberatus curram post te, & sequar te: *Luc.* 1. 74. nisi enim sequar te, numquam dabitur assequi te, numquam consequi te. Trahe me igitur post te, trahe COR meum vinculo perfectionis, vt sequatur te, & alligetur tibi.

Eccle. 4. 12. QVAM verò gloriosa sunt CORDI meo hæc vincula tua, hi funiculi tui, qui diffi-

culter

culter rumpuntur. Meritò de iis cum Dauide exultabundus canam: Funes ceciderunt mihi in præclaris. Præclara enim sunt vincula, quæ me tibi, teque mihi deuinciunt. Dicam & de illis, quod de Sapientia scriptum est: Erunt mihi compedes tui in protectionem fortitudinis, & bases virtutis, & torques tui in stolam gloriæ: decor enim vitæ est in illis, & vincula tua alligatura salutaris. Quàm libenter igitur iniiciam pedes meos in compedes tuos, & COR meum dabo ligandum vinculis dulcissimæ charitatis tuæ! Quis mihi hoc tribuat, vt cum Paulo gloriari possim in vinculis meis, & vocari vinctus Iesu Christi: qui ideò gaudio repletus est, quòd vincula eius manifesta fierent in Christo, in omni prætorio, & in ceteris omnibus. Vinctum enim esse propter te, Domine Iesu, illustrius est, quàm siue Apostolum, siue Doctorem, siue Euangelistam esse. Magna dignitas hæc, & Regno quouis ac Consulatu maior; qui diligit & ardet Christum, eligit potiùs vincula ferre propter Christum, quàm cælos inhabitare: non enim caput ita splendidum reddit imposita corona margaritis conspicua, vt catena ferrea quæ propter Christum fertur. Quid autem? si tam gloriosum est pro Christo

Ps. 15. 6.

Eccli. 6. 30.

Phil. 1. 13.

Chrysost. hom. 8. in Epist. ad Ephes.

alligari, quid erit cum Christo colligari, illique astringi? Mihi certè adhærere Deo bonum est, & absolutum à vinculis peccatorum vinculis perpetuæ charitatis alligari Amori meo, pro me alligato, vincto, & crucifixo. Ita quæso mihi contingat, Domine Iesu! Quis enim refugiat vincula tua, quæ soluunt, & non alligant? vincula tua, vincula charitatis; gloriosiùs ab his astringimur, quàm ab aliis absoluimur & relaxamur. Vincula tua voluntaria sunt, & vertuntur in amplexus: quique his fuerit colligatus, dicet: Sinistra eius sub capite meo, & dextera eius complectetur me. Fruar, obsecro, his vinculis tuis Amor meus, & innoda COR meum CORDI tuo, vt vnus tecum efficiar spiritus, vt vnus esse possim de numero eorum, de quibus Propheta tuus dixit: Post te ambulabunt, vincti manicis pergent, & te adorabunt, teque deprecabuntur.

Psal.72. 28. *Ambros. lib.3. Epist.25.* *Hieron. Ep. 127 Mans.27* *Cant.8. 3.* *Isaiæ.45 14.*

LE-

FVLCRVM CORDIS,
CHRISTI COLVMNA.

Confirmate CORDA uestra. *Jacob. 5. 8.*

Non flores, non poma, meum COR debile poscit,
Fulcit hęc tua me, christe, columna satis.

42. *Pag. 467.*

LECTIO III.

EMBL. 42.

Fulcrum CORDIS, Christi columna.

Confirmate CORDA *vestra.*
Iacob. 5. 8.

Non flores, non poma meum COR *debile poscit,*
Fulciet hæc tua me Christe columna satis.

QVAM instabile, & labile est COR nostrum! Quasi mare feruens, quiescere non potest, huc atque illuc fluctuat, & numquam in eodem statu permanet. Dignè pensare, & sufficienter æstimare non valeo; quæ sit illa tam multiplex cogitationum CORDIS mei volubilitas, & tam inquieta & infatigabilis velocitas, quæ per tam multa, tam varia, tam infinita discurrere me facit. Nullâ enim horâ, & nullo temporis momento quiescere possum; sed per infinita spatia locorum, & volumina temporum, mirâ festinatione pertranseo. Faciliùs atomos mundi possem dinumerare, quàm motus COR-

Isaiæ 57 20.
Iob 14. 2
Bern. de interiori domo c. 64.
Cap. 62.

DIS mei. Velocitas animalium & volatilium meis motibus æquiparari non poteſt. Deſideriorum meorum non eſt modus, quæ diſcurrunt per innumerabiles formas creaturarum tuarum. Cogitationes CORDIS mei in vnum figere non poſſum, quia valdè diſſipatæ ſunt, torquentes COR meum, & rapientes illud in diuerſa. Quis mihi det, ô deſiderata tranquillitas mea, vt procella mea mutetur in auram, & ſileant omnes fluctus eius? Vtinam, Domine, opponeres mari huic turbido vectem columnam tuam, & diceres: Vſque huc venies, & non procedes ampliùs; & hîc confringes tumentes fluctus tuos. Non poſſum, Domine, conqueri ſatis inſtabilitatem & inconſtantiam CORDIS mei, quod ſubitò mouetur, ſicut mouentur ligna ſyluarum à facie venti. Fluctuat etiam ſicut nauis in medio mari. Eſto tu, Domine, anchora huius nauiculæ, & alliga eam ſolidiſſimæ columnæ tuæ, ad quam pro me alligatus es, vt non ampliùs circumferatur omni vento. Sentio, Domine, quàm debile & infirmum ſit COR meum, quàm crebro timore vacillet, quàm ſæpè deiiciatur à puſillanimitate Spiritus & tempeſtate, quàm frequenter deficiat atque deſperet. Neſcio ſanè, an hoc non ipſa figura CORDIS mei

Iob 17. 11.

Pſ. 106. 29.

Iob. 38. 11.

Iſaiæ 7. 2.

Ephеſ. 4. 14.

Pſ. 54. 9.

mei me admoneat: ſuperius enim latum, infernè in conum deſinit, adeoque puncto inſiſtere nequit, niſi ab alio ſuſtentetur, aut eidem fortè alligetur. Quare, ô Domine, firmamentum meum, & refugium meum, oro te, ſuppone labanti CORDI meo columnam tuam, quæ ſuffulciat me: niſi enim adhibueris manum tuam, citò ſubuertetur domus CORDIS mei. Creatoris enim omnitenentis omnipotentia cauſa eſt ſubſiſtendi omni creaturæ. Corrobora igitur, Domine, COR meum, & ſuſtenta me; confirma columnas eius, vt non corruat.

Pſ. 17. 3.

Eccli. 27. 4.

Proſper in ſententiis.

DILECTA illa Sponſa tua, ô Rex pacifice, defectionem CORDIS patiens, exclamabat: Fulcite me floribus, ſtipate me malis, quia amore langueo. Ego verò præ delitioſis illis fulcimentis, eligo mihi fortiſſimam columnam tuam, quam brachia tua circumplexa ſunt, & cui te alligatum credo, non vt ab ea firmitatem acciperes, ſed vt illam tu fortior fulcires. In hac columnâ ego ſperabo, per hanc ſuſtentabor, & erit mihi columna, vt requies. Neque verò marmori innitor, dum hac columnâ fulcio COR meum; ſed tibi ipſi fortitudo mea. Non enim diuido te à columnâ illâ, ad quam amore mei alligari dignatus es, Deus meus, coram quo columnæ cæli contremiſcunt.

Cant. 2. 5.

Pſ. 26. 3.

Eccli. 36. 26.

Iob. 26. 11.

Ps.70.3 Tu ergo ipſe es columna mea,& firmamen-
Heb.1.3. tum meum, qui portas omnia verbo virtutis tuæ. In te ergo recumbet debile COR meum, vt incedens per vias huius vitæ, & ſenſim aſcendens de deſerto,cum Sponſa tua
Cãt.8.5 innitar ſuper Dilectum meum. Veniãt venti, excitentur tempeſtates, inſurgant fluctus
Iudæ.1. feri maris,firmiter ſtabit COR meum,firmiſ-
13. ſimâ hac columnâ ſuſtentatum. Si conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit COR
Pſ.26.6 meum. Si exurgat aduerſum me prælium,in hoc ego ſperabo. Quis mihi det, ô Dilecte mi,vt tecum alliger ad columnam,& ſtringam te, & fortior efficiar alligatus, quàm ſolutus? Nónne enim vitis,dum ſuis flagellis palum cui alligatur amplectitur, ab ipſo ſuſtentatur? Ita & quiſquis tibi innititur, ſtabilis & conſtans permanebit, nec vacillabit vmquam,quia ſcriptum ſcit: Confirmatum
Pſ.111. eſt COR eius, non commouebitur, donec
7. deſpiciat inimicos ſuos. Stabilire igitur dig-
Hebr.13 neris gratiâ tuâ COR meum, tu qui es fragi-
9. litatis humanæ ſingulare præſidium;& con-
Miſſale cede,vt,qui ſine te ſubſiſtere non valeo,co-
Roman. lumnæ Paſſionis tuæ ſubnixus, inueniar ſemper in fide tua ſtabilis, & in amore tuo conſtans.

LE-

STIMVLVS CORDIS CHRISTI FLAGELLA.

Virga in dorſo eius, qui indiget CORDE. prou. 10. 13.

Ceſſat iners, ceſſant tua cum vigilare flagella:
Coge, Amor, inuitum COR meliora ſequi.

43. *Pag. 471.*

LECTIO IV.

EMBL. 43.

Stimulus CORDIS, Chriſti Flagella.

Virga in dorſo eius, qui indiget CORDE.
Prouerb. 10.13.

Ceſſat iners, ceſſant tua cum vigilare flagella,
Coge Amor inuitum COR *meliora ſequi.*

CONTREMVIT COR meum intra me, & conturbatum eſt vehementer; dum conſidero te, mitiſſime Agne, planè nudum, & columnæ crudeliter alligatum, flagellis duriſſimè cædi, ac laniari. Quis credidiſſet, Domine, eò vſque progreſſuram iniquitatem filiorum hominum quos creaſti, vt ſupra dorſum Creatoris ſui fabricarent peccatores, & prolongarent iniquitatem ſuam? *Pſ.*128.3. Obſtupeſcite cæli ſuper hoc, & portæ eius deſolamini: *Ier.*2.12 Angeli pacis flete, & *Iſa.*33.7 omnes habitatores terræ vlulate; *Idē* 47.2 quia ille, de quo ſcriptum eſt: Flagellum non appropinquabit tabernaculo tuo, *Pſal.*90.10. nunc

nunc non vno flagello, sed innumeris cingitur, pectusque Dei capax, tabernaculum quod sanctificauit Altissimus, impiâ militum manu laceratur. Rabidi illi canes, qui circumdederunt te, mansuetissimè Iesu, conciderunt te vulnere super vulnus, & nullâ commiseratione moti, nullo sanguine satiati, supra dolorem vulnerum tuorum addiderunt. Sed mirandum magis est, quòd ad hoc spectaculum non commoueantur CORDA nostra, quæ certissimâ fide credunt, quòd propter scelus populi tui percussus sis, quodque disciplina pacis nostræ super te sit. Dignissimum quidem est, vt seruus sciens voluntatem Domini, & non faciens, plagis vapulet multis; sed quòd tu Vnigenite Fili Dei, cuius cibus fuit vt faceres voluntatem Patris, flagellatus fueris totâ die, vt quæ non rapuisti exolueres, indignissimum omninò, atque ab omni sensu alienum est. Verùm hoc consilium æterni Patris tui fuit, vt liuore tuo sanaremur. Omnes enim nos quasi oues errraueramus, vnusquisque in viam suam declinauerat; at Pater misericordiarum posuit in te iniquitatem omnium nostrûm, atque ideò percussus à Deo, & humiliatus, vulneratus es propter iniquitates nostras, attritus propter scelera nostra.

Ps. 45. 5
Ps. 21. 17
Iob. 16. 15.
Psal. 68. 27.
Isa. 33. 8
Luc. 12. 47.
Ioan. 4. 34.
Ps. 72. 14.
Ps. 68. 5
Isaiæ 53 5.

Gratiæ

Gratiæ tibi, Domine Iesu, qui propter flagitia CORDIS nostri, in flagellis paratus fuisti, & irã Patris tui castigatus mitigasti. *Psal.* 37. 18.

SED iam reuertere ad COR tuum, ô Anima mea, & vide quid hîc discere debeas, & facere CORDI tuo. Si enim COR filij habes, non debet respuere flagella, quibus enim Deus tamquam filiis loquitur, dicit: Fili mi noli negligere disciplinam Domini, neq; fatigeris dum ab eo argueris; quem enim diligit Dominus castigat, flagellat autem omnẽ filium quem recipit. Flagellatio ergo, filij Dei nota est. Ne te ergo sine flagello speres futurum, nisi fortè cogites exheredari: nullus enim filius sine flagello, etiam vnicus Dei Filius licet sine peccato, non tamen sine flagello. Audi porrò, ô Anima mea, loquentem deinceps Apostolum ad COR tuum, & flagellla velut filiorum Dei characterem commendantem ausculta: Tamquam filiis vobis offert se Deus. Quis enim filius, quem non corripit Pater? Quòd si extra disciplinam estis cuius participes facti sunt omnes, ergo adulteri, & non filij estis. Multiplicentur ergo, Domine, super me flagella, vt hereditatem filiorum tuorum possim accipere, & conformis fieri imaginis Filij tui, pro me flagellati.

Prou. 3. 11.

Heb. 12. 6.

Aug. in Psal. 31.

Heb. 12. 7.

Rom. 8. 29.

SED quæ vtilitas CORDI meo, quæve necessitas illud flagellandi? multa per omnem modum. Primùm quidem vt castigatione voluntariâ, & CORDIS afflictione, peccata per ipsam commissa expientur, atque ita ab æterno damnationis flagello liberetur. Ideò enim flagella tua peccantibus nobis immittis Dominę, vt misericorditer parcas; sic enim de posteris Dauid dixisti: Si iustitias meas profanauerint, & mandata mea non custodierint, visitabo in virgâ iniquitates eorum, & in verberibus peccata eorum: misericordiam autem meam non dispergam ab eo, neque nocebo in veritate mea. Clementiæ ergo tuæ est, Domine, quòd iniqua gerentes arguas in virgâ virorum, & in plagis filiorum hominum. Væ autem iis qui cum hominibus non flagellabuntur, cum dæmonibus enim posteà flagellabuntur; tales sunt impij illi, de quibus Iob: Domus eorum securæ sunt & pacatæ, & non est virga Dei super illos; sed qualis virga eos maneat mox aperit, dicens: Ducunt in bonis dies suos, & in puncto ad inferna descendunt. Corripe me igitur, Domine, in virgâ filiorum hominum, ne in æternum proiicias me, Deinde COR hoc meum vecors, tardum, ac pigrum stimulo indiget ac scuticâ

Rom. 3. 2

Psal. 88. 32.

2. *Reg.* 7 14.

Ps. 72. 5

Iob. 21. 9.

qu

quâ excitetur ad currendam viam mandatorum tuorum. Flagellum equo, & chamus asino, (dixit Sapiens) & virga in dorso imprudentium. COR meum, velut equus refractarius restitat, vnde flagello & calcaribus eget. Pigrum est instar Asini, nec gressum promouet nisi flagelletur. Stultum est, & viam prudentiæ ignorat, nec ingreditur eam, nisi virgâ coactum.

Ps. 118. 32.

Prou. 26 3.

ASSIDVA ergo ei, Domine, flagella tua, ne in insipientia pereat. Instar trochi est COR meum, consistere in cono non potest nec moueri, nisi flagris impellatur: tam parum scilicet, Domine, amat te, tam parum currit post te, vt nisi tribulatione & flagellis adigi non possit ad quærendam faciem tuam; in eorum nempe numero est, de quibus Regius Vates dixit: Multiplicatæ sunt infirmitates eorum, posteà accelerauerunt. Gratulabor mihi igitur, Domine, in tuis flagellis, quæ ad meliora, immò ad te Optimum COR meum impellunt.

Eccli. 30 1.

Ps. 15. 4

SED quid vltrà boni latet in his flagellis? erudiunt sanè imprudens COR, & Sapientiam ei tribuunt. Stultitia enim colligata est in CORDE pueri, & virga disciplinæ fugabit eam, vt inquit Sapiens; qui alibi quoque ait: Virga, atque

Prou. 22. 15.

Prou. 29 15.

atque correptio tribuit ſapientiam. E

Prou. 23 2. Virga in dorſo eius, qui indiget CORDE

Quàm multi inſipientes, ſocordes, imm

ſine CORDE redierunt ad COR, poſt

quam flagellis Domini afflicti ſunt, Teſti

Ierem. 31. 18. Ephraim tranſmigrans, & dicens: Caſti

gaſti me, & eruditus ſum, quaſi iuuenculu

Eccli. 23. 2. indomitus. Quis igitur ſuperponet in co

gitatu meo flagella, & in CORDE me

doctrinam ſapientiæ, ne increſcant igno

rantiæ meæ, & multiplicentur delict

mea, & peccata mea abundent? Domin

Eccl. 23. 1. Pater, & Dominator vitæ meæ, per Vni

genitum Filium tuum pro me flagellatum

Miſſale Roman. te humiliter rogo, vt flagella tuæ iracun

diæ, quæ pro peccatis meis mereor, auer

tas: & pro iis flagella aduerſitatis de pa

ternâ tuâ manu patienter ſuſcipiam; vt ii

eruditus, diſcam ſicut Filius tuus ambula

uit, & ipſe ambulare; & adoptionem filio

rum Dei merear recipere.

LE-

SEPIMENTVM CORDIS CORONA SPINEA.

Sepiam uiam tuam ſpinis. *Osea. 2. 6.*

Ne careat tua ſpina roſis, COR *concolor armet,*

Horto arcet ſtygias, ſeps diadema feras.

LECTIO V.

EMBL. 44.

Sepimentum CORDIS, Corona Spinea.

Sepiam viam tuam ſpinis.
Oſeæ. 2.6.

Ne careat tua ſpina roſis, COR *concolor armet:*
Horto arcet ſtygias, ſeps Diadema, feras.

BENIGNISSIME Domine, cui deliciæ ſunt eſſe cum filiis hominum, voluiſti COR meum fieri quaſi Paradiſum deliciarum, & hortum voluptatis, quem ipſe cæleſtis Hortulanus plantaſti, & aquis gratiæ tuæ rigaſti, vt vnus eſſem de numero eorum, de quibus Proheta tuus dixit: Eritque Anima eorum quaſi hortus irriguus. Spiritualem autem hunc hortum, ô cæleſtis Sponſe, ſæpè viſitas & ingrederis, ſiue vt deambules in Paradiſo ad auram poſt meridiem, ſiue vt conſideres num quid in culturâ eius deſit, videaſque ſi floruit vinea,

Prou. 8. 31.

Ierem. 31.12.

Gen. 3.8

vinea, si flores fructus parturiunt, si floruerunt mala punica. Quin & descendis in hortum nucum, ad areolam aromatum, vt pascaris in hortis, & lilia colligas, comedasque fructum pomorum tuorum. Quare, cùm tanta sit tibi horti CORDIS mei cura, tamque frequens ad eum accessus, seriò mihi procurandum est, vt talis omninò sit, qualem desiderat Anima tua. Quid autem inter cetera de horto tuo, vnicam Columbam tuam deprædicans, dixisti? Hortus conclusus, soror mea Sponsa, hortus conclusus; iterasti autem verbum istud, vt designares duplici munitione COR nostrum egere: vna enim ei satis non est maceria. Omnimodis igitur mihi hoc curandum est, vt sepem horto meo circumducam, ne fortè Aper de sylua exterminet eum, aut singularis ferus depascatur eum. Timendum quoque ei est à vulpibus paruulis, quæ demoliuntur vineam, quam & destructâ maceriâ vindemiant omnes qui prætergrediuntur viam. Tanti igitur refert hortum hunc esse benè conclusum, & sepe circumdatum; vbi enim non est sepes, diripietur possessio. Vt igitur fiam ædificator sepium, vnde mihi earum materiam conquiram? vbi inueniam rubum aut dumum, vepres, & textiles ramos, è quibus hanc

Cant. 7. 13. *Cãt. 6. 1* *Cãt. 5. 1.* *Cant. 4. 14.* *Psal. 79. 14.* *Cant. 2. 15.* *Psal. 79. 13.* *Ecclef. 36. 29.* *Isaiæ 58. 12.*

hanc mihi ſepem plectam? Liceat mihi, ô Rex pacifice, ad hoc vti ſpineo diademate, quo coronauit te impia mater Synagoga in die lætitiæ CORDIS tui, & deſponſationis cum Anima mea. Terra enim noſtra, quam ſudore vultus tui irrigaſti, ſentes & ſpinas protulit tibi. Tu verò, ô Domine, qui factus es velut colonus, agrum hominis pigri, quem totum repleuerant vrticæ & ſpinæ, expurgaſti, atque ideò vineæ tuæ pampinis, & agri tui ſpicis (vt meſſis tempore Agricolæ ſolent) coronari voluiſti:

Cant. 3. 11.

Ierem. 14. 8.

Prou. 24. 30.

Omnia noſtrorum accipiens ſpineta malorum.

Redimitus es igitur ſpinis, vt terræ CORDIS noſtri ſpinas extirpares, & peccati aculeos in tui capitis tolerantiâ obtunderes.

Sedul. l. 4. car.

Tertul. de corona milit.

SERTVM ergo hoc ſpineum erit ſepes CORDIS mei, quæ facilè illud tutabitur ab incurſantium beſtiarum iniuriâ. Coronent ſe alij roſis, ego ad honorem ſpinis coronati pro me Capitis mei, ſpineam coronam CORDI meo circumplectam; in huiuſmodi lætabor, & eſſe ſub ſentibus delicias computabo: hîc, velut lilium inter ſpinas, COR meum à vellicantium manibus liberum permanebit. Armat ſpina roſas, armabunt hæ ſpinæ hortum

Iob 30. 7

Cãt. 2. 2

COR-

CORDIS mei contra omnes aduerſarios. Hoc enim Diadema inimicum iis, qui inſidiantur, eos prohibet: iis autem, qui in Eccleſiâ ſimul verſantur, amicum; eos circumſepit & munit. Hæc corona eſt flos eorum, qui crediderunt in eum, qui fuit glorificatus; cruentat autem & caſtigat eos, qui non crediderunt. Meritò ſanè ſepem CORDIS ex ſpinis tuis contexam. An non enim conſilium tuum illud eſt, ô Sponſe ſuauiſſime? Numquid non per os Eccleſiaſtici dixiſti: Sepi aures tuas ſpinis? Cùm enim aures, oculi, reliquaque ſenſuum organa, portæ velut CORDIS ſint, per quas omnia ſenſibilia in ipſum CORDIS penetrale intrant, optimè omninò iubes, vt ſi COR velimus habere munitum, oſtia illius ſpinis obturemus, atque vndique hortum noſtrum ſpinis ſepiamus. Aliud porrò beneficiũ, dilectiſſime Sponſe CORDIS mei, in ſpinis tuis mihi prouidiſti. Videns enim multiplices fornicationes CORDIS mei, quamque ſæpè currat ad virum alterum, dixiſti per Prophetam tuum: Ecce ergo ſepiam viam tuam ſpinis, & ſepiam eam maceriâ, & ſemitas ſuas non inueniet; & dicet: Vadam, & reuertar ad virum meum priorem: quia benè mihi erat tunc, magis quàm nunc. Spinæ enim

Clem. Alexand. l. 2. pæd. c. 8.

Eccli. 28 28.

Oſeæ. 2. 6. 7.

enim tribulationum, quas misericorditer sæuiens sæpiùs immittis, CORDA nostra ita concludunt, vt non liceat eis ire quò desiderabant, sed reuertantur ad te virum suum priorem: sicut olim Israëlitæ, cum occideres eos, quærebant te & reuertebantur, & diluculò veniebant ad te. Sed & spinea corona tua, Domine, & consideratio dolorum, quos ea tibi inflixit, sepiet viam CORDIS mei spinis, ne excurrere velit & vagari post greges sodalium suorum, ne sectari velit delectabilia & vanitates sensuum; sed maneat in horto tuo tecum, consors spinarum & tormentorum tuorum. Eligam ergo, cùm Lectissima Sponsa tua Catharina Senensi, spineam coronam præ aureâ, illaque COR meum circumcingam, timens, multumque reformidans, sub capite spinato membrum esse delicatum. Muniat, oro Domine, COR meum spinea corona capitis tui, vt per medios tribulationum aculeos, ad immarcessibilem coronam gloriæ tandem pertingere merear. Amen.

Psal. 77. 34.

Cāt. 1. 6

LECTIO VI.

EMBL. 45.

Pictura CORDIS, ex Sindone Veronicæ expressa.

Signatum est super nos lumen vultus tui Domine, dedisti lætitiam in CORDE *meo.* Psal. 4. 7.

Inspice prototypon, tensiq́ in sindone CORDIS *Dilecti faciem spinea pingat acus.*

QVAM felix, Domine, munere tuo, quàm fortunata fuit illa Beronice, siue Veronica; quæ tibi sub trabali Cruce gementi, præque laboris, itinerisque molestiis extremè fatigato, & tantum non fatiscenti sudarium obtendit, quo vultum tuum benedictum, sanguine, sudoreque conspersum abstergeres. Recepit verò Mnemosynon omni veneratione dignissimum; velum siquidem illud venerandæ faciei tuæ applicatum, viuam eiusdem effigiem impressam retinuit, magno piæ illius menti solatio. Desideraui & ego sæpissimè, ô speciose formâ

Ps. 44. 3.

præ

PICTVRA CORDIS EX SINDONE
VERONICÆ EXPRESSA.

ignatum est super nos lumen vultus tui Domine,
dedisti lætitiam in CORDE meo. *Psal. 4. 7.*

nspice prototypon, tensisq; in sindone CORDIS
Dilecti faciem spinea pingat acus.

45. *Pag. 482.*

præ filiis hominum, faciem illam tuam decoram, & plenam gratiarum, faciem illam, in quam desiderant Angeli respicere, imprimi CORDI meo, tamquam mollissimæ ceræ, vt perpetuam tui retineret imaginem. Quoties optaui, vt celte sculperetur in silice CORDIS mei viua effigies serenissimi vultus tui! Nosti Domine, quàm sæpè concupiui, vt claui illi, qui cæli fabricatrices manus tuas, & beatissimos pedes terebrarunt, efficerentur mihi cælum, quo profundissimâ exararem, inciderémque te in lamina CORDIS mei! O quoties tibi dixit COR meum: Exquisiuit te facies mea! faciem tuam Domine requiram. Ne auertas faciem tuam à me! Quoties dixi: Ostende mihi faciem tuam, & decorem vultus tui, quem deprecantur omnes diuites plebis. At hactenus non licuit esse tam beato.

1. Pet. 1. 12. — *Iob. 19. 24.* — *Ps. 26. 9* — *Cant. 2. 14.* — *Psal. 44. 13.*

QVID igitur faciam, aut quod consilium excogitabit COR meum cupidissimum speciei & pulchritudinis tuæ? Quid agã Domine, vt fruar similitudine & imagine faciei tuæ? Scio quid faciam: ingeniosus amor est, quod ille suggerit, perficere tentabo: tigilla mihi de Crucis tuæ ligno accipiam, quæ in quadratos margines compingam, in quibus COR meum, tamquam telam mundissimam, explicabo, illudque fu-

nibus, quibus alligatus es, ô libertas mea, in quadrũ ita diſtendam, vt nullam habeat plicam vel rugã, planumque fiat, in quo efformetur pictura faciei tuæ. Quis verò hic Apelles, qui viuis coloribus hanc mihi exprimit? Quis Zeuxis aut Parrhaſius, lineamenta hæc, Veronices ſindoni impreſſa, artifice manu imitabitur. Ipſe ego hîc, dum alius non eſt, qualiſcumque pictoris munus obibo, & reſpiciens in faciem Chriſti mei ſudario impreſſam, eamdem, quâ potero, in CORDE meo phrygio opere adumbrabo. Sed vbi acus? vbi byſſus? vbi verſicoloria fila? Ignoſce Domine, reuerentiam Amor neſcit, foras mittit pudorem; à tua hęc omnia deſumam Paſſione. Suſpiciendum Angelicis poteſtatibus caput, ſed ſpinis, eheu! coronatum; omnia mihi hæc ſuppeditabit. Pro radio enim & acu, mihi erit ſpina vna diadematis tui, quæ ſanguine tuo purpurata; quoties CORDIS mei telam punget, eamdem roſeo cruore pinget; nec opus mihi byſſo, ſed euulſis è ſacrâ cæſarie tuâ & honorandâ barbâ capillis texere mihi liceat. Quòd ſi non ſatis variegata videatur hæc pictura, lacrymis, ô Chriſte, tuis, nimium ruborem temperabo; vt pingam ſcilicet Dilectum meum candidũ & rubicundum. Quis verò exactam adeò hîc pulchritudinem

Pſal. 83. 10.

Cant. 5. 10.

tudinem requirat, cùm ipsi prototypo non fuerit species neque decor, cùm fuerit quasi absconditus vultus eius & despectus, putatus quasi leprosus & percussus à Deo, vermis & non homo; opprobrium hominum, & abiectio plebis. Nullus ergo in Nazaræô meo nimium candorem requirat, quem non licuit exprimere, nisi in diademate quo coronauit eum mater sua. Nemo à manu mea columbinos illos oculos velut lacte lotos expectet, cùm imbres lacrymarum, & defluentem stillantes sanguinem defigurare oportuerit. Qualis qualis tamen hæc pictura est, aptissima illa & gratissima est CORDI meo; & ideò cum gaudio & exultatione dicam: Signatum est super me lumen vultus tui Domine: magno vtique fructu; nam idcircò dedisti lætitiam in CORDE meo. Quid enim dulcius? Quid lætius, quàm in CORDE suo portare Imaginem filij Dei? Aptissimum porrò est, vt hæc phrygia acu CORDI intexetur; vt ita non in superficie tantùm hæreat, sed vndique COR penetret, & ex vtraque parte sanguineum Sponsum depictum exhibeat. Delebilis est pictura, quæ calamo fit aut penicillo: oblitterari potest luto laminæ sculptura, eradi possunt altissimæ cælatæ litteræ: emollita cera,

Isa. 53.2

Ps. 21.6

Cant, 3. 11.

Cant. 5. 12.

Ps. 4.7.

aut nouo impreſſo ſignaculo, perit quæ ei anteà erat impreſſa forma. Mea autem indelebilis eſt pictura; ſtabit quamdiu COR ſtabit; eradi aut ſcindi non poteſt, niſi CORDE ex parte lacerato. Manebit igitur CORDI meo indita amoris mei facies: Faſciculus Myrrhæ Dilectus meus mihi, inter vbera mea, in medio CORDIS mei, commorabitur. Ita fiat, Domine Ieſu! Illuſtra faciem tuam ſuper COR ſerui tui, manſionem tuam in eo fac, nec deſeras donec reuelatâ facie videam te, & adimpleas me lætitiâ cum vultu tuo in æternum benedicto.

Cant. 1. 12.
Pſa'. 30. 17.
2. *Cor.* 3 18.
Pſ. 15. 11.

COR PHIALA CHRISTO SITIENTI.

Dabo tibi poculum ex Vino condîto. *Cant. 8. 2.*

Respue, quę Iudę genus offert, pocula fellis,

Compuncti CORDIS sed bibe, sponse, merum.

46.

LECTIO VII.

EMBL. 46.

COR Phiala Christo sitienti.

Dabo tibi poculum ex vino condito.
Cant.8.2.

Respue quæ Iudæ genus offert pocula fellis,
Compuncti CORDIS *sed bibe Sponse merum.*

ADMIRANDVM valdè fuit, Amator hominum Iesu, quod tu, apud quem est fons vitæ, & aqua saliens in vitam æternam, fatigatus ex itinere, sedensque supra fontem, mulieri Samaritanæ dixeris: Da mihi bibere. Quam petitionem & ipsa non parum admirabatur. Verùm, sitis illa multò grauior, multoque admirabilior fuit, quam Passionis tuæ tempore tolerasti, quam non dubito ipsos quoque Angelos in admirationem rapuisse, de qua sola in Cruce conqueri voluisti, & iam tanto ante tempore apud Prophetam Regium lamentabiliter eam deplorasti: Aruit, dicens, tamquam testa virtus mea, & lingua mea ad-

Psal. 35. 10.

Ioan. 4. 7.

Ioan. 19. 28.

Psal. 21. 16.

Cartag. hom.7.de paſſ.l.11. adhæſit faucibus meis. Quid eſt hoc, Domine, quòd tu qui das potum omni carni, ipſemet ſitias, & non habeas qui refrigeret arentem linguam tuam? Sampſoni ſitienti, aquam potabilem ex aſini mandibula dediſti. *Iudic.15.19.* Sitiuit abiectus puer Iſmahel in deſerto, & matri Agar Angelus puteum aquæ detexit. *Gen. 21.19.* Sitiuit rebellis populus Iudæorũ, & largiſſimas aquas petra eis ſuppeditauit. *Num.20 11.* Ne ſiti periret Elias, iuſſus eſt recedere ad torrentem Carith, vt ex eo biberet. *3.Reg. 17.3.* Et Domino vniuerſorum, calix aquæ frigidæ negatur. *Matth. 10.42.* Potus enim ille, quem vitis aliena, Synagoga Iudaica, Plantatori ſuo offert, non potus eſt, ſed tormentum: *Pſal. 18. 11.* De quo audire lubet eloquium tuum, ſuper mel dulce. Sonet vox tua in auribus meis: *Cant. 2. 14.* & explica mihi, ô Dilecte mi, vinum illud, quod tibi ſub mortem propinatum eſt. Dederunt, inquis, in eſcam meam fel; & in ſiti mea potauerunt me aceto. *Pſal.68. 22.* Circumdedit me (impia Synagoga) felle, repleuit me amaritudinibus, inebriauit me abſynthio. *Thren.3. 15.* Sed augetur hæc crudelitas, quòd & ego ex amaro CORDE meo propinem tibi quotidie vinum cum felle mixtum, *Matth. 27.34.* dum bona opera malâ intentione vitio, & corrumpo. Quid reddo tibi è vineâ, quam plantauit dextera tua, niſi uvam fellis, *Deuter. 32.32.*

lis, & botros amarissimos? Tu stabiliuisti COR meum fructu frumenti, vini, & olei; & pro eo, eheu! obtuli tibi fel draconum, & venenum aspidum insanabile. Doleo, Domine, super ingratitudine meâ tantâ; atque opto deinceps, conuerso CORDE in vineam electam, & phialam auream, charitate rutilantem, ex eodem propinare tibi vinum optimum, dignum Dilecto meo ad potandum, labiisque & dentibus illius ad ruminandum. Verùm, vt hoc de Cellario CORDIS mei proferam, necesse est, vt priùs cognoscam quidnam sit illud, quod tantopere sitis. Sitis enim tua, salus nostra, redemptio nostra, conuersio Animarum nostrarum est; quæ multò plus, quàm Corporalis cruciatus te torquet. Quis mihi det, Domine Deus meus, vt possim restringere hanc sitim tuam, & potare te vino compunctionis, defluente è torculari contriti CORDIS mei! Lego scriptum: Date siceram mœrentibus, & vinum his qui amaro sunt Animo; bibant, & obliuiscantur ægestatis suæ, & doloris sui non recordentur ampliùs. Quàm congruum esset, Domine, vt tibi in maximo mœrore & amaritudine Animæ existenti, hoc, quod ad mortem damnatis negari non solet, beneficium impenderetur; qui vtique iam

Ps.4.8. *Deuter. 32.33.* *Cát.7.9.* *Ps.59.5.* *Prou.31. 6.7.*

inde à Natiuitatis tuæ exordio flàgrantiſſimam hanc ſitim ſemper habuiſti, eamque in vltima mortis hora maxime aperuiſti, vt tuus in nos Amor, planè eximius, nobis apertè pateret. Quis autem, ô amantiſſime Spõſe Animæ meæ, adeò ferus ſit, qui, cùm audit te raucâ & intermoriente voce dicentem, Sitio, non miteſcat, & liquefiat, vt totus conuertatur in potum, & leniat ſitim amore captæ Animæ tuæ! Quis non os illud, quod verba vitæ æternæ deprompſit, & ignita illa eloquia, penetrantia vſque ad diuiſionem Animæ & Spiritus toties eructauit, refocillare optaret, etiamſi maximo labore idipſum ei conſtaret? Concupiuit in ſiti ſua Dauid aquam de Ciſterna Bethlehem, & tres viri fortiſſimi irruperunt caſtra Philiſthinorum, & hauſtam aquam attulerunt ad Regem; & non curram ego per medios cuneos aduerſariorum meorum, per mille pericula Animæ meæ, vt hauriam aquam ad refocillandum Dilectum meum? Vereor enim, ne mihi dicat aliquando: Sitiui, & non dediſti mihi bibere. Vtinam, Domine, vnicum ſolatium Animæ meæ, dirumperes penetralia CORDIS mei, & ſcaturire facias fontes & torrentes in medio pectore meo, vt de torrente in via bibas, antequam vitam morte claudas. Si

Ioan. 19 28.

Hebr. 4. 12.

2. *Reg.* 23. 15.

Matt. 26 35.

Pſ. 109. 7.

forem

forem beneficio gratiæ tuæ instar amatæ Sullamitidis tuæ, darem equidem in hac æstuantissima siti tua, ori tuo poculum ex vino condito, & mustum malorum granatorum meorum. Qualiscumque tamen sum, offero tibi COR meum, vt inde bibas qualemcumque amorem meum, satagentem sedare sitim tuã. Bibe Domine, obsecro te, bibe COR meum liquefactum, quod cupit infundi CORDI tuo, & misceri amore liquescentibus visceribus tuis. Bibe citò, precor te, & absorbe vota mea, & innumera libamenta, quæ profero tibi de præcordiis meis: & celebrabo conuiuium Regis mei, conuiuium, cui præsidet sollicitus amor, qui poculis alternis certare solet. Verùm quid loquor, suauissime Deus CORDIS mei? quale refrigerium tibi paro CORDIS vnius eliquatione, quâ velut aquæ guttâ, magis irritabitur inexplebilis sitis tua? Vtinam liceret mihi, tenerrime Sponse Animæ meæ, vniuersa generis humani CORDA liquare, vt hoc potu dulcissimo sitis tua sedaretur! sed vt video, cùm tantus non suppetat potus, præ siti moriturus es. O sitis! ô sempiterne ardor, vre me, vt satier à fonte viuo, qui surgit in amœnissimo Paradiso deliciarum, & irrigat ciuitatem Dei.

Cãt. 8. 2

Ioan. à Iesu Maria in Theolog. myst.

LECTIO VIII.

EMBL. 47.

Compunctio CORDIS clauo timoris Dei.

Confortauit eum clauis, vt non moueretur. Isaiæ. 41. 7.

Hoc mihi COR, *sancti, clauo transfige, timoris,*
Pro me qui clauis in Cruce fixus eras.

Ps.62.3

SITIVIT in te Anima mea, & COR meum multipliciter Deus meus: desiderio enim desideraui sequi te, & coniungi tibi; ideoque rogaui te per viscera misericordiæ tuæ, vt in funiculis Adam, & vinculis charitatis traheres me post te, & alligares me tibi. Verùm, quæ mea infidelitas fuit, confregi iugum, dirupi vincula, & retrò recessit COR meum. Quo nexu igitur me tibi astringes, vt ampliùs non discedam à te? Confringi possunt vincula, computrescere funes; at fortiùs & duriùs figunt claui. Quare, ô Domine, clauis tuis confige me tibi, vt nihil omninò sit quod me possit separare à charitate

Luc. 1. 78. *Osea 11. 4.* *Ier. 5. 5.* *Rom. 8. 39.*

COMPVNCTIO CORDIS CLAVO TIMORIS DEI.

Confortauit eum clauis ut non moueretur. *Isaiæ. 41. 7.*

Hoc mihi COR ſancti clauo transfige timoris,
Pro me, qui clauis in cruce fixus eras.

47. *Pag. 492.*

ritate tua, possitque de me illud dici: Confortauit eum clauis, vt non moueretur. *Isaiæ 41 7.* Voluisti tu, ô Sponse animæ meæ, priùs quidem funibus trahi & extendi, deinde verò in Cruce clauis configi, qui sacras illas manus tuas foderunt, & terebrarunt. Quid autem hoc significare dicemus, nisi quòd electos tuos, quos prædestinasti conformes fieri imagini tuæ, per hos gradus *Rom. 8. 29.* prouehas ad salutem? Primum enim trahis eos funibus ad te, deinde etiam fortiùs clauis tibi configis. Fune, ô Redemptor, alligatus tibi est, qui dum vehementiore tentatione turbatur, proponit sibi honestatis *Bernard. Serm. de triplici vinculo.* intuitum, memoriam promissionis, & hoc interim se fune retinet, ne propositum penitus abrumpatur. Durum profectò vinculũ & molestũ, sed & periculosum nimis, & quod diu tenere non possit. Siquidem putrescunt funes, & pudoris vinculum nos obliuiscimur, aut abrumpimus citò. Est autẽ qui clauis cõfigitur Domino Maiestatis, quem timor Dei ligat, qui non expauescit ad vultus hominum, sed ad memoriam gehennalium tormentorũ. Et hic quidẽ peccare non metuit, sed ardere. Duriùs tamen & fortiùs primò imprimitur, quia cùm ille vacillet in proposito, iste propositum non amittit. Confige igitur, timore tuo carnes *Ps. 118. 20.*
meas;

meas; clauum timoris tui adige per Co
meum, vt vel sic diligam te. Vt verò ex
pressiùs desiderium CORDIS mei Dilect
meo exponam, opto fiat in me, quod fa
ctum est in te propter me, & meam sa
lutem. Quid illud, quæso? Audi Ies
Zachar. 3.8.9. Sacerdos magne, tu & amici tui, qui habi
tant coram te. Nónne Pater cælestis di
xit de te: Ecce lapis quem dedi coran
Iesu, super lapidem vnum septem ocul
sunt: Ecce ego cælabo sculpturam eius
ait Dominus exercituum: & auferam ini-
Hier. & Rupert. in cap. 3. Zachar. quitatem terræ illius in die vna. Lapis hi
Tu ipse es, Domine Iesu, lapis summus,
angularis, electus, in fundamento funda-
tus, in quo septem dona Spiritus sancti,
vt septem oculi, requieuerunt. Hunc lapi-
dem clauis Crucis Deus Pater per manus
Iudæorum cælauit, vt in die vna Passio-
nis tuæ, auferret iniquitatem terræ. Eîa
age, Dilecte mi, ad imaginem & similitudi-
nem istius, sculpe etiam in CORDE meo ti-
Ier. 23. 29. morem tuum: esto quæso tu Cælator; clauus
Crucis tuæ scalprum & cęlum, malleus ver-
bum Dei (verba enim tua quasi malleus cō-
terens petram) lapis verò sit COR meum. In
hoc ergo, ô Diuine sculptor, profundissimè
insculpe timorem tuum, vt ille me à noxiis
reuocet, & tibi cōfigat COR meum. Timor
enim

enim Domini expellit peccatum. Confige ergo clauis, & deſtrue fomenta peccati, moriatur in carne mea omnis illecebra delictorum: libertatem vagandi cupiditas voluptatum Cruci affixa non habeat. Eſt enim quidam clauus ſpiritalis, qui patibulo Crucis Dominicæ affigat has carnes. Quòd ſi carnes iſtæ reiiciunt clauos diuini timoris, haud dubiè dicitur: Non permanebit Spiritus meus in his hominibus, quoniam carnes ſunt. Niſi igitur affigantur Cruci, & configantur clauis à timore Domini, non permanebit in his Spiritus Dei. Confige igitur timore tuo COR meum, vt mortificationem tuam, Domine Ieſu, in Corpore meo iugiter portem.

Eccli. 1. 27.
Ambr. in Pſ. 118.
Gen. 6. 3

SED tam timor Domini, quàm clauus Crucis, qui illum deſignat, erit mihi pro præſidio & fræno. Sic enim accepimus, Helenam Conſtantini matrem, clauos Crucis tuæ, ô Domine, inueniſſe, & vnum fræno, alterum Diademati Imperatoris innexuiſſe. Non inſolentia iſta, ſed pietas eſt; cùm defertur ſacræ Redemptioni. Rectè in capite clauus, vt vbi ſenſus eſt, ibi præſidium. In vertice corona, in manibus habena; corona de Cruce, vt fides luceat; habena de Cruce, vt poteſtas regat. Impletum eſt in eo Zachariæ vaticinium: In die

Ambroſ. de obitu Theodoſ.

Zach. 14 die illa erit quod ſuper frænum equi eſt
20. ſanctum Domino omnipotenti. Quare ſan-
Ita expo- ctum ſuper frænum, niſi vt Imperatorum
nūt Greg. inſolentiam refrænaret, & ſancto dicere Spi-
Tur. de gl. ritu videretur: Nolite fieri ſicut equus &
Mart. c. 8 mulus: ſed in fræno & chamo maxillas eo-
Niceph. l. rum conſtringe. Sit quoque, Domine, cla-
8. *c.* 29. uus timoris tui CORDI meo galea ſalutis, &
Cyrill. frænum reſtringens me à lapſu impietatis
Ambroſ. retrahens à noxiis exceſſibus.
Lyran. in SED & aliud mihi beneficium omni
Pſal. 31. acceptione digniſſimum in clauo Cruci
tuæ contuliſti. Ex clauo enim hoc licet
mihi fabricare clauem, qua ingrediar pe-
Bernard. netralia tua. Clauis enim reſerans, clauus
Ser. 61. penetrans factus eſt mihi, vt videam vo-
in Cant. luntatem Domini. Quídni videam per fo-
ramen? clamat clauus, clamat vulnus, quòd
verè Deus ſit in Chriſto, mundum recon-
Pſ. 104. cilians ſibi. Ferrum pertranſiit, Domine,
18. Animam tuam, & appropinquauit COR
Hebr. 4. tuum; vt iam non neſcias compati infir-
15. mitatibus meis. Patet arcanum CORDIS
per foramina Corporis, patet magnum
Luc. 1. illud pietatis Sacramentum, patent viſcera
78. miſericordiæ Dei noſtri, in quibus nos vi-
ſitauit oriens ex alto. Liceat ergo mihi,
Domine, claue hac, de clauo tuo fabrica-
Pſ. 30. 3. tâ, introire in locum munitum, & in do-

mum

mum refugij ſacratiſſimorum Vulnerum tuorum: vt ibi abſcondas me à conturbatione hominum, à Spiritu puſillanimitatis, & tempeſtate. Concede hoc, Amor meus, qui calamo clauorum tuorum, atramento Sanguinis tui ſcripſiſti me in manibus tuis, lege ibi ſcripturam tuam, & ſalua me opus manuum tuarum.

Pſal. 30. 31.

Pſ. 54. 9.

Iſa. 49. 16.

SEPTIMA CLASSIS.

CORDIS cum Cruce & Crucifixo conformatio.

1.Cor.1. 23.

CRVX *Christi, Christusq; Crucifixus, Iudæis quidem scandalum, Gentibus autem stultitia; Vocatis verò atque electis, Dei virtus & Dei sapientia, iustitia, sanctificatio & Redemptio est. Quare redempti à Domino, omnem suum honorem & gloriam in Cruce, contemptibili anteà ligno, posuerunt.*

Gal.6. 14.

Hinc Paulus Apostolus dicebat: Mihi autem absit gloriari, nisi in Cruce Domini nostri Iesu Christi. Hanc venerabundus Andreas ita salutabat: Salue Crux, quæ in Corpore Christi dedicata es, & ex membris eius tamquam margaritis ornata. O bona Crux, quæ decorem & pulchritudinem de membris Domini suscepisti, accipe me ab hominibus, & redde me Magistro meo; vt per te me recipiat, qui per te me redemit. Hæc est arbor illa, de qua Sponsa canit: Sicut malus inter

Breuiar. Rom.

Cāt.2.3

inter ligna siluarum, sic Dilectus meus inter filios: Sub vmbra illius, quem desideraueram, sedi; & fructus eius dulcis gutturi meo. Crux est lectulus floridus Nazaræi nostri. *Ferculum Salomonis de lignis Libani, cuius reclinatorium aureum, ascensus purpureus, media charitate constrata propter filias Ierusalem.* Crux Christi est vltima Scholæ nostræ Claßis, & supremus Gymnasij CORDIS vertex. *Venite ergo filiæ Sion, & ingredimini Classem hanc, & videte vbi pascat, vbi cubet Dilectus vester in meridie.* Crucis hanc Arborem, è Golgothano colle in agrum CORDIS vestri transferte, totum COR triumphali titulo Domino consecrate. Si amore vulnerari iuuat, Lancea illa, quæ Dominicum pectus aperuit, COR vestrum charitate vulnerabit. Si sitis torqueat, *dabitur hîc poculum ex vino condito, & mustum malorum granatorum* de torculari Crucis profluens. Si Azylum quæritis, ô trepidæ columbæ, *nidificare hîc licet in foraminibus petræ, & in cauerna maceriæ.* Nec deest hic Speculum, in quo *vultum natiuitatis vestræ consideretis*: quinque enim illa pretiosißima Christi Vulnera, totidem Specula sunt, omni vitro atque argento lucidiora, in quibus CORDIS vestri næuos facilè aspicietis. Si vagatæ hactenus *post greges sodalium* requiem quæritis, extra Dilectum ne quæratis; sed illi COR vestrum iungite *in monumento nouo, in quo sepultus fuit.*

Cant. 1. 15.
Cãt. 3. 9.
Cant. 1. 6.
Cant. 8. 2.
Cant. 2. 14.
Iac. 1. 23
Cant. 1. 6.
Ioan. 9. 41.

Ibi cum illo dulciter requieſcite, vbi vos nullus ſuſcitare neque euigilare faciet, quoaduſque ipſe velit. Atque hæ ſunt Lectiones, quæ in vltima hac Claſſe explicantur.

LE-

CORDIS IN CRVCE EXPANSIO.

In ſimplicitate CORDIS quærite illum. *Sap. 1. 1.*

Jn cruce, ne rugoſa fores, expanſus obiui:

Sponſa tuum tendas COR, *ſit vt abſq; plicâ.*

48.

LECTIO IX.

CORDIS in Cruce expanſio.

EMBL. 48.

In ſimplicitate CORDIS *quærite illum.* Sap. 1.1.

In Cruce, ne rugoſa fores, expanſus obiui;
Sponſa tuum tendas COR, *ſit vt abſq; plicâ.*

IN lectulo meo per noctem quæſiui quem diligit Anima mea. Quæſiui eum, & non inueni. Quomodo enim inueniſſem te in lectulo quietis & ſenſualitatis meæ, qui triduo quæſitus à Sanctiſſima Matre tua & caſtiſſimo Sponſo eius Ioſeph, inter cognatos & notos tuos minimè inuentus es. Surgam ergo, & circuibo ciuitatem: per vicos & plateas quæram quem diligit Anima mea. Tandem autem poſt diligentem inquiſitionem, inueni vbi quieſcas, vbi cubes in meridie charitatis tuæ. Inueni autem te in incommodo admodum lecto duriſſimæ Crucis. In lecto, ſi clauos attendo,

Cãt. 3. 1

Luc. 2. 44.

Cãt. 1. 6.

ferreo; si ceruical, spineo; si Crucem, ligneo. Iaces hîc, ô Rex pacifice, in nobilissimo ferculo Salomonis de lignis Libani: super omnia enim ligna cedrorum sola Crux celsior, in quo mundi vita pependit, cuius ascensus purpureus, immò sacro tuo Sanguine purpuratus, media autem eius charitate constrata sunt, propter filias Ierusalem: quia tu ipse ardens charitate, medium Crucis occupas, & fideles Animas ad te attrahis. Durus fuerit hic lectulus, horridum prorsus reclinatorium, cùm tamen tu in eo caput & Corpus reclinas, dicam meritò: Dulce lignum, dulcis lectus, dulce pondus sustinent; sitque fatalis ista Arbor, olim maledicta, per te,

Cant. 3. 9.

Arbor decora & fulgida,
Ornata Regis purpura.

Breuiar. Rom.

Optimè dixit Sponsa tua: Lectulus noster floridus. Quomodo enim non floridus, in quo non requiescit nisi flos campi, & lilium conuallium; in quo dormit flos de radice Iesse, roseo cruore vernans, & spirans odorem suauitatis. An non floridus lectulus qui in vertice Titulum inscriptum præfert: Iesus Nazarenus, id est florens, ac floridus omnium virtutum varietate. Id verò quod maximè in hoc lectulo placere debet, est, quòd dicatur NOSTER, id est, tibi

Cant. 1. 15.
Cāt. 2. 1
Isa. 11. 1

tibi mihique communis: id ſcilicet me docens, vt conſortium Crucis tuæ non abhorream. Neceſſe enim eſt vt & crucifigatur vetus homo cum Chriſto, vt reſurgat nouus: neceſſe eſt vt compatiatur, ſi velit conregnare; crucifigendum eſt incircumciſum COR, & rebellis caro: qui enim ſunt Chriſti, carnem ſuam crucifixerunt cum vitiis & concupiſcentiis. Sed quid peccauit vetus homo? quam accuſationem adfertis aduerſus COR illius? quid mali fecit? Irritauit impius Deum; dixit enim in CORDE ſuo, Non requiret. COR eius congregauit iniquitatem ſibi. Dixit denique in CORDE ſuo: Non eſt Deus. Quid vobis videtur? Blaſphemauit: crucifigatur: tolle, tolle crucifige eum. Iuſtum eſt, Domine, iudicium tuum; crucifigendum prorſus eſt COR hoc, vt moriatur mundo, & mundus ipſi; vt poſſim cum Paulo dicere: Mihi mundus crucifixus eſt, & ego mundo. Accipe igitur, Domine, COR meum, & crucifige illud tecum, affigens illud clauis timoris tui, vt vniuerſa eius deſideria non eius ſeruiant concupiſcentiæ, ſed mortificationi maneant affixa. Et ſicut qui patibulo Crucis affigitur, non iam præſentia contemplatur, nec de ſuis affectionibus cogitat, non pro die craſtino ſollicitudine cura-

Rom.6.6. *Rom.8.17.* *Galat.5.24.* *Ioan.18.29.* *Pſal.10.13.* *Pſ.40.7* *Pſ.13.1.* *Matth.26.66.* *2.Mach.12.41.* *Galat.6.14.* *Caßian. l.4.c.35.*

curaque distenditur, seque cùm adhuc spirat in Corpore, cunctis elementis credit esse defunctum, illuc præmittens sui CORDIS intuitum, quò se non dubitat illicò transiturum. Ita me quoque timore tuo crucifixum, non solùm carnalibus vitiis, verùm etiam ipsis elementis mortuum fac, Domine; vt illuc habeam oculum CORDIS defixum, quò spero tecum per Crucem peruenire. Aliud prætereà Documentum, Crucifixio tua CORDI suggerit. Simplex enim naturâ, simplicitatem CORDIS exquiris: & ideò cum simplicibus sermocinatio tua. Hinc & admonemur, in simplicitate CORDIS quærere te. Hoc est, non aliud tamquam te, non aliud præter te, non aliud post te. Contrà verò dehortatur nos Scriptura tua à duplicitate CORDIS, dicens: Ne sis incredulus Deo, & ne accedas ad illum duplici CORDE. Vir enim duplex Animo, inconstans est in omnibus viis suis. Quare autem est inconstans? quia nimirùm caret anchorâ spei, quâ COR hominis affigitur, ne huc illucque, instar nauis à vento agitatæ, circumferatur. Quid igitur facto opus est, vt multiplicis CORDIS plicas, latebras, & recessus explicemus? Docuisti nos hoc, Domine, in Cruce extensus. Vt enim exhiberes tibi gloriosam Ecclesiam, non haben-

Prou. 3. 42.
Sap. 1. 1.
Bern. ser. 2. *ad Fratres.*
Eccli. 1. 36.
Iac. 1. 6.
Ephes. 5. 27.

habentem maculam aut rugam, temetipsum tradidisti pro ea. Vt illam mundares à macula, Sanguinem tuum fudisti illi in lauacrũ: vt expolires à ruga, extensus & explicatus es in Cruce; atque ita quidẽ, vt dispersa sint omnia ossa tua, fieretque COR tuum tamquam cera liquescens in medio ventris tui. Foderunt, ô Domine, manus tuas, & pedes tuos; & ne vlla plica remaneret in Corpore tuo, illud ita extenderunt, vt dinumerarent omnia ossa tua. Tanti tibi constitit diducere rugas dilectæ Sponsæ tuæ! Quis mihi det, Domine, vt COR meum tibi configatur Cruci, & expandatur vndequaque, vt non remaneat in eo vlla plica aut ruga; vt habeam nimirùm puram & simplicem omnibus in rebus intentionem, quâ vni tibi Dilecto CORDIS mei placere desiderem, dicamque illud: Dilectus meus mihi, & ego illi. Displicent tibi qui in CORDE & CORDE loquuntur, ore suo benedicentes, mala autem in CORDIBVS eorum. Oderunt quoque filij hominũ duplices CORDE. Hinc etiam prudentes huius sæculi, obseruantes fructum Arboris Perseæ formã CORDIS repræsentare, folia autẽ similitudinem linguę, voluerunt illo designari, COR & linguam hominis debere conuenire; nec aliud linguâ, aliud CORDE promendum. COR enim

Psal. 21. 15.

Cant. 2. 16.

Ps. 11. 3.

Ps. 61. 5.

Ps. 27. 3.

Plutarc. de Iside, & Osiride.

Eccli.3.28. ingrediens duas vias, non habebit ſucceſſus;& prauum COR in illis ſcandalizabitur. *1.Paral.29.17.* Scio autem, Domine Deus meus, quòd CORDA probes,& ſimplicitatem diligas,& ideò in ſimplicitate CORDIS mei offero tibi meipſum totum ad crucifigendum, & ab omni plica explicandum, vt ſimplice CORDE vni Deo & ſimplici placere poſſim. Placet mihi, Domine, Crux tua,quæ me tibi conformem faciat;quare cum B. Andrea A- *Breuiar. Rom.* poſtolo tuo dicam: O bona Crux,quæ decorem ex membris Domini ſuſcepiſti, diu deſiderata, ſollicitè amata, ſine intermiſſione quæſita, & aliquando cupienti Animo præparata: ſecurus & gaudens venio ad te, ita & tu exultans recipias me: accipe me ab hominibus, & redde me Magiſtro meo; vt per te me recipiat, qui per te me redemit.

CRVCIS IN CORDE PLANTATIO.

Plantatio Domino ad glorificandum. *Jsaiæ. 61. 3.*

Dulce, precor tenero CORDI crucis insere lignum.

Fæcundâ crescet nobilis arbor humo.

49. *Pag. 507.*

LECTIO X.

EMBL. 49.

Crucis in CORDE plantatio.

Plantatio Domini ad glorificandum.
Isaiæ. 61.3.

Dulce, precor, tenero CORDI *Crucis insere lignum;*
Fœcundâ crescet nobilis arbor humo.

VENIAT Dilectus meus in hortum suum, non quidem vt Lilia colligat, aut comedat fructus pomorum suorum: sed vt quasi colonus & Agricola, rursum plantet Paradisum voluptatis, sicut plantauerat ab initio. Repurgaui terram CORDIS mei à vepribus & spinis, lapides selegi ex ea, & sarculo pœnitentiæ suffodi eam. Quid igitur restat, ô cælestis Hortulane, nisi vt venias, & plantes plantationem fidelem? Paratum COR meum Deus, paratum COR meum! tempus plantationis aduenit: veni,& planta

Cant. 5. 1.
Gen. 2. 8.
Isa. 5. 2.
Isaia 17. 10.
Ps. 107. 2.

planta hortum tuum, transfer lignum vitæ de monte Caluariæ, & insere illud humo CORDIS mei. Nobiliori sanè plantâ vernare non potest terra nostra, meliore ligno decorari non potest hortus noster. Est siquidem

Crux fidelis, inter omnes,
Arbor vna nobilis;
Nulla silua talem profert
Fronde, flore, germine.

Liuius. lib. 1. Fuerit olim infamis stipes, lignum ignominiosissimum, arbor infelix; postquam tamen in eâ salus mundi suspensa fuit, omnis illi ignominia detracta est, atque, vt Sybilla cecinit,

Syb. apud Sozom. lib. 2. c. 1. *Est lignum felix, in quo Deus ipse pependit.*

Ipse enim Rex regum contactu membrorum suorum decorem & honorem huic ligno attulit,

Sedul. l. 4 Carm.

violentaq́ robora membris
Illustrans propriis, pœnam vestiuit honore;
Ipsaq́ sanctificans in se tormenta beauit.

Hæc est igitur Arbor nobilissima, in nobilissimo Paradisi mei loco collocanda. Arbor mali punici, vnde suauè rubens, hiansque pendet speciosissimus fructus, regiâ coronâ insignitus: hæc est Cedrus Libani, & Palma exaltata in Cades. Arbor hæc quasi oliua pullulans, & Cypressus in altitudi-

Eccli. 24 19.

tudinem se extollens; immò, vt quidam cecinit,

Vberior palmâ, platano formosior Arbor,
Fertilior citro, nobiliorq́ cedro:
Durior hæc ebeno, buxiq́ perennior vmbra,
Quæ sibi pomiferum sola sit apta nemus.

Balduin. Cabil. in Magdal. l. 5. Epigram. 83

Quàm decora, quàm suauis est hæc Arbor, quæ nihil lethi habeat, sed tota lætitiæ sit. Semper enim lignum Crucis vitam germinat, fructificat iucunditatem, oleum lætitiæ stillat, balsamum sudat spiritualium charismatum: non est siluestris arbor, lignum vitæ est apprehendentibus illam. Oliua est, vncti Messiæ pinguedine & misericordiæ visceribus redundans; oleum enim effusum nomen eius, de cuius plenitudine omnes accipiunt. Crux est vinea Engaddi, Botrum Cypri nobis exhibens, è quo vinum compunctionis bibere liceat. Crux Arbor est dignissima, semper virens,

Bernard. Ser. de S. Andrea.

Prou. 3. 18.

Cãt. 1. 2.

Ioan. 1. 16.

Cant. 1. 13.

Arbor, cui nostra stemma salutis inest.
Ipsa Dei pietas ramorum amplexibus hæret,
Et riguus Christi Sanguine vernat apex.
De trunco fidei pendent mysteria nostræ,
Maiestate Deus, corpore verus homo.
Radicem cruor innocui purissimus Agni,
Qui lauat humana vulnera sortis, alit.

I. Boch. in Carm. ad Lipsij lib. de Cruce.

O Crux

O Crux, ô columen, ſpes vnica, planta ſalutis,
O lignum ætherÿ fertile depoſiti.

Quid mirum igitur, ſi vnam hanc tam ſpecioſam, tam frugiferam Arborem, præ omnibus CORDI meo eligam inſerendam, cùm omnes fructuum vbertate ſuperet? Deſidero, ô Dilecte mi, vt vſque ad imum CORDIS mei fundum, infigas mihi Arborem Crucis benedictæ, vt in eo radices agat, creſcat, & refloreat; vt viuam iam non ego, ſed viuat in me Chriſtus, & hic Crucifixus. Quòd ſi lignum hoc plantari deſideret ſecus decurſus aquarum, vt proferat fructum in tempore ſuo; affundam radici eius copioſiſſimos lacrymarum riuos, quibus nouellam plantationem rigabo: neque imbre mihi deeſſe poterunt; ſi enim Crux mihi figatur in CORDE, amore Amoris illius, qui in eâ pro me ſuffixus eſt, COR compunctum ſcaturiet fontem lacrymarum, cuius exitus deducant oculi mei die ac nocte. Quídni enim hoc ſperem contactu ſalutaris huius ligni, ſi arida virga Moyſis è duriſſimo ſaxo fontem profluum elicuit?

Galat. 2. 20. — *Pſ.* 1. 3. — *Pſ.* 118. 136. — *Exod.* 17. 6.

SED quo emolumento hanc Arborem ita in horto meo plantari concupiſco? niſi vt cum Sponsâ dicã: Sub vmbrâ illius, quem deſiderauerã, ſedi; & fructus eius dulcis

Cãt. 2. 3

dulcis gutturi meo. Refrigerium peto, & refectionem: refrigerium ab vmbrâ, vt ſcapulis tuis obumbres mihi, tu huius Arboris fructus ſuauiſſime, cui diximus: In vmbrâ tuâ viuemus. Nathanaël ſub arbore fici videtur, Dauid in vmbra alarum tuarum ſperat, Zachæus in arborem Sycomori aſcendit, vt te, Dilecte mi, videat. Ego verò ſub hac Arbore ſedeo, in qua expandiſti manus tuas, vt totum mundum obumbrares: ſedeo, inquam, vt Crucis tuæ velamento à malignitate ſæculi, & Corporis ardore protegar atque defendar. Quos enim aduſſit libido, hos, ô Domine Ieſu, Crux tua refrigerat, in quâ te reclinaſti, vt noſtra delicta ſuſciperes. Confugiat, Domine, COR meum ſub vmbra alarum tuarum, ab æſtibus cogitationum huius ſæculi, vt in tui refrigerij temperamento abſconſum, cantet & dicat: In pace, in idipſum dormiam & requieſcam. Refectionem quoque mihi dabit hæc Arbor, cuius fructus dulcis gutturi meo. Cetera quidem ſiluarum ligna, etſi vmbram ſolatij habeant; ſed non vitæ refectionem, non fructus perpetuos ſalutis: vnus eſt enim vitæ Auctor, vnus Mediator Dei & hominum homo Chriſtus Ieſus, qui dicit Sponſæ ſuæ: Salus tua ego ſum. Hic eſt fructus ligni vitæ

Pſ. 90. 4
Thren. 4 20.
Ambr. in Pſ. 118.
Pſ. 16. 8
Luc. 19. 5.
Auguſt. Meditat. cap. 37.
Pſ. 4. 9.
Cãt. 2. 3
Bernard. Serm. 48 in Cant.
1. Timot. 2. 5.
Pſ. 34. 3

Orig. homil. 13. in Cant. tæ gratus, ſuauis, & immortalitatem præbens. O Domine, da mihi hunc fructum, dulcem fructum CORDI meo; altus eſt, attolle deſiderium; benedictus eſt, ſanctifica obſequium; imputribilis eſt, purifica affectum; ſuauis eſt, lætifica COR; vt in te ſolo delectetur, qui es potiſſimus fructus potens illud in̄ æternum ſatiare.

LE-

DEDICATIO CORDIS TITVLO CRVCIS.

Titulus Domini iuxta terminum altaris erit in ſignum et in teſtimonium Domino exercituum. *Iſaiæ. 19. 9.*

Hoc titulo, tibi, Christe, COR hoc, dico, conſecro totum:
Nolo quod eſſe meum, ſi queat eſſe tuum.

LECTIO XI.

Embl. 50.

Dedicatio CORDIS Titulo Crucis.

Titulus Domini iuxta terminum Altaris, erit in ſignum, & in teſtimonium Domino exercituum.
Iſaiæ. 19. 19.

Hoc Titulo, tibi Chriſte COR *hoc, dico, conſecro totum,*
Nolo quod eſſe meum, ſi queat eſſe tuum.

CONSIDERA, ô Anima mea, Sponſum tuum non vno modo COR tuum ſibi velle præberi. Vult enim illud ſibi vendi pretio regni cæleſtis; vult ſibi dari in munus gratuitum; vult ſibi offerri in ſacrificium gratiarum actionis, pro eo quòd tradidit ſemetipſum oblationem, & hoſtiam Deo in odorem ſuauitatis. Templum quoque deſiderat in CORDE tuo ſibi conſtrui, in quo habitet; idemque optat eſſe Altare, in quo ſpirituales ei hoſtiæ offerantur. Sequere, Anima mea, votum Sponſi tui, & Templum

Ephes. 5. 2.

hoc ei conſecra; ſanctificatum hoc Altare illi dedica. Quomodo verò, quibúſve verbis ſolemnem hanc dedicationem perficies? Non aliis ſanè, quàm iis ipſis, quæ Pilatus coronato capiti Amoris tui in Titulum ſuperpoſuit. Si enim Martyrum Baſilicæ, & prima Chriſtianorum Templa dicta ſint Tituli; quídni conueniat Titulo Crucis Dominicæ ſpirituale CORDIS Templum Domino conſecrari. Conſtructurus Iacob Altare Domino, erexit lapidem in Titulum: erige & tu Titulum Dilecti tui ſuper lapidem Altaris CORDIS tui, vt fiat quoque Bethel, id eſt, Domus Dei.

Ioan. 19. 19.

Gen. 29. 8.

SVPERSTITIOSI Athenienſes Aram ſuam inſcripſerant, Ignoto Deo. Ego verò non ſic; ſed dicam: Domini ego ſum, & manu mea ſcribam, Domino. Noto, inquam, in Iudæa Deo, CORDI meo cognito, CORDIS mei Cognitori & Conditori conſecrabo Aram CORDIS mei. Dauid, dum eructaret COR eius verbum bonum, dicauit opera ſua Regi: tibi verò Regi immortali & inuiſibili, Deo CORDIS mei, dico ego non modò opera mea; ſed ipſum operum fontem COR meum, vnde exeunt cogitationes meæ, laudationes tuæ. Tibi Ieſu Nazareno Regi Iudæorum aram CORDIS mei æternùm dico, conſecroque:

Act. 17. 23.

Iſaiæ 44. 5.

Pſ. 75. 2.

Pſ. 44. 1.

1. *Tim.* 1. 17.

Matth. 15. 19.

tot

tot enim titulis COR totum tuum est, quot Titulus hic tuus verba præfert. Debetur enim tibi, ô Iesu Saluator, COR illud, pro quo saluando in Cruce mori dignatus es. Tuus igitur sum ego, saluum me fac, quem tanto pretio redemisti; saluum fac à vitiis, & à meipso, vt non meus, sed tuus esse possim. Nazareno florido Sponso, & flori de radice Iesse, in arbore Crucis venustissimè vernanti, lectulum floridum CORDIS mei ab eo consitum, ab eo cultum, sponte offero: vt, si quæ ibi sint de eius munere, lilia colligat, & amore in Cruce languens, floribus meis vtcumque fulciatur. Tu verò, ô Nazarene flos agri, & lilium conuallium, pretioso Sanguine riga hunc hortum, vt denuò flores appareant in terra nostra. Regi super Sion montem sanctum constituto, qui gloriosissimè regnauit à ligno, in quo suspensus fuerat, vt acquireret sibi regnum CORDIS mei, & non regnaret in eo peccatum; Regi, inquam, CORDIS mei, & amori meo crucifixo dedico COR meum; vt in eo adueniat regnum ipsius, sedeatque in illo tamquam in præparato solio maiestatis suæ. Quare

Ps. 118. 94. *Cant. 6. 1.* *Cant. 2. 5.* *Cant. 2. 1.* *Ps. 2. 1.* *Rom. 6. 12.* *Matt. 6. 10.*

Rex Christe clementissime,
Tu CORDA *nostra posside:*

Ps. 118. 133. Tu esto Rex meus, & Dominus meus; vt non dominetur mei omnis iniustitia. Iudæorum Regi, regnanti super Iudæos non litterâ, sed Spiritu, quorum CORDA circumcisa sunt circumcisione spirituali, COR meum in perpetuum offero sacrificium. Rex diceris Iudæorum, id est, confitentium, vel peccata sua, vel laudes tuas. Quare & ego confitebor tibi in directione CORDIS omnes iniquitates meas, & præuaricationes CORDIS mei; vt fiat mihi confessio ad salutem. Dignus quoque es tu, Domine Iesu, vt omne COR, & omnis lingua confiteatur gloriam nominis tui: sed & ego confitebor tibi in toto CORDE meo, & collaudabo nomen tuum assiduè, nec erubescam te coram regibus & principibus terræ; vt cùm confessus fuero te coram hominibus, confitearis & me coram Patre tuo, qui in cælis est.

2. Cor. 3. 6. *Ps. 118. 7.* *Rom. 10. 10.* *Philip. 2. 11.* *Ps. 137. 1.* *Eccli. 51. 1.* *Matth. 10. 22.*

ECCE Domine, debitum tibi tot titulis COR meum, æterno affectu dedico tibi. Agnosce, quæso, inscriptionẽ Altaris huius, Titulo Crucis tuæ exaratam, tibique illud vẽdica, vt numquam profanetur, aut ad deos alienos transferatur. Scripsi manu meâ, & inscripsi tibi possessionem Altaris huius: reclamet licet caro, obganniat mundus, contradicat diabolus; quod scripsi, scripsi.

Ioan. 19. 22.

Non

Non refigo Titulum quem posui, non corrumpo Tituli inscriptionem. Quinimmò sit mihi hic Titulus pro fortissimo præsidio,& munitissimâ tutelâ:siquidem Titulus, quasi tutulus à tuendo dictus est. Sit, inquam, mihi turris fortitudinis à facie inimici, vt ex inscriptione Tituli, videns in cuius possessione sit locus cui præponitur, longè fugiat ab eo,sciens,quòd nemo possit tibi resistere.

Festus verb.tit. & Varro lib.6.de ling.latina.

ITA enim (Augustino teste) ne domum alicuius inuadat aliquis potens, ponit ibi Titulos potentis; vt cùm Titulus lectus fuerit, conterritus quis potentiâ nominis, abstineat se ab inuasione. Et quando potens aliquis inuenerit Titulos suos, iure rem sibi vendicat, & dicit: Titulos meos posui, mea res est. Sic & qui Baptismum tuum, Christe Iesu,habemus, non delemus Titulos;sed agnoscimus Titulos Regis nostri, Titulos Imperatoris nostri. Sed quid dicimus? ô domus misera, ille te possideat, cuius Titulos habes: Christi Titulos habes, noli esse diaboli possessio. Tua sit ergo, Domine Iesu, possessio CORDIS mei, Titulo tuo prænotata; sitque, oro, mihi pro regiis velis (vt vocabat Iustinianus) regiisque cortinis (vt Ambrosius loquebatur) siue, Sauue Guarde,

In Ps.21. in Exposit.2.

L.nequis. C.vt nemo priu. Amb.Ep. 33.ad Marcell.

Titulus tuus,qui contra aduerſariorum impetus domum CORDIS mei cuſtodiat.

AGNOSCE igitur, Domine, hanc ſcripturam, & tuere tuam creaturam; fiatque ſpirituali quodam modo in me illud, quod apud Iſaiam ſcriptum eſt: Titulus Domini iuxta terminum Altaris erit in ſignum, & in teſtimonium Domino exercituum. Sit, inquam, Titulus Domini mei poſitus iuxta, vel ſupra terminum CORDIS mei, in ſignum & teſtimonium Domino exercituum: quòd nempe Cruce & Paſſione ſuâ me ſibi redemerit; ideoque ex Titulo hoc agnoſcat me ſuum; agnoſcar quoque ab aliis redemptus Ieſu Chriſti, æternumque Regis mei mancipium glorioſo eius Titulo inſignitum.

Iſaiæ 19. 19.

LE-

APERTIO CORDIS,
LANCEÂ LONGINI.

Vulnerata charitate ego ſum. *Cant. 2. 5.*

COR, pia, tranſadigat diuini vulnere amoris
Lancea, que Jeſu tincta cruore rubet.

51.

LECTIO XII.

EMBL. 51.

Apertio CORDIS Lancea Longini.

Vulnerata charitate ego ſum.
Cant. 2. 5.

COR, *pia tranſadigat* Diuini *vulnere amoris*
Lancea, quæ Ieſu *tincta cruore rubet.*

NON timore tantùm, ſed & amore tuo, Amator CORDIS mei dulciſſime, configi deſidero: non enim te in Cruce timor detinuit, ſed amor. Magis enim amore mei, quàm ferreis iſtis clauis Cruci affixus eras. An non igitur meliùs amore tibi coniungi, quàm timore? timor enim habet pœnam, perfecta autem charitas foras mittit timorem. Sed quàm diues es, Domine, in miſericordia & miſerationibus, qui non paſſus es in Paſſione tua quidquam deeſſe, quod noſtræ ſaluti quoquo modo poſſet deſeruire. Inſtrumenta enim Paſſionis tuæ, facta ſunt inſtrumenta perfectionis noſtræ.

1. Ioan. 4. 18.
Eph. 2. 4

 Funes

Funes enim tui COR noſtrum ad te trahunt, Columna tua COR ſuſtentat, Flagella excitant, Corona munit, Claui timore tuo COR configunt. Quid reſtat, quæſo, niſi vt Lancea tua amore COR ſauciet? Poſtquam enim iam mortuus eras, vnus militum Lanceâ ſacratiſſimum latus tuum aperuit, & quidem Animam tuam non attigit crudelis lancea; ſed Matris vtique tuæ Animam pertranſiuit. Tua, Domine, Anima, iam ibi non erat, ſed Matris tuæ planè inde nequibat auelli. Tuum igitur Corpus, non Animam: Matris verò Animam non Corpus

Ioan. 19. 34. *Bernard. Serm. Signum magnũ.* *Luca 2. 35.*

Mucrone diro lancea

Breuiar. Rom.

Longinus ille Centurio vulnerauit. O quàm velim, vt integro Corpore, eâdem lanceâ tranſuerberes Animam meam, & COR meum amoris tui cuſpide ſalubriter vulneres: potens eſt enim hæc lancea frigidum COR meum amoris igne ſuccendere. Poſtquam enim feruentiſſimam fornacem æſtuantis amore pectoris tui introiuit, eodem igne candens & feruens regreſſa eſt. Non iam ampliùs riget, aut friget hoc ferrum, calido Sanguinis tui imbre tinctum; ſuauis eſt haſta, quam Dilecti mei purpura veſtit, cruor diluit, amor efficit ignitam, Hac igitur lanceâ transfige

pectus

pectus & COR meum; transfige, dulcissime Domine Iesu, medullas ac viscera Animæ meæ, suauissimo ac saluberrimo amoris tui vulnere, verâ, serenaque, & Apostolicâ sanctissimâ charitate, vt langueat & liquefiat Anima mea solo semper amore & desiderio tui. Meritò mihi reposco vulnera, quia vulneratus es propter iniquitates nostras: amore tuo vulnerari exopto, qui amore mei multò validiùs quàm lanceæ mucrone vulneratus es. Vnde & dixisti: Vulnerasti COR meum, soror mea Sponsa, vulnerasti COR meum in vno oculorum tuorum, & in vno crine colli tui. Vulneratus ergo à me, Amor meus, amoris vulnus repone. COR enim meum malè sanum est, cùm nullo tui amore sauciatur; percussum autem charitatis spiculis, vulneratur in intimis affectu pietatis, ardet desiderio contemplationis: & miro modo viuificatur ex vulnere, quæ priùs mortua iacebat in salute. His me Vulneribus offero, felicem me reputans hac lanceâ sauciari. Hæc sunt enim Vulnera, quæ osculis præferuntur: Vtiliora vulnera amici, quàm voluntaria oscula inimici. Saucia ergo Domine? pectus meum, vt cum Sponsâ dicere queam: Vulnerata charitate ego sum. Heu! heu, Domine mi, quare me fecisti,

Bonauent. in Stim. diuini amoris.

Isa. 53. 5

Cãt. 4. 9

Greg. l. 6 Moral. cap. 14.

Ambr. in Ps. 118.

Prou. 27 6.

Cant. 2.

Bonauẽt. in prima part. c. 2. Stim. diuini amoris.

si non debeo tibi esse coniunctus? quare non sum pariter tecum vulneratus? Pro me, Domine, pro me vulneratus es, non pro te; & tu vulnera portas, non ego. Quid est hoc? Ego debeo esse subiectum vulnerum, & non tu: quia ego sum, qui peccaui, ego qui iniquè egi; sed tu, qui es innocens ouis, quid fecisti? Vertantur, obsecro, vulnera hæc in me, & in domum Patris mei. Redde nobis, Domine, redde vulnera nostra, ne tu, qui innocens es, nocens appareas, retinens vulnera aliena: aut saltem tecum vulnera CORDA nostra. En mori volo, nisi vulneres mentem meã. Abhorreo videre COR meum non vulneratum, cùm videam te Saluatorem sic pro me vilissimo Cruci affixum. Aut ergo, Domine Iesu, me tecum conuulnera, aut certè da mihi licentiam transuerberandi meipsum materiali gladio. Nolo enim,

Cap. 3.

Domine, sine vulnere viuere, quia te video vulneratum. O Domine, quare mihi quod peto non tribuis? Si te offendi, pro iustitia COR meum vulnera. Si tibi seruiui, nunc pro mercede peto vulnera. Et vbi est, Domine, vbi est pietas tua? vbi est immensa clementia tua? quare factus es mihi crudelis, qui semper fuisti benignus? Quare factus es mihi amarus,

qui

qui ſemper fuiſti dulcis & pius? Quare factus es mihi auarus, qui ſemper fuiſti liberalis & largus? Non peto à te, Domine, Solem, neque ſidera; ſed peto vulnera, Quid eſt hoc, quòd ſic de iſtis vulneribus es auarus. Aut à me, Domine, vitam auferas corporalem, aut COR meum vulnera. Verecundum enim & opprobrioſum eſt mihi, videre Dominum meum Ieſum vulneratum, & me ſeruum viliſſimum pertranſire illæſum. Rogo te per illa ſalutifera vulnera tua, quæ paſſus es in Cruce pro ſalute noſtra, è quibus emanauit ille pretioſus Sanguis, quo ſumus redempti: vulnera hanc Animam meam peccatricem, pro qua etiam mori dignatus es: vulnera eam igneo & potentiſſimo telo tuæ nimiæ charitatis. Viuus eſt enim ſermo Dei, & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti. Tu ſagitta electa, & gladius acutiſſimus, qui durum ſcutum humani CORDIS penetrare tuâ potentiâ vales: confige COR meum iaculo tui amoris, vt dicat tibi Anima mea: Charitate tuâ vulnerata ſum: ita vt ex ipſo vulnere amoris tui vberrimæ fluant lacrymæ die ac nocte. Iterùm rogo te, Amor meus, vt

Aug. in Meditat. cap. 37.

Heb. 4. 12.

Cãt. 2. 5

Per medullam CORDIS *mei*
Peccatoris, atque rei,

Ex rythmis S. Bernar.

Tuus

Tuus Amor transfigatur;
Quo COR *totum rapiatur*
Languens amoris vulnere.
Da COR CORDI *sociari,*
Tecum IESV *vulnerari:*
Nam COR CORDI *similatur,*
Si COR *meum perforatur*
Tuæ mucrone lanceæ.

LE-

MVSTVM CORDIS E
TORCVLARI CRVCIS.

Vinum lætificet COR hominis *Psal. 103. 15.*

En cypri premitur botrus, COR excipe, grata
De torculari, quę cruce vina fluunt.

52. *Pag. 525.*

LECTIO XIII.

EMBL. 52.

Muſtum CORDIS è Torculari Crucis.

Vinum lætificet COR *hominis.*
Pſal. 103. 15.

n Cypri premitur botrus, COR *excipe, grata*
De torculari quæ Cruce vina fluunt.

QVAM bonus Iſraël Deus, his qui recto ſunt CORDE! Quid enim non præſtas Animæ diligenti te, quæ omnia habet n te,& cui tu es omnia? Si à vulnere curai deſiderat, medicus es: ſi febribus æſtuat, ons es: ſi grauatur iniquitate, iuſtitia es: i indiget auxilio, virtus es: ſi mortem ti-net, vita es: ſi tenebras fugit, lux es: ſi duia fluctuat, veritas es: ſi perire metuit, ſalus s: ſi cælum appetit, via es: ſi eſuriat, cibus s: ſi ſitiat, potus es. Confiteantur tibi, Donine, miſericordiæ tuæ, quas multiplicaſti uper filios hominum. Dediſti enim eis fruaentum, & vinum, quod in iucunditatem

Pſal. 72. 1.

Pſ. 106. 8.

a

Eccli.31. 3. à te creatum eſt: Exultatio enim Animæ & CORDIS, vinum moderatè potatum. At dolendum eſt, quòd optimo dono tuo peſſimè abutantur homines: vſque adeò, vt fiat illis beneficium tuum in venenum. Vi- *Oſeæ.4. 11.* num enim lætificandis CORDIBVS natum aufert COR, multoſque exterminauit; vt non immeritò dixerit Apoſtolus tuus: Bo- *Rom.14. 21.* num eſt non bibere vinum. Verùm, multò pretioſius vinum ſeruaſti Animæ noſtræ Domine Deus, vinum ſanè præſtantiſſi- *Zachar. 9.17.* mum, vinum germinans Virgines, de Virgine carnem profluens, viteque illâ quam *Ioā.15.1* plantauit cæleſtis Agricola, Pater tuus. Bo- *Cant.1. 14.* trus Cypri Dilectus meus mihi, in vineis Engaddi. Tu enim, Dilecte mi, inſtar botri vinearum Engaddi, ex vicinis fructibus aromaticis ſuaueolentis, ad Crucis torcular expreſſus, noſtra propitiatio & expiatio factus es, atque vinum hoc quod *Pſ.103.3* lætificat COR hominis, in Euchariſtico Calice nobis propinas. Hoc eſt poculum *Cāt.8.2* ex vino condito, & muſtum malorum gra- *Num.13 24.* natorum. Tu botrus terræ promiſſionis, quem duo exploratores ad filios Iſraël è vecte ſuſpenſum detulerunt. Quis enim *Auguſt. Ser. 100 de temp.* eſt racemus ex ligno pendens, niſi Amor meus in Cruce appenſus? Botrus hic ſpiritalis vindemiæ, ſacræ Paſſionis tuæ tempore

ore prælo Crucis expressus, vinum læti-
iæ fidelibus exhibet. Tunc enim torcular *Isaia* 63
alcasti solus, & aspersus est Sanguis super 3.
vestimenta tua, & omnia indumenta tua
nquinasti. Tanti tibi stetit, Domine, vt si-
ienti Sponsæ vinum sacratissimi Sangui-
nis tui exprimeres. Sed & lauisti in vino *Gen.* 49.
tolam tuam, & in sanguine vuæ pallium 11.
tuum. Stola autem hæc tua est Ecclesia, *Orig. in*
quam mundasti tibi Sanguine tuo non ha- *Gen. ho-*
bentem maculam aut rugam. Quando ve- *mil.* 17.
rò sanguis vuæ dicitur, quod aliud vinum, *Ephes.* 5.
quàm Calicis Domini Sanguis ostendi- 16.
tur? Hunc porrò Sanguinem vuæ non tan- *Cypria.*
tùm effudisti in remissionem peccatorum; *Epist.* 63
sed etiam in potum longè suauissimum *Matt.* 26
Ecclesiæ tuæ reliquisti. An non enim ipse 28.
ore tuo Sancto & benedicto dixisti: San- *Ioan.* 6.
guis meus verè est potus. Et qui bibit 55.
meum Sanguinem, manet in me, & ego in
eo. Nec reliquisse tantùm Amori tuo satis
fuit, sed suauissimè etiam nos ad biben-
dum inuitas. An non hæ tuæ voces? Si quis *Ioan.* 7.
sitit, veniat ad me, & bibat. Omnes sitientes 36.
venite ad aquas, & qui non habetis argen- *Isaia* 55.
tum, properate, emite, & comedite: Venite, 1.
emite absq; argento, & absque vlla commu-
tatione vinum & lac. Quàm dulcia verò
hæc tua apud Sapientem verba: Venite, *Prou.* 9. 5
como-

comedite panem meum, & bibite vinu
quod miſcui vobis. Relinquite infantian
& viuite, & ambulate per vias prudentia
Quid dulcius, quid voluptuoſius nob
hac benigniſſimâ tuâ inuitatione, Spon
ſe chariſſime? Quin & prælibatoris off
cium ſubire non renuis, ipſe prior prægu
ſtans Calicem, ad quem inuitas; agnoſc
Cāt.5.1. enim vocem tuam: Comedi fauum cu
melle meo, bibi vinum meum cum lac
meo: Comedite amici, & bibite, & inebria
mini chariſſimi. Quid vltrà addi, aut exco
gitari poſſet? Eheu Domine, quanto deſi
derio deſideras teipſum communicare no
bis! quàm ardenter concupiſcis, vt

Breuiar. Roman.

Læti bibamus ſobriam
Ebrietatem Spiritus.

Ambroſ. Serm. 13 in Pſal. 118. Bona enim ebrietas, quæ ad meliora, atqu
iucunda, quemdam facit mentis exceſſum
vt immemor ſollicitudinum Animus no
ſter, vino iucunditatis hilaretur. Inebria
tæ fuerunt hoc vino chariſſimæ tibi Spon
ſæ, S. Catharina Senenſis, & S. Lutgar
Cāt.2.4 dis: quas tu benigniſſime Rex introduxiſ
in cellam vinariam, & potaſti vino de Sa
cratiſſimo Lateris tui vulnere ſcaturiente
Surius. in vita. Illam enim, cùm poſt inſignem mortifica
tionis actum, quo diabolum, propriamqu
naturam debellauit, vulneri Lateris tui ad

mouiſti

mouisti, & ineffabili potu ita refecisti, vt deinceps cibum capere nequiuerit. Huic autem, Cruci affixum, & cruentatum te obuium exhibuisti, depositoque de Cruce brachio eam amplexans, os eius vulneri Lateris tui applicuisti: vnde tantam hausit suauitatem, vt in Dei seruitio semper & robustior & alacrior fieret. Vnde & saliua oris eius mellis dulcedinem superabat; neque id mirum, quando COR illius & diuinitatis tuæ mel, & humanitatis lac ruminabat. Quis mihi det, vt quod illis visibiliter exhibere dignatus es, idem CORDI meo inuisibiliter etiam præstes? Ecce, Domine, prouocatus tuâ inuitatione, prouocatus harum exemplo, venio etiam ad te: introducas me, quæso, in cellaria tua, vt hauriam de fontibus Saluatoris mustum spiritualium deliciarum, bibamque vinum illud magnificentiâ regiâ dignũ, quod fluit de torculari tuo. Eia Domine, dignare vt excipiã illud in mundissimo vasculo CORDIS mei, & refocillem sitientem Animam meam. Quemadmodum enim desiderat Ceruus ad fontes aquarum, ita desiderat Anima mea ad te Deus. Sitiuit Anima mea ad Deũ fontẽ viuũ: ô quando veniam, quando inueniam potum Animæ meæ, instar testæ præ siti exarescentis!

Cantipr. lib. 1. vita S. Lutgardis.

Isa. 12. 3

Esther. 1 7.

Ps. 41. 1

August. soliloq. cap.35. O fons vitæ! vena aquarum viuentium, quando veniam ad aquas dulcedinis tuæ, de terra deserta, & inuia, & inaquosa; *Ps.62.3* vt satiem ex aquis misericordiæ tuæ sitim meam? Sitio, Domine, Fons vitæ es; satia me. Sitio, Domine, sitio te Deum vi-*Deut.32 14.* uum. Sitio Sanguinem vuæ meracissimum. Eja Domine, inebria me, vt dicat tibi Ani-*Ps.22.5.* ma mea: Calix tuus inebrians quàm præ-*Cyprian. Epist.63.* clarus est! Quia Sanguis tuus bibentes sic inebriat, vt sobrios faciat, & mentes ad spiritualem sapientiam redigat; vt à sapore isto sæculari, ad intellectũ Dei vnusquisq; resipiscat. Et, quemadmodum vino isto communi mens soluitur, & Anima relaxatur, & tristitia omnis exponitur: ita & potato Sanguine Domini, & poculo salutari, exponatur memoria veteris hominis, & fiat obliuio conuersationis pristinæ sæcularis, & mœstum pectus ac triste, diuinæ indulgentiæ lætitiâ resoluatur. Lætificet ergo vinum hoc COR meum, vt non recordetur *Prou.31 9.* doloris sui, sicut scriptum est: Date siceram mœrentibus, & vinum his qui amaro sunt Animo; bibant & obliuiscantur æge-*Sap.12.1* statis suæ. Vbi ergo gustauerit COR meum *Luca 1. 47.* quàm suauis est Dominus, exultet Spiritus meus in Deo salutari suo.

O quàm

O quàm dulcis sapor iste,
Qui te gustat, Iesu Christe,
Tuo victus à dulcore,
Mori posset præ amore,
Te vnum amans vnice?

Sed & hoc insuper peto, vt salutaris hic potus emundet COR meum ab omni peccato. Si enim sanguis Hircorum, aut Taurorum, inquinatos sanctificat ad emundationem carnis; quantò magis Sanguis tuus, Domine Iesu, emundabit conscientiam meam ab operibus mortuis, ad seruiendum Deo viuenti? Verè beati, qui lauant stolas suas in Sanguine Agni, vt sit potestas eorum in ligno vitæ! Rogo igitur te

Hebr. 9. 13.

Apocal. 22. 14.

Pie Pellicane Iesu Domine,
Me immundum munda tuo Sanguine,
Cuius vna stilla saluum facere
Totum mundum posit omni scelere.

Ex D. Thoma.

LECTIO XIV.

EMBL. 53.

Azylum CORDIS in Latere Vulnerato.

Esto quasi Columba nidificans in summo ore foraminis. Ier. 48. 28.

Fas Lateris thalamo latitare, & amoris azylo,
Et COR *cum Domini iungere* CORDE *mei.*

Ps. 24. 1
Ps. 30. 3.
Ps. 89. 1.
Ps. 83. 4.
Cant. 2. 13.

AD te Domine leuaui Animam meam, & clamaui per singulos dies: Esto mihi in Deum protectorem, & in domum refugij, vt saluum me facias. Sed vt video te in Cruce extensum, ibi Domine refugium factus es nobis. In vulnere enim transfixi Lateris tui apertum est ostium, per quod introire possimus in ciuitatem refugij: ibi, ô Domine, passer inuenit sibi domum, & turtur nidum sibi, vbi ponat pullos suos. Nec tantùm ad hoc azylum & propugnaculum Lateris tui nos admittere dignaris; sed suauissimè etiam inuitas, dicens: Surge amica mea, speciosa mea, &

AZYLVM CORDIS IN LATERE VVLNERATO.

Esto quasi Columba nidificans in summo ore foraminis. *Jerem. 48. 28.*

Fas lateris thalamo latitare, et amoris azylo.
Et COR cum Domini iungere CORDE mei.

53. *Pag. 532.*

& veni: columba mea in foraminibus petræ, in cauerna maceriæ. Et per Prophetam: Relinquite ciuitates, & habitate in petra, habitatores Moab; & estote quasi columba nidificans in summo ore foraminis. Quàm dulce hoc faucibus meis eloquium tuum, Domine? Hactenus enim gemens in valle lacrymarum, in loco quem posuisti, ascensiones in CORDE disponebam, & dicebam. Quis dabit mihi pēnas sicut columbæ, & volabo & requiescam? Nunc autem ô optatissima requies mea, tu dicis: Veni columba mea in foraminibus petræ, in cauerna maceriæ; & esto quasi columba nidificans in summo ore foraminis. Et quænam hæc foramina petræ, nisi Vulnera manuum & pedum, Domine? Et quænam cauerna maceriæ, nisi Vulnus lateris, quod lanceâ factum est. Quàm tuta firmaque infirmis securitas & requies in vulneribus Saluatoris? Petra refugium herinaciis, petra autem est Christus; in petra se columba tutatur, & circum volitantem intrepida intuetur Accipitrem: fremit mundus, fremit corpus, diabolus insidiatur, non cado, fundatus enim sum supra firmam Petram.

Ier. 48. 28. *Ps.* 118. 103. *Ps.* 83. 6 *Ps.* 54. 7 *Cant.* 2. 13. *Ier.* 48. 28. *Gregor. in Cant. Bernard. Serm.* 61 *in Cant. Ps.* 103. 18. 1. *Cor.* 10. 4. *Matt.* 7. 24.

EIA igitur, Anima mea, si de adolescentularum adhuc numero es, quæ vaga

sequeris vestigia sodalium tuorum, & peccatorum aculeis instar herinacij etiamnum horres; pone refugium tuum in hac petra. Si incipientium concubinarum consortium adepta es, esto quasi lepusculus, plebs inualida, qui in petra ponit cubile suum. Si Reginarum, proficientium statum attigisti; velut aquila, in arduis pone nidum tuum, mane in petra hac. Si verò iam miserentis Sponsi dignatione, ad vnicæ columbæ dignitatem euecta es, nidifica in summo ore foraminis, occupa cauernam maceriæ. Hîc enim suges mel de petra, oleumque de saxo durissimo. Ingredere, ingredere Anima mea in petram, ibique abscondere; nusquam enim extra eam requiem inuenies, nusquam tibi meliùs erit.

Cant. 1. 6. *Prouerb. 30.26.* *Iob. 39. 28.* *Ierem. 48.28.* *Deuter. 32. 11.* *Isaiæ. 2. 10.*

FELIX es tu, ô Sancte Ioannes, cui priuilegio amoris præcipui concessum est supra pectus Domini in cœna recumbere, & fluenta Euangelij de sacro Dominici pectoris fonte largiùs potare: hinc scilicet altiùs ceteris intonas, & Verbum, quod erat in principio apud Deum, mundo eructas! Felix, ô lancea Longini, cui sacrum Latus aperire, & Domini Sanguinem haurire licuit! Inuideo rigido frigidoque huic ferro tanti honoris prærogatiuam.

Breuiar. Roman. *Ioan. 1. 1.* *Ioan. 19. 34.*

VTINAM, vtinam Amor, ingeniosus Faber,

Faber, COR hoc in lanceam recudat, Dominicum Latus subituram. An non enim natura trigonum COR effecit, & in morem triformis cuspidis exacuit? Hoc igitur hastæ impositum, currat in pectus Domini, & amoris vulnere Dilectum sauciet. Liceat tantum, Amor meus crucifixe; non facilè semel admissum COR meum intra dulcissima amoris limina, inde egredietur; non vt militis illius lancea facto vulnere redibit, sed perpetuò immorari, immoríque volet purpureo huic amoris thalamo, roseoque Sponsi sui lectulo.

FORTVNATE nimiùm Thoma, qui inuitatus à Domino, manum in Vulnus hoc sacrati pectoris immisisti. Sed & tibi licet, ô Anima mea! aperuit enim Longinus ostium, per quod ingredi possis. Accede ergo ad Deum CORDIS tui, ad COR Dei tui, in quo tabernaculum tibi figas, domiciliumque constituas. Iunge hîc COR tuum CORDI amoris tui, non digitum, non manum; sed COR iaculare in patentem hunc Dilecti tui thalamum. En patet fenestra in latere Arcæ salutiferæ, frustrà cum coruo vagaris, frustrà circa cadauera mundi moraris: Ingredere ad Noë in Arcam, vt salueris in diluuio aquarum multarum. Et dic: Hæc requies mea in sæculum sæculi: hîc

Ioan. 20. 27.

Gen. 8. 6

Psalm. 131. 14.

hîc habitabo, quoniam elegi eam. Habitabat ibi Beatus Elzearius Ariani comes, ad quem diutius absentem cùm famulum vxor misisset; respondit per litteras: Sanus corpore sum & sospes; quòd si verò videre me cupis, quære in vulnere Lateris Christi ibi habito, ibi poteris me inuenire, frustrà alibi quæsitura. Hoc quoque deinceps erit habitaculum CORDI meo: per hoc ostium si introiero, pascua inueniam, panemque in fornace amoris mei coctum. Hîc cella vinaria musto malorum granatorum redundant: hîc apotheca medicamentorum salutarium, omnem curans languorem, omnem sanans infirmitatem. Vulnus hoc, mi Domine, est refrigerium & leuamen omnium afflictorum, ciuitas refugij omniū fugientium à facie iræ Dei, ad misericordiæ tuæ asylum; porta aurea, ante quam sedentes mendici peccatores, expectant eleemosynam multiplicis misericordiæ Dei. Hoc vulnus ostium lateris Templi, & porta orientalis, præter quam non est aditus ad vitam æternam, neque ianua alia, per quam intret quis, vt stare possit coram Deo. Ad hanc Portam, ad hoc Templum, ad hæc Sancta Sanctorum, ad hanc Arcam Testamenti adorabo, & nomen Domini iugiter laudabo. Quàm bonum & iucundum, in

Surius in eius vita 27. Septemb. ca. 30.

Ioan. 10. 9.

Cāt. 8. 2.

Matth. 9. 35.

Actor. 3. 2.

Ezech. 48. 10.

Rupert. in cap. 16. lib. 3. Reg.

n hoc CORDE habitare? Bonus Thesaurus,bona Margarita, COR tuum,bone Iesu, quam effosso agro tui Corporis inuenimus. Quis hanc Margaritam abiiciat? Quin potiùs dabo omnia, omnes cogitationes & affectus mentis commutabo, & comparabo illam mihi, iactans omnem cogitatum in COR Domini Iesu, & sine fallacia illud me enutriet. Eia igitur,vt cum mellifluo Bernardo tuo dicam,

Bernard. Ser.20. de Passione Domini.

Psal.54. 23.

Salue Latus Saluatoris,
In quo latet mel decoris,
In quo patet vis amoris,
Ex quo scatet fons cruoris,
Qui CORDA *lauat sordida.*
Ecce tibi appropinquo,
Parce Iesu, si delinquo:
Verecundâ quidem fronte,
Ad te tamen veni sponte,
Scrutari tua Vulnera.
Salue mitis apertura,
De qua manat vena pura;
Porta patens & profunda,
Super rosam rubicunda,
Medela salutifera.
Plaga rubens aperire,
Fac COR *meum te sentire,*
Sine me in te transire,
Vellem totus introire,

Bernard. in Rythmis.

Pulsanti pande pauperi.
In hac fossa me reconde,
Infer COR *meum profundè,*
Vbi latens incalescat,
Et in pace conquiescat,
Nec prorsus quemquam timeat.

LE

SPECVLVM CORDIS IN QVINQVE VVLNERIBVS.

Inspice et fac secundum Exemplar quod tibi in monte monstratum est. *Exod. 25. 40.*

Pro speculo CORDIS, COR *aspice dulcis Jesu.*

Imprimet hoc CORDI, *vulnera viua, tuo.*

54.

LECTIO XV.

EMBL. 54.

Speculum CORDIS in Quinque Vulneribus.

ſpice & fac ſecundùm Exemplar, quod tibi in monte monſtratum eſt.
Exod. 25. 40.

Speculo CORDIS COR *aſpice dulcis* IESV,
Inprimet hoc CORDI *Vulnera viua tuo.*

VID Anima mea, quid Dilectus tuus Specioſus formâ præ filiis hominum; à te requirit, niſi vt ad imaginem & ſimilitudinem eius com-ita, ſpecie tuâ & pulchritudine tuâ illi cere quàm maximè ſtudeas? Vt hoc em aptè facere poſſis, neceſſe eſt, vt quenter conſideres vultum natiuitatis e in Speculo; vt ex eo agnoſcens næuos os, quamque deformis & incompta, teipſam expolias atque exornes, vt nō indigna videaris Sponſa, cuius pul-itudinē Sol & Luna mirantur. Verùm, is tibi arte elaboratū Speculū exhibebit, in

Pſ. 44. 3

Iacob. 1. 23.

in quo te explores & contempleris ?
qui tibi omnia est in omnibus, Spo
tuus hoc præstabit : Candor est enim
cis æternæ, & Speculum sine macula
maiestatis, & imago bonitatis illius. V
enim Christus Dominus Speculum
Patris est, non tantùm vt Dei Filius, d
nitatis splendorem, & Patris Imagi
referens ; verùm etiam vt homo, radios
uini illius splendoris è mundissimo ac
tidissimo sacrosanctæ humanitatis v
ad nos reflectit, ac reuerberat. Specu
es tu, Domine Iesu, præclarissimum, o
carens imperfectionis maculâ, omni
deformitate virtutis : quædam enim I
formis species fulget in te. Tu liber v
exemplar verum, perfectionis Specul
forma rectè viuendi, perlucida via, r
gionis magisterium, cunctarumque r
ma virtutum. Tu, ô Saluator noster, om
bus quicumque pietatem colere vell
virtutis Speculum, ac pictura veluti pro
expressam effigiem quamdam in te pro
suisti; vnde cuncti, lineamentis tuis in
ctis, (simile pro se quisque) in vitam s
exemplum transferrent. Si enim fidel
atque sapienter creationis meæ consid
exordium, inuenio sanè ideò ad imagi
Dei hominem conditum, vt imita

Sap. 7. 26.

Laurent. Iustin. in fascic. amoris cap. 2. Idem lib. de humil. cap. 21. Basil. cõstit. Monast. c. 5.

Leo Ser. 1. de ieiunio.

esset Auctoris : & hanc esse nostri ge-
:is dignitatem, si in nobis, quasi in quo-
m Speculo, diuinitatis forma resplen-
at, ad quam tuâ gratiâ reparamur. Equi-
m cognoui, Domine, quia omnis tua
:io, nostra est instructio ; & tota vita
, vitæ nostræ Speculum est : verumta-
en in sacratissimis quinque Vulneribus
is, splendidissimum & nobilissimum mi-
Speculum exhibitum agnosco. Specu-
n, inquam, quintuplex, in Vulnerum
orum foraminibus excauatum, quod
n modò me mihi repræsentat (vt pla-
Specula efficere solent) sed collectis in
num punctum radiis, calorem etiam
nittit, & in obiectam materiam eiacula-
r, eamque non rarò accendit. Ita con-
uo vstulantique Speculo, Archimedes
yracusanus hostiles naues incendisse nar-
tur. Quidni & Vulnerum tuorum con-
ua Specula ignem illum in CORDE
eo accendant, quem venisti mittere in terram, & vehementer exardescere vo-
isti ? Præstitisti id amantissimæ Sponsæ
æ S. Gertrudi ; quæ dum ita clemen-
am tuam exoraret : Scribe, misericordis-
me Domine, Vulnera tua in CORDE
eo pretioso Sanguine tuo, vt in eis le-
am tuum dolorem pariter & amorem, &
Vulne-

Luc. 12. 49.

Insinuat. diuin. pietat. lib. 2. c. 4.

Vulnerum tuorum memoria iugiter in creto CORDIS mei permaneat. Cùm en hiſce occuparetur, ſenſit in CORDE ſu quaſi corporalibus locis impreſſa colen illa & adoranda ſanctiſſimorum Vulneri tuorũ ſtigmata, quibus Animæ eius Vulr ribus medicaſti, nec non poculum necta amoris propinaſti. Quantum verò amo ignem Vulnerum tuorum radiis in ei

Iſa.59.1 CORDE accenderis, quis enarrare ſufficia Non eſt abbreuiata manus tua, Domine; quoque & hanc cum ſeruo tuo miſerico diam, vt ſi non Vulnerum tuorum pretic monilia, ſaltem eorumdem ſalutarem m moriam & compaſſionis dolorem COR meo imprimas, vt ardor dilectionis tuæ Vulnerum tuorum Speculo radij inſtar e bratus, & à CORDE meo reflexus, lucule tiſſimè accendatur.

SED vt iam me ipſis Speculis ex aduer

Heb.12.2. opponam, & aſpiciam in Auctorem fidei conſummatorem Ieſum, video in iis exac mihi viuendi normam deſcriptam eſſe. transfoſſis enim illis manibus, pro me Cruce extenſis, quid manibus operari d beam; in pedibus, quò mihi ſit ambula dum; in CORDE, quid mihi ſit cogitandu & deſiderandum, perſpicuè, velut in arch typo, conſpicio. Adeoq; hîc diſco prude

tia

m Sanctorum, quæ est nosse me, & nosse Tornatiles illæ tuæ aureæq;manus, ple- *Cant.5.* ¦ hyacinthis, docent manus meas ad præ- *14.* m, & digitos meos ad bellum. Illæ sunt *Ps.143.* æ instruunt præliari prælia Domini, ad- *2.* rsus mundum, carnem, & sanguinem. *1.Reg.* *18.17.*

MERITO mihi Speculũ formo in Vul- ribus manuum tuarũ, Domine; ibi enim deo descriptum me. Sed quis Scriptor? *Isa.49.* nor tuus, bone Iesu. Quis calamus? *16.* aui. Quo atramento? Sanguine tuo pre- so. In qua charta? In palmis manuum arũ, quibus Crux mensæ loco fuit, in qua aracteribus æternæ dilectionis, æter- mque duraturis, scripsisti me. Quid verò litteræ à me requirunt, nisi vt & manus eæ stillent myrrham mortificationis, & *Cãt.5.5* giti mei pleni sint myrrhâ probatissimâ?

SED & pedibus meis Speculum inueni, pedibus illis toties pro me præparatis in *Ephes.6.* angelizationem pacis. Nitidissimum *15.* orsus Speculũ, pedes Domini mei, Mag- *Luca 7.* lenæ lacrymis loti, capillis tersi, vn- *38.* entó delibuti. Ad speciosos hos pe- *Luca 10* s, cum eadem sedebo, vt ibi miseri- *39.* rdiam inueniam, & hauriam salutem *Prouerb.* Domino. Pedes hi, velut Cynosura, di- *8.35.* ent pendes meos in viam pacis, & sa- *Luc.1.* is æternæ. Sequar hos pedes, Do- *79.* mine,

mine, & eos ſequens, non errabo; ſed rect
itinere gradiar : ipſi enim me deducent i
domum Dilecti mei.

NEQVE deeſt Speculum CORDI mec
quod in aperto Latere Saluatoris mei ap
paret. Quid namque cogitare in CORD
meo debeam, in hoc CORDE ſcriptu
inuenio. COR enim tuum, eſt regula &
amuſſis humanorum CORDIVM, quæ d
rigi debent iuxta normam CORDIS tu
Accedam igitur ad COR altum, & ad Co
Dei mei, & ſpeculabor perfectiones eiu
vt eas, opitulante eiuſdem gratiâ, in Co
meum transferam. Fuit, ô Deus CORDI
mei, COR tuum mundum ab humana de
lectatione & temporalium amore, à pla
cendi deſiderio & intentione ſiniſtrâ, a
inutili cogitatione, curis ſuperfluis, anxie
tate, impatientiâ, & propriâ voluntate
Dignare, Domine, Amator CORDIVM
noſtrorum, transfundere hæc in COR ſer
ui tui; vt ſit COR eius perfectum tecum
Complaces enim tibi in iis, quorum e
COR ſecundùm COR tuum. An non enin
ita de Samuele locutus es : Suſcitabo mih
Sacerdotem fidelem, qui iuxta COR meun
& Animam meam faciet? Et de Dauide
Inueni Dauid filium Ieſſe, virum ſecun
dùm COR meum, qui faciet omnes volun
tate

Pſalm. 63.7. *1.Reg. 2.35.* *Actor. 13.22.*

ates meas? Ergóne etiam, Domine, tam chari tibi sunt homines iuxta COR tuum, vt è numero filiorum Adam sollicitè vnum talem requiras, eoque reperto, quasi gratulabundus exclames: Inueni hominem secundùm COR meum? Quid verò cum inuento hoc concorde tibi homine facis? Illud sanè arbitror, quod Iehu Regem Israël cum Ionadab fortissimo viro, quem ad delendam impij Regis Achab progeniē in Samariam miserat, fecisse legimus. Iehu enim occurrentem sibi Ionadab interrogauit: Nunquid est COR tuum rectum, sicut COR meum cum CORDE tuo? Cui cùm ille respondisset: Est. Si est, inquit, da manum tuam. Qui dedit ei manū suam. At ille leuauit eum ad se in currum, & duxit in Samariam. Quid autem hoc significat, nisi quòd tu, Deus CORDIS mei (verus Iehu, id est existēs (nostræ mortalitatis vestimento indutus veneris in Samariā huius mundi, vt dæmonis familiam (Achab stirpe notatam) prorsus exscinderes, & idololatras Baal internecione deleres. Inueniēs autem Ionadab (hominem spontaneum, votoq; tibi astrictum) interrogas eum, an COR eius sit rectum cum CORDE tuo, intelligensque ita esse, præbes ei manum diuinæ gratiæ, subleuasque illum in trium-

4.Reg. 10.15.

Gabriel Inchino. Concion. De munditia Cordis.

phalem currum Sanctiſſimæ Crucis tua pergenſque deinceps cum eo, regnum pec cati deſtruis, tandemque victorem vn tecum in cæleſtem Ieruſalem introduci Hoc ſcilicet meritum vnanimis, & vnicor dis tecum viri. Eia igitur, Domine, pon me iuxta COR tuum; vt inſpiciam illud, & ſecundùm exemplar illius rectificem Co meum. Aſpice & tu in me, & miſerere me Domine; atque ex hoc vſtulanti Speculo CORDIS tui, immitte ignitos radios in COR meum, qui illud accendant, & confor- ment ſacratiſſimo CORDI tuo. Fac me, quæſo, reuelatâ facie ita gloriam Domi- nici CORDIS ſpeculari, vt in eamdem ima- ginem transformer à claritate in clarita- tem; vt mortificationem Ieſu in Corpore & CORDE meo circumferens, vita quo- que eius manifeſtetur in Corpore meo mortali.

Heb.2. 14.

Pſ.118. 132.

2.Cor.3. 18.

2.Cor.4 10.

L E-

THALAMVS CORDIS
IN CHRISTI SEPVLCHRO.

Consepulti sumus cum Christo. *Rom. 6. 4.*

COR CORDIS, vitęq; meę quo vita sepulchro Conditur, hoc vitam, et COR quoq; claudo meum.

55. *Pag. 547.*

LECTIO XVI.

Thalamus CORDIS in Christi Sepulchro.

EMBL. 55.

Consepulti sumus cum Christo.
Ad Rom.6.4.

CORCORDIS, *vitaq́; mea quo vita Sepulchro*
Conditur, hoc vitam, & COR *quoque claudo meum.*

ERGONE in tenebrosis collocata est lux mea, sicut mortui sempiterni; Ergóne in Sepulchro mortua vita iacet? Ergóne speluncâ reconditur cæli terræque Conditor? Ergo in saxeo hoc lectulo Nazareius ille, floridusque Animæ meæ Amor, cubat & requiescit? Quid facies Anima mea? Discedes hinc? Amor non patitur. Manebis? Prohibet militaris custodia. En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt ex fortissimis Israël, omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi: vniuscuiusque ensis super femur suum. Quid facies inermis, tantâ ar-

Thren. 3. 6.

Cāt 3.7

matorum militum cincta manu? Quí quæſo, audebis ad lectulum hunc terror conſternata, vel eminùs adrepere? No tamen expaueſcere, Anima mea, noli fugam capere, mane hîc etiam cum Magdalenâ, quæ

Breuiar. Roman.

Amore perſtans ſaucia,
Sepulchro inhæret anxia,
Truces nec horret milites,
Pellit timorem charitas

Túne igitur deſeres Dilectum tuum, Vitam vitæ tuæ, Animã tuæ Animæ, & CORDIS tui COR? & quò ſine vitâ, ſine Animâ, ſine CORDE curres? Eia Domine, non diſcedo à te. Vbi eſt theſaurus meus, ibi & COR meum erit. Ideoque COR meum tuo includo Sepulchro, vt maneat coniunctum & vnitum CORDI tuo. Solebant olim amicorum ſepulchris CORDIS figuram inſculpere, vt hoc ſymbolo ſignificarent, ſe non modò viuum, ſed mortuum etiam amore proſequi, & CORDI inſculptum retinere. Mihi verò minimè ſatis erit COR appingere, aut Sepulchro inſculpere; ſed viuum ipſum COR meum, ô Vita mea, tuo impono Sepulchro. Licet enim mortuus ſis, Domine, non es tamẽ mortuus à CORDE meo, in quo viuit mortis tuæ memoria, nec viuere cupit extra tuum Sepulchrum,

Matth. 6.21.

Plutarc. li. de Funeral.

Pſal. 30. 13.

-chrum. Maneat, obſecro, COR meum mundo & peccato mortuum, tibi conſepultum, tibíque ſoli viuat: qui pro me mortuus, & ſepultus es. Protegat & muniat me, vt ſit tuum Monumentum CORDIS mei munimentum à facie inimici, & ab aduerſantium hoſtium incurſu. Neque verò gratis omninò glorioſi Sepulchri tui conſortium efflagito; ſed habeo, quem pro eo offeram, Sanguinem tuum pretioſum, pro me in Cruce effuſum. Si enim pretium Sanguinis tui expendi voluiſti in agrum figuli, in Sepulturam peregrinorum, cur peregrino etiamnùm abs te CORDI meo, requies & Sepultura, Sanguinis tui merito, non prouideatur? Sed de ſpirituali noſtra Sepultura lubet audire Sanctum tuum Ambroſium ſic loquentem: Ideò peregrinis Chriſti Sepultura promittitur, vt qui ſe à carnalibus vitiis, vt peregrinum & alienum cuſtodierit, is Chriſti requiem mereatur. Nos peregrini in hoc mundo ſumus, & nobis Sanguinis Chriſti pretio empta eſt Sepultura: Conſepulti enim ſumus, ſicut ait Apoſtolus, cum illo per Baptiſmum in mortem. Baptiſmus igitur Chriſti nobis eſt Sepultura, in quo peccatis morimur, ac ſepelimur; & veteris hominis conſcientiâ reſolutâ in alteram Natiui-

Matth. 27.7.

Ser. 51.

Rom. 6. 4.

tiuitatem, rediuiuâ infantiâ reparamur. Magna huius gratia Sepulturæ, quæ & morte purificat peccatorem, & ſimul viuificat morientem. Ita Domine, iuxta S. huius Viri ſententiam, conſepultus tecum fui per Baptiſmum; ſed quia malâ deinde vitâ ſæpius, prô dolor! reuixi, iterùm tecum mori, iterùm ſepeliri deſidero: atque ideò COR meum tuo impono Sepulchro, vt ibi tecum moriatur, tecum ſepeliatur, tecum maneat.

SED reſurgente te, Domine, nolo remaneat COR meum in Sepulchro; ſed tecum pariter reſurgat, & in nouitate vitæ tecum ambulet. Dabis hoc mihi, Amor meus, qui per Apoſtolum tuum dixiſti: Si complãtati facti ſumus ſimilitudini mortis eius; ſimul & reſurrectionis erimus. Tu enim es, Domine, granum frumenti, cum quo, in terram Sepulchri cadente ac moriente, COR meum complantatum, commori, & conſepeliri optat: vt te reſurgente, ſurgat noua ſeges, fructuſque ſeminis tui. Et an non ideò in Horto ſepeliri voluiſti, vt ibi arboris inſtar plantata, reuireſceret ac refloreret Caro tua? Refloruit illa, cùm ſucciſo per Iudæos Corporis flore, rediuiua de Sepulchro Reſurrectionis gloriâ germinauit, & in floris modum,

Rõ.6. 4. *Rom.6. 5.* *Ioã.12. 24.* *Ioan.19. 41.* *Pſ.27.7* *Ambroſ. Ser,54.*

modum, odorem pariter & nitorem cunctis hominibus immortalitatis afflauit. Ita quoque refloreat COR, & caro mea virore sanctitatis, & flore iustitiæ. Cur enim hoc non sperem à contactu sacri Corporis tui, Domine; qui mortificas, & viuificas; deducis ad inferos, & reducis? Si enim Elisei sepulti Corpus, mortuum excitare potuerit, quídni resuscitet me in nouitatem vitæ Corpus tuum, qui Auctor es omnis vitæ? Concede hoc mihi, qui solus potes, benignissime Iesu, per sanctam Sepulturam, & admirabilem Resurrectionem tuam. Sed fortasse, vt ego COR meum tecum sepeliri desidero, ita vicissim spirituale Sepulchrum ex CORDE meo tibi fieri concupiscis: vt non tantùm requiescas in CORDE terræ, sed etiam in terra CORDIS mei. Paratum COR meum Deus, paratum COR meum; sed à gratia tua præparatum. Veni Domine Iesu, requiesce molliter in CORDE serui tui. Verùm, quale illud esse debeat, tuum me instruit Monumentum, factum mihi iam monimentum; mentem enim meam monet, mouetque vt ad eius similitudinem præparet tibi CORDIS habitaculum. Sed quia scio, Nisi tu, Domine, ædificaueris hanc tibi domum, in vanum laborare omnes qui

Ps. 27.7.

1. Reg. 2. 6. Tobiæ 13. 2.

4. Reg. 13. 21.

Ps. 56. 8.

Psalm. 126. 1.

ædificant eam: Te humiliter rogo, Spir
tum rectum innoua in visceribus mei
pulsisque vetustatis immunditiis, COR no
uum pro tua Sepultura mihi concede. S
illud (velut hortus conclusus) odoriferi
virtutum floribus consitum & exornatum
sit excisum in petra, soliditate immutabi
lis propositi constans. Sit prope monten
Caluariæ, vt totus mihi figaris in CORDE
qui totus fixus es pro me in Cruce: sit de-
nique alienum ab omni immunditia car-
nis & spiritus. In hoc verò Sepulchro, te
Myrrhâ mortificationis vnctum, in Sin-
done mundissimæ conscientiæ inuolutum,
spiritualibus desideriorum brachiis com-
ponam; vt & mihi cum Sponsa tua dicere
liceat: Fasciculus Myrrhæ Dilectus meus
mihi, inter vbera mea commorabitur.
Morare, Domine, in medio CORDIS
mei; quod æternâ charitate dilexisti; ibi
cuba, ibi requiesce, donec aspiret dies Re-
surrectionis tuæ. Sed ne quis hunc the-
saurum mihi eripiat aut deprædetur, saxum
magnum aduoluendum video ad ostium
monumenti. Occlude ergo, Domine,
ianuam CORDIS & sensuum meorum; ne
per eam irrepant latrunculi aut fures, qui
spolient me Dilecto CORDIS mei. Sed &
appone vigiles custodes, Angelos tuos

Sanctos,

Psal. 50. 12. *Cant. 4. 12.* *Marc. 15. 46.* *Cant. 1. 11.* *Cāt. 4. 6* *Marci 15. 46.*

Sanctos, qui omnes insidias inimici ab eo longè repellant, & Sepulchrum tuum in pace custodiant. Eia Domine, iterùm rogo te, fiat hoc modo COR meum Sepulchrum tuum gloriosum; vt tu Rex gloriæ, & Domine virtutum, illud sanctifices, virtutibus exornes, reddasque tui capax, nunc & in æternum.

Breuiar. Rom.

Isaia. 11.10.

FINIS LIBRI QVARTI.

INDEX
RERVM
MEMORABILIVM.

Auar

Deo

D.

E.

Exa-

Hortus

I.

L.

T.

V.

INDEX LOCORVM SACRÆ SCRIPTVRÆ, QVÆ IN HAC SCHOLA EXPLICANTVR.

Genesis.

Exodus.

Leuiticus.

in

Psalmi.

91. Iustus

Sapientia.

Ecclesiasticus.

EX NOVO. TESTAMENTO.

Discite

13. Inueni

FINIS INDICIS.

SVM-

SVMMA PRIVILEGII REGII.

PHilippus Dei gratia, Hiſpaniarum, Indiarum, &c. Rex Catholicus, Archidux Auſtriæ, Dux Burgundiæ, Brabantiæ, &c. Sereniſſimus Belgarum Princeps, diplomate ſuo ſanxit, ne quis Librum, cui Titulus eſt; SCHOLA CORDIS, *ſiue, Auerſi à* DEO CORDIS *ad eumdem Reductio & Inſtructio*, *Auctore* D. BENEDICTO HAEFTENO *Vltraiectino, Reformati Monaſterij Affligenienſis Ordinis S. Benedicti* PRÆPOSITO, præter Boëtij à Bolſwert voluntatem, vllo modo imprimat, aut alibi impreſſum in Inferioris Germaniæ ditiones importet, venalémve habeat. Qui ſecus faxit, confiſcatione Librorum, & alia graui pœna mulctabitur, vti latius patet in Litteris datis Bruxellæ.

Signat

Wouwere.

Dictus Boëtius à Bolſwert tradidit Hieronymo Verduſſen ſupradictum Priuilegium.